

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2018

Statsbudsjettet

Innhold

1	Hovedtrekk og prioriteringer i budsjettet for 2018	7	3.2.3	Overføringer fra andre (postene 50-89)	39
1.1	Hovedtrekk	7	3.2.4	Tilbakebetalinger mv., utenom petroleumsvirksomhet (postene 90-99)	41
1.2	Hovedprioriteringer i 2018	8	3.3	Gruppering av budsjettets utgifter	42
2	Nærmere om budsjettforslaget	11	3.3.1	Driftsutgifter (postene 1-29)	42
2.1	Hovedtall i budsjettet	11	3.3.2	Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	43
2.2	Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom petroleums- virksomhet og lånetransaksjoner .	12	3.3.3	Overføringer til andre (postene 50-89)	44
2.2.1	Inntekter	14	3.3.4	Utlån, statsgjeld mv., utenom petroleumsvirksomhet (postene 90-99)	45
2.2.2	Utgifter	14	3.4	Petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter, utenom lånetransaksjoner	46
2.3	Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov	14	3.4.1	Oversikt over petroleums- virksomhetens inntekter og utgifter	46
2.4	Oversikt over utgifter under de ulike departementene	15	3.4.2	Statens pensjonsfond	47
2.4.1	Innledning	15	3.5	Oppsummering. Saldering av statsbudsjettet og finansierings- behov	48
2.4.2	Utenriksdepartementet	16	4	Utviklingstrekk på stats- budsjettets utgiftsside i perioden 2009–2018	50
2.4.3	Kunnskapsdepartementet	17	4.1	Innledning	50
2.4.4	Kulturdepartementet	18	4.2	Samlet utgiftsvekst for statsbudsjettet	51
2.4.5	Justis- og beredskaps- departementet	19	4.3	Realvekst i statsbudsjettets utgifter på politikkområder	51
2.4.6	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	20	4.4	Realvekst i folketrygdens utgifter	58
2.4.7	Arbeids- og sosialdepartementet ..	22	4.5	Bevilgninger til forskning over statsbudsjettet	61
2.4.8	Helse- og omsorgsdepartementet	24	5	Flerårige budsjettkonsekvenser 2019–2021	63
2.4.9	Barne- og likestillings- departementet	25	5.1	Bakgrunn	63
2.4.10	Nærings- og fiskeridepartementet	26	5.2	Grunnlaget for beregning av flerårige budsjettkonsekvenser	63
2.4.11	Landbruks- og matdepartementet	27	5.3	Budsjettkonsekvenser 2019–2021	64
2.4.12	Samferdselsdepartementet	28	5.4	Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjettfrem- skrivningene	72
2.4.13	Klima- og miljødepartementet	29	6	Gjennomføringen av inneværende års budsjett	74
2.4.14	Finansdepartementet	30	6.1	Anslag på regnskap for 2017	74
2.4.15	Forsvarsdepartementet	31	6.1.1	Statsbudsjettets inntekter	74
2.4.16	Olje- og energidepartementet	32			
2.4.17	Ymse utgifter og inntekter	32			
2.5	Folketrygdens utgifter og inntekter	32			
2.5.1	Folketrygdens finansieringsbehov	35			
2.6	Forslag til vedtak	35			
3	Gruppering av budsjettets inntekter og utgifter etter art ..	36			
3.1	Budsjettets samlede inntekter og utgifter	36			
3.2	Gruppering av budsjettets inntekter	37			
3.2.1	Driftsinntekter (postene 1-29)	37			
3.2.2	Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	39			

6.1.2	Statsbudsjettets utgifter	74
6.1.3	Folketrygdens inntekter, utgifter og finansieringsbehov	76
6.1.4	Petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter	76
6.1.5	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	77
6.2	Statsregnskapet medregnet folketrygden for første halvår 2017	78
6.2.1	Statsbudsjettets inntekter og utgifter	78
6.2.2	Petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter	78
6.2.3	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	79
7	Statens lånebehov	80
7.1	Fullmakt til å ta opp statslån o.a. ..	80
7.2	Sammensetningen av statsgjelden	80
7.3	Statens lånebehov og behovet for lånefullmakter i 2018	81
7.3.1	Fullmakt til å ta opp langsiktige lån i 2018	82
7.3.2	Fullmakt til å ta opp kortsiktige markedslån i 2018	82
7.3.3	Fullmakt til å ta opp andre kortsiktige lån i 2018 mv.	82
8	Omtale av særskilte saker	83
8.1	Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen	83
8.2	Svar på anmodningsvedtak nr. 634 (2015–2016)	83
8.2.1	Bakgrunn	83
8.2.2	Lov om offentlige anskaffelser	84
8.2.3	Annet relevant regelverk	84
8.2.4	Uønsket skattetilpasning	85
8.2.5	Regjeringens vurdering	86
8.3	Tydeliggjøring av innholdet i mellomværendet med statskassen	86

Forslag til vedtak om statsbudsjettet for budsjettåret 2018	89
Det kongelige hus	90
Regjering	90
Stortinget og underliggende institusjoner	90
Høyesterett	91
Utenriksdepartementet	91
Kunnskapsdepartementet	94
Kulturdepartementet	98
Justis- og beredskapsdepartementet	101

Kommunal- og moderniseringsdepartementet	105
Arbeids- og sosialdepartementet	110
Helse- og omsorgsdepartementet	112
Barne- og likestillingsdepartementet	116
Nærings- og fiskeridepartementet	119
Landbruks- og matdepartementet	121
Samferdselsdepartementet	123
Klima- og miljødepartementet	126
Finansdepartementet	129
Forsvarsdepartementet	131
Olje- og energidepartementet	132
Ymse	134
Statsbankene	134
Statlig petroleumsvirksomhet	135
Statens forretningsdrift	135
Folketrygden	136
Statens pensjonsfond utland	138
Inntekter under departementene	139
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet ...	149
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.	150
Skatter og avgifter	150
Renter og utbytte mv.	152
Folketrygden	154
Statens pensjonsfond utland	154
Statslånemidler	154

Vedlegg 1

Oversikt over utgifter og inntekter i statsbudsjettet for budsjetterminen 2018	198
--	-----

Vedlegg 2

Statsbudsjettet	200
-----------------------	-----

Vedlegg 3

Bevilgningsregnskapet	210
-----------------------------	-----

Vedlegg 4

Virksomheter med særskilte fullmakter (nettobudsjetterte forvaltningsorganer)	214
---	-----

Vedlegg 5

Bestillingsfullmakt, tilsagnsfullmakt og garantifullmakt	220
--	-----

Tabelloversikt

Tabell 2.1	Hovedtall i statsbudsjettet og Statens pensjonsfond utenom lånetransaksjoner	12	Tabell 4.3	Bevilgninger til FoU over statsbudsjettet fordelt på departement. Mill. kroner.	62
Tabell 2.2	Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom petroleumsvirksomhet og lånetransaksjoner	13	Tabell 5.1	Flerårige budsjettkonsekvenser, endringer i forhold til Gul bok 2018, utgifter	64
Tabell 2.3	Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov, utenom petroleumsvirksomhet	15	Tabell 5.2	Flerårige budsjettkonsekvenser fordelt på drift, investeringer og overføringer 2019–2021. Endringer i forhold til Gul bok 2018	65
Tabell 2.4	Folketrygdens utgifter	33	Tabell 5.3	Flerårige budsjettkonsekvenser, utgifter 2019–2021. Endringer i forhold til Gul bok 2018	66
Tabell 3.1	Statsbudsjettets inntekter	37	Tabell 5.4	Flerårige budsjettkonsekvenser, inntekter 2019–2021. Endringer i forhold til Gul bok 2018	71
Tabell 3.2	Statsbudsjettets utgifter	37	Tabell 6.1	Statsbudsjettets inntekter	74
Tabell 3.3	Driftsinntekter (postene 1-29) ...	38	Tabell 6.2	Statsbudsjettets utgifter	75
Tabell 3.4	Renter, avskrivninger og avsetninger til investeringsformål i 2018 for statens forretningsdrift	38	Tabell 6.3	Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten	76
Tabell 3.5	Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	39	Tabell 6.4	Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2017	77
Tabell 3.6	Overføringer fra andre (postene 50-89)	40	Tabell 6.5	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	77
Tabell 3.7	Utbytte fra statlig eide selskaper	41	Tabell 6.6	Statsbudsjettets inntekter	78
Tabell 3.8	Tilbakebetalinger mv., utenom petroleumsvirksomhet (postene 90-99)	41	Tabell 6.7	Statsbudsjettets utgifter	78
Tabell 3.9	Driftsutgifter (postene 1-29)	42	Tabell 6.8	Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten	79
Tabell 3.10	Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	44	Tabell 6.9	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	79
Tabell 3.11	Overføringer til andre (postene 50-89)	45	Tabell 7.1	Sammensetningen av statsgjelden (i mill. kroner)	80
Tabell 3.12	Utlån, statsgjeld mv., utenom petroleumsvirksomhet (postene 90-99)	46	Tabell 7.2	Statens finansieringsbehov i 2017 og 2018 (i mrd. kroner)	81
Tabell 3.13	Inntekter fra petroleumsvirksomheten	46	Tabell 7.3	Fullmakt til å ta opp statslån i 2018 (i mill. kroner)	81
Tabell 3.14	Utgifter til petroleumsvirksomheten	47			
Tabell 3.15	Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten	47			
Tabell 3.16	Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2017–2018	48			
Tabell 3.17	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	49			
Tabell 4.1	Utviklingen i politikkområder 2009–2018. Nominelle tall i mrd. kroner og gjennomsnittlig årlig realvekst	51			
Tabell 4.2	Utviklingen i folketrygdens utgifter etter stønadstype 2009–2018. I nominelle mrd. kroner og gjennomsnittlig årlig realvekst	59			

Vedlegg 2

Tabell 2.1	Hovedtallene i statsbudsjettet for perioden 2012–2018	200
Tabell 2.2	Samlede utgifter etter departement 2012–2018	201
Tabell 2.3	Driftsutgifter (postene 1-29) etter departement 2012–2018	202
Tabell 2.4	Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49) etter departement 2012–2018	203
Tabell 2.5	Overføringer til andre (postene 50-89) etter departement 2012–2018	204

Tabell 2.6	Utlån, gjeldsavdrag mv. (postene 90-99) etter departement 2012–2018	205
Tabell 2.7	Skatter og avgifter i perioden 2012–2018	206
Tabell 2.8	Samlede inntekter i perioden 2012–2018	207
Tabell 2.9	Vedtatt budsjett 2017 (des. 2016). Utgifter fordelt etter departement og de forskjellige grupper av postnummer	208
Tabell 2.10	Forslag for 2018. Utgifter fordelt etter departement og de forskjellige grupper av postnummer	209

Vedlegg 3

Tabell 3.1	Utgifter og inntekter i bevilgningsregnskapet per 1. halvår 2017	210
------------	--	-----

Tabell 3.2	Bevilgningsregnskapet for 1. halvår 2016 og 2017	212
------------	--	-----

Vedlegg 4

Tabell 4.1	Utgifter og inntekter fordelt etter art	214
Tabell 4.2	Inntekter etter inntektskilde	216
Tabell 4.3	Forholdet mellom kontant-beholdning, påløpte kostnader og avsetninger pr. 31.12	217
Tabell 4.4	Oversikt over nettobudsjetterte virksomheter	219

Vedlegg 5

Tabell 5.1	Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter	220
------------	---	-----

Figuroversikt

Figur 4.1	Reell, underliggende utgiftsvekst på statsbudsjettet, prosentvis vekst. Regnskap 2009–2016. Anslag på regnskap 2017. Gul bok 2018	51
Figur 4.2	Årlig gjennomsnittlig realvekst på politikkområder i periodene 2009–2013 og 2013–2017 og realvekst fra 2017 til 2018	55
Figur 4.3	Statsbudsjettets utgifter i 2018, mrd. kroner	55
Figur 4.4	Realvekst i utgiftene til utvalgte formål 2009–2018. Indeksert slik at 2009=100.	60
Figur 4.5	Andel av regnskapsførte utgifter til folketrygden i 2016 (2018-kroner)	61

Oversikt over bokser

Boks 2.1	Veksten i statsbudsjettets utgifter.....	14
Boks 3.1	Statsbudsjettets inndeling.....	36
Boks 4.1	Rammeoverføringer til kommuneforvaltningen	50
Boks 4.2	Datagrunnlaget for beregningene.....	53

Prop. 1 S

(2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2018

Statsbudsjettet

*Tilråding fra Finansdepartementet 29. september 2017,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Hovedtrekk og prioriteringer i budsjettet for 2018

1.1 Hovedtrekk

Norge er et land med store muligheter. Mange deltar i arbeidslivet, og vi har store naturressurser, en kompetent arbeidsstyrke og solide statsfinanser. Velstanden er jevnere fordelt enn i de fleste andre land. Vi produserer varer og tjenester effektivt og får godt betalt. Vår velstand er bygd på handel med utlandet og frie markeder. Over tid er det særlig vekstevnen i fastlandsøkonomien som bestemmer velferdsutviklingen i Norge. Høy arbeidsinnsats og økende produktivitet er grunnlaget for høy verdiskaping.

Finanspolitikken har de siste årene vært brukt aktivt for å motvirke arbeidsledighet. Det har virket etter hensikten. Sammen med lave renter og en markert bedret konkurranseevne har en målrettet finanspolitikk bidratt til at veksten nå er på vei opp og ledigheten er på vei ned, også på Sør- og Vestlandet.

Etterspørselen fra petroleumsnæringen har gjennom flere tiår trukket opp aktiviteten i fastlandsøkonomien. Petroleumsnæringen vil være viktig for norsk økonomi også i lang tid fremover, men den vil bidra mindre til veksten enn før. Derfor må det legges til rette for ny vekst i andre næringer.

Regjeringen fortsetter arbeidet for gode rammebetingelser for næringslivet, med et enklere og mer vekstfremmende skattesystem og en kompetent arbeidsstyrke. Det vil styrke næringslivets konkurransekraft.

Vi må få mer ut av ressursene som brukes i offentlig sektor. Regjeringen ønsker derfor større oppmerksomhet om resultater og hva vi får igjen for pengene. Produktivitetsvekst i offentlig sektor betyr at tjenestetilbudet kan forbedres uten utgiftsøkninger, noe som også fremmer konkurransekraft og legger til rette for ny virksomhet i privat sektor. Det vil komme godt med når handlings-

rommet fremover vil være langt mindre enn vi er blitt vant til.

Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi er nærmere omtalt i Meld. St. 1 (2017–2018) *Nasjonalbudsjettet 2018*.

Innenfor handlingsregelens langsiktige rammer skal den offentlige pengebruken tilpasses situasjonen i økonomien. Regjeringens forslag til budsjett for 2018 innebærer en bruk av oljeinntekter på 231,1 mrd. kroner, målt ved det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet. Det tilsvarer 2,9 pst. av anslått kapital i Statens pensjonsfond utland ved inngangen til året.

I likhet med budsjettene for de siste årene fortsetter regjeringen i budsjettforslaget for 2018 å satse på velferdsordningene folk er avhengige av, og på å bedre infrastrukturen. Regjeringen fortsetter også gjennomføringen av skattereformen i tråd med enigheten i Stortinget. Dette legger til rette for å øke Norges vekstevne. Regjeringens hovedprioriteringer på utgiftssiden er:

- Helse
- Samferdsel
- Kunnskap
- Kommuneøkonomi
- Trygghet og beredskap

1.2 Hovedprioriteringer i 2018

Helse

Regjeringen ønsker at alle skal ha tilgang til likeverdige helsetjenester av god kvalitet. Gjennom økte bevilgninger, klare prioriteringer og nye løsninger prioriterer regjeringen helse- og omsorgssektoren. Det er gode resultater på en rekke områder i norsk helsetjeneste. Regjeringen vil ta vare på det som fungerer bra og forbedre områder hvor det er potensiale for å utnytte ressursene bedre. Regjeringen vil øke tilgjengelighet, kapasitet og kvalitet i helse- og omsorgssektoren.

For å bidra til kortere ventetider for behandling i spesialisthelsetjenestene, foreslås det økte bevilgninger for å behandle flere pasienter i sykehusene. Budsjettforslaget gir rom for en fortsatt høy vekst i aktiviteten, på om lag 2 pst. Veksten omfatter behandling innen somatikk, psykisk helsevern, rus og rehabilitering. I tillegg foreslår regjeringen å gi investeringslån til nytt sykehus i Nordmøre og Romsdal, til modernisering og utbygging av sykehuset i Haugesund og til nytt klinikkbygg ved Radiumhospitalet. Nye investeringslån kommer i tillegg til videreføring av lån til allerede igangsatte investeringsprosjekter.

Personer med rusproblemer bør få et bedre tilbud. De regionale helseforetakene skal derfor prioritere tverrfaglig, spesialisert rusbehandling. Videre er 300 mill. kroner av veksten i kommunenes frie inntekter i 2018 begrunnet med Opptrappingsplanen for rusfeltet (2016–2020).

Regjeringen legger til rette for å gi tilsagn om investeringstilskudd til 1 800 heldøgns omsorgsplasser i 2018. For å sikre en økning i antall plasser, ble tilskuddsordningen lagt om i 2017. Omleggingen innebærer at det fra og med 2021 kun vil gis tilskudd til plasser som bidrar til netto tilvekst av omsorgsplasser.

I 2018 vil det startes opp en pilot med primærhelseteam i enkelte kommuner, der teamet vil bestå av fastlege, sykepleier og helsesekretær. Forsøket skal gi nødvendig kunnskap om effektene av en endret organisering og finansiering av fastlegetjenester i kommunene.

Regjeringen vil styrke kompetansen og ledelsen i de kommunale helse- og omsorgstjenestene gjennom Kompetanseløft 2020. I 2018 foreslås det å øke bevilgningen til grunn-, videre- og etterutdanning av ansatte i omsorgstjenestene med 25 mill. kroner.

Samferdsel

Den sterke satsingen på veier, jernbane og kollektivtrafikk fortsetter. Reduserte transportkostnader bedrer fremkommeligheten for næringslivet og legger til rette for et velfungerende bo- og arbeidsmarked over hele landet.

Regjeringen følger opp prioriteringene i den fremlagte Nasjonal transportplan 2018–2029 (NTP). I 2018 foreslår regjeringen å bevilge nær 61 mrd. kroner til NTP-formål. Dette er om lag 3 mrd. kroner mer enn i Saldert budsjett 2017.

Bevilgningen til utbyggingsselskapet Nye Veier AS foreslås økt i tråd med regjeringens varslede ambisjon om nivået på årlige tilskudd til selskapet fra og med 2018 og fullmakt fra Stortinget. Dette legger til rette for betydelig aktivitet i veiselskapet i 2018. Videre prioriterer budsjettforslaget oppstart av veiprojektet rv 3/rv 25 Ommangsvollen – Grundset/Basthjørnet i Hedmark i 2018. Prosjektet skal gjennomføres som et offentlig-privat samarbeid (OPS). I tillegg legger regjeringen opp til forberedende arbeid og oppstart av tre nye riksveiprojekter i 2018 i regi av Statens vegvesen, E16 Eggemoen – Olum, E6 Kapskarmo – Brattås – Lien og skredsikringsprosjektet E69 Skarvberg-tunnelen i Finmark.

Budsjettforslaget vil gi bedre forvaltning av eksisterende infrastruktur gjennom økte bevilg-

ninger til drift og vedlikehold. Satsingen på økt veivedlikehold videreføres slik at veistandarden kan forbedres.

Regjeringen foreslår å øke tilskuddet til statlig delfinansiering av viktige kollektivprosjekter i de største byene. Tilskuddet utgjør et viktig bidrag til utviklingen av det lokale kollektivtilbudet i de aktuelle byområdene.

Budsjettforslaget legger til rette for at det kan startes opp to jernbaneprosjekter på indre Intercity, ett på Dovrebanen og ett på Østfoldbanen. Det legges også til rette for god fremdrift i igangsatte prosjekter. Regjeringen viderefører et høyt nivå på vedlikehold av jernbanen og foreslår økte bevilgninger til planlegging av nye prosjekter.

Kunnskap

Kunnskap er viktig, både for hvert enkelt menneske og for samfunnet som helhet. Gjennom utdanningsløpet tilegner barn og unge seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger som legger til rette for livsmestring og aktiv deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. Forskning og utvikling bidrar til et mer konkurransedyktig næringsliv og til å skape nye, vekstkraftige næringer. Regjeringen øker innsatsen på disse områdene i forslaget til statsbudsjett for 2018.

I budsjettforslaget foreslås det å videreføre bevilgningen på over 1,3 mrd. kroner til økt lærertetthet på 1.–4. trinn. Det legger blant annet til rette for en tettere oppfølging av elever som står i fare for å bli hengende etter i opplæringen. Et forslag om lovfestet plikt for skolene til å gi intensiv opplæring til elever på 1.–4. trinn som strever med lesing, skriving og regning, har vært på høring sommeren 2017. Regjeringen foreslår i tillegg økte bevilgninger til tidlig innsats med 100 mill. kroner over Kunnskapsdepartementets budsjett og 200 mill. kroner til kommunene.

Kompetente lærere med relevant utdanning er viktig for elevenes læring. Regjeringen fortsetter derfor satsingen på videreutdanning for lærere og skoleledere. I tillegg foreslås det å utvikle nye videreutdanningstilbud i spesialpedagogikk og begynneropplæring. Regjeringen vil også utvide ordningen med tilsetting av lærerspesialister i skolen. Det vil også bli opprettet flere studieplasser i spesialistutdanningen.

Studiestøtten til fulltidsstudenter som tar høyere utdanning eller fagskoleutdanning ble våren 2017 økt med en kvart måned. Regjeringen fortsetter opptrappingen mot elleve måneders studiestøtte med ytterligere en kvart måned i 2018. For å stimulere studentene til å fullføre gradsgivende

utdanning vil regjeringen også endre utformingen av konverteringsordningen fra undervisningsåret 2019–2020. Endringen skal gi studenter økonomisk uttelling for avlagte grader.

Regjeringen følger opp langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Budsjettforslaget prioriterer blant annet forskningsinfrastruktur, muliggjørende teknologier og fri prosjektstøtte. Regjeringen foreslår også økte stimuleringsmidler for norsk deltakelse i Horisont 2020. Det foreslås i tillegg oppstartsbevilgning til et nytt livsvitenskapsbygg ved Universitetet i Oslo.

Samlede bevilgninger til forskning og utvikling anslås å utgjøre om lag 35,4 mrd. kroner i 2018. Bevilgningene utgjør 1,04 pst. av anslått BNP i 2018. Når også Skattefunn-ordningen inkluderes, er anslaget for samlede bevilgninger til formålet om lag 39,8 mrd. kroner, tilsvarende 1,17 pst. av anslått BNP.

Kommuneøkonomi

En god og forutsigbar kommuneøkonomi er viktig for at kommunene og fylkeskommunene skal kunne ivareta sine oppgaver. Regjeringens forslag til budsjett for 2018 legger til rette for at kommunesektoren kan tilby flere og bedre tjenester. Opplegget gir blant annet rom for et bedre tilbud til personer med rusproblemer, økt satsing på tidlig innsats i barnehage og skole, og forebyggende tiltak for barn, unge og familier.

Forslaget innebærer en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på knapt 3,8 mrd. kroner og en vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 4,6 mrd. kroner. Innenfor veksten i frie inntekter er enkelte formål særskilt ivarettatt. For kommunene begrunnes 300 mill. kroner med opptrappingsplanen for rusfeltet, 200 mill. kroner med tidlig innsats i barnehage og skole og 200 mill. kroner med forebyggende tiltak for barn, unge og familier. Slike tiltak vil være med på å ruste kommunene for barnevernsreformen, samtidig som de underbygger regjeringens prioriterte satsinger innenfor arbeid med psykisk helse, rus, vold og overgrep. Kommunene kan innenfor disse midlene også prioritere ytterligere satsing på helsetasjons- og skolehelsetjenesten i 2018. For fylkeskommunene skal 100 mill. kroner gis en særskilt fordeling til ferjefylkene, slik at disse kan sørge for god infrastruktur for folk og næringsliv langs kysten og legge til rette for investeringer i mer miljøvennlig teknologi. Den samlede veksten i kommunesektorens frie inntekter er høyere enn det som er nødvendig for å dekke formålene oven-

for og anslåtte kostnader knyttet til utviklingen i demografi og pensjoner.

Også på andre kommunale og fylkeskommunale ansvarsområder legger regjeringen til rette for flere og bedre tjenester. Innenfor de kommunale helse- og omsorgstjenestene foreslår regjeringen blant annet at det kan gis tilsagn om tilskudd til 1 800 heldøgns omsorgsplasser. Innenfor samferdselssektoren foreslår regjeringen blant annet økt tilskudd til statlig delfinansiering av viktige kollektivprosjekter i de fire største byene.

Regjeringen mener at det er rom for mer effektiv ressursbruk i kommunesektoren. Der som kommunene og fylkeskommunene effektiviserer ressursbruken, vil tjenestetilbudet kunne forbedres ytterligere. En effektivisering av virksomheten i kommunene på 0,5 pst. vil frigjøre 1,2 mrd. kroner i 2018 som kan brukes til styrking av tjenestene, i tillegg til det som følger av inntektsveksten.

Trygghet og beredskap

Regjeringen arbeider for et tryggere samfunn. Budsjettforslaget bidrar til økt kapasitet i politidistriktene. Regjeringen legger opp til at etableringen av nytt nasjonalt beredskapssenter for politiet starter opp i 2018. Det nye senteret vil bidra til økt beredskap og gi en raskere og mer koordinert respons fra politiet når hendelser oppstår. Budsjettforslaget tar høyde for merutgifter til implementering av ny grenseforordning i Schengenområdet. Regjeringen foreslår også midler til anskaffelse av tre nye politihelikoptre.

Budsjettforslaget legger til rette for økt kapasitet i kriminalomsorgen til gjennomføring av straff og varetekt. Oppstart av byggeprosjekt om nytt fengsel i Agder ble besluttet i forbindelse med RNB 2017, og prosjektet fortsetter i 2018. I tillegg videreføres leie av høysikkerhets fengselsplasser i Nederland. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll vil også bli utvidet i 2018. Disse tiltakene vil bidra til kortere soningskøer og raskere overføring av varetektsinnsatte fra politiarrest til fengsel.

Redningshelikopteranskaffelsen videreføres i 2018. Regjeringen foreslår også økte midler til objektsikring i Nødnett.

Ankomstfasen for nyankomne asylsøkere bør være effektiv og forutsigbar. Regjeringen foreslår derfor at ankomstsenterfunksjonen videreutvik-

les, blant annet ved at Politiets utlendingsenhet (PU) og Utlendingsdirektoratet (UDI) samlokaliseres. For å bidra til trygghet og bedre integrering, foreslår regjeringen å øke politiinnsatsen i Oslo sør.

Forsvaret er viktig for samfunnets samlede beredskap. I tråd med langtidsplanen for forsvarssektoren legger regjeringen opp til vesentlige bevilgningsøkningsprosesser til sentrale kapasiteter i forsvarssektoren. Budsjettforslaget innebærer økt aktivitet og bedre beredskap i alle forsvarsgrenene. Investeringsnivået økes. Regjeringen vil fortsette etableringen av et jegerkompani tilknyttet Garnisonen i Sør-Varanger og foreslår å øke bevilgningen til trening og øving i Luftforsvaret og Sjøforsvaret. Budsjettforslaget innebærer også betydelige bevilgningsøkningsprosesser til objektsikring, Etterretningstjenesten og Nasjonal sikkerhetsmyndighet. Det tas også høyde for norske bidrag til NATO- og FN-ledede utenlandsoperasjoner. Ambisjonene for kampflyanskaffelsen videreføres.

Regjeringen foreslår at det som tiltak under Nasjonal transportplan 2018–2029 legges til rette for flere fiberkabler til utlandet og en pilot for alternativt kjernenett. Dette skal redusere sårbarheten både i Norges tilkobling til de globale ekomnettene og i telenettverkene i Norge.

Videre foreslår regjeringen midler til Petroleumstilsynets arbeid med å øke IKT-sikkerheten i petroleumsnæringen, finansiert gjennom økt sektoravgift. Satsingen omfatter kunnskaps- og kompetanseutvikling og økt oppfølging av virksomhetenes arbeid med IKT-sikkerhet. Det fremgår av Lysne-utvalgets arbeid og samfunnssikkerhetsmeldingen at det er behov for flere spesialister innenfor IKT-sikkerhet. Regjeringen foreslår at satsingen i 2017 om nye IKT-studieplasser videreføres, og at det i 2018 tas opp ytterligere 500 studenter.

Det er behov for forsvarlige planer for fremtidig dekommisjonering (nedbygging og riving) av de norske atomreaktorene og oppbevaring av nasjonalt atomavfall. Regjeringen følger nå opp anbefalingene i de to kvalitetssikringsrapportene på det nukleære området som ble levert i 2016. I 2018 foreslår regjeringen midler til videre drift av Haldenreaktoren, forberedelser til dekommisjonering av reaktorene og håndtering av atomavfall. Det skal også opprettes et nytt forvaltningsorgan for trygg håndtering av nasjonalt atomavfall og dekommisjonering av atomanlegg.

2 Nærmere om budsjettforslaget

2.1 Hovedtall i budsjettet

Det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet

Bruken av oljeinntekter over statsbudsjettet måles ved *det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet*. I beregningen korrigeres det blant annet for virkningene av økonomiske svingninger på skatter, avgifter, renter og ledighetstrygd. Endringen i dette underskuddet som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge er et forenklet mål på budsjettets virkning på økonomien. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018 innebærer et strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd på 231,1 mrd. kroner. Målt som andel av anslått kapital i Statens pensjonsfond utland ved inngangen til 2018 utgjør underskuddet 2,9 pst. Regjeringens forslag innebærer en økt bruk av oljeinntekter som svarer til under 0,1 pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge. Den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter fra 2017 til 2018 anslås til 1,0 pst.

Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet og Statens pensjonsfond

Det *oljekorrigerte budsjettunderskuddet* anslås til 255,4 mrd. kroner i 2018. Dette underskuddet motsvares av en overføring fra Statens pensjonsfond utland, slik at statsbudsjettet er i balanse. Forskjellen mellom det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet og det oljekorrigerte budsjettunderskuddet er nærmere redegjort for i Nasjonalbudsjettet 2018.

Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond anslås til 141,3 mrd. kroner i 2018. Overskuddet består av statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten fratrukket overføringen til statsbudsjettet for å dekke det oljekorrigerte budsjettunderskuddet, samt rente- og utbytteinntekter mv. i Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge.

Den samlede kapitalen i Statens pensjonsfond ved utgangen av 2018 anslås til 8 465 mrd. kroner. Av dette er 8 224 mrd. kroner i Statens pensjonsfond utland, mens 241 mrd. kroner er i Statens pensjonsfond Norge. Utenlandsdelen av fondet anslås å øke med 326 mrd. kroner i 2018, fra en anslått kapital på 7 898 mrd. kroner ved utgangen av 2017.

Tabell 2.1 Hovedtall i statsbudsjettet og Statens pensjonsfond utenom lånetransaksjoner

Mrd. kroner			
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
1. Statsbudsjettets stilling			
A Statsbudsjettets inntekter i alt	1 180,6	1 252,9	6,1
A.1 Inntekter fra petroleumsvirksomhet	163,8	208,0	27,0
A.2 Inntekter utenom petroleumsvirksomhet	1 016,8	1 044,9	2,8
B Statsbudsjettets utgifter i alt	1 301,8	1 325,2	1,8
B.1 Utgifter til petroleumsvirksomhet	25,5	25,0	-2,0
B.2 Utgifter utenom petroleumsvirksomhet	1 276,3	1 300,2	1,9
Statsbudsjettets oljekorrigerte overskudd (A.2-B.2)	-259,5	-255,4	-1,6
+ Overført fra Statens pensjonsfond utland	259,5	255,4	-1,6
= Statsbudsjettets overskudd før lånetransaksjoner	0,0	0,0	-
2. Statens pensjonsfond			
Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet (A.1-B.1), overføres til Statens pensjonsfond utland	138,3	183,0	32,4
- Overført til statsbudsjettet	259,5	255,4	-1,6
+ Rente- og utbytteinntekter mv. i Statens pensjonsfond	207,5	213,6	2,9
= Overskudd i Statens pensjonsfond	86,3	141,3	63,8
3. Statsbudsjettet og Statens pensjonsfond			
Samlet overskudd	86,3	141,3	63,8

Kilde: Finansdepartementet

2.2 Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom petroleumsvirksomhet og lånetransaksjoner

Tabell 2.2 viser statsbudsjettets inntekter og utgifter når petroleumsvirksomheten og lånetransaksjoner holdes utenom.

Tabell 2.2 Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom petroleumsvirksomhet og lånetransaksjoner

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
Statsbudsjettets inntekter (utenom petroleum)	1 016,8	1 044,9	2,8
Sum skatter og avgifter fra Fastlands-Norge	935,6	971,8	3,9
<i>Skatt på formue og inntekt</i>	<i>239,9</i>	<i>246,8</i>	<i>2,9</i>
<i>Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift</i>	<i>316,7</i>	<i>326,8</i>	<i>3,2</i>
<i>Merverdiavgift</i>	<i>270,3</i>	<i>291,5</i>	<i>7,8</i>
<i>Avgifter på tobakk og alkohol</i>	<i>20,8</i>	<i>20,9</i>	<i>0,5</i>
<i>Avgifter på motorvogner</i>	<i>28,8</i>	<i>24,9</i>	<i>-13,4</i>
<i>Elektrisitetsavgift</i>	<i>10,5</i>	<i>11,1</i>	<i>5,7</i>
<i>Tollinntekter</i>	<i>3,3</i>	<i>3,5</i>	<i>3,3</i>
<i>Andre avgifter</i>	<i>45,4</i>	<i>46,4</i>	<i>2,1</i>
Renter og aksjeutbytte	26,9	30,0	11,5
Inntekter av statens forretningsdrift	2,5	2,5	-1,4
Andre inntekter	51,7	40,5	-21,6
Statsbudsjettets utgifter (utenom petroleum)	1 276,3	1 300,2	1,9
Sum folketrygden	460,5	470,1	2,1
<i>Alderspensjon</i>	<i>215,0</i>	<i>223,1</i>	<i>3,8</i>
<i>Sykepenges</i>	<i>41,1</i>	<i>42,6</i>	<i>3,5</i>
<i>Øvrige sosiale formål</i>	<i>134,6</i>	<i>137,5</i>	<i>2,1</i>
<i>Helsetjenester</i>	<i>31,5</i>	<i>32,0</i>	<i>1,5</i>
<i>Foreldrepenges</i>	<i>21,0</i>	<i>21,1</i>	<i>0,7</i>
<i>Arbeidsliv</i>	<i>17,4</i>	<i>13,9</i>	<i>-19,8</i>
Rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner	160,6	164,4	2,4
Regionale helseforetak	141,2	147,8	4,7
Transport og kommunikasjon	67,2	66,9	-0,4
Forsvaret	51,2	55,0	7,4
Høyere utdanning og fagskoler	36,5	38,6	5,8
Offisiell utviklingshjelp ¹	32,6	33,6	3,0
Politi og påtalemyndighet	19,1	20,0	4,4
Barnetrygd og kontantstøtte	16,9	16,8	-0,6
Jordbruksavtalen	14,6	15,1	3,6
Renter på statsgjeld	11,6	8,9	-23,6
Andre utgifter	264,3	263,1	-0,5
Oljekorrigert overskudd	-259,5	-255,4	-1,6

¹ Den ODA-godkjente offisielle utviklingshjelpen inkluderer i tillegg midler til Norfund (grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland), midler til Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur (AIIB), enkelte bistandsmidler under Kunnskapsdepartementet, samt Riksrevisjonens bistandsutgifter og utgifter til merverdiavgift til bistandsformål (som budsjetteres under Finansdepartementet).

2.2.1 Inntekter

De største inntektene kommer fra skatter og avgifter fra Fastlands-Norge. Samlede skatter og avgifter til statskassen fra Fastlands-Norge anslås å utgjøre 971,8 mrd. kroner i 2018. De største bidragene kommer fra skatter på inntekt og formue, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift til folketrygden, merverdiavgift og øvrige særavgifter medregnet tollinntekter.

Anslagene for skatter og avgifter for 2018 tar utgangspunkt i reviderte anslag for 2017, hvor ny informasjon om utviklingen i innbetalte skatter og avgifter er innarbeidet. I tillegg er anslagene basert på de vekstforutsetningene for blant annet sysselsetting, etterspørsel, lønninger og priser som er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2018. Det er også tatt hensyn til virkningene av forslaget til skatte- og avgiftsopplegg og kommunale og fylkeskommunale skattører.

Regjeringens forslag til budsjett inneholder nye skatte- og avgiftslettelser i 2018 på om lag 3,0 mrd. kroner påløpt og 0,7 mrd. kroner bokført. Skatte- og avgiftsopplegget for 2018 er nærmere

omtalt i Prop. 1 LS (2017–2018) *Skatter, avgifter og toll 2018*.

Inntekter utenom skatter og avgifter består i hovedsak av utbytteinntekter, renteinntekter og salgs- og leieinntekter. Det vises til nærmere omtale i kapittel 3.

2.2.2 Utgifter

De største utgiftene gjelder folketrygdens ytelser som til sammen anslås til 470,1 mrd. kroner i 2018. Andre større utgifter er rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner, overføringene til de regionale helseforetakene og utgifter til investeringer og drift innen transport og kommunikasjon. En vesentlig del av øvrige utgifter er driftsutgifter i store etater som NAV, Forsvaret og politi og påtalemyndighet, statlige byggeprosjekter, overføringer til universitets- og høyskolesektoren og ulike tilskudd til private.

Utgiftene på statsbudsjettet omtales nærmere under hvert departement i avsnitt 2.4. Folketrygdens utgifter omtales nærmere i avsnitt 2.5.

Boks 2.1 Veksten i statsbudsjettets utgifter

Statsbudsjettets underliggende, reelle utgiftsvekst anslås til knapt 13 mrd. 2018-kroner, som svarer til 1,0 pst. Det er betydelig lavere enn i de foregående årene. Den nominelle utgiftsveksten er anslått til 3,5 pst., som er under trendveksten i fastlandsøkonomien. Prisveksten i statsbudsjettets utgifter anslås til 2,5 pst.

Ved beregningen av den underliggende utgiftsveksten holdes utgifter til statlig petroleumsvirksomhet, dagpenger og renter utenom. I tillegg korrigeres det for enkelte regnskapsmessige forhold og ekstraordinære endringer.

2.3 Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov

Staten lånefinansierer ikke utgifter til drift, investeringer eller overføringer til private, kommuner og fylkeskommuner. Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet, hvor disse utgiftene inngår, finansieres av en overføring fra Statens pensjonsfond utland. Statsbudsjettet gjøres dermed opp i balanse før lånetransaksjoner.

Statens lånetransaksjoner omfatter blant annet utlån til husholdninger og næringsliv, salg og kjøp av aksjer og innskudd i foretak og fond. Investeringer i selskaper regnes som lånetransaksjoner dersom forventet avkastning minst tilsvares avkastningen på alternative plasseringer. Lånetransaksjoner inngår ikke i det oljekorrigerte budsjettunderskuddet.

Tabell 2.3 Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov, utenom petroleumsvirksomhet

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Lånetransaksjoner utenom petroleumsvirksomheten</i>			
Utlån, aksjetegning mv.	106,2	102,9	-3,0
- Tilbakebetalinger	111,2	165,3	48,7
- Statsbudsjettets overskudd	0,0	0,0	-
= Netto finansieringsbehov	-5,1	-62,4	1 134,8
+ Gjeldsavdrag	63,2	0,0	-100,0
= Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov	58,2	-62,4	-207,3

Kilde: Finansdepartementet

Forskjellen mellom nye utlån mv. og tilbakebetalinger gir staten et brutto finansieringsbehov som anslås til -62,4 mrd. kroner i 2018. Statens *faktiske* lånebehov og forslag om lånefullmakter kan avvike fra finansieringsbehovet som fremgår av tabell 2.3. Ved forslag om opptak av statlige lån og lånefullmakter korrigeres det for enkelte lånetransaksjoner som inngår i finansieringsbehovet, men ikke har likviditetseffekt. Dette gjelder blant annet opprettelse av og endringer i fond som er avsatt for fremtidige tilskudd. Samtidig påvirker enkelte poster på statsbudsjettet ikke likviditeten i pengemarkedet direkte, selv om de påvirker balansen på statsbudsjettet og størrelsen på statens kontantbeholdning. Det gjelder blant annet renter og overføringer fra Norges Bank. Når det korrigeres for disse størrelsene, anslås statens likviditetsjusterte finansieringsbehov i 2018 til om lag 21 mrd. kroner.

Det vises til nærmere omtale av lånetransaksjoner og finansieringsbehov i kapittel 3, samt til omtale av statens faktiske lånebehov og forslag om lånefullmakter i kapittel 7.

2.4 Oversikt over utgifter under de ulike departementene

2.4.1 Innledning

I denne delen omtales hovedtrekkene i utgiftene per departement. Tabellene viser utgiftene etter programområde og programkategori i Saldert budsjett 2017 og forslaget for 2018. Tallene for de to årene er ikke i alle tilfeller fullt ut sammenlignbare. For eksempel vil overføring av oppgaver mellom departementene, og tilsvarende overføring av bevilgninger, gi en endring i bevilgningsrammene, uten at det er en reell omprioritering mellom formål.

I tabellene oppgis Saldert budsjett 2017 som bevilgningsnivå i 2017. Tilleggsbevilgninger i første halvår 2017 er derfor ikke inkludert i tallene for 2017. I den grad tilleggsbevilgninger i første halvår 2017 er ført videre i 2018-budsjettet, vil tabellen vise en økt bevilgning fra 2017 til 2018. Det vil for eksempel gjelde virkningen av lønnsoppgjøret i staten våren 2017, som ikke var fordelt til departementene i Saldert budsjett 2017. Helårsvirkningen av lønnsoppgjøret i staten i 2017 er imidlertid innarbeidet i forslaget til budsjett for 2018.

2.4.2 Utenriksdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 02 Utenriksforvaltning</i>			
02.00 Administrasjon av utenrikstjenesten	2 400,2	2 382,0	-0,8
02.10 Utenriksformål	3 334,1	3 456,1	3,7
Sum før lånetransaksjoner	5 734,3	5 838,0	1,8
Lånetransaksjoner	190,4	190,4	-
Sum Utenriksforvaltning	5 924,7	6 028,4	1,8
<i>Programområde 03 Internasjonal bistand</i>			
03.00 Administrasjon av utviklingshjelpen	1 889,1	1 933,1	2,3
03.10 Bilateral bistand	3 587,1	4 061,1	13,2
03.20 Globale ordninger	18 913,4	18 860,8	-0,3
03.30 Multilateral bistand	5 368,1	5 761,3	7,3
Sum før lånetransaksjoner	29 757,7	30 616,3	2,9
Lånetransaksjoner	1 125,0	1 265,6	12,5
Sum Internasjonal bistand	30 882,7	31 881,9	3,2
Sum Utenriksdepartementet	36 807,4	37 910,3	3,0

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Utenriksdepartementet:

- global helse
- utdanning for utvikling
- næringsutvikling
- klima, miljø og fornybar energi
- humanitær bistand

Norges ledende rolle i arbeidet for *global helse* ligger fast og bevilgningene foreslås økt ytterligere i 2018. Innsatsen innen seksuell og reproduktiv helse og rettigheter samt Den globale koalisjonen mot epidemier er viktige satsingsområder.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til *utdanning for utvikling*. Norges arbeid følger fem hovedspor: finansiering av utdanning, kvalitet og læring, utdanning i krise og konflikt, jenters utdanning og yrkesfaglig opplæring.

Regjeringen vil fremme økonomisk vekst og bekjempe fattigdom også gjennom økt satsing på *næringsutvikling, klima, miljø og fornybar energi*.

Behovet for *humanitær bistand* er betydelig som følge av krig og konflikter internasjonalt. Det legges vekt på å nå sårbare grupper som barn og personer med nedsatt funksjonsevne. Videre er utdanning i kriser og konflikt et sentralt satsingsområde. Norge vil i fireårsperioden 2016–2019 bidra med om lag 10 mrd. kroner i humanitær og annen bistand til Syria og nabolandene.

Regjeringen foreslår et samlet bistandsbudsjett på 35,1 mrd. kroner, en økning på 1,3 mrd. kroner fra Saldert budsjett 2017. Dette tilsvarer om lag 1 pst. av anslått bruttonasjonalinntekt (BNI). Foruten ODA-godkjente formål under Utenriksdepartementet omfatter bistandsrammen klima- og skogsatsingen under Klima- og miljødepartementet, utgifter til merverdiavgift og Riksrevisjonens bistandsutgifter under Finansdepartementet samt noe forskning under Kunnskapsdepartementet.

2.4.3 Kunnskapsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 07 Kunnskapsformål</i>			
07.10 Administrasjon	362,0	379,8	4,9
07.20 Grunnopplæringen	11 796,7	11 642,0	-1,3
07.30 Barnehager	815,1	676,7	-17,0
07.40 Fagskoleutdanning	0,0	719,5	-
07.50 Kompetansepolitikk og livslang læring	2 029,3	2 106,9	3,8
07.60 Høyere utdanning	36 494,1	37 883,6	3,8
07.70 Forskning	7 168,7	7 821,8	9,1
07.80 Utdanningsfinansiering	12 410,6	12 871,1	3,7
Sum før lånetransaksjoner	71 076,5	74 101,2	4,3
Lånetransaksjoner	26 072,5	27 165,8	4,2
Sum Kunnskapsdepartementet	97 148,9	101 267,0	4,2

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Kunnskapsdepartementet:

- tidlig innsats i barnehage og skole
- fortsatt satsing på yrkesfagene
- karriereveiledning
- flere studieplasser til fagskoler og IKT-utdanning
- oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

Regjeringen prioriterer *tidlig innsats i barnehage og skole*. Det foreslås derfor å øke bevilgningene til tidlig innsats under Kunnskapsdepartementet med 100 mill. kroner i 2018. Økningen inkluderer blant annet en utvidelse av lærerspesialistordningen til å omfatte begynneropplæring på 1.–4. trinn, en samarbeidsplikt for overgangen mellom barnehage, skole og SFO og en tilskuddsordning for å øke barnehagedeltakelsen blant minoritetspråklige barn. Videre foreslår regjeringen at 200 mill. kroner av veksten i kommunesektorens frie inntekter begrunnes med tidlig innsats i barnehage og skole.

Regjeringen la i september 2017 frem *Kompetanse for fremtidens barnehage. Revidert strategi for kompetanse og rekruttering 2018–2022*. Strategien skal bidra til å øke kompetansen til personalet i barnehagene for å realisere krav og intensjoner i den nye rammeplanen. Regjeringen foreslår å

bevilge om lag 400 mill. kroner i 2018 til tiltak for å fremme kvaliteten i barnehagen.

I budsjettforslaget foreslår regjeringen også å øke bevilgningen til flere barnehagelærere fra 172 mill. kroner i 2017 til 424 mill. kroner i 2018. Regjeringen har i juni 2017 sendt på høring et forslag om å skjerpe kravet til den pedagogiske bemanningen (en skjerpet pedagognorm) og et minimumskrav til grunnbemanningen i barnehagen (bemanningsnorm).

Satsingen på videreutdanning av lærere og skoleledere fortsetter med nær 1,5 mrd. kroner i 2018, noe som gir rom for om lag 5 500 videreutdanningsplasser. Tilskuddet til økt lærertetthet på 1.–4. trinn på over 1,3 mrd. kroner blir også ført videre i budsjettforslaget. Disse midlene legger til rette for at kommunene kan følge opp plikten til å gi intensiv opplæring til elever på 1.–4. trinn som henger etter i lesing, skriving og regning, som regjeringen vil foreslå å innføre.

Regjeringen foreslår totalt 40 mill. kroner til en rekke tiltak for *yrkesfagene*. Budsjettforslaget legger til rette for innføring av en lektor 2-ordning for yrkesfagene og å gi flere yrkesfaglærere anledning til å få faglig oppdatering gjennom hospitering i arbeidslivet. I tillegg foreslår regjeringen blant annet å styrke den desentraliserte yrkesfaglærerutdanningen, samt å bidra med midler til

gjennomføring av yrkesfagenes år og oppfølging av samfunnskontrakten for flere læreplasser.

Regjeringen vil sørge for at voksne med svak kompetanse får identifisert sine kompetansebehov, og får tilgang til tilbud som møter disse behovene. *Karriereveiledning* er viktig for å bidra til omstilling, for å unngå feilvalg og frafall, og for å utnytte ressursene i samfunnet bedre. Regjeringen foreslår 25 mill. kroner i 2018 til å utvikle en digital karriereveiledningstjeneste.

Regjeringen foreslår 31,6 mill. kroner til 638 nye studieplasser innenfor fagskoleutdanning for å dekke fremtidige kompetansebehov. Videre foreslår regjeringen 28,8 mill. kroner til 500 nye studieplasser i IKT. Dette medfører at de 500 IKT-studieplassene som ble finansiert med ett kull i statsbudsjettet for 2017, kan trappes opp til totalt 2 000 studieplasser.

I Meld. St. 7 (2014–2015) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015–2024* gir regjeringen mål for opptrapping av midler til forskningsinfrastruktur, rekrutteringsstillinger og tiltak for å bidra til god norsk deltagelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon. Regjeringen foreslår å fullføre opptrappingen til forskningsinfrastruktur gjennom å øke bevilgning

gen til formålet med 175 mill. kroner i 2018. Regjeringen foreslår også å fullføre opptrappingen av bevilgningene til ordninger som skal bidra til god norsk deltagelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, Horisont 2020. Videre foreslår regjeringen startbevilgning til Livsviten-skapsbygget ved Universitetet i Oslo, som er et av de prioriterte byggeprosjektene i langtidsplanen.

For å øke satsingen på kvalitet i norsk forskning foreslår regjeringen ytterligere 45 mill. kroner til sentre for fremragende forskning (SFF), og 50 mill. kroner til FRIPRO Toppforsk. For å bidra til produktivitetsvekst og reduserte klimagassutslipp foreslår regjeringen å øke bevilgninger til forskning på muliggjørende teknologier med 75 mill. kroner i 2018. Videre foreslås det ytterligere 20 mill. kroner til forskningsprosjektet «Arven etter Nansen», for å synliggjøre norsk ansvar og lederskap for forskning og forvaltning av Arktis.

Regjeringen følger opp planen om å utvide perioden for utdanningsstøtte for heltidsstudenter i høyere utdanning og fagskoler til elleve måneder ved å fortsette opptrappingen med en kvart måned våren 2018.

2.4.4 Kulturdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 08 Kulturformål</i>			
08.10 Administrasjon	165,5	172,1	4,0
08.15 Frivillighetsformål	1 587,3	1 600,6	0,8
08.20 Kulturformål	7 770,4	8 124,8	4,6
08.30 Medieformål m.m.	1 344,2	1 479,6	10,1
08.40 Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn	2 780,8	2 569,7	-7,6
Sum Kulturdepartementet	13 648,2	13 946,8	2,2

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Kulturdepartementet:

- kulturell og kreativ næringsutvikling
- kulturarv og kulturvern
- kommersiell allmennkringkasting

Regjeringen foreslår å videreføre tilskuddsordningene under Innovasjon Norge og Kreativt Norge.

Disse skal bidra til *kulturell og kreativ næringsutvikling* og styrke kulturfeltets økonomiske bærekraft ved å vektlegge kultur som næring og legge til rette for entreprenørskap i kultursektoren. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til det nyetablerte kontoret Kreativt Norge i Trondheim under Norsk kulturråd. Økningen skal nyttes til ulike kompetanseprogram og tiltak rettet mot

både mindre kulturbedrifter og etablerte kulturinstitusjoner.

Regjeringen vil *verne om norsk kulturarv* og ivareta kulturhistoriske bygninger og gjenstander. Flere nasjonale kulturbygg foreslås gitt økte tilskudd i 2018. Budsjettforslaget inkluderer blant annet tilskudd til nytt Munchmuseum, rehabilitering av Den Nationale Scene og ombygging av Sentralbadet i Bergen til nytt scenekunsthuss. Regjeringen har i 2017 tatt et overordnet konseptvalg for rehabilitering av Nationaltheatret. Forprosjektering av rehabiliteringsprosjektet foreslås igangsatt i 2018.

Samfunnets arkivmateriale er blant de viktigste kildene til kunnskap om vår samtid og historie. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til Arkivverket for å sikre arkivmateriale for ettertiden. Det skal blant annet utvikles nye løsninger for avlevering og deponering av digitalt skapt arkiv.

Regjeringen er opptatt av å opprettholde et mangfold av medier og ønsker derfor å legge til rette for fortsatt *kommersiell allmennkringkasting* i Norge. Regjeringen lyste sommeren 2017 ut ny avtale for kommersiell allmennkringkasting for en periode på fem år og foreslår en bevilgning for det årlige statlige bidraget i avtalen.

2.4.5 Justis- og beredskapsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 06 Justissektoren</i>			
06.10 Administrasjon	576,0	560,3	-2,7
06.20 Rettsvesen	2 871,2	2 895,4	0,8
06.30 Kriminalomsorg	5 028,1	5 140,0	2,2
06.40 Politi og påtalemyndighet	19 130,8	19 970,8	4,4
06.50 Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap	4 925,4	4 939,5	0,3
06.60 Andre virksomheter	1 525,0	1 644,2	7,8
06.70 Fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.	1 571,9	1 596,6	1,6
06.80 Svalbardbudsjettet	320,9	238,4	-25,7
06.90 Beskyttelse og innvandring	4 608,0	3 003,7	-34,8
06.95 Integrering og mangfold	18 924,6	17 164,6	-9,3
Sum Justis- og beredskapsdepartementet	59 481,9	57 153,5	-3,9

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Justis- og beredskapsdepartementet:

- økt beredskap
- økt fengselskapasitet
- en mer effektiv straffesakskjede
- økt integreringsinnsats i Oslo sør

For å *øke beredskapen* foreslår regjeringen å starte etableringen av nytt beredskapssenter for politiet med en bevilgning på 660 mill. kroner. Beredskapssenteret vil bidra til at politiet kan reagere raskere og mer koordinert når hendelser oppstår. Regjeringen vil øke kapasiteten i politidistriktene og foreslår 100 mill. kroner til dette. I tillegg vide-

reføres 296 mill. kroner fra 2017 til samme formål. Ut over dette foreslår regjeringen 166 mill. kroner til helårsvirkningen av ansettelse av nyutdannede i 2017. Budsjettforslaget tar høyde for skjerpet personkontroll ved inn- og utreise av Schengenområdet. Det foreslås økt bevilgning til kjøp av tre nye politihelikoptre. Helikoptrene skal leveres i løpet av 2019, og vil gi politiet større rekkevidde og kapasitet til å forflytte personell. Regjeringen foreslår også midler til å bedre sikkerheten i Nødnett og til å videreføre redningshelikopteranskaffelsen. Samlet innebærer budsjettforslaget et betydelig løft for beredskapen i Norge.

Regjeringen prioriterer etablering av flere fengselsplasser med høy sikkerhet for å *øke fengselskapasiteten*. Det foreslås til sammen 798 mill. kroner til etablering av nytt fengsel i Agder under Kommunal- og moderniseringsdepartementet og til økt opptak ved Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter (KRUS). Avtalen med Nederland om leie av fengselskapasitet har bidratt til at soningskøen er kraftig redusert, og antall oversittere i politiarrest er vesentlig lavere enn tidligere. Gjeldende leieavtale utløper 31. august 2018 og foreslås forlenget med ett år. Samlet foreslår regjeringen en bevilgning på 302 mill. kroner i 2018 til leie av fengselskapasitet i Nederland. Regjeringen legger også opp til utvidet straffegjennomføring med elektronisk kontroll i 2018.

Regjeringen vil *effektivisere straffesakskjeden* og foreslår økte bevilgninger til domstolene. Bevilgningssøkningsen er blant annet knyttet til prosjektet

«Digitale domstoler», økt kapasitet og videre utredning av nytt tinghus i Drammen. Videre legger regjeringen opp til å øke kapasiteten i vergemålsforvaltningen. Forslaget vil bidra til økt rettsikkerhet og rettslikhet for personer med verge, i tråd med målene i vergemålsreformen.

Budsjettforslaget legger opp til *økt integreringsinnsats i Oslo sør*. Politiet skal gis økt kapasitet til å følge opp utsatt ungdom og til å forhindre rekruttering til miljøer som begår kriminalitet. Innsatsen skal også bidra til bedre integrering og tryggere bomiljøer.

Regjeringen foreslår å videreutvikle ankomst-senterfunksjonen for nyankomne asylsøkere ved å legge til rette for samlokalisering av Politiets utlendingsenhet og UDI. Dette vil gi økt effektivitet og kvalitet i utlendingsforvaltningen. Det vil også gi bedre beredskap for å kunne håndtere fremtidige økninger i asylankomstene til Norge.

2.4.6 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner</i>			
00.10 Det kongelige hus	247,5	357,7	44,5
Sum Konstitusjonelle institusjoner	247,5	357,7	44,5
<i>Programområde 13 Kommunal, bolig og modernisering</i>			
13.00 Administrasjon og fellestjenester mv.	2 104,3	1 591,8	-24,4
13.25 Fylkesmannsembetene	1 998,8	2 004,7	0,3
13.30 Statlige byggeprosjekter og eiendomsforvaltning	6 060,0	6 357,3	4,9
13.40 Forvaltningsutvikling og IKT-politikk	564,8	651,6	15,4
13.45 Personvern	52,6	56,5	7,5
13.50 Distrikts- og regionalpolitikk	1 720,1	1 389,0	-19,2
13.60 Samiske formål	329,6	337,8	2,5
13.67 Nasjonale minoriteter	43,9	40,7	-7,2
13.70 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	171 853,1	174 657,4	1,6
13.80 Bolig, bomiljø og bygg	4 985,0	4 868,1	-2,3
13.90 Planlegging, byutvikling og geodata	1 286,4	1 259,6	-2,1
Sum før lånetransaksjoner	190 998,5	193 214,7	1,2
Lånetransaksjoner	16 159,0	15 030,0	-7,0
Sum Kommunal, bolig og modernisering	207 157,5	208 244,7	0,5
Sum Kommunal- og moderniseringsdepartementet	207 405,1	208 602,4	0,6

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

- levende lokaldemokrati
- en enklere hverdag for folk flest
- et sterkere sosialt sikkerhetsnett

For å bidra til et *levende lokaldemokrati* og styrke det kommunale velferdstilbudet, legger regjeringens økonomiske opplegg for kommunesektoren til rette for at kommunene og fylkeskommunene kan tilby flere og bedre tjenester.

Regjeringen foreslår en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2018 på om lag 4,6 mrd. kroner. Realveksten i frie inntekter anslås til knapt 3,8 mrd. kroner. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå for 2017 etter Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett 2017.

Veksten i frie inntekter foreslås fordelt med knapt 3,6 mrd. kroner til kommunene og 200 mill. kroner til fylkeskommunene. Av veksten i frie inntekter til kommunene begrunnes 300 mill. kroner med opptrappingsplanen på rusfeltet, 200 mill. kroner med tidlig innsats i barnehage og skole og 200 mill. kroner med forebyggende tiltak for barn, unge og familier for å ruste kommunene til barnevernsreformen. Av veksten i frie inntekter til fylkeskommunene foreslås det at 100 mill. kroner gis med en særskilt fordeling til ferjefylkene.

Regjeringen forsetter arbeidet med å fornye, forenkle og forbedre offentlig sektor. Målet er *en enklere hverdag for folk flest*. Digitalisering av offentlige tjenester og arbeidsprosesser skal sørge for at ansatte i staten jobber enklere og mer effektivt og at innbyggere og næringsliv får gode og enkle tjenester.

Regjeringen foreslår 588 mill. kroner til nye statlige IKT- og digitaliseringstiltak i 2018. For å øke digitaliseringstempoet foreslår regjeringen blant annet 120 mill. kroner til utvikling av ny digitalisert skattemelding og 121 mill. kroner til medfinansieringsordningen for lønnsomme digitaliseringsprosjekter. Det foreslås også 13 mill. kroner for å heldigitalisere den offentlige anskaffelsesprosessen, slik at det blir enklere og mer attraktivt for næringslivet å delta i konkurranser om offentlige anskaffelser. I 2017 har kommunesektoren fått 25 mill. kroner til kommunale IKT-prosjekter. I 2018 tas det sikte på å tildele ytterligere 100 mill. kroner.

Regjeringen viderefører arbeidet med forenkling og digitalisering av plan- og byggesaksprosessene, samt arbeidet med å utvikle hensiktsmessige IKT-verktøy og digitale søknads- og saksbehandlingssystemer for byggesaker. Moderniseringen av Husbankens IKT-utviklingsprogram fortsetter, med en bevilgning på om lag 30 mill.

kroner i 2018. E-søknad for grunnlån skal ferdigstilles, og det skal utvikles et nytt forvaltningssystem for lån og tilskudd.

Utviklingen av en detaljert digital høydemodel for hele landet videreføres med en samlet statlig innsats på om lag 60 mill. kroner i 2018. Modellen skal gi bedre beslutningsgrunnlag for blant annet beredskap, ras og flomsikring, naturressursforvaltning og sikrere boligbygging. Den vil også gi besparelser knyttet til blant annet klimatilpasning, beredskap, planarbeid og infrastrukturutbygging. For å bidra til økt kvalitet på det offentlige datagrunnlaget foreslås det også en økning på 15 mill. kroner for å videreutvikle matrikkelen.

Overgangen fra papirbasert til digital post fra det offentlige vil være forenklende for innbyggerne og næringslivet og gi besparelser for statlige virksomheter. Regjeringen foreslår å realisere deler av gevinstene gjennom å redusere budsjettene for statlige virksomheter med om lag 50 mill. kroner. Dette kommer i tillegg til reduksjonen på knapt 200 mill. kroner i 2017 og gir rom for andre, prioriterte satsinger.

Byggeaktiviteten i statlige byggeprosjekter opprettholdes på et høyt nivå også i 2018. De to store byggeprosjektene Campus Ås og nytt nasjonalmuseum på Vestbanen foreslås videreført med en samlet bevilgning på om lag 3,2 mrd. kroner. Videre foreslås oppstart av nytt livsvitenskapsbygg ved Universitetet i Oslo.

Regjeringen vil *styrke det sosiale sikkerhetsnettet* ved å legge til rette for at vanskeligstilte skal få hjelp til å skaffe seg og bli boende i en egnet bolig. Regjeringen foreslår å videreføre kompensasjonen for uførereformen i bostøtten også i 2018. Samarbeidet med kommunene om områderett innsats i enkelte områder i storbyene med særskilte levekårsutfordringer, styrkes. Samlet øker den statlige innsatsen med knapt 40 mill. kroner. Regjeringen foreslår en låneramme for Husbanken på 17 mrd. kroner i 2018. Dette er en reduksjon på 1 mrd. kroner, som gjenspeiler at det har vært lavere etterspørsel etter lån de senere år.

Samlet foreslår regjeringen å bevilge 41 mrd. kroner under politikkområder som enten er begrunnet i regional- og distriktpolitiske mål eller som har stor betydning for regional utvikling. Dette er en vekst på 0,2 pst. fra 2017. Regjeringen fortsetter å vri den distriktpolitiske innsatsen i retning av generelle virkemidler. Programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk foreslås redusert med vel 300 mill. kroner i 2018. Dette gir rom for økte bevilgninger til samferdsel, kompetanse og innovasjon som vil bidra til å styrke vekstkraften i hele landet.

2.4.7 Arbeids- og sosialdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 09 Arbeid og sosiale formål</i>			
09.00 Administrasjon	495,7	487,1	-1,7
09.10 Administrasjon av arbeids- og velferdspolitikken	12 294,2	12 572,8	2,3
09.20 Tiltak for bedre levekår mv.	339,5	329,7	-2,9
09.30 Arbeidsmarked	9 200,6	9 084,0	-1,3
09.40 Arbeidsmiljø og sikkerhet	1 071,7	1 086,4	1,4
09.50 Pensjoner mv. under Statens pensjonskasse	6 237,4	5 119,9	-17,9
09.60 Kontantytelser	2 639,0	2 831,0	7,3
Sum før lånetransaksjoner	32 278,1	31 510,9	-2,4
Lånetransaksjoner	4 500,0	3 400,0	-24,4
Sum Arbeid og sosiale formål	36 778,1	34 910,9	-5,1
<i>Programområde 29 Sosiale formål, folketrygden</i>			
29.20 Enslige forsørgere	3 562,2	3 100,3	-13,0
29.50 Inntektssikring ved sykdom, arbeidsavklaring og uførhet	160 318,7	164 540,7	2,6
29.60 Kompensasjon for merutgifter for nedsatt funksjonsevne mv.	9 584,1	10 199,9	6,4
29.70 Alderdom	214 965,0	223 060,0	3,8
29.80 Forsørgertap mv.	2 275,6	2 206,3	-3,0
Sum Sosiale formål, folketrygden	390 705,6	403 107,2	3,2
<i>Programområde 33 Arbeidsliv, folketrygden</i>			
33.30 Arbeidsliv	17 275,0	13 838,0	-19,9
Sum Arbeidsliv, folketrygden	17 275,0	13 838,0	-19,9
Sum Arbeids- og sosialdepartementet	444 758,8	451 856,1	1,6

Veksten i folketrygdens stønadsordninger står for hoveddelen av utgiftsøkningene på Arbeids- og sosialdepartementets budsjettområder, jf. nærmere omtale i avsnitt 2.5.

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Arbeids- og sosialdepartementet:

- en aktiv arbeidsmarkedspolitikk
- et sterkere sosialt sikkerhetsnett
- en velfungerende arbeids- og velferdsforvaltning

Regjeringen fører *en aktiv arbeidsmarkedspolitikk* og har de siste årene økt tiltaksnivået for å tilpasse omfanget av arbeidsmarkedstiltakene til situasjonen på arbeidsmarkedet. Etter to år med svak vekst er sysselsettingen nå økende, og arbeidsledigheten er på vei ned. Behovet for arbeidsmarkedstiltak til helt ledige vil være lavere i 2018. Det foreslås derfor en viss nedtrapping av tiltak for denne gruppen. Et fortsatt høyt omfang av arbeidsmarkedstiltak skal bidra til å bedre deltakernes jobbmuligheter, og til at personer som har vært lenge ledige, bl.a. på Sør- og Vestlandet, får

nødvendig bistand. Det gir også rom for tiltaksplasser som fremmer bedriftenes omstillingsevne i regioner med høy ledighet, og tiltak som bidrar til at arbeidssøkere kan formidles til næringer og regioner som etterspør arbeidskraft. Flere av asylsøkerne som kom til Norge i 2015 deltar i, eller er i ferd med å avslutte, introduksjonsprogram, og vil kunne melde seg på arbeidsmarkedet og ha behov for arbeidsmarkedstiltak i 2018. Ungdom, innvandrere fra land utenfor EØS-området og personer som har vært lenge ledige prioriteres for arbeidsmarkedstiltak i 2018.

For å sikre at flere brukere som har behov for en tiltaksplass innenfor varig tilrettelagt arbeid (VTA) får tilbud om det, foreslås bevilgningen til VTA økt med 15 mill. kroner i 2018.

Regjeringen innførte en ny ungdomsinnsats i 2017 som i løpet av året vil være iverksatt i hele landet. Satsingen videreføres i 2018, og bevilgningen til oppfølgingsressurser i Arbeids- og velferdsetaten foreslås økt med 70 mill. kroner. Regjeringen forbedret i tillegg oppfølgingen av langtidsledige i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2017. Innsatsen innebærer tettere oppfølging av dagpengemottakere som nærmer seg slutten av dagpengeperioden. Hensikten er å gi et arbeidsrettet tilbud til personer som har gått ledige over lengre tid, og gi økt overgang til arbeid. Bevilgningen til oppfølgingsressurser i Arbeids- og velferdsetaten foreslås økt med 37 mill. kroner.

Stortinget har vedtatt endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger. Endringene innebærer en smalere inngang til ordningen og at det legges til rette for et strammere stønadsløp som gir økte incentiver til arbeid. Sentralt står innføringen av en absolutt begrensning for hvor lenge en kan motta arbeidsavklaringspenger. For å understøtte de positive effektene av endringene i regelverket, foreslår regjeringen 25 mill. kroner til økt oppfølging i Arbeids- og velferdsetaten. Regjeringen foreslår også 85 mill. kroner til en utvidelse av perioden for rett til arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker fra tre til seks måneder.

Et *sterkere sosialt sikkerhetsnett* er ett av regjeringens åtte satsingsområder. Regjeringen foreslår en overgangsordning for fosterforeldre som mottar dagpenger og arbeidsavklaringspenger,

slik at godtgjørelse knyttet til det å være fosterforeldre ikke lenger vil føre til avkorting av dagpenger og arbeidsavklaringspenger. Regjeringen foreslår en styrking av hjelpemiddelområdet, blant annet gjennom en utvidelse av ordningen med stønad til parykk for personer mellom 18 og 30 år og ved å utvide stønaden til lese- og sekretærhjelp for blinde og svaksynte i dagliglivet. Regjeringen foreslår også å innføre rett til taleflythjelpemidler i folketrygden. Det foreslås å etablere en permanent ordning med servicehunder for personer med fysiske funksjonsnedsettelse med behov for bistand til praktiske gjøremål i hverdagen.

En *velfungerende arbeids- og velferdsforvaltning* er en forutsetning for å nå målene i velferdspolitikken om flere i arbeid og færre på trygd. I tråd med Meld. St. 33 (2015–2016) *NAV i en ny tid – for arbeid og aktivitet* gis NAV-kontorene økt myndighet og handlefrihet. Arbeids- og velferdsetaten får blant annet økte muligheter til å utføre oppfølgings tjenester i egen regi. Arbeidet med Prosjekt 2 i moderniseringen av IKT-systemene i Arbeids- og velferdsetaten fortsetter. For 2018 foreslår regjeringen 631,6 mill. kroner til dette formålet. I tråd med premissene for arbeidet med Prosjekt 2 har regjeringen besluttet at Arbeids- og sosialdepartementet kan starte planleggingen av Prosjekt 3. Regjeringen foreslår også 35 mill. kroner til Arbeids- og velferdsetatens arbeid med tilpasninger til modernisert folkeregister.

For å få rett til dagpenger stilles det i dag krav om arbeidsinntekt på minst 1,5 ganger folketrygdens grunnbeløp sist avsluttede kalenderår, eller minst tre ganger folketrygdens grunnbeløp de tre sist avsluttede kalenderårene. Regjeringen ønsker å målrette dagpengeordningen mot personer som har en nær arbeidslivstilknytning og nylig har hatt inntektsbortfall som følge av arbeidsløshet, og foreslår å avvikle opptjeningsperioden på tre år. For å skjerme personer som har hatt lengre fravær fra arbeidslivet som følge av sykdom, foreslås det at arbeidsinntekten som vurderes i forbindelse med minsteinntektskravet, utvides til også å omfatte sykepenger, pleiepenger, opplærings- og omsorgspenger mv. Perioden som legges til grunn for beregning av dagpengene bør være lik opptjeningsperioden for minsteinntektskravet, og foreslås derfor endret tilsvarende.

2.4.8 Helse- og omsorgsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 10 Helse og omsorg</i>			
10.00 Helse- og omsorgsdepartementet mv.	1 044,7	841,7	-19,4
10.10 Folkehelse mv.	1 972,8	783,5	-60,3
10.20 Helseforvaltning	1 947,7	0,0	-100,0
10.30 Spesialisthelsetjenester	141 479,3	148 106,7	4,7
10.40 Sentral helseforvaltning ¹	0,0	3 958,5	-
10.50 Legemidler	352,6	0,0	-100,0
10.60 Helse- og omsorgstjenester i kommunene	10 481,1	11 255,5	7,4
10.70 Tannhelse	286,5	304,1	6,1
10.80 Kunnskap og kompetanse	676,8	656,9	-2,9
Sum Helse og omsorg	158 241,4	165 906,9	4,8
<i>Programområde 30 Helsetjenester, folketrygden</i>			
30.10 Spesialisthelsetjenester mv.	5 605,2	5 723,0	2,1
30.50 Legehjelp, legemidler mv.	25 660,0	26 016,0	1,4
30.90 Andre helsetiltak	235,0	234,0	-0,4
Sum Helsetjenester, folketrygden	31 500,2	31 973,0	1,5
Sum Helse- og omsorgsdepartementet	189 741,6	197 879,9	4,3

¹ I forbindelse med omorganiseringen av den sentrale helseforvaltningen er driftskapitlene for de større underliggende etatene samlet i en ny programkategori 10.40, og gjenværende kapitler under kategori 10.20 og 10.50 flyttet til hhv. kategori 10.00 og 10.10.

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Helse- og omsorgsdepartementet:

- behandle flere pasienter i sykehusene
- bedre kvalitet og økt kapasitet i omsorgstjenestene
- styrke rusfeltet

Regjeringen prioriterer å *behandle flere pasienter i sykehusene*. Det foreslås å øke driftsbevilgningene til sykehusene med 1 589 mill. kroner i 2018. Dette tilsvarer en aktivitetsvekst på om lag 2 pst. Dermed legges det til rette for en fortsatt høy vekst, som overstiger kostnader som følger av demografi og som gir rom til mer pasientbehandling, økte medisinkostnader og økte investeringer. Det foreslås til sammen 785 mill. kroner i økte lånebevilgninger til tre nye store byggprosjekter i 2018 og til videreføring av investeringslån til nytt

sykehus i Drammen som ble bevilget i forbindelse med RNB 2017. Regjeringen foreslår 18 mill. kroner til etablering av et nasjonalt tarmkreftscreeningprogram som kan være i drift fra 2019.

Regjeringen legger til rette for *bedre kvalitet og økt kapasitet i omsorgstjenestene*. Bevilgningen til investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser foreslås økt med 152,5 mill. kroner. Det vil dekke første års utbetaling av tilskudd til om lag 1 800 heldøgns omsorgsplasser, med en tilsagnsramme på vel 3 mrd. kroner. Videre legger budsjettforslaget til rette for om lag 350 flere dagaktivitetsplasser for personer med demens i 2018.

For å heve det faglige nivået i bl.a. sykehjem og hjemmetjenester, foreslås det å øke bevilgningen til grunn-, videre- og etterutdanning av ansatte i omsorgstjenestene med 25 mill. kroner i 2018. Det foreslås videre 55 mill. kroner til et

pilotforsøk med primærhelseteam i kommunen. Målet er mer tilgjengelige og bedre koordinerte tjenester, kombinert med større bredde i tjenestetilbudet og bedre utnyttelse av de samlede personellressursene. Det foreslås 12 mill. kroner til utprøving av oppfølgingsteam i den kommunale helse- og omsorgstjenesten, hvor målet er bedre brukeropplevd kvalitet i tjenestene, færre sykehusinnleggelser og redusert behov for kommunale helse- og omsorgstjenester. Det foreslås også 10 mill. kroner til en pilot på legevaktfeltet. Formålet er å sikre bærekraft og forsvarlige akuttmedisinske tjenester ved å innhente kunnskap og erfaringer med nye måter å organisere akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus. Det foreslås

videre 50 mill. kroner til å utarbeide beslutningsgrunnlag for det videre arbeidet med én innbygger – én journal og 15 mill. kroner til å videreutvikle kommunalt pasient- og brukerregister (KPR). KPR vil gi data for planlegging, styring, finansiering og evaluering av de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Regjeringen vil øke bevilgningene til rusfeltet med 2,4 mrd. kroner i perioden 2016–2020. For 2018 foreslås det at 300 mill. kroner av veksten i kommunenes frie inntekter er begrunnet med opptrappingsplanen. I tillegg styrkes psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling gjennom den foreslåtte aktivitetsveksten i sykehusene.

2.4.9 Barne- og likestillingsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 11 Barn og likestilling</i>			
11.00 Administrasjon	161,8	161,2	-0,4
11.10 Familie og oppvekst	18 182,1	18 125,2	-0,3
11.20 Barnevernet	9 387,1	8 466,4	-9,8
11.30 Forbrukerpolitikk	225,1	230,9	2,6
11.40 Likestilling og ikke-diskriminering	357,2	368,7	3,2
Sum Barn og likestilling	28 313,4	27 352,3	-3,4
<i>Programområde 28 Foreldrepenger, folketrygden</i>			
28.50 Stønad ved fødsel og adopsjon	20 971,0	21 113,0	0,7
Sum Foreldrepenger, folketrygden	20 971,0	21 113,0	0,7
Sum Barne- og likestillingsdepartementet	49 284,4	48 465,3	-1,7

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Barne- og likestillingsdepartementet:

- arbeid mot vold i nære relasjoner
- ivaretagelse av barn utsatt for vold og overgrep
- kvalitet og kompetanse i det kommunale barnevernet
- helsehjelp til barn i barnevernet
- innsats mot barnefattigdom

Regjeringen vil øke innsatsen for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner. I tillegg vil regjeringen bedre ivaretagelsen av barn utsatt for vold og overgrep. Den tverrdepartementale satsingen fra Saldert budsjett 2017 på om lag 530 mill. kro-

ner til opptrappingsplanen mot vold og overgrep videreføres og økes med ytterligere 54 mill. kroner i 2018, hvorav 5 mill. kroner på Barne- og likestillingsdepartementets budsjett. Midlene skal brukes til utprøving av modellen TryggEst.

Satsingen på andre departementers budsjetter knyttet til opptrappingsplanen omfatter blant annet arbeidet mot internettrelaterte overgrep mot barn, politiets kapasitet og kompetanse til etterforskning i saker som gjelder vold og overgrep mot barn og midler til Statens barnehus.

Regjeringen har lagt frem en barnevernsreform med mål om at utsatte barn og familier skal få bedre hjelp der de bor. Større kommunalt

ansvar for barnevernet skal bidra til at kommunene prioriterer forebyggende hjelp og tjenester. Regjeringen vil også legge frem en *kompetansestrategi* som skal øke kvaliteten i de kommunale tjenestene. Regjeringen foreslår om lag 80 mill. kroner til kvalitets- og kompetansesatsingen i 2018.

For at *barn i barnevernet skal få bedre helsehjelp*, har regjeringen satt i gang et arbeid for bedre samarbeid mellom barnevernet og helsetje-

nestene. Regjeringen foreslår om lag 40 mill. kroner til bedre psykisk helsehjelp til barn i barnevernet i 2018.

Barn som lever i fattigdom – Regjeringens strategi (2015–2017) gjelder ut 2017. Arbeidet fortsetter utover strategiperioden. Regjeringen foreslår å videreføre satsingen som ble besluttet i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2017 på 26 mill. kroner til Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom i 2018.

2.4.10 Nærings- og fiskeridepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 17 Nærings- og fiskeriformål</i>			
17.10 Forvaltning og rammebetingelser	5 127,3	5 308,3	3,5
17.20 Forskning og innovasjon	8 717,3	7 635,3	-12,4
17.30 Markedsadgang og eksport	115,5	213,9	85,2
17.40 Statlig eierskap	202,3	171,1	-15,4
Sum før lånetransaksjoner	14 162,4	13 328,5	-5,9
Lånetransaksjoner	54 465,3	55 879,3	2,6
Sum Nærings- og fiskeriformål	68 627,7	69 207,8	0,8
<i>Programområde 33 Arbeidsliv, folketrygden</i>			
33.40 Arbeidsliv	80,0	85,0	6,3
Sum Arbeidsliv, folketrygden	80,0	85,0	6,3
Sum Nærings- og fiskeridepartementet	68 707,7	69 292,8	0,9

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Nærings- og fiskeridepartementet:

- næringsrettet forskning og innovasjon
- opprettelse av nytt investeringsselskap, «Fornybar AS»
- modernisering av Altinn

Regjeringen vil bidra til *forskning og innovasjon* som kan legge til rette for omstilling i norsk næringsliv.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til forskningsprogrammer for muliggjørende teknologier (nanoteknologi, bioteknologi, IKT og avanserte produksjonsprosesser) med 30 mill. kroner over Nærings- og fiskeridepartementets budsjett. Videre foreslås økt innsats innen havbruksforskning og kunnskap om nye marine arter og midler til gjennomføring av et forskningstokt i Antarktis.

Regjeringen vil legge til rette for at norsk næringsliv får tilgang til infrastruktur for testing og demonstrasjon av ny teknologi og nye løsninger. Det foreslås å øke tilskuddet til testfasiliteter med 50 mill. kroner, og en bevilgning på 30 mill. kroner til støtte av marine og maritime pilot- og demonstrasjonsprosjekter.

Hovedårsaken til at samlet bevilgning til forskning og innovasjon likevel går ned fra 2017 til 2018 er at nytt isgående forskningsfartøy ferdigstilles i 2017. Det reduserer bevilgningsbehovet i 2018 med i underkant av 1 mrd. kroner. I tillegg ble det i 2017 bevilget midler til midlertidige tiltak for økt sysselsetting. Selv om noen ordninger reduseres når tiltakspakken nå fases ut, har bevilgningene til næringsrettet forskning og innovasjon i sum økt betydelig de siste årene.

Det skal opprettes et *nytt investeringsselskap* med formål å bidra til reduserte klimagassutslipp. Nærings- og fiskeridepartementet arbeider med opprettelsen av selskapet og etablering av styre. Selskapet, med arbeidsnavnet Fornybar AS, skal investere i unoterte selskaper eller i såkalte fond-i-fond-løsninger. Investeringene skal i hovedsak rettes mot ny teknologi i overgangen fra teknologiutvikling til kommersialisering. Regjeringen fore-

slår at det bevilges 200 mill. kroner i kapital til selskapet, og at selskapet i 2018 kan forplikte investeringer for ytterligere 200 mill. kroner som kommer til utbetaling senere år.

Det foreslås en bevilgning på 55 mill. kroner til *modernisering av Altinn*. Dette gir grunnlag for enklere rapportering fra næringslivet, gjenbruk av informasjon og ytterligere digitalisering av offentlige tjenester.

2.4.11 Landbruks- og matdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 15 Landbruk og mat</i>			
15.00 Administrasjon m.m.	167,2	168,8	1,0
15.10 Matpolitikk	1 461,2	1 463,9	0,2
15.20 Forskning, innovasjon og kunnskapsutvikling	837,9	841,3	0,4
15.30 Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak	15 567,9	16 025,3	2,9
Sum Landbruks- og matdepartementet	18 034,1	18 499,4	2,6

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Landbruks- og matdepartementet:

- økt matproduksjon
- forskning på muliggjørende teknologier

Innretningen av virkemidlene over jordbruksavtalen skal legge til rette for *økt matproduksjon*. Bevilgninger som følger av jordbruksavtalen utgjør en betydelig del av budsjettet under Landbruks- og matdepartementet. Årets avtale gir grunnlag for en inntektsvekst for jordbruket på 4,5 pst. per årsverk. Bevilgningene foreslås økt med 528,1 mill. kroner, hvorav 377,1 mill. kroner som følge av jordbruksoppgjøret og resten som følge av kvantumsjusteringer. Kvantumsjusteringene skyldes særlig økte anslag for produksjon av korn og kjøtt.

Det kan være stort potensial for verdiskaping gjennom videreutvikling og bruk av bioteknologi, og andre muliggjørende teknologier. Som en opp-

følgning av regjeringens bioøkonomistrategi, foreslås det å øke bevilgningene til *forskning på muliggjørende teknologier* med 10 mill. kroner over Landbruks- og matdepartementets budsjett. Regjeringen foreslår også å videreføre innsatsen mot utvikling av antibiotikaresistente bakterier og tiltak mot Chronic Wasting Disease (CWD, skrantesyke) hos hjortedyr.

Regjeringen foreslår å avvikle ordningen med støtte til organisasjoner innenfor det landbruks- og matpolitiske området. Ordningen har i stor grad vært en videreføring av støtte til de samme organisasjonene. Dette har gitt mindre rom for nye organisasjoner for å få støtte, og har dermed ikke bidratt til å fremme et større mangfold av organisasjoner og mer frivillighet. Regjeringen legger også til grunn effektiviseringstiltak i Landbruksdirektoratet og Mattilsynet ut over den generelle avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen.

2.4.12 Samferdselsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 21 Innenlands transport</i>			
21.10 Administrasjon m.m.	567,3	569,1	0,3
21.20 Luftfartsformål	1 094,6	1 052,4	-3,9
21.30 Vegformål	33 299,5	35 859,4	7,7
21.40 Særskilte transporttiltak	3 091,1	3 553,5	15,0
21.50 Jernbaneformål	26 377,1	23 064,9	-12,6
21.60 Kystforvaltning	2 588,3	2 626,1	1,5
Sum før lånetransaksjoner	67 018,0	66 725,4	-0,4
Lånetransaksjoner	3 500,0	0,0	-100,0
Sum Innenlands transport	70 518,0	66 725,4	-5,4
<i>Programområde 22 Post og telekommunikasjoner</i>			
22.10 Post og telekommunikasjoner	701,0	725,5	3,5
Sum Post og telekommunikasjoner	701,0	725,5	3,5
Sum Samferdselsdepartementet	71 219,0	67 450,9	-5,3

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Samferdselsdepartementet:

- økt tilskudd til Nye Veier AS
- oppstart av veiprojekt med OPS-kontrakt
- viktige kollektivprosjekter i de største byene
- nytt signalsystem på jernbane og planlegging av InterCity
- telesikkerhet og -beredskap

Regjeringen foreslår en bevilgningsøkning under Samferdselsdepartementet på 4,1 mrd. kroner, eller 6,5 pst. fra Saldert budsjett 2017, utenom bevilgninger til lånetransaksjoner og merverdiavgift på kjøp av tjenester fra Bane NOR SF.

I Meld. St. 33 (2016–2017) *Nasjonal transportplan 2018–2029* legger regjeringen opp til fortsatt å prioritere samferdselsformål. Til formål under Nasjonal transportplan 2018–2029 foreslås bevilgningene økt med om lag 3 mrd. kroner målt i 2018-priser sammenlignet med 2017. Regjeringen foreslår å øke tilskuddet til utbyggingselskapet Nye Veier AS til 5,3 mrd. kroner, i tråd med regjeringens ambisjon om nivået på årlig tilskudd til selskapet fra og med 2018 og fullmakt fra Stortinget. Dette legger til rette for betydelig aktivitet i veiselskapet.

Til det nye *veiprojektet med OPS-kontrakt*, rv 3/rv 25 Ommangsvollen – Grundset/Basthjørnet i Hedmark, foreslås det bevilget 510 mill. kroner. I tillegg legger regjeringen opp til forberedende arbeid og oppstart av tre nye riksveiprojekter i 2018 i regi av Statens vegvesen, E16 Eggemoen – Olum i Oppland og Buskerud, E6 Kapskarmo – Brattås – Lien i Nordland og skredsikringsprosjektet E69 Skarvberggtunnelen i Finnmark. Budsjettforslaget innebærer at vedlikeholdsettersepet for vei reduseres også i 2018.

Regjeringen foreslår å øke tilskuddet til *viktige kollektivprosjekter i de største byene* med 555 mill. kroner i 2018. Den statlige delfinansieringen utgjør et betydelig bidrag til utviklingen av det lokale kollektivtilbudet i de fire største byene. Budsjettforslaget omfatter tilskudd til MetroBusen i Trondheim, Bybanen til Fyllingsdalen i Bergen og Bussveien på Nord-Jæren.

Til videre *planlegging av InterCity* foreslår regjeringen å bevilge 1,9 mrd. kroner. I tillegg foreslår regjeringen å videreføre prosjektet om *nytt signalsystem på jernbane* (ERTMS). I budsjettforslaget legger regjeringen opp til oppstart av InterCity-prosjektene Venjar – Eidsvoll – Langset på Dovrebanen og Sandbukta – Moss – Såstad på

Østfoldbanen. Kjøp av persontransport med tog foreslås økt for å fase inn 14 nye togsett på Gjøvikbanen og Vossebanen. Vedlikeholdet på jernbanen opprettholdes på et høyt nivå. Bevilgningen til merverdiavgift på kjøp av tjenester fra Bane NOR SF på 4,4 mrd. kroner i 2017 videreføres ikke i 2018, ettersom det er avklart at kjøp av infrastruktur tjenester ikke er merverdiavgiftspliktig.

Regjeringen foreslår å bedre *telesikkerhet og -beredskap* ved å legge til rette for flere fiberkabler til utlandet og en pilot for alternativt kjernenett. Dette skal redusere sårbarheten både i den elektroniske kommunikasjonen mot utlandet og i tele-nettverkene i Norge.

2.4.13 Klima- og miljødepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 12 Klima og miljø</i>			
12.10 Fellesoppgaver, forskning, internasjonalt arbeid m.m.	1 385,3	1 967,1	42,0
12.20 Klima, naturmangfold og forurensning	4 750,2	4 182,4	-12,0
12.30 Kulturminner og kulturmiljø	754,3	726,4	-3,7
12.60 Nord- og polarområdene	407,4	392,2	-3,7
12.70 Internasjonalt klimaarbeid	3 081,8	3 184,8	3,3
Sum Klima- og miljødepartementet	10 379,0	10 452,8	0,7

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Klima- og miljødepartementet:

- fremme det internasjonale arbeidet med Parisavtalen
- forskning på omstilling til lavutslippssamfunnet, marine økosystemer og rent hav
- profilering og markedsføring av norske grønne løsninger

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til klimaforhandlingene og FNs klimapanel. Økt norsk bidrag skal fremme arbeidet under Klimakonvensjonen og gjennomføring av *Parisavtalen*. Dette er en nødvendig respons i lys av usikkerhet rundt bidrag fra andre store bidragsytere. Videre vil klima- og skogsatsingen, som foreslås økt til 3 mrd. kroner, være et solid bidrag til det internasjonale klimaarbeidet. I 2018 legger regjeringen opp til at Norge betaler for om lag 30 mill. tonn CO₂ i verifiserte utslippsreduksjoner i blant annet Brasil, Colombia, Guyana og Indonesia.

Regjeringen foreslår å øke *forskningsinnsats* som kan støtte opp under arbeidet med å oppfylle norske klimamål frem mot 2030. Forskningen skal særlig rettes inn mot sektorer som ikke omfattes av EUs kvotesystem, der transport og jordbruk er de største. Det skal også legges til rette for kunnskapsoppbygging om marine økosystemer og rent hav, herunder gjennomføring av pilotprosjekt for å bedre tilstanden i kystmiljøet.

Regjeringen ønsker en helhetlig satsing for å synliggjøre norske, *grønne løsninger* for økt eksport og for å trekke internasjonale investorer til Norge. Innovasjon Norge skal etablere et samarbeid med privat næringsliv med dette som mål.

Ansaret for Meteorologisk institutt og Artsdatabanken foreslås overført fra Kunnskapsdepartementet fra og med 1. januar 2018. Dette som følge av at begge virksomhetene faglig sett har sterkest tilknytning til Klima- og miljødepartementet.

2.4.14 Finansdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner</i>			
00.30 Regjering	404,6	406,9	0,6
00.40 Stortinget og underliggende institusjoner	2 270,7	2 464,2	8,5
Sum Konstitusjonelle institusjoner	2 675,3	2 871,1	7,3
<i>Programområde 23 Finansadministrasjon</i>			
23.10 Finansadministrasjon	1 211,1	1 342,8	10,9
23.20 Skatte- og avgiftsadministrasjon	8 004,4	8 332,3	4,1
23.30 Offisiell statistikk	849,7	828,3	-2,5
23.40 Andre formål	28 863,5	32 110,0	11,2
Sum Finansadministrasjon	38 928,8	42 613,4	9,5
<i>Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.</i>			
24.10 Statsgjeld, renter og avdrag mv.	11 661,8	8 915,5	-23,5
24.20 Statlige fordringer, avsetninger mv.	20,0	10,0	-50,0
Sum før lånetransaksjoner	11 681,8	8 925,5	-23,6
Lånetransaksjoner	63 326,8	0,0	-100,0
Sum Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.	75 008,6	8 925,5	-88,1
Sum Finansdepartementet	116 612,6	54 410,0	-53,3

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Finansdepartementet:

- modernisering og effektivisering av Skatteetaten, herunder utvikling av en ny digitalisert skattemelding
- videreføre økt kapasitet i grensekontrollen og utvikle systemstøtte for denne
- økt kapasitet i Finanstilsynet for å håndtere økte krav til tilsyn og nye internasjonale regler

Budsjettforslaget legger til rette for *fortsatt modernisering og effektivisering av Skatteetaten*. I 2016 ble særavgiftsforvaltningen overført fra Tolletaten til Skatteetaten. Samlingen av skatte- og avgiftsforvaltningen bedrer innsatsen mot arbeidslivskriminalitet og svart økonomi. I årene 2018–2021 skal det utvikles en ny digitalisert skattemelding – SIRIUS. SIRIUS forventes blant annet å redusere næringslivets tidsbruk til rapportering betydelig, gjøre det enklere for lønnstakere og pensjonister

å rapportere og vil være arbeids- og utgiftsbesparende for Skatteetaten.

Skatteetaten vil i 2018 fortsette arbeidet med utvikling av tre store IKT-systemer; modernisering av Folkeregisteret, ny systemløsning for avgiftsforvaltningen og modernisering av systemene for forskuddsutskrivning og skatteberegning. De to førstnevnte prosjektene vil pågå ut 2019, mens sistnevnte ferdigstilles i 2018. Systemene vil gi enklere løsninger for forvaltning, næringsliv og borgere, være sikrere og mer effektive.

Den økte kapasiteten i grensekontrollen, som ble igangsatt i 2016, videreføres med blant annet flere ansatte og system for elektronisk kontroll ved enda flere grenseoverganger. Tolletaten skal arbeide videre med å utvikle systemstøtte for grensekontrollen.

Kapasiteten i Finanstilsynet foreslås økt for å gjøre tilsynet bedre i stand til å løse nye og

endrede oppgaver. Regelverket for finansnæringen har blitt mer komplekst i senere år. Dette medfører behov for betydelig ressursinnsats fra Finanstilsynet. Også nye tilsynsområder og -objekter gir behov for økte ressurser. Finanstilsynet er fullt ut selvfinansiert, i det vesentlige ved utlikning på tilsynsobjektene.

I tillegg foreslås NAV Innkreving innlemmet i Skatteetaten. Dette vil kunne bidra til mer helhetlig og effektiv innkreving av offentlige krav. Samtidig kan NAV bedre innrettes mot sine primære samfunnsoppdrag.

2.4.15 Forsvarsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 04 Militært forsvar</i>			
04.10 Militært forsvar mv.	51 248,2	55 021,1	7,4
Sum Forsvarsdepartementet	51 248,2	55 021,1	7,4

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Forsvarsdepartementet:

- oppfølging av langtidsplanen for forsvarssektoren, med vekt på reduserte klartider, økt bemanning, høyere aktivitetsnivå og investeringer i sentrale kapasiteter
- anskaffelse av nye kampfly med baseløsning

Regjeringen følger opp langtidsplanen ved å foreslå en bevilgningsøkning på 2,5 mrd. kroner til LTP-formål i 2018.

I tråd med langtidsplanen legger regjeringens budsjettforslag opp til reduserte klartider, økt bemanning av operative kapasiteter og høyere aktivitetsnivå. Budsjettforslaget innebærer økt aktivitet i Sjøforsvaret og Luftforsvaret, samtidig som det høye aktivitetsnivået i Hæren og Heimevernet videreføres. Regjeringens forslag legger dermed grunnlaget for en langsiktig og bærekraftig utvikling av forsvarsstrukturen med en reell balanse mellom oppgaver, struktur og økonomi. Regjeringens forslag vektlegger overvåking, tilstedeværelse og suverenitetshevdelse i nordområdene.

Etableringen av et jegerkompani ved Garnisonen i Sør-Varanger fortsetter, og bemanningen i HV-17 økes for å bedre evnen til å planlegge og lede operasjoner samt motta allierte forsterkninger.

Bevilgningene til Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) foreslås økt ytterligere for å styrke NSMs evne til å avdekke, analysere og koordinere

håndteringen av IKT-angrep. Det foreslås også økt bevilgning til objektsikring i forsvarssektoren. Regjeringen legger opp til at Norges bidrag til innsats i kampen mot ISIL videreføres. I tillegg tas det i budsjettforslaget høyde for mulig videreføring og endring av norske bidrag i andre pågående utenlandsoperasjoner.

Regjeringen foreslår betydelige bevilgningsøkninger for å forsere anskaffelsen av tre nye kystvaktfartøyer til erstatning for Nordkapp-klassen og kampluftvern i Hæren. I tillegg foreslås økte bevilgninger til blant annet anskaffelse av nye maritime patruljefly, studier av krav, design og vedlikeholdsløsninger til de nye ubåtene for å redusere risikoen knyttet til anskaffelsen, flernasjonalt satellittsamarbeid og flere informasjonsinfrastrukturprosjekter.

I tråd med struktur- og kvalitetsreformen innenfor utdanningsområdet starter Forsvaret omleggingen av, og overgangen til, ny utdanningsstruktur i 2018. Befalsskolene og de fem høyskolene i Forsvaret samles under Forsvarets høyskole. Skolene vil ikke endre lokalisering.

Samlet foreslår regjeringen å bevilge om lag 9 mrd. kroner til *kampflyanskaffelsen med baseløsning* i 2018, hvorav den midlertidige økningen utgjør 4,6 mrd. kroner. Dette er i tråd med planen for anskaffelsen.

Norge har påtatt seg å være vertskap for NATOs høyprofiløvelse Trident Juncture i 2018. Regjeringen foreslår økte bevilgninger for å gjennomføre denne øvelsen.

2.4.16 Olje- og energidepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 18 Olje- og energiformål</i>			
18.00 Administrasjon	268,0	258,3	-3,6
18.10 Petroleum	26 308,9	25 832,6	-1,8
18.20 Energi og vannressurser	3 662,6	3 644,6	-0,5
18.30 Forskning og næringsutvikling	959,2	807,0	-15,9
18.40 CO ₂ -håndtering	1 287,5	509,0	-60,5
Sum før lånetransaksjoner	32 486,2	31 051,5	-4,4
Lånetransaksjoner	6 432,0	1 900,0	-70,5
Sum Olje- og energidepartementet	38 918,2	32 951,5	-15,3

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Olje- og energidepartementet:

- energiomlegging og utvikling av energi- og klimateknologi
- energi- og petroleumsforskning
- CO₂-håndtering

Regjeringen foreslår å øke overføringen til Enovas arbeid med *energiomlegging og utvikling av energi- og klimateknologi*. Enova skal støtte prosjekter og teknologiutvikling som bidrar til reduserte klimagassutslipp på kort og lang sikt. Videre skal Enova bidra til styrket forsyningssikkerhet for energi.

Støtte til *energi- og petroleumsforskning* skal bidra til langsiktig verdiskaping og effektiv og bærekraftig utnyttelse av norske naturressurser. Regjeringen foreslår å videreføre bevilgningene til energi- og petroleumsforskning på et høyt nivå.

Arbeidet med *CO₂-håndtering* skal bidra til å utvikle og demonstrere kostnadseffektiv teknologi for fangst og lagring av CO₂ med et spredningspotensial. Innsatsen favner bredt, med forskning og demonstrasjon av teknologier for CO₂-håndtering under CLIMIT-programmet, drift av Teknologisenter for CO₂-fangst på Mongstad og arbeidet med fullskala CO₂-håndtering. Driften ved teknologisenteret skal videreføres i tre nye år, men utgiftene reduseres siden det statlige investeringslånet er nedbetalt. Videre ferdigstilles konseptstudiene for CO₂-fangst og -skipstransport i 2017.

2.4.17 Ymse utgifter og inntekter

Det foreslås bevilget 4 900 mill. kroner under kap. 2309 Tilfeldige utgifter. Bevilgningen står som motpost til tilleggsbevilgninger knyttet til blant annet forhandlinger hvor staten er part, herunder til lønnsoppgjøret for statsansatte og takstforhandlinger for privatpraktiserende leger, fysioterapeuter og psykologer, og til uforutsette utgifter.

På kap. 5309 Tilfeldige inntekter foreslås det bevilget 150 mill. kroner. Dette gjelder enkelte mindre, uforutsette inntekter som ikke inngår på andre inntektskapitler i statsbudsjettet.

2.5 Folketrygdens utgifter og inntekter

Regjeringens samlede forslag til utgifter under alle folketrygdens programområder for 2018 er på 470,1 mrd. kroner. Det er en økning på 9,6 mrd. kroner fra Saldert budsjett 2017. Det forventes nå lavere utgifter under folketrygden i 2017 enn anslått i Saldert budsjett. Sammenlignet med anslag på regnskap 2017 innebærer regjeringens forslag en økning på 19 mrd. kroner. I utgiftsanslaget for 2018 er effekten av anslått økning på 3 pst. i folketrygdens gjennomsnittlige grunnbeløp (G) fra 2017 til 2018 på 8,7 mrd. kroner. Budsjettallene fordelt på programkategorier fremgår av hovedtabellene under de ulike departementene tidligere i dette kapitlet.

Tabell 2.4 Folketrygdens utgifter

		Mill. kroner		
Programområde	Saldert budsjett 2017	Anslag på regnskap 2017	Forslag 2018	Endring Saldert budsjett 2017 til forslag 2018 i pst.
28 Foreldrepenger, folketrygden	20 971,0	20 193,0	21 113,0	0,7
29 Sosiale formål, folketrygden	390 705,6	384 724,4	403 107,2	3,2
<i>Sykepenger</i>	41 143,7	40 388,7	42 590,4	3,5
<i>Arbeidsavklaringspenger</i>	35 220,0	34 740,0	35 494,3	0,8
<i>Uføretrygd</i>	83 955,0	82 826,0	86 456,0	3,0
<i>Alderspensjon</i>	214 965,0	211 540,0	223 060,0	3,8
<i>Annet</i> ¹	15 422,0	15 229,7	15 506,5	0,5
30 Helsetjenester, folketrygden ²	31 500,2	31 547,0	31 973,0	1,5
33 Arbeidsliv, folketrygden	17 355,0	14 695,0	13 923,0	-19,8
Sum	460 531,8	451 159,4	470 116,2	2,1

¹ Annet inkluderer stønad til enslig mor og far, grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv., etterlatte og stønad ved gravferd.

² Finansieringsansvaret for flere legemidler mot HIV, hep. B, hep. C, astma og mastocytose, tilsvarende 0,8 mrd. kroner, overføres til helseforetakene fra og med 1.1.2018 og inngår ikke lenger i folketrygdens utgifter. I tillegg ble flere kreftlegemidler overført til helseforetakene fra 1.5.2017.

Kilde: Finansdepartementet

Programområde 28 Foreldrepenger, folketrygden
Stønadsordningene under dette programområdet skal kompensere for inntektsbortfall i forbindelse med fødsel og adopsjon og sikre økonomisk støtte til foreldre som ikke har opptjent rett til foreldrepenger. Programområdet omfatter foreldrepenger til yrkesaktive, engangsstønad ved fødsel og adopsjon og feriepenger av foreldrepenger mv. Barne- og likestillingsdepartementet har ansvaret for programområdet.

Utgiftsanslaget for 2018 bygger på at antallet barn i aldersgruppen som kan gi rett til foreldrepenger vil være på om lag samme nivå som i 2017. Det antas videre at opptjeningsgrunnlaget for foreldre som mottar foreldrepenger øker noe mer enn lønnsveksten.

Programområde 29 Sosiale formål, folketrygden
Programområdet omfatter ordninger som skal kompensere for inntektsbortfall ved sykdom og uførhet (sykepenger, arbeidsavklaringspenger og uføretrygd), pensjoner (alderspensjon og etterlattepensjon), stønader til enslige forsørgere, stønader og hjelpemidler til personer med nedsatt funksjonsevne og enkelte andre formål. Arbeids- og sosialdepartementet har ansvar for programområ-

det. Økningen fra Saldert budsjett 2017 er på 12,4 mrd. kroner. Økningen skyldes både flere mottakere av alderspensjon, sykepenger og uføretrygd og effekten av økning i gjennomsnittlig G. Lavere forventede utgifter i 2017 enn anslått i Saldert budsjett 2017 virker i motsatt retning. Økningen fra anslag på regnskap 2017 er på 18,4 mrd. kroner. Nedenfor gjennomgås utviklingen fra 2017 til 2018 på de største utgiftsområdene.

Sykepenger

Til grunn for Saldert budsjett 2017 lå en forutsetning om nullvekst i det trygdefinansierte sykefraværet per sysselsatt fra 2016 til 2017. På bakgrunn av utviklingen hittil i år forventes det fortsatt en nullvekst i det trygdefinansierte sykefraværet fra 2016 til 2017. Videre anslås nå sysselsettingen å øke med 0,7 pst. og sykepengegrunnlaget (lønnsnivået for sykmeldte) med 2,4 pst. i 2017. Lønnsvekstanslaget er nedjustert fra det som lå til grunn for Saldert budsjett 2017, mens anslaget for sysselsettingsveksten er uendret. Fra 2017 til 2018 legges det til grunn nullvekst i det trygdefinansierte sykefraværet per sysselsatt. Utgiftsveksten fra anslag på regnskap 2017 til foreslått bevilgning 2018 skyldes derfor i hovedsak forventet lønns- og sysselsettingsvekst. I tillegg bidrar utvidelser i

pleiepengeordningen til å øke utgiftene i 2018 med 484 mill. kroner.

Arbeidsavklaringspenger

Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger har siden sommeren 2011 blitt redusert, og det forventes en nedgang i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger både i 2017 og i 2018. Anslaget for gjennomsnittlig antall mottakere er 141 000 i 2018, mot om lag 144 000 i 2017. Reduksjonen i antall mottakere i 2018 bidrar isolert sett til å redusere utgiftsanslaget med om lag 0,8 mrd. kroner. Effekten av økt gjennomsnittlig G fra 2017 til 2018 bidrar til å øke utgiftene i 2018 med anslagsvis 1,0 mrd. kroner i 2018.

Uføretrygd

Ved utgangen av første halvår 2017 var det registrert 321 800 mottakere av uføretrygd. Utviklingen i antall mottakere er preget av høy tilgang fra arbeidsavklaringspenger, samt noe lavere avgang til alderspensjon enn tidligere år. Gjennomsnittlig antall mottakere forventes å øke med om lag 4 300 i 2017 og om lag 4 500 i 2018, som innebærer en vekst på om lag samme nivå som i perioden 2014–2016. Om lag 1,1 mrd. av utgiftsveksten fra anslag på regnskap 2017 til foreslått bevilgning 2018 skyldes veksten i antall mottakere i 2018. Effekten av økt gjennomsnittlig G fra 2017 til 2018 bidrar til å øke utgiftene med anslagsvis 2,5 mrd. kroner i 2018.

Alderspensjon

Utgiftene til alderspensjon øker i hovedsak fordi det blir flere alderspensjonister. Fra 2017 til 2018 anslås det at gjennomsnittlig antall mottakere av alderspensjon vil øke med om lag 24 000, til om lag 929 000 personer. I anslaget for 2018 er effekten av økt gjennomsnittlig G fra 2017 til 2018 anslått å utgjøre om lag 5 mrd. kroner. Etter at fleksibelt uttak av alderspensjon ble innført i 2011, steg antall mottakere av alderspensjon under 67 år raskt. Denne veksten har vært avtakende og antas å bli noe svakere også fremover. Selv om mange tar ut alderspensjon, har yrkesaktiviteten i aldersgruppen over 60 år økt i perioden 2010–2017, og mange kombinerer arbeid og uttak av alderspensjon. Over tid påvirkes utgiftene til alderspensjon i liten grad av fleksibelt uttak, siden tidlig uttak gir en lavere årlig pensjon for den enkelte.

Programområde 30 Helsetjenester, folketrygden

Programområdet omfatter folketrygdens bidrag til finansiering av helsetjenester, herunder lege- og psykologhjelp, fysioterapi samt legemidler og medisinsk forbruksmateriell på blå resept. Helse- og omsorgsdepartementet har ansvar for programområdet.

Forslaget innebærer en utgiftsøkning på i underkant av 0,5 mrd. kroner sammenlignet med Saldert budsjett 2017. Sammenlignet med anslag på regnskap 2017 øker utgiftene med i overkant av 0,4 mrd. kroner.

Refusjon av legemidler på blå resept er den største utgiften på stønadsbudsjettet for helsetjenester, med et utgiftsanslag på om lag 102 mrd. kroner for 2018. Den underliggende utgiftsveksten knyttet til legemidler er om lag 1,2 mrd. kroner sammenlignet med Saldert budsjett 2017. Veksten skyldes både volumvekst og prisvekst knyttet til nye og kostbare legemidler. I motsatt retning bidrar overføring av legemidler til helseforetakene til at folketrygdens utgifter til legemidler er om lag uendret fra Saldert budsjett 2017.

I 2016 ble det utstedt om lag 1,2 millioner frikort under ordningen med utgiftstak for egenandeler til legehjelp, psykologhjelp, legemidler og medisinsk forbruksmateriell på blå resept og pasientreiser mv. (egenandelstak 1).

Anslaget for utgifter til egenandelstak 1 øker med om lag 100 mill. kroner til 5,1 mrd. kroner i 2018 sammenlignet med Saldert budsjett 2017. Anslaget for utgifter til egenandelstak 2 er om lag uendret fra Saldert budsjett 2017. Det er lagt til grunn at egenandelene i sum justeres i tråd med forventet prisvekst, tilsvarende 98 mill. kroner i 2018. Egenandelene for lege-, psykolog- og fysioterapitjenester, poliklinikk, lab/røntgen mv. foreslås økt med 1,8 pst., mens egenandelstak 1 og 2 øker med hhv. 2,4 pst. og 1,8 pst.

Programområde 33 Arbeidsliv, folketrygden

Programområdet omfatter dagpenger ved arbeidsledighet, statsgaranti for lønnskrav ved konkurs og stønad ved arbeidsledighet for fiskere og fangstmenn. Arbeids- og sosialdepartementet har ansvar for programområdet, med unntak av ett kapittel, som ligger under Nærings- og fiskeridepartementets ansvarsområde. Dagpenger ved arbeidsledighet utgjør den vesentligste utgiftsposten under dette programområdet. Det var i gjennomsnitt 75 800 dagpengemottakere i 2016. I første halvår 2017 var det om lag 73 200 dagpengemottakere.

Dagpengebevilgningen i Saldert budsjett 2017 var om lag 16,3 mrd. kroner. Grunnet utviklingen på arbeidsmarkedet er anslåtte utgifter i 2017 nå på 14,7 mrd. kroner. For 2018 foreslås en dagpengebevilgning på 13,043 mrd. kroner. Anslått reduksjon i utgifter fra 2017 til 2018 må ses i sammenheng med en mer positiv utvikling på arbeidsmarkedet og færre dagpengemottakere. Reduksjonen må også ses i sammenheng med at regjeringen foreslår en endring i dagpengeordningens opptjeningsperiode.

2.5.1 Folketrygdens finansieringsbehov

Folketrygdens utgifter inngår i budsjettet på linje med andre utgifter, men er på inntektssiden formelt knyttet til de store avgiftsordningene (arbeidsgiveravgift og trygdeavgift) og enkelte gebyrer og refusjoner mv., jf. folketrygdloven 28. februar 1997 nr. 19, del VIII, Finansielle bestemmelser.

Folketrygdens inntekter i 2018 anslås til 329,1 mrd. kroner, med følgende hovedelementer: Trygdeavgift på 144,6 mrd. kroner (jf. kap. 5700, post 71), arbeidsgiveravgift på 182,2 mrd. kroner (jf. kap. 5700, post 72), samt enkelte mindre inntekter på til sammen 2,3 mrd. kroner (vederlag, gebyrer, ulike refusjoner, dividende mv., jf. kapitlene 5701, 5704 og 5705). Utgiftene utgjør til sammen 470,1 mrd. kroner.

Differansen mellom folketrygdens utgifter og inntekter innebærer et beregnet finansieringsbehov for folketrygden i 2018 på 141 mrd. kroner. En del av dekningen av folketrygdens utgifter skal skje gjennom tilskudd fra staten, dvs. uten henvisning til de store avgiftsordningene eller andre spesifikerte inntekter, jf. folketrygdloven § 23-10 tredje ledd. Utgiftene som dekkes ved direkte overføringer fra staten er anslått til 18,6 mrd. kroner for 2018, jf. romertallsvedtak II, Folketrygden.

2.6 Forslag til vedtak

De forslag til vedtak som legges frem i denne proposisjonen, er i de fleste tilfeller nærmere omtalt i Prop. 1 S for de enkelte departementene. Enkelte bevilgningsforslag blir bare omtalt i denne proposisjonen. Det gjelder blant annet bevilgningene til kap. 2309 Tilfeldige utgifter og kap. 5309 Tilfeldige inntekter, som omtales i avsnitt 2.4.17. Renter og avskrivninger fra statens forretningsdrift under kapitlene 5491 og 5603 omtales i avsnitt 3.2. Overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland, som er bevilget på kapitlene 2800 og 5800 i statsbudsjettet, omtales i avsnitt 3.4.

Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov dekkes gjennom lån bevilget på kap. 5999, jf. avsnitt 3.5.

3 Gruppering av budsjettets inntekter og utgifter etter art

3.1 Budsjettets samlede inntekter og utgifter

Dette kapitlet gir en oversikt over statsbudsjettets inntekter og utgifter, gruppert etter art, jf. boks 3.1. Regjeringens hovedprioriteringer i stats-

budsjettet for 2018 er nærmere beskrevet i kapittel 1, mens kapittel 2 gir en oversikt over utgiftene under de ulike departementene. Prop. 1 S for de enkelte departementene gir mer utfyllende og detaljerte fremstillinger av regjeringens budsjettforslag.

Boks 3.1 Statsbudsjettets inndeling

Statsbudsjettet blir inndelt i kapitler som igjen er inndelt i poster, jf. § 4 i bevilgningsreglementet. Stortingets bevilgningsvedtak gjelder beløpet under den enkelte post. Kapitlene nummereres fortløpende i nummerserier for de ulike departementene. Nummereringen av postene følger et fast mønster hvor postnummeret angir hva slags type inntekt eller utgift det er tale om. Bevilgningsreglementet krever at inntektene og utgiftene skal inndeles i fire avdelinger. Dette skjer ved å inndelegge postnummerseriene i følgende avdelinger etter art:

Inntekter

1. Salg av varer og tjenester: Postene 1-29
2. Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.: Postene 30-49
3. Overføringer fra andre: Postene 50-89
4. Tilbakebetalinger mv.: Postene 90-99

Utgifter

1. Statens egne driftsutgifter: Postene 1-29
2. Nybygg, anlegg mv.: Postene 30-49
3. Overføringer til andre: Postene 50-89
4. Utlån, statsgjeld mv.: Postene 90-99

De samlede inntektsbevilgningene i statsbudsjettet for 2018 er anslått til 1 675,5 mrd. kroner. Dette inkluderer petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og overføringen fra Statens pensjonsfond

utland for å dekke det oljekorrigerte budsjettunderskuddet. Holdes disse utenom, anslås inntektene i 2018 til 1 044,9 mrd. kroner.

Tabell 3.1 Statsbudsjettets inntekter

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
Salg av varer og tjenester (Driftsinntekter) (postene 1-29)	84,2	93,7	11,3
Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	28,2	25,2	-10,6
Overføringer fra andre (postene 50-89)	1 327,7	1 389,4	4,6
Tilbakebetalinger mv. (postene 90-99)	117,6	167,2	42,2
Sum inntekter	1 557,7	1 675,5	7,6

Kilde: Finansdepartementet

Forslaget til utgiftsbevilgninger i statsbudsjettet for 2018 utgjør samlet sett 1 613,1 mrd. kroner, medregnet petroleumsvirksomhet, overføring til Statens pensjonsfond utland og lånetransaksjoner. Sammenlignet med Saldert budsjett 2017 reduseres de samlede utgiftene med 2,7 mrd. kroner.

Holdes petroleumsvirksomheten, overføringen til Statens pensjonsfond utland og lånetransaksjoner utenom, foreslås det utgifter på 1 300,2 mrd. kroner. Dette er en økning fra Saldert budsjett 2017 på 23,9 mrd. kroner.

Tabell 3.2 Statsbudsjettets utgifter

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
Driftsutgifter (postene 1-29)	171,7	172,5	0,5
Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	70,5	71,9	2,0
Overføringer til andre (postene 50-89)	1 197,9	1 263,9	5,5
Utlån, gjeldsavdrag mv. (postene 90-99)	175,8	104,8	-40,4
Sum utgifter	1 615,8	1 613,1	-0,2

Kilde: Finansdepartementet

3.2 Gruppering av budsjettets inntekter

3.2.1 Driftsinntekter (postene 1-29)

I regjeringens budsjettforslag for 2018 utgjør driftsinntekter til sammen 93,7 mrd. kroner, jf. tabell 3.3.

Tabell 3.3 Driftsinntekter (postene 1-29)

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
Statens petroleumsvirksomhet	66,4	76,9	15,8
Andre driftsinntekter	17,8	16,8	-5,5
Sum driftsinntekter	84,2	93,7	11,3

Kilde: Finansdepartementet

Driftsinntekter fra statens petroleumsvirksomhet utgjør hoveddelen av de samlede driftsinntektene. Petroleumsvirksomheten omtales nærmere i avsnitt 3.4. I tillegg benyttes postene 1-29 på statsbudsjettets inntektsside for inntekter fra salg av varer og tjenester, for eksempel:

- salg av materiell, publikasjoner og andre varer
- utleie av materiell, bygninger og anlegg
- oppdrag
- gebyrer
- tilfældige inntekter

Statens forretningsdrift

Statens forretningsdrift vil i 2018 bestå av virksomheten under forvaltningsbedriftene Statsbygg, Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK), Statens pensjonskasse og NVE Anlegg. Det budsjetteres med 2,5 mrd. kroner i inntekter under disse virksomhetene i 2018. Inntektsbevilgningene under statens forretningsdrift omfatter flere inntektsarter, men omtales samlet nedenfor.

Det samlede avskrivningsbeløpet for den statlige forretningsdriften føres under kap. 5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift. Avskrivningene beregnes på grunnlag av bokført kapital per 31. desember året før budsjettåret. Det benyttes et lineært avskrivningssystem, der avskrivningstiden for ulike avskrivnings-

objekter varierer med forventet levetid. Ved salg av eiendommer i Statsbygg avskrives også bokført verdi av eiendommene. Avskrivningene utgiftsføres under hver enkelt virksomhets driftsbudsjett. Avskrivningene beløper seg totalt til 1 232,9 mill. kroner i 2018.

Renter av statens kapital i forretningsdriften tas samlet til inntekt under kap. 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift. Grunnlaget for renteberegningen er bedriftenes brutto investeringer fratrasket avskrivninger og bedriftenes egne avsetninger til investeringsformål. Rentesatsen for netto investeringsbidrag det enkelte år tilsvarende gjennomsnittlig rente på 5-års statsobligasjoner i 12-månedersperioden frem til 30. september året før budsjettåret. Renter av statens kapital i forretningsdriften foreslås budsjettet med 87,4 mill. kroner i 2018.

Avsetning til investeringsformål tas til inntekt under hver enkelt virksomhet som foretar slike avsetninger. Avsetningen utgjør en del av kontantoverskuddet fra driften som benyttes til å finansiere investeringer. Det aktuelle beløpet utgiftsføres på driftsbudsjettet under hver enkelt forvaltningsdrift før driftsresultatet fastsettes, og avsetningene må derfor også føres opp på statsbudsjettets inntektsside. Samlede avsetninger til investeringsformål i 2018 er 1 155 mill. kroner.

Tabell 3.4 Renter, avskrivninger og avsetninger til investeringsformål i 2018 for statens forretningsdrift

	Mill. kroner		
	Avskrivninger	Renter	Avsetninger til investeringsformål
Statsbygg	1 092,8	86,0	1 130,0
Statens pensjonskasse	135,5	1,2	25,0
NVE Anlegg	4,6	0,2	0,0
Sum	1 232,9	87,4	1 155,0

Kilde: Finansdepartementet

I tabell 3.4 er inntekter på statsbudsjettet under statens forretningsdrift splittet opp. I tillegg til tallene nevnt i tabellen er det også enkelte andre inntekter under forretningsdriften. Dette gjelder tilbakeføring fra gamle ordninger under GIEK og inntekter fra salg av utstyr og eiendom på til sammen 19,3 mill. kroner.

Beregning av rente for mellomværende med statskassen

Forvaltningsbedriftenes mellomværende med statskassen kan betraktes som en bruks- og kassakredittkonto for håndtering av kortsiktige likviditetssvingninger. For samtlige virksomheter under statens forretningsdrift skal det beregnes renter av mellomværende med statskassen. Renten er knyttet opp mot renten på statssertifikater etter en nærmere bestemt beregningsregel, slik at den reflekterer rentenivået i Norge.

Kap. 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift, post 81 Renter av mellomregnskapet, budsjetteres ikke.

3.2.2 Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. er på 25,2 mrd. kroner i budsjettforslaget for 2018.

Det er inntektene i forbindelse med nybygg, anlegg mv. i statens petroleumsvirksomhet som utgjør størstedelen av disse inntektene.

Inntektspostene 30-49 deles i to grupper.

Postene fra 30 til 39 inneholder inntektsbevilgninger under statens forretningsdrift, herunder avskrivninger på statens kapital i statens forretningsdrift, avsetninger til investeringsformål, overføringer fra bedriftenes egne fond og andre fond, samt andre inntekter av statens forretningsdrift i forbindelse med bygg og anlegg, jf. omtalen ovenfor. Inntektene fra statens forretningsdrift i forbindelse med nybygg og anlegg mv. utgjør 2,4 mrd. kroner. I tillegg til statens forretningsdrift er det budsjettet med enkelte husleieinntekter under Landbruks- og matdepartementet på til sammen 21,6 mill. kroner på postene 30-39.

Post 30 brukes også for avskrivninger under kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten. Det foreslås inntekter på 22,2 mrd. kroner på denne posten i 2018.

Postene fra 40 til 49 gjelder salg av fast eiendom og tilskudd og refusjoner i forbindelse med statens bygge- og anleggsarbeider fra statlige særregnskap, kommuner og andre. Samlet utgjør disse inntektene 0,6 mrd. kroner i 2018. Salg av eiendom fra Forsvaret utgjør den største inntektsposten.

Tabell 3.5 Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
Statens petroleumsvirksomhet	25,4	22,2	-12,6
Andre inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.	2,8	3,0	7,2
Sum inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.	28,2	25,2	-10,6

Kilde: Finansdepartementet

3.2.3 Overføringer fra andre (postene 50-89)

Inntektspostene fra 50 til 89 på statsbudsjettets inntektsside deles inn i følgende undergrupper:

- Postene fra 50 til 59 nyttes til overføringer fra andre statlige regnskaper, for eksempel statlige fond.
- Postene fra 60 til 69 omfatter overføringer fra kommunesektorens forvaltningsbudsjetter.

- Postene fra 70 til 79 brukes til statsskatt på formue og inntekt, avgifter på omsetning, produksjon og driftsmidler, dokumenter, spill og andre fiskalavgifter.
- Under postene fra 80 til 84 føres renteinntekter, mens utbytte på aksjer, bøter, erstatninger, tilbakebetaling av gitte tilskudd mv. budsjetteres på postene 85-89.

Tabell 3.6 Overføringer fra andre (postene 50-89)

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Postene 50-59</i>			
Overføring fra Statens pensjonsfond utland	259,5	255,4	-1,6
Øvrige overføringer fra andre statsregnskap	0,1	0,0	-52,1
Sum overføringer fra andre statsregnskap	259,6	255,4	-1,6
<i>Postene 60-69</i>			
Overføringer fra kommunesektoren	1,4	1,5	2,6
<i>Postene 70-79</i>			
Inntekter under postene 70-79	996,4	1 064,5	6,8
<i>Postene 80-89</i>			
Renter, utbytte mv.	70,3	68,0	-3,3
Sum overføringer fra andre (postene 50-89)	1 327,7	1 389,4	4,6

Kilde: Finansdepartementet

Overføringen fra Statens pensjonsfond utland for å dekke det oljekorrigerte budsjettunderskuddet reduseres med 4,1 mrd. kroner sammenlignet med Saldert budsjett 2017. For postene 70-79 øker inntektene med 68,1 mrd. kroner fra Saldert budsjett 2017 til budsjettforslaget for 2018, mens inntektene på postene 80-89 reduseres med 2,3 mrd. kroner fra Saldert budsjett 2017 til budsjettforslaget for 2018.

Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge

Samlede skatter og avgifter til statskassen fra Fastlands-Norge anslås å utgjøre 971,8 mrd. kroner i 2018. De største bidragene kommer fra skatter på inntekt og formue, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift til folketrygden, merverdiavgift og øvrige særavgifter medregnet tollinntekter.

Skatte- og avgiftsanslagene for 2018 tar utgangspunkt i reviderte anslag for 2017, hvor ny informasjon om utviklingen i innbetalte skatter og avgifter er innarbeidet. I tillegg er anslagene basert på de vekstforutsetningene for blant annet sysselsetting, etterspørsel, lønninger og priser som er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2018. Det er også tatt hensyn til virkningene av forslaget til skatte- og avgiftsopplegg og kommunale og fylkeskommunale skattører.

Regjeringens forslag til budsjett inneholder nye skatte- og avgiftslettelser i 2018 på om lag 3,0 mrd. kroner påløpt og 0,7 mrd. kroner bokført. Skatte- og avgiftsopplegget for 2018 er nærmere omtalt i Prop. 1 LS (2017–2018) *Skatter, avgifter og toll 2018*.

Utbytte

Regjeringen foreslår samlede utbytteinntekter på 32,4 mrd. kroner i 2018. Av dette gjelder 14,5 mrd. kroner utbytte fra Statoil ASA, som inngår i kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten. Regjeringens forslag innebærer en økning i de samlede utbytteinntektene på 8,2 mrd. kroner sammenlignet med Saldert budsjett 2017.

Samlet utbytte fra selskaper under Nærings- og fiskeridepartementets forvaltning anslås til 16,4 mrd. kroner. Dette er en økning på 3,0 mrd. kroner sammenlignet med Saldert budsjett 2017. Andre store utbytter kommer fra Kommunalbanken, Statnett, Avinor og NSB.

Regjeringen har i tråd med vanlig praksis ikke laget egne anslag på utbytte fra de børsnoterte selskapene i 2018, men teknisk videreført utbetalt utbytte per aksje i 2017.

Tabell 3.7 viser saldert budsjett for utbytte fra de enkelte selskapene i 2017 og forslag i 2018.

Tabell 3.7 Utbytte fra statlig eide selskaper

			Mill. kroner		
Kap.	Post	Selskap	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
5656	85	Selskaper under Nærings- og fiskeridepartementet ¹	13 412,3	16 381,1	22,1
5685	85	Statoil ASA	9 068,0	14 544,0	60,4
5616	85	Kommunalbanken AS	390,0	443,0	13,6
5680	85	Statnett SF	366,0	336,0	-8,2
5622	85	Avinor AS	550,0	232,0	-57,8
5611	85	NSB AS	0,0	150,0	-
5692	85	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank	110,1	112,2	1,9
5625	85	Innovasjon Norge/Lavrisikolåneordningen	105,0	100,0	-4,8
5631	85/86	AS Vinmonopolet	32,0	70,9	121,6
5652	85	Statskog SF	16,0	26,0	62,5
5693	85	Folketrygdfondet	0,7	0,6	-14,3
5625	86	Innovasjon Norge/Investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa	0,5	0,0	-100,0
5618	85	Posten Norge AS ²	120,0	0,0	-100,0
Sum utbytte			24 170,6	32 395,8	34,0

¹ Norsk Hydro ASA, Yara International ASA, Telenor ASA, Kongsberg Gruppen ASA, DNB ASA, Entra Eiendom AS, Statkraft SF, Argentum Fondsinvesteringer AS, Mesta Konsern AS, Nammo AS, Flytoget AS, Electronic Chart Centre AS, Ambita AS, Bane-service AS og Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS.

² Inkludert under Selskaper under Nærings- og fiskeridepartementet i Gul bok 2018.

Kilde: Finansdepartementet

3.2.4 Tilbakebetalinger mv., utenom petroleumsvirksomhet (postene 90-99)

Postene fra 90 til 99 på statsbudsjettets inntekts-side inneholder avdrag på lån fra staten, salg av

statens aksjer og obligasjoner, samt opptak av lån. Postene beskriver endringer i sammensetningen av statens formue som fremkommer i statens kapitalregnskap.

Tabell 3.8 Tilbakebetalinger mv., utenom petroleumsvirksomhet (postene 90-99)

			Mrd. kroner	
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.	
Statsbankene	80,0	82,8	3,5	
Andre tilbakebetalinger	31,2	82,6	164,3	
Sum tilbakebetalinger, utenom petroleumsvirksomhet	111,2	165,3	48,7	

Kilde: Finansdepartementet

Tilbakebetalingene (utenom petroleumsvirksomhet) anslås til 165,3 mrd. kroner i 2018. Dette er en økning på 54,1 mrd. kroner fra Saldert budsjett 2017. Dette skyldes blant annet at det i forslaget for 2018 er inntektsført 67,8 mrd. kroner i tilbakeføring av kapital fra fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging. Videre øker avdrag på utestående fordringer under Innovasjon Norge med 6,5 mrd. kroner. I motsatt retning trekker blant annet reduserte tilbakebetalinger under boliglansordningen i Statens pensjonskasse med 4,8 mrd. kroner og reduserte avdrag på utestående fordringer under eksportfinansieringsordningen som forvaltes av Eksportkreditt Norge AS med 4 mrd. kroner. Videre er det i Saldert budsjett 2017 budsjettert med tilbakebetalinger på 8 mrd. kroner fra avdrag på egenbeholdning av statsobligasjoner. Siden det ikke er budsjettert med disse inntektene i 2018, bidrar dette til å redusere de samlede tilbakebetalingene.

Innenfor petroleumsvirksomheten foreslås det både utgifts- og inntektsbevilgninger knyttet til verdien av aksjer som staten mottar gjennom Statoils utbytteaksjeprogram. Gjennom utbytteaksjeprogrammet avstår staten fra 1,9 mrd. kroner i kontantutbytte. Utbytteaksjene staten mottar i stedet for kontanter budsjetteres på en inntektspost

og motsvares av en utgiftsbevilgning til å tegne nyutstedte aksjer i Statoil.

3.3 Gruppering av budsjettets utgifter

3.3.1 Driftsutgifter (postene 1-29)

Driftsutgifter budsjetteres over postene 1-29. Driftsutgiftene omfatter lønn til statsansatte og kjøp av varer og tjenester til statlige virksomheter, i tillegg til statens forretningsdrift. Det blir ikke bevilget driftsutgifter og driftsinntekter for statsaksjeselskap, statsforetak og statlige virksomheter som er omgjort til stiftelser, ettersom disse ikke er inkludert i statsbudsjettet. Det bevilges heller ikke driftsutgifter på postene 1-29 for statlige nettobudsjetterte virksomheter eller helseforetak. Samtidig er det enkelte utgifter som budsjetteres over postene 1-29 som har mer karakter av overføringer enn av drift. Dette gjelder blant annet pensjoner til statsansatte mv.

I forslaget til statsbudsjett for 2018 utgjør driftsutgiftene samlet sett 172,5 mrd. kroner. Tabell 3.9 gir en oversikt over de største utgiftsområdene. Tabellen viser at store etater som Arbeids- og velferdsetaten, Forsvaret, Statens vegvesen og politi og påtalemyndighet står for de største driftsutgiftene.

Tabell 3.9 Driftsutgifter (postene 1-29)

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
Forsvaret	34,2	35,8	4,7
Politi og påtalemyndighet	18,8	19,1	1,1
Andre store direktorater mv. ¹	15,0	15,1	0,7
Statens vegvesen	12,0	13,0	8,1
Arbeids- og velferdsetaten	11,5	11,6	0,7
Departementene og Statsministerens kontor	8,9	9,0	1,9
Skatte,- avgifts- og tolladministrasjon	7,8	8,1	4,5
Barnevernet	7,9	7,1	-9,1
Kriminalomsorg	4,9	5,0	3,0
Statens pensjonskasse	6,1	4,9	-19,1

Tabell 3.9 fortsetter

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
Rettsvesen	2,9	2,9	0,8
Utlendingsdirektoratet	3,5	2,1	-40,1
Statens forretningsdrift	-0,2	-0,5	83,0
Andre driftsutgifter	38,7	39,3	1,7
Sum driftsinntekter	171,7	172,5	0,5

¹ Inkluderer Utdanningsdirektoratet, DSB (og DNK), DSS, Difi, Statens kartverk, Arbeidstilsynet, Helsedirektoratet, Brønnøysundregistrene, Havforskningsinstituttet (og NIFES), Mattilsynet, Jernbanedirektoratet, Kystverket, Miljødirektoratet, SSB og NVE.

Kilde: Finansdepartementet

I regjeringens budsjettforslag utgjør Forsvarets driftsutgifter 20,7 pst. av de samlede driftsutgiftene. Med forslagene til økte driftsutgifter til politi og påtalemyndighet, vil disse stå for 11,0 pst. av de samlede driftsutgiftene. Driftsutgiftene til Statens vegvesen vil med regjeringens budsjettforslag utgjøre 7,5 pst. av de samlede driftsutgiftene.

Mesteparten av utgiftene under Statens pensjonskasse i tabellen er utgifter til pensjoner til statsansatte mv. som dekkes etter lov om Statens pensjonskasse. Det resterende omfatter blant annet arbeidsgiveravgift til folketrygden for arbeidsgiverdelen av pensjonsinnskuddet mv., samt erstatningsutbetalinger under forsikringsordningene og utgifter til særskilte pensjoner fra statskassen. Driftsresultatet til Statens pensjonskasse inngår i driftsresultatet til statens forretningsdrift i tabellen.

Driftsresultatet til statens forretningsdrift skal i henhold til bevilgningsreglementet føres opp i statsbudsjettets utgiftsdel. Denne bestemmelsen omfatter forvaltningsbedriftene under budsjettkapitlene 2445-2490. Driftsresultatet består av de ulike forvaltningsbedriftenes driftsinntekter fratrasket driftsutgifter, avskrivninger, renter og eventuelle avsetninger til reguleringsfond. Driftsresultatet føres på post 24. Brutto driftsinntekter i statens forretningsdrift tas inn i budsjettet på underpost som et negativt beløp, siden de føres på budsjettets utgiftsside. Et negativt tall for statens forretningsdrift i tabell 3.9 betyr dermed at det er

et netto driftsoverskudd. Unntaket fra bruttoprinsippet gjelder bare driftsbudsjettet. For investeringsutgifter, tilskudd mv., følges bruttoprinsippet for føringer i statsbudsjettet også for forretningsdriften. Disse beløpene inngår i oversiktene over de ulike utgiftsartene nedenfor.

Selv om alle investeringer i forretningsdriften blir utgiftsført brutto, blir renter av statens kapital beregnet som om statens netto investeringsbidrag skulle være et lån fra statskassen, og det foretas avskrivninger på grunnlag av bokført kapital. Avskrivninger og renter blir ført som underposter på post 24, og det samlede avskrivnings- og rentebeløp for den samlede forretningsdriften tas til inntekt på statsbudsjettets inntektsside, jf. nærmere omtale av forretningsdriften i avsnitt 3.2.1.

3.3.2 Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

Utgiftene til investeringer budsjetteres på postene 30-49, og omfatter nybygg og anlegg, vedlikehold, ombygginger og utstyrsanskaffelser som er så betydelige at de har karakter av investering. Bevilgningene på postene 30-49 gir imidlertid ikke et fullstendig uttrykk for statens samlede investeringsaktivitet, ettersom blant annet investeringer i helseforetakene, Nye Veier AS og Bane NOR SF finansieres med tilskudd over statsbudsjettet. Videre finansieres deler av veiutbyggingene med bompenger som ikke budsjetteres på statsbudsjettet.

Tabell 3.10 Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
Statens petroleumsvirksomhet	25,5	25,0	-2,0
Forsvaret	15,5	17,6	13,6
Statens vegvesen	16,0	15,3	-4,3
Statsbygg	3,5	4,4	24,7
Redningshelikoptertjenesten	2,1	2,5	17,4
Bygg utenfor husleieordningen	2,7	2,4	-12,8
Kystverket	0,7	0,7	7,6
Andre investeringsbevilgninger	4,4	3,9	-10,6
Sum investeringer	70,5	71,9	2,0

Kilde: Finansdepartementet

Størstedelen av statens investeringer foretas innenfor petroleumsvirksomheten, Forsvaret og samferdselssektoren. I tillegg utgjør de statlige byggebevilgningene en stor del av investeringene. Dersom investeringer innenfor petroleumsvirksomheten holdes utenom, økes utgiftene på postene 30-49 med til sammen 1,9 mrd. kroner, eller 4,2 pst., fra Saldert budsjett 2017 til budsjettforslaget for 2018.

3.3.3 Overføringer til andre (postene 50-89)

Overføringer til andre budsjetteres på postene 50-89 i statsbudsjettet. Bevilgninger i denne kategorien utgjør over $\frac{3}{4}$ av de totale bevilgningene på utgiftssiden. Overføringen til Statens pensjonsfond utland og overføringene under folketrygden utgjør hoveddelen av disse bevilgningene.

Overføringene deles inn i tre faste undergrupper:

- Overføringer til andre statsregnskap: Postene 50-59
- Overføringer til kommuneforvaltningen: Postene 60-69
- Andre overføringer: Postene 70-89

Den største bevilgningen på 50-postene er overføringen fra statsbudsjettet til Statens pensjonsfond utland. Denne overføringen tilsvarer statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten.

Postene 50-59 brukes også til overføringer til statlige institusjoner hvor drifts- og investeringsutgifter gis som en netto bevilgning. Slike institusjoner er underlagt departemental instruksjonsmyndighet og defineres ikke som selvstendige rettssubjekter. Blant annet er Norges forskningsråd, universitetene og de statlige høyskolene nettobudsjetterte virksomheter. Det vises til vedlegg 4 for nærmere oversikt over den samlede aktiviteten i disse virksomhetene og spesifikasjon av kontantbeholdningen i virksomhetene.

Overføringer til statlige fond eller avsetningskonti i Norges Bank budsjetteres også på overføringspostene til andre statsregnskap (postene 50-59). Når Stortinget har vedtatt en bevilgning, overfører det aktuelle departement midlene til fondet, og utbetaling fra fondene skjer dels i budsjettåret og dels i påfølgende år.

Tabell 3.11 Overføringer til andre (postene 50-89)

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Postene 50-59</i>			
Overføring til Statens pensjonsfond utland	138,3	183,0	32,4
Øvrige overføringer til andre statsregnskap (netto- budsjetterte virksomheter, fond mv.)	57,8	60,1	4,1
Sum overføringer til andre statsregnskap	196,1	243,2	24,0
<i>Postene 60-69</i>			
Rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner	160,6	164,4	2,4
Øvrige overføringer til kommuneforvaltningen	70,8	70,4	-0,5
Sum overføringer til kommuneforvaltningen	231,4	234,8	1,5
<i>Postene 70-89</i>			
Folketrygden	460,2	469,7	2,1
Øvrige overføringer	310,3	316,1	1,9
Sum andre overføringer	770,5	785,8	2,0
Sum overføringer til andre (postene 50-89)	1 197,9	1 263,9	5,5

Kilde: Finansdepartementet

Postene 60-69 omfatter overføring til kommunenes og fylkeskommunenes forvaltningsbudsjetter. Overføringer til kommunesektoren gis dels som rammetilskudd over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett og dels som øremerkede tilskudd som bevilges over flere departementers budsjetter. Kommunesektoren har i tillegg inntekter fra blant annet skatter og gebyrer.

Utgiftspostene 70-89 omfatter overføringer til private, for eksempel husholdninger, organisasjoner, private bedrifter mv. I budsjettforslaget for 2018 er om lag 60 pst. av bevilgningene på disse postene utgifter under folketrygden. Postene omfatter også overføringer til statlige foretak som er organisert som selvstendige rettssubjekter. Dette gjelder blant annet tilskudd til de regionale helseforetakene, Nye Veier AS og Bane NOR SF. Øvrige overføringer til private inkluderer et bredt spekter av ordninger som er forskjellige med hensyn til målgrupper, formål og bevilgningsstør-

relse. Eksempler på slike overføringer er barne-trygd, kontantstøtte, AFP-tilskudd, tilskudd til internasjonale organisasjoner, bistandsmidler og renter på innenlandsk statsgjeld.

3.3.4 Utlån, statsgjeld mv., utenom petroleumsvirksomhet (postene 90-99)

Postene 90-99 på statsbudsjettets utgiftsside inneholder bevilgninger som endrer sammensetningen av statens formue i kapitalregnskapet. De største postene i 2018 gjelder utlån mv. til statsbankene. Lån mv. til statsbankene i tabell 3.12 omfatter utlån gjennom Husbanken og Statens lånekasse for utdanning, samt lån til Innovasjon Norge og SIVA. Utlån under eksportfinansieringsordningen som forvaltes av Eksportkreditt Norge AS, er også medregnet her.

Tabell 3.12 Utlån, statsgjeld mv., utenom petroleumsvirksomhet (postene 90-99)

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
Lån mv. til statsbankene	96,5	97,8	1,4
Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	4,5	3,4	-24,4
Avdrag innenlandsk statsgjeld	63,2	0,0	-100,0
Bane NOR SF	3,5	0,0	-100,0
Andre lånetransaksjoner	1,7	1,7	1,5
Sum utlån, statsgjeld mv., utenom petroleumsvirksomhet	169,4	102,9	-39,2

Kilde: Finansdepartementet

Samlet reduseres utgiftene på postene 90-99 (utenom petroleumsvirksomhet) med 66,4 mrd. kroner sammenlignet med Saldert budsjett 2017. Dette skyldes hovedsakelig at det i 2017 betales avdrag på innenlandsk statsgjeld, mens det ikke budsjetteres med slike avdrag i 2018. Når avdrag på innenlandsk statsgjeld holdes utenom, reduseres samlede utlån mv. med 3,2 mrd. kroner fra Saldert budsjett 2017. Dette skyldes hovedsakelig at det ikke budsjetteres med innskudd av foretaks-kapital i Bane NOR SF i 2018.

Innenfor petroleumsvirksomheten foreslås det både utgifts- og inntektsbevilgninger knyttet til verdien av aksjer som staten mottar gjennom Statoils utbytteaksjeprogram. Gjennom utbytteaksje-programmet avstår staten fra 1,9 mrd. kroner i kontantutbytte. Utbytteaksjene staten mottar i ste-

det for kontanter budsjetteres på en inntektspost og motsvares av en utgiftsbevilgning til å tegne nyutstedte aksjer i Statoil.

3.4 Petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter, utenom lånetransaksjoner

3.4.1 Oversikt over petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter

Inntektene fra petroleumsvirksomheten omfatter skatt og avgift på utvinning, aksjeutbytte fra Statoil ASA og inntekter fra SDØE. Inntektene fra SDØE omfatter i hovedsak driftsresultat, kalkulatoriske avskrivninger og renter.

Tabell 3.13 Inntekter fra petroleumsvirksomheten

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
SDØE – driftsresultat	66,4	76,9	15,8
SDØE – avskrivninger og renter	29,1	25,5	-12,4
Skatt og avgift på utvinning, inkl. CO ₂ -avgift og NO _x -avgift	59,2	91,1	53,9
Aksjeutbytte fra Statoil ASA	9,1	14,5	60,4
Sum inntekter fra petroleumsvirksomheten	163,8	208,0	27,0

Kilde: Finansdepartementet

Driftsresultat fra SDØE er anslått til 76,9 mrd. kroner for 2018. Det er en økning på 10,5 mrd. kroner fra Saldert budsjett 2017. Mens det i Nasjonalbudsjettet 2017 var lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på 425 kroner per fat i 2017, legges det nå

til grunn en forventet pris på 438 kroner per fat i både 2017 og 2018 målt i løpende priser.

De kalkulatoriske størrelsene avskrivninger og renter inngår som utgifter ved beregningen av SDØEs driftsresultat, samtidig som de føres som

inntekter på egne poster. På denne måten skiller man ut den delen av driftsinntektene som dekker avskrivning av investeringer og finansieringskostnadene ved investeringene.

Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten anslås til 91,1 mrd. kroner i 2018. Dette er 31,9 mrd. kroner høyere enn i Saldert budsjett 2017 og 14,3 mrd. kroner høyere enn i anslag på regnskap for 2017.

Påløpte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten anslås til 96,5 mrd. kroner i 2017 og 85,8 mrd. kroner i 2018. Forskjellen mellom betalte skatter og påløpte skatter har blant annet

sammenheng med reglene om innbetaling av terminskatt. Disse gjør at det er et etterslep i betalte skatter i forhold til påløpte skatter.

Ettersom det ikke foreligger offentlig informasjon med prognose for Statoil ASAs årsresultat for 2017, legges det i budsjettet for 2018 til grunn en teknisk videreføring av utbyttet fra Statoil ASA i 2017. Dette utgjør 14,5 mrd. kroner.

Utgiftene til petroleumsvirksomheten i 2017 og 2018 består av Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomhetens (SDØEs) andel av investeringene på norsk kontinentalsokkel, jf. tabell 3.14.

Tabell 3.14 Utgifter til petroleumsvirksomheten

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
SDØE – investeringer	25,5	25,0	-2,0
Øvrige utgifter	0,0	0,0	-
Sum utgifter til petroleumsvirksomheten	25,5	25,0	-2,0

Kilde: Finansdepartementet

SDØEs andel av investeringene på sokkelen i 2018 forventes å bli 25,0 mrd. kroner. Dette er en reduksjon på 0,5 mrd. kroner fra Saldert budsjett 2017 og 2,0 mrd. kroner sammenlignet med anslag på regnskap for 2017.

Statens samlede netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten er summen av inntekter fra

petroleumsvirksomheten fratrasket utgiftene. Tabell 3.15 viser hvordan netto kontantstrøm fremkommer. Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten er anslått til 183,0 mrd. kroner i 2018. Dette er 44,8 mrd. kroner høyere enn i Saldert budsjett 2017.

Tabell 3.15 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
Inntekter SDØE	95,5	102,4	7,2
- Utgifter SDØE	25,5	25,0	-2,0
+ Skatt og avgift på utvinning, inkl. CO ₂ -avgift og NO _x -avgift	59,2	91,1	53,9
+ Aksjeutbytte fra Statoil ASA	9,1	14,5	60,4
= Netto kontantstrøm	138,3	183,0	32,4

Kilde: Finansdepartementet

3.4.2 Statens pensjonsfond

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge. Statens samlede netto kontantstrøm fra petro-

leumsvirksomheten overføres i sin helhet fra statsbudsjettets utgiftsside på kap. 2800 til Statens pensjonsfond utland. Sammen med avkastningen på Statens pensjonsfonds kapital utgjør denne overføringen fondets samlede inntekter.

Deler av fondets inntekter brukes til å dekke det oljekorrigerte underskuddet, og overføres fra Statens pensjonsfond utland til statsbudsjettets inntektsside. Det blir dermed avsatt midler i utlandsdelen av Statens pensjonsfond dersom overføringen fra fondet til statsbudsjettet er lavere enn netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten.

Grunnkapitalen i Statens pensjonsfond Norge stammer i hovedsak fra overskudd på trygderegnskapene etter innføringen av folketrygden i 1967 og frem til slutten av 1970-tallet. Avkastningen av midlene i Statens pensjonsfond Norge overføres ikke til statskassen, men legges løpende til denne delen av fondet.

Anslagene på overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland vil bli endret i løpet av bud-

sjettåret, basert på oppdaterte anslag på kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten og statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd. Tilbakeføringen fra fondet for 2018 vil bli endelig fastsatt ut fra anslag på statsregnskapet i forbindelse med nysalderingen av budsjettet i desember 2018. Det følger av lov om Statens pensjonsfond at statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i sin helhet skal overføres til fondet. Denne overføringen fastlegges dermed endelig ut fra regnskapsførte netto petroleumsinntekter som fremkommer først etter terminavslutning. Det innebærer at det vil kunne være avvik mellom den budsjetterte overføringen i nysalderingen og regnskapet.

Tabell 3.16 Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2017–2018

Mrd. kroner			
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet	138,3	183,0	32,4
- Overført til statskassen	259,5	255,4	-1,6
+ Rente- og utbytteinntekter mv.	207,5	213,6	2,9
= Overskudd i Statens pensjonsfond	86,3	141,3	63,8
Memo:			
Anslått kapital i Statens pensjonsfond per 31.12.2017 (målt til markedsverdi)		8 126 mrd. kroner	
Hvorav utlandsdelen utgjør		7 898 mrd. kroner	

Kilde: Finansdepartementet

Verdien i Statens pensjonsfond anslås til 8 126 mrd. kroner ved utgangen av 2017, mens anslaget for verdien ved utgangen av 2018 er på 8 465 mrd. kroner. Utlandsdelen av Statens pensjonsfond anslås til 7 898 mrd. kroner ved utgangen av 2017 og 8 224 mrd. kroner ved utgangen av 2018.

3.5 Oppsummering. Saldering av statsbudsjettet og finansieringsbehov

Statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd finansieres av en overføring fra Statens pensjonsfond utland. Statsbudsjettet gjøres dermed opp i balanse før lånetransaksjoner. Statsbudsjettets finansieringsbehov bestemmes derfor av differan-

sen mellom utlån mv. og tilbakebetalinger og bevilges over kap. 5999 Statslånemidler, post 90. Brutto finansieringsbehov anslås til -62,4 mrd. kroner i 2018. Bevilgningen til statslånemidler er en saldering av statsbudsjettets inntekter og utgifter medregnet lånetransaksjoner. Ved nysalderingen om høsten gjøres det et endelig vedtak om statslånemidler. Ved årsavslutningen blir statsregnskapet gjort opp, og det blir foretatt en endelig årsavslutningsrapportering slik at kap. 5999 viser bruttofinansieringsbehovet slik det fremkommer i regnskapet. Brutto finansieringsbehov vil kunne avvike fra budsjettvedtaket i forbindelse med nysalderingen om høsten som følge av at det endelige regnskapet på de enkelte budsjettpostene vil kunne avvike noe fra de vedtatte bevilgningene.

Tabell 3.17 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

		Mrd. kroner		
Inntekter/utgifter/balanse		Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
1.	Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføring fra Statens pensjonsfond utland)	1 180,6	1 252,9	6,1
2.	Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 440,1	1 508,3	4,7
3.	Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring fra Statens pensjonsfond utland (1-2)	-259,5	-255,4	-1,6
4.	Overføring fra Statens pensjonsfond utland	259,5	255,4	-1,6
5.	Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0,0	0,0	-
6.	Utlån, gjeldsavdrag mv., medregnet petroleum	175,8	104,8	-40,4
7.	Tilbakebetalinger mv., medregnet petroleum	117,6	167,2	42,2
8.	Utlån mv., netto (6-7)	58,2	-62,4	-207,3
9.	Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)	58,2	-62,4	-207,3

Kilde: Finansdepartementet

Statens *faktiske* lånebehov og forslag om lånefullmakter kan avvike fra finansieringsbehovet som fremgår av tabell 3.17. Ved forslag om opptak av statlige lån og lånefullmakter korrigeres det for enkelte lånetransaksjoner som inngår i finansieringsbehovet, men ikke har likviditetseffekt. Dette gjelder blant annet opprettelse av og endringer i fond som er avsatt for fremtidige tilskudd. Samtidig påvirker enkelte poster på statsbudsjettet ikke likviditeten i pengemarkedet

direkte, selv om de påvirker balansen på statsbudsjettet og størrelsen på statens kontantbeholdning. Det gjelder blant annet renter og overføringer fra Norges Bank. Når det korrigeres for disse størrelsene, anslås statens likviditetsjusterte finansieringsbehov i 2018 til om lag 21 mrd. kroner.

Det vises til nærmere omtale av statens faktiske lånebehov og forslag om lånefullmakter i kapittel 7.

4 Utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside i perioden 2009–2018

4.1 Innledning

I dette kapitlet presenteres realvekst for politikk-områder i perioden 2009–2018. Beregningene av realvekst gir uttrykk for ressursbruken på utgiftssiden i budsjettet, og viser utviklingen i bevilgningene til politikkområder over tid, korrigert for prisstigning og endret oppgavefordeling.

Endringer i statsbudsjettets utgifter følger både av nye prioriteringer og tidligere vedtak. Enkeltområder kan vise sterk eller svak utgiftsvekst som følge av demografiske endringer og lovfestede forpliktelser. Eksempler på dette er utgifter til pensjons- og trygdeutbetalinger.

På enkelte områder kan det over tid være store forbedringer i tjenesteleveranser uten økt ressursbruk. Økt produktivitet vil i mange statlige

virksomheter både bidra til at flere tjenester blir produsert og til økt kvalitet. Slike forbedringer er imidlertid vanskelige å måle for statsforvaltningen. Beregningene av realvekst viser dermed ikke det fulle resultatet av politikken på de ulike områdene. Videre vil utviklingen i statens utgifter ikke nødvendigvis gi et godt uttrykk for prioriteringen på områder hvor skatte- og avgiftspolitikken er viktig for rammevilkårene.

Beregningene tar utgangspunkt i tall fra statsregnskapet, anslag på regnskap for 2017 og forslag til budsjett for 2018. Det er i hovedsak korrigert for endringer i statsbudsjettets inndeling. Beregningen er i hovedsak basert på statsbudsjettets kapittel- og postinndeling for 2018-budsjettet, jf. nærmere omtale av datagrunnlaget og beregningsmetoden i boks 4.2.

Boks 4.1 Rammeoverføringer til kommuneforvaltningen

Flere offentlige velferdsordninger finansieres av kommunene. Dette gjelder blant annet barnehage, grunnskole, primærhelsetjenester og eldreomsorg. Kommuneforvaltningens viktigste inntektskilder er kommuneskatt og overføringer fra staten. Overføringene fra staten er generelle rammeoverføringer og øremerkede tilskudd til spesifikke formål. Rammeoverføringene fra staten til kommuner og fylkeskommuner er ikke fordelt på de enkelte kommunale utgiftsformålene. Beregningene for de statlige bevilgningene under utgiftsområdene inkluderer bare de øremerkede tilskuddene til kommunene og ikke finansiering gjennom rammetilskudd. Beregningene gir dermed ikke et fullstendig bilde av den samlede offentlige ressursbruken på utgiftsområdet.

I analyseperioden er det foretatt større endringer i oppgavefordelingen mellom staten og kommunene/fylkeskommunene, blant annet på samferdselsområdet som del av forvaltningsreformen i 2010. Videre ble det på helseområdet innført kommunal med-finansiering av spesialisthelsetjenesten og kommunal betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i 2012. I den sammenheng ble det fra 2012 overført 5,6 mrd. kroner fra helseforetakene til kommunene. Ordningen med kommunal med-finansiering ble avviklet i 2015 og midlene knyttet til dette ble ført tilbake til helseforetakene. Det er i beregningene korrigert for disse endringene slik at tallene skal bli sammenlignbare mellom år. Det samme er gjort for kompensasjon for opphevelse av veifritaket i merverdiavgiftsloven fra 1. januar 2013. Fra 2011 er de øremerkede tilskuddene til barnehager innlemmet i rammetilskuddene til kommunesektoren. Det innebærer at veksten i utgiftene til barnehager under politikkområdet opplæring og barnehager i avsnitt 4.3 bare inkluderer enkelte mindre statlige øremerkede bevilgninger til barnehager.

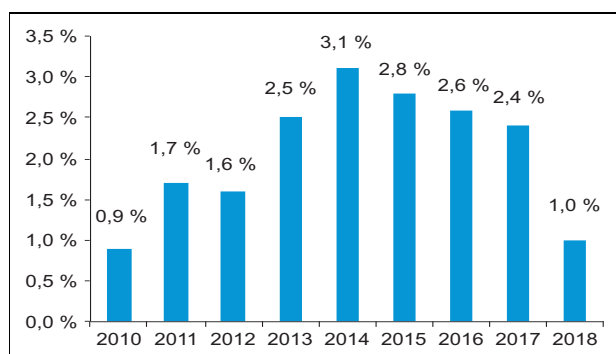
Skattenes andel av samlede inntekter for kommunene og fylkeskommunene har blitt justert i løpet av perioden, og dette reflekteres i størrelsen på de statlige overføringene til kommuneforvaltningen. Disse endringene er det i hovedsak ikke korrigert for i rammeoverføringene til kommuneforvaltningen i beregningene i dette kapitlet. For en samlet omtale av kommuneøkonomien henvises til kap. 3.2 i Nasjonalbudsjettet 2018.

4.2 Samlet utgiftsvekst for statsbudsjettet

Figur 4.1 viser statsbudsjettets reelle, underliggende utgiftsvekst (medregnet folketrygden) i perioden 2009–2018.

Den forholdsvis lave utgiftsveksten i 2010 må ses i sammenheng med de finanspolitiske tiltakene i 2009 for å motvirke finanskrisen og det markerte tilbakeslaget i internasjonal økonomi. Dette ga et ekstraordinært høyt utgiftsnivå i 2009.

Den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter fra 2017 til 2018 anslås til 1,0 pst., som er vesentlig lavere enn anslått vekst fra 2016 til 2017.

Figur 4.1 Reell, underliggende utgiftsvekst på statsbudsjettet, prosentvis vekst. Regnskap 2009–2016. Anslag på regnskap 2017. Gul bok 2018

Kilde: Finansdepartementet, Statistisk sentralbyrå

4.3 Realvekst i statsbudsjettets utgifter på politikkområder

Tabell 4.1 og figur 4.2 viser årlig realvekst i prosent innenfor politikkområder. Figur 4.3 viser utgiftenes størrelse i 2018. Tallene er fra statsregnskapet, anslag på regnskap for 2017 og forslag til budsjett for 2018. Folketrygden er holdt utenom i dette avsnittet og omtales i avsnitt 4.4.

Bevilgningene til *internasjonal bistand* under Utenriksdepartementet er økt fra 2017 til 2018. Bakgrunnen er i hovedsak at mens utgifter til flyktninger og asylsøkere i Norge under andre departement er redusert fra 2017 til 2018, er annen ODA-godkjent bistand under Utenriksdepartementet økt. Flyktningutgifter i Norge og klima- og skogsatsingen under Klima- og miljødepartementet er ikke inkludert i kategorien for internasjonal bistand i tabell 4.1. Dette for å unngå overlapp med øvrige kategorier. I tråd med OECDs regelverk rapporterer Norge imidlertid også disse utgiftene som ODA-godkjent bistand. Bevilgninger til grunnfondskapital i Norfund og deler av innskuddet i Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur rapporteres også som ODA-godkjent bistand, men inngår heller ikke i utgiftene i tabell 4.1, siden oversikten ikke inkluderer kapitaltransaksjoner (90-poster). Det har vært en sterk vekst i klima- og skogsatsingen og bevilgninger til Norfund i perioden 2009 til 2018, slik at den ODA-godkjente bistanden samlet sett har økt svakt i perioden fra 2009 til 2018.

Tabell 4.1 Utviklingen i politikkområder 2009–2018. Nominelle tall i mrd. kroner og gjennomsnittlig årlig realvekst

Politikkområde	Nominell verdi				Gjennomsnittlig årlig realvekst		
	2009	2013	2017	2018	2009–2013	2013–2017	2017–2018
<i>Internasjonal bistand</i> ¹	22,1	25,5	27,2	29,2	-0,1 %	-1,1 %	4,8 %
<i>Utdanning</i>							
- Statlige bevilgninger til opplæring og barnehager	7,7	9,5	14,1	14,3	2,2 %	7,4 %	-1,1 %
- Høyere utdanning og forskning under Kunnskapsdepartementet	38,4	46,0	56,0	59,3	1,3 %	2,4 %	3,5 %
<i>Kultur og trossamfunn</i>	8,0	10,6	13,5	13,8	3,5 %	3,2 %	-0,1 %
<i>Rettsvesen og beredskap inklusiv Svalbard-budsjettet</i>	19,4	26,2	35,9	36,6	3,9 %	3,8 %	0,4 %

Tabell 4.1 fortsetter

Politikkområde	Nominell verdi				Gjennomsnittlig årlig realvekst		
	2009	2013	2017	2018	2009–2013	2013–2017	2017–2018
<i>Utlendingsområdet inkl. integrering av innvandrere</i>	10,0	13,5	24,0	20,5	4,4 %	12,3 %	-16,4 %
<i>Kommunal og modernisering utenom kommunale rammetilskudd</i>	12,9	14,9	17,7	18,1	0,8 %	1,5 %	0,4 %
<i>Arbeid og sosiale formål</i>	25,9	27,0	31,8	31,3	-2,3 %	1,2 %	-3,5 %
<i>Helse</i>							
- Spesialisthelsetjenesten	95,6	116,8	142,9	149,6	1,5 %	2,6 %	2,0 %
- Andre helseformål	8,9	10,7	16,9	17,9	1,7 %	9,2 %	3,3 %
<i>Barn, familie og likestilling</i>	23,0	24,7	26,7	27,0	-0,4 %	-0,5 %	-0,6 %
<i>Næringsformål</i>							
- Næring og fiskeri	9,7	10,0	13,7	12,8	-2,9 %	5,1 %	-8,6 %
- Landbruk og mat	15,0	16,9	17,8	18,2	-0,7 %	-1,4 %	-0,6 %
<i>Olje og energi utenom statlig petroleumsvirksomhet</i>	5,2	6,1	6,1	5,1	0,6 %	-2,9 %	-17,9 %
<i>Samferdselsformål</i>							
- Vei og jernbaneformål	24,0	36,4	55,3	59,0	7,8 %	8,0 %	4,5 %
- Andre samferdselsformål	4,6	5,9	8,0	8,3	3,3 %	4,2 %	2,5 %
<i>Forsvarsformål</i>	32,3	36,3	46,6	49,2	-0,7 %	3,5 %	3,9 %
<i>Klima og miljø²</i>	4,8	7,5	10,2	10,0	7,9 %	5,2 %	-4,5 %
<i>Statlig administrasjon, EØS-finansieringsordninger mv.</i>	17,4	19,5	24,6	24,8	-0,8 %	1,9 %	-0,8 %
<i>Rammeoverføringer til kommunene</i>	111,6	145,3	171,8	174,1			
<i>Kompensasjon for merverdiavgift til offentlig forvaltning og private</i>	20,5	23,8	30,9	32,1			
<i>Renter på statsgjeld</i>	20,3	12,3	8,9	8,9			
<i>Statlig petroleumsvirksomhet</i>	24,7	33,6	27,0	25,0			

¹ Politikkområdet Internasjonal bistand inkluderer ikke bevilgninger til klima- og skogsatsingen under Klima- og miljødepartementet eller ODA-godkjente flyktningutgifter i Norge. Disse bevilgningene inngår i øvrige politikkområder. Tabellen inneholder heller ikke kapitaltransaksjoner som innskudd av grunnfondskapital i Norfund og innskudd i Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur (AIIB). Bistandsmidler under Kunnskapsdepartementet og Finansdepartementet er også holdt utenfor

² Politikkområdet omfatter utgifter til klima- og miljøtiltak kun på Klima- og miljødepartementets områder

Kilde: Finansdepartementet

Boks 4.2 Datagrunnlaget for beregningene

Grunnlagsdataene i dette avsnittet er hentet fra offisielle regnskaper, budsjettets stilling for 2017 og budsjettforslaget i Gul bok 2018. For noen bevilgninger har det vært nødvendig å foreta en skjønnsmessig gruppering på områder. Lånetransaksjoner er i sin helhet holdt utenfor beregningene.

I analyseperioden har det vært foretatt funksjonsendringer mellom departementene, omlegginger i budsjetteringspraksis og omorganiseringer av statlige virksomheter. Det er derfor foretatt flere korreksjoner for at dataene skal bli sammenlignbare mellom år. Det gjelder f.eks. overgang til bruttobudsjettering og omdanning av statlige virksomheter. Merverdiavgiftsreformen i 2015 innebærer at statlig betaling av merverdiavgift utgiftsføres på et sentralt samlekapittel, i stedet for under den enkelte utgiftsposten. Berørte kapitler er korrigert bakover i tid ved å trekke ut et tilsvarende uttrekk som i 2015 i årene tilbake til 2009. Fra og med 2017 har de fleste statlige virksomheter som ikke tidligere betalte pensjonspremie betalt en sjablongmessig beregnet pensjonspremie til Statens pensjonskasse. Bevilgningene i tidligere år er korrigert for omleggingen, slik at realveksten mellom år ikke skal påvirkes av reformen. Korreksjonene medfører at det for politikkområdene ikke er samsvar mellom de tallene som er brukt her, og de som finnes i andre publikasjoner.

Videre kan det i enkelte tilfeller, på grunn av store overførte beløp mellom budsjettårene, bruk av merinntektsfullmakter o.l., gi feil inntrykk å sammenligne budsjettet i ett år med regnskapstall for foregående år.

Alle beløp er oppgitt i nominelle priser. For årene 2009–2016 er det tatt utgangspunkt i regnskapstall, mens 2017-tallene er budsjettets stilling inkludert tilleggsbevilgninger hittil i år samt forventede tilleggsbevilgninger i høst. For 2017 er virkningen av lønnsoppgjøret for staten våren 2017 fordelt.

Realveksten er beregnet ved hjelp av prisindekser fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene og Statistisk sentralbyrå, blant annet fra nasjonalregnskapet. Disse prisindeksene er valgt for å gi et best mulig uttrykk for utgiftsveksten på politikkområdene. Prisindeksene som er benyttet i beregningene gjelder for relativt brede grupper som statlig lønn, andre driftsutgifter, investeringer og overføring til kommeforvaltningen og private, og vil således ikke være presise for enkeltområder der lønns- og prisveksten avviker fra andre områder i staten. Tallene for realvekst vil i disse tilfellene ikke gi et fullt ut dekkende uttrykk for ressursinnsatsen de enkelte år målt i faste priser.

Realveksten er beregnet basert på bruken av innsatsfaktorer i de enkelte statlige virksomheter. Den årlige veksten i statlige virksomheters produktivitet vil dermed ikke være reflektert i realveksten presentert i dette kapitlet.

Statlige bevilgninger til *opplæring og barnehager* gjelder i all hovedsak bevilgninger til grunnopplæring (herunder kvalitetsutvikling og private skoler), statlige øremerkede tilskudd til barnehager og voksenopplæring. Det er en reell nedgang på området fra 2017 til 2018. Nedgangen forklares blant annet av at både den fireårige forsøksordningen med økt lærertetthet på ungdomsskolen og tilskuddsordningen til kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen avsluttes i 2017. Veksten fra 2009 og frem til 2017 kan i stor grad tilskrives tiltak for kvalitetsutvikling i grunnopplæringen og frem til 2014 tilskuddene til private skoler. Veksten i grunnopplæringen ble spesielt sterk etter 2013, blant annet på grunn av økte bevilgninger til videreutdanning for lærere og

skoleledere. I tillegg bidrar økte bevilgninger til Kompetansepluss-ordningen (tidligere program for basiskompetanse i arbeidslivet) til realveksten fra 2013 frem til 2016. I 2015 og 2016 bidrar økt lærersatsing på 1.–4. trinn i grunnskolen til å forsterke veksten. Økte bevilgninger til kvalitetsutvikling i barnehagen gir sterkere vekst i alle årene fra 2014 til 2017.

Høyere utdanning og forskning under Kunnskapsdepartementet består i hovedsak av bevilgninger til universiteter, høyskoler og forskningsbevilgninger under Kunnskapsdepartementet. Veksten fra 2017 til 2018 skyldes bl.a. reversering av en midlertidig reduksjon i bevilgningene til forskningsinfrastruktur. Videre fører økte bevilgninger til EUs rammeprogram for forskning og

innovasjon samt en ytterligere økning i bevilgninger til forskningsinfrastruktur, til at veksten styrkes ytterligere. Utgiftene til høyere utdanning utenom forskning har hatt en gjennomsnittlig vekst på 1,3 pst. per år i perioden 2009–2013. I perioden 2013 til 2017 utgjør den gjennomsnittlige årlige veksten i utdanning utenom forskning 2,3 pst. NIFU publiserer årlig en oversikt over nivået på de samlede bevilgningene til forskning og utvikling (FoU) på statsbudsjettet og utviklingen over tid, jf. omtale i avsnitt 4.5.

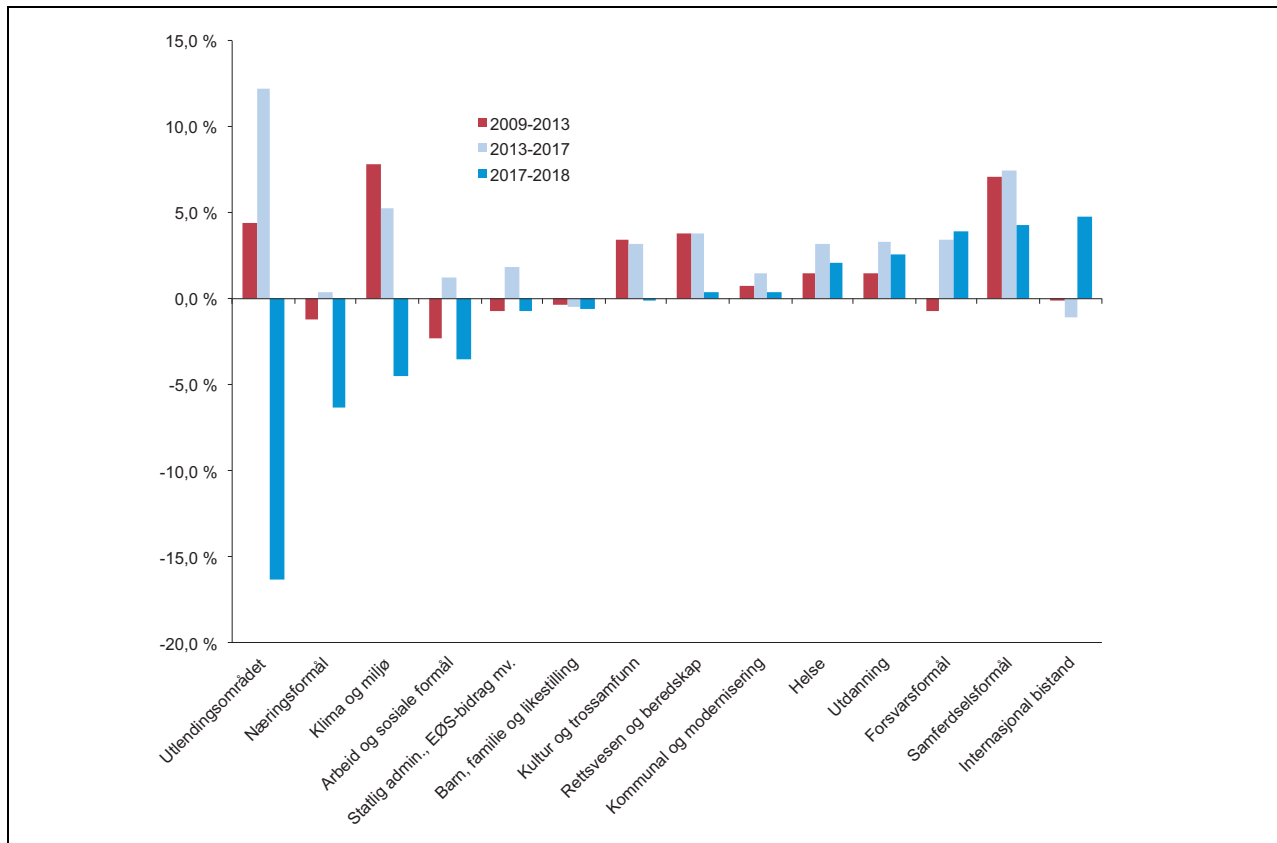
Innenfor området *kultur og trossamfunn* er nivået omtrent reelt uendret fra 2017 til 2018. Historisk har veksten i utgiftene variert mye mellom de enkelte budsjettårene. Den gjennomsnittlige årlige veksten på over 3 pst. både i perioden 2009 til 2013 og fra 2013 til 2017 viser at ressursinnsatsen på området er vesentlig økt fra 2009 til i dag. Bevilgninger til å dekke utestående krav på feriepenger i 2017 i forbindelse med fristillingen av Den norske kirke er holdt utenom. Regjeringen gjennomførte gradvis en omlegging til ny tippenøkkel frem til 2015. Fra 2015 inntektsføres ikke lenger en andel av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping på statsbudsjettet. Overskuddet fordeles nå i sin helhet til kultur-, idretts- og frivillighetsformål utenfor statsbudsjettet. I tabell 4.1 er tallene justert slik at realveksten ikke påvirkes av omleggingen av tippenøkkel.

Bevilgningene til rettsvesen og beredskap har hatt en gjennomsnittlig årlig realvekst på 3,9 pst. i perioden 2009 til 2017. Veksten skyldes blant annet investeringer i landsdekkende nødnett og anskaffelse av nye redningshelikoptre. Fra 2018 øker utgiftene til arbeidet med nytt beredskaps-senter for politiet. Videre øker utgiftene til anskaffelse av nye redningshelikoptre fra 2,6 mrd. kroner i 2017 til 3,2 mrd. kroner i 2018 grunnet leve-

ranseforskyvning fra 2017 til 2018. Når det samlede bevilgningsnivået er omtrent uendret fra 2017 til 2018, skyldes det hovedsakelig ferdigstillelse av landsdekkende nødnett.

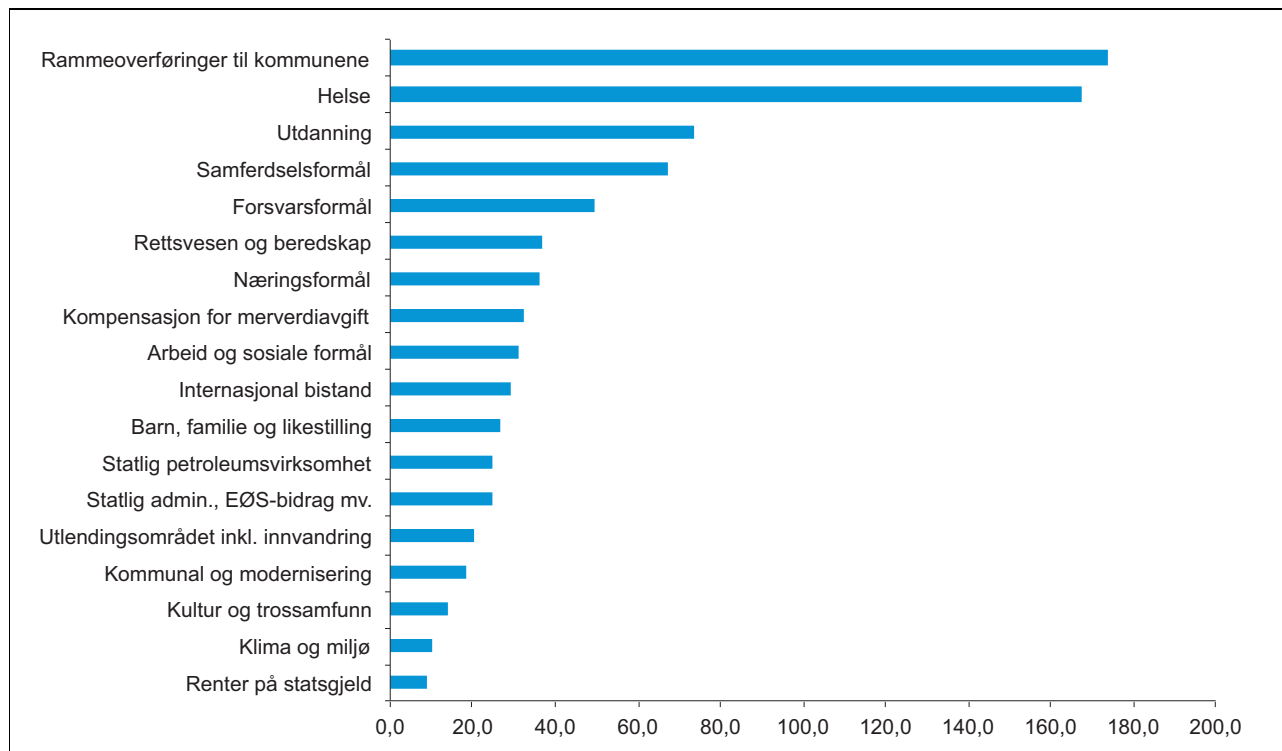
Utlendingsområdet omfatter Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, utgifter i forbindelse med innkvartering av asylsøkere og integrering av innvandrere, i tillegg til grunnopplæring av asylsøkere, barnevernets omsorgssentre for enslige mindreårige og statlige utgifter til kommunale barneverntiltak for flyktninger og asylsøkere. Utgiftene varierer fra år til år som følge av variasjoner i tilstrømmingen av asylsøkere. Utgiftene reduseres fra 2017 til 2018 etter at utgiftene har vært høye i 2015, 2016 og 2017 som følge av det store antall ankomster høsten 2015 og høye integreringstilskudd til kommunene de påfølgende årene.

Området *kommunal og modernisering* omfatter tjenesteyting fra statlige fellestjenester, støtte til politiske partier og Sametinget, valgutgifter, Data-tilsynet, Personvernemnda, statens eiendomsforvaltning, statens IKT-politikk, Fylkesmannsembetene, regional utvikling, Kartverket samt bolig- og bomiljøtiltak inkludert Husbanken og bostøtte. Statlig byggeaktivitet og Statsbygg er også inkludert i denne gruppen. Grunnet igangsettelse og avslutning av byggeprosjekter vil utgiftene til statlig byggevirkosomhet kunne variere betydelig mellom enkelte år. Bevilgningene til Statsbygg øker fra 3,0 mrd. kroner til 3,9 mrd. kroner fra 2017 til 2018. Det skyldes både videreføring av tidligere igangsatte prosjekter og igangsetting av nye prosjekter. Den samlede veksten på området er likevel moderat fra 2017 til 2018. Det skyldes blant annet at tilskudd til regional utvikling reduseres fra 2017 til 2018.

Figur 4.2 Årlig gjennomsnittlig realvekst på politikkområder i periodene 2009–2013 og 2013–2017 og realvekst fra 2017 til 2018

Kilde: Finansdepartementet

Figur 4.3 Statsbudsjettets utgifter i 2018, mrd. kroner

Kilde: Finansdepartementet

Politikkområdet *arbeid og sosiale formål* viser en reell nedgang fra 2017 til 2018. Hovedforklaringen er redusert tilskudd til Statens pensjonskasse fordi premieinntektene til pensjonskassen forventes å øke mer enn utgiftene. Et lavere planlagt nivå for arbeidsmarkedstiltak i tråd med utviklingen på arbeidsmarkedet bidrar også til nedgangen. Området viste også en reell nedgang i bevilgningsnivået gjennom perioden 2009 til 2013. Nedgangen fra 2009 til 2013 kan primært forklares ved at høye utgifter til gjennomføring av NAV-reformen i begynnelsen av perioden og til IKT-løsningen i forbindelse med pensjonsreformen i 2011 er blitt faset ut i løpet av perioden. Økningen fra 2013 til 2017 skyldes hovedsakelig økt tilskudd til Statens pensjonskasse, samt en vesentlig opptrapping av arbeidsmarkedstiltak. I beregningene er det korrigert for at deler av bevilgningene på kap. 612 Tilskudd til Statens pensjonskasse og kap. 613 Arbeidsgiveravgift på pensjonspremien, fra 2017 er erstattet av innbetaling av pensjonspremier til Statens pensjonskasse og arbeidsgiveravgift på pensjonspremien til folketrygden direkte fra de statlige virksomhetene.

Bevilgningene til *spesialisthelsetjenesten* (sykehusdrift) anslås å øke med 2,0 pst. fra 2017 til 2018. Økte investeringer bidrar til å øke veksten. Tallene omfatter bevilgninger til investeringslån, som helseforetakene tilbakebetaler over tid. Disse bevilgningene til investeringer svinger mye fra år til år, blant annet avhengig av fremdriften i tidligere igangsatte prosjekter. Betaling av avdrag på investeringslån er fratrasket de samlede utgiftene i tabell 4.1 og figur 4.2. Inkluderes ikke investeringslån, er veksten på området 1,2 pst.

Veksten i bevilgninger til spesialisthelsetjenesten er korrigert for endret ansvarsfordeling mellom sykehusene og kommuneforvaltningen i forbindelse med Samhandlingsreformen i 2012, og avviklingen av ordningen med kommunal medfinansiering i 2015. Samtidig er bevilgningen i 2009 på 7,3 mrd. kroner for å dekke opparbeidede driftskreditter i perioden 2002 til 2008, holdt utenfor beregningene. Helseforetakene har overtatt ansvaret for finansieringen av enkelte legemidler fra folketrygden i 2014, 2016 og 2017, og regjeringen foreslår å overføre ytterligere legemidler i 2018. Det er korrigert for dette i realvekstberegningene.

Området *helse* består, i tillegg til utgifter til spesialisthelsetjenesten, av tiltak for folkehelsen, helseforvaltning, støtte til helse- og omsorgstjenester i kommunene, tannhelse og oppbygging av kunnskap og kompetanse innen området. Veksten i området fra 2017 til 2018 kan i stor grad tilskrives

en realvekst i investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser. I perioden 2013 til 2017 forventes en gjennomsnittlig årlig vekst på 9,0 pst. reelt. Bakgrunnen for den sterke veksten i denne perioden er i stor grad en satsing på omsorgssektoren i kommunene gjennom øremerkede tilskudd. Viktig i denne sammenhengen er en sterk økning i investeringstilskuddet til heldøgns sykehjemsplasser og omsorgsboliger i kommunene.

Området *barn, familie og likestilling* omfatter barne- og familievern, barnetrygd og kontantstøtte og tiltak på likestillings- og forbrukerområdet. Politikkområdet anslås å bli redusert med vel ½ pst. for 2017 til 2018. Satsene for barnetrygd er holdt nominelt uendret i hele perioden etter 2009. Det innebærer en reell nedgang i utbetalt barnetrygd som har redusert veksten i området barn, familie og likestilling i alle år i perioden. Utbetalt samlet kontantstøtte til småbarnsforeldre ble i perioden 2009 til 2013 redusert med gjennomsnittlig 7 pst. per år, men økte i 2014 og 2015 grunnet høyere satser fra august 2014. Kontantstøttebevilgningen reduseres fra 2015 til 2017 fordi økningen i antall barnehageplasser og mer fleksibelt opptak antas å redusere bruken av kontantstøtte i 2016, mens innføringen av botidskrav forventes å redusere bruken av kontantstøtte i 2017. Bevilgningen øker fra 2017 til 2018 bl.a. som følge av flere barn i kontantstøttealder samt økte kontantstøttesatser fra 1. august 2017, mens botidskrav trekker noe i motsatt retning.

Området *næring og fisk* reduseres fra 2017 til 2018, hovedsakelig som følge av at nytt isgående forskningsfartøy ferdigstilles i 2017. Investeringsbevilgninger til forskningsfartøyet forklarer også deler av veksten fra 2013 til 2017, jf. tabell 4.1. Bevilgninger til midlertidige tiltak fra tiltakspakken for økt sysselsetting bidrar også til høyere bevilgninger i 2017 enn i 2018 innenfor deler av virkemiddelapparatet. Sett bort fra endringene knyttet til forskningsfartøy og tiltakspakken, er det om lag en reell videreføring av utgiftene fra 2017 til 2018.

Området *landbruk og mat* gjelder i hovedsak bevilgninger i forbindelse med jordbruksavtalen. Den årlige realveksten i budsjettstøtten over jordbruksavtalen har lenge vært negativ. Dette må blant annet ses i sammenheng med at antall årsverk i næringen har blitt redusert med om lag 2 pst. per år de siste årene. Budsjettstøtten over jordbruksavtalen per bruk og per årsverk har økt i faste priser gjennom perioden 2013–2017 sett under ett. Støtte som gis gjennom målpriser og jordbruksfradrag fremkommer ikke på utgiftssiden av budsjettet. Samlet har jordbruket hatt en

nominell inntektsvekst per årsverk på om lag 6,3 pst. per år i perioden 2013–2017.

Området *olje og energi (eksklusiv statlig petroleumsvirksomhet)* inkluderer Oljedirektoratet, Petoro AS, Norges vassdrags- og energidirektorat, Enovas satsing på energi- og klimateknologi, overføring til Norges forskningsråd og tiltak for å fremme CO₂-håndtering. Nedgangen fra 2017 skyldes hovedsakelig at staten ikke lenger skal gi tilskudd til betaling av investeringslånet til teknologiseret på Mongstad. Lånet vil være ferdig nedbetalt i 2017. Statens inntekter reduseres tilsvarende. Videre reduseres utgiftene til utredning av fullskala CO₂-håndtering. Dette skyldes at konseptstudiene fullføres rundt årsskiftet. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget når resultatene fra disse er gjennomgått, senest i forbindelse med RNB 2018.

Utgiftene til *samferdsel* har samlet sett hatt en gjennomsnittlig realvekst på knapt 7 pst. per år i perioden 2009–2018. Utgiftene øker med 4,2 pst fra 2017 til 2018, hovedsakelig som følge av økt tilskudd til Nye Veier AS, samt økte bevilgninger til statlig delfinansiering av store kollektivprosjekter og oppstart av et veiprojekt med OPS-kontrakt. Oppfølging av Nasjonal transportplan 2010–2019 bidro særlig til økte utgifter til vei og jernbane i starten av perioden. Veksten på 7,8 pst. fra 2013 til 2017 skyldes hovedsakelig oppfølging av Nasjonal transportplan 2014–2023 og etablering av Nye Veier AS, som var operativt fra 2016. Bevilgningsøkningen til veiformål i 2013 som gjelder kompensasjon for opphevelsen av veifritaket i merverdiavgiftsloven fra 1. januar 2013, er korrigert for i beregningene. Det er også korrigert for oppgaveendringer i forbindelse med forvaltningsreformen, der fylkeskommunene fra og med 2010 overtok ansvaret for en del av det statlige veinettet.

Den gjennomsnittlige årlige realveksten til *andre samferdselsformål* enn vei og jernbane har vært på 3,6 pst. fra 2009 til 2018.

Utgiftene til *forsvarsformål* anslås å øke reelt med knapt 4 pst. fra 2017 til 2018. Veksten skyldes økte bevilgninger til investeringer i nye ubåter, maritime patruljefly og informasjonsinfrastruktur. I tillegg kommer økte bevilgninger til øving, trening, vedlikehold og anskaffelse av reservedeler i forsvarsgrenene. Samtidig videreføres de høye bevilgningene til kampflyanskaffelsen fra 2017 til 2018. Utgiftene til forsvarsformål anslås å øke med 3,5 pst. gjennomsnittlig per år fra 2013 til 2017. Økningen skyldes i hovedsak økte bevilgninger til kampflyanskaffelsen med baseløsning. I tabell 4.1 er det korrigert for innføring av brutto-

budsjettering av Forsvarsbygg fra 2011. Utgifter til redningshelikoptre er holdt utenfor forsvarsformål og ført under rettsvesen og beredskap.

Utgifter til politikkområdet *klima- og miljø* omfatter tiltak under Klima- og miljødepartementet. Utgifter til klima- og miljøtiltak under andre departementer er ikke med. Utgiftene i denne kategorien gir derfor ikke et fullstendig uttrykk for de samlede politiske prioriteringene av klima og miljø. Klima- og miljøpolitikken føres dessuten i stor grad ved hjelp av skatter, avgifter og reguleringer. Det har vært en betydelig vekst i bevilgningene til Klima- og miljødepartementet frem til 2017. Hovedforklaringen ligger i en økning til klima- og skogsatsingen fra 0,9 mrd. kroner i 2009 til 3,0 mrd. kroner i 2018. Når de samlede bevilgningene på området reduseres fra 2017 til 2018 skyldes det et noe lavere bevilgningsforslag til Miljødirektoratet.

Politikkområdet *statlig administrasjon, EØS-finansieringsordningene mv.* omfatter i hovedsak utgifter til Kongehuset, Stortinget, regjeringen, administrasjonen av departementene og deler av budsjettene til Utenriksdepartementet og Finansdepartementet som har karakter av fellesadministrasjon, herunder EØS-finansieringsordningene. Reduksjonen fra 2017 til 2018 skyldes i hovedsak en nedtrapping av bevilgningene under EØS-finansieringsordningen. Vekst i bevilgningene til bygg under Stortinget og til IKT-utvikling i Skatteetaten bidrar til at den samlede reduksjonen i bevilgningene er mindre. Historisk sett har det vært store svingninger i bevilgningene på dette området, særlig gjelder det bevilgninger til EØS-finansieringsordningen. Når utgiftene til området samlet sett i perioden 2009–2013 ble redusert med en gjennomsnittlig årlig rate på 0,8 pst., må dette særlig ses i lys av at utgiftene til EØS-finansieringsordningene ble redusert fra 2,2 mrd. kroner i 2009 til 1,8 mrd. kroner i 2013. Utgifter til EØS-finansieringsordningen nådde en topp i 2015 på 4,2 mrd. kroner. En reduksjon til 1,8 mrd. kroner i 2017 innebærer imidlertid at det nominelle bevilgningsnivået er det samme i 2013 og 2017. Reduksjonen i utgiftene til EØS-finansieringsordningen de senere årene skyldes at mange av programmene innenfor avtaleperioden 2009–2014 har vært i en avslutningsfase, og at 2017 er siste utbetalingsår for ordningene i denne avtaleperioden. Samtidig er ordningene under den nye avtaleperioden, 2014–2021, fremdeles i en oppstartsfasen i 2018. Fra 2013 til 2017 økte utgiftene i området gjennomsnittlig med 1,9 pst. pr. år. Byggeprosjekter under Stortinget og bidrag til finansiering av

NATO-administrasjonen bidrar til realveksten fra 2013 til 2017.

I tabell 4.1 fremkommer tall for *rammeoverføringene til kommuner og fylkeskommuner*. Ettersom rammeoverføringene kun er én av flere finansieringskilder for kommuner og fylkeskommuner, er det ikke beregnet realvekst for dette området. Videre kan rammeoverføringene endres betydelig mellom år som følge av innlemming av øremerkede tilskudd og fastsettelsen av skattørene for kommunene og fylkeskommunene. Det er i tabell 4.1 korrigert for store reformer som påvirker nivået på rammetilskuddene, jf. boks 4.1 Rammeoverføringer til kommuneforvaltningen. Når en beregner den samlede underliggende realveksten i statsbudsjettet medregnet folketrygden, korrigeres ofte de kommunale rammeoverføringene for skatteendringer som påvirker veksten i kommuneforvaltningens økonomi. Det er ikke korrigert for endringer i skattereglene i tabell 4.1. Kommuneøkonomien omtales utførlig i den årlige kommuneproposisjonen og av Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi.

Det gis årlig et betydelig beløp i *kompensasjon for merverdiavgift* til kommuner, statlige virksomheter og private. I tabell 4.1 er ikke disse bevilgningene fordelt på formål.

Utgiftene til *renter av statsgjelden* varierer dels som følge av statens lånestrategi og endringer i rentenivået. Bevilgningene er et resultat av tekniske forutsetninger om låneopptak og renteutviklingen mer enn prioriteringer i budsjettet. I Norge dekkes det oljekorrigerte underskuddet av en overføring fra Statens pensjonsfond utland. Statsbudsjettets renteutgifter er dermed uavhengig av den oljekorrigerte balansen på statsbudsjettet.

Statlig petroleumsvirksomhet omfatter utgifter til statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) og utgifter i forbindelse med disponering av innretninger på kontinentalsokkelen. Utgiftene til petroleumsvirksomheten varierer til dels betydelig mellom år. Det er særlig investeringsutgiftene som varierer mye.

4.4 Realvekst i folketrygdens utgifter

Tabell 4.2 viser utviklingen i folketrygdens utgifter i nominell verdi og realvekst i pst. Utgiftsformålene er delt inn etter stønadstype, jf. tabell 4.2. Dagpenger mv. er ikke inkludert i tabellen. Beløpene for perioden 2009–2016 er basert på regnskapstall, mens beløpene for 2017 er anslag på regnskap. For 2018 brukes utgiftsanslag som er

innarbeidet i regjeringens budsjettforslag for 2018.

Tabellen illustrerer utgiftsendringer utover endringer som skyldes generell prisvekst, lønnsvekst eller andre faste reguleringer som gjelder for de ulike stønadene. Endringer i sykepengeutgiftene skyldes blant annet endringer i fraværstilbøyeligheten og antall sysselsatte. Økningen i utgiftene til alderspensjon skyldes en økning i antall pensjonister og at nye pensjonister i gjennomsnitt kan ha høyere pensjon enn de som faller fra. For uføretrygd og andre stønader illustrerer tallene hovedsakelig endringer i antall mottakere.

For sykepenger og foreldrepenger fremkommer realveksten ved at utgiftene justeres for lønnsutviklingen. Utgiftene til arbeidsavklaringspenger, uføretrygd, enslige forsørgere og etterlatte justeres for utviklingen i folketrygdens grunnbeløp (G), mens for alderspensjon er det i årene etter 2011 tatt hensyn til at de fleste pensjoner under utbetaling justeres med G fratrukket 0,75 pst. Andre helseformål er justert med dels konsumprisindeksen og dels lønnsvekst. For legemidler¹ er det lagt til grunn at den observerte prisstigningen gjenspeiler en kvalitetsforbedring, slik at de nominelle tallene gir et dekkende uttrykk for realveksten. Øvrige stønader er justert med konsumprisindeksen.

Samlet sett har det vært en realvekst i folketrygdens utgifter hvert år siden 2009. Utgiftsveksten i disse rettighetsbaserte ordningene har begrenset handlingsrommet i budsjettpolitikken i betydelig grad, og dette forventes å gjelde også i de kommende årene.

Sykepenger

Etter en betydelig økning i det trygdefinansierte sykefraværet i 2009, ble fraværet redusert fra og med 2010 til 2012. Fra 2013 og frem til 2015 var det trygdefinansierte sykefraværet per sysselsatt relativt stabilt, for så å bli redusert med 3,4 pst. fra 2015 til 2016. Utviklingen så langt i år viser stabilt fravær per sysselsatt i forhold til 2016, og det legges derfor til grunn nullvekst i det trygdefinansierte sykefraværet per sysselsatt fra 2016 til 2017. For 2018 legges det også til grunn nullvekst. Veksten i sykepengeutgiftene påvirkes også av endringer i sysselsettingen. Det har vært sysselsettingsvekst i alle årene, med unntak av en svak nedgang i 2009–2010. Realveksten i folketrygdens sykepengeutgifter anslås til 2,4 pst fra 2017 til 2018.

¹ Resten av kap. 2751 (dvs. post 71 Legeerklæring og post 72 Medisinsk forbruksmateriell) er justert med KPI.

Tabell 4.2 Utviklingen i folketrygdens utgifter etter stønadstype¹ 2009–2018. I nominelle mrd. kroner og gjennomsnittlig årlig realvekst.²

Stønadsutgifter	Nominell verdi				Gjennomsnittlig årlig realvekst		
	2009	2013	2017	2018	2009– 2013	2013– 2017	2017– 2018
Sykepenges	36,3	36,6	40,4	42,6	-3,6 %	0,0 %	2,4 %
Arbeidsavklaringspenges	30,5	36,5	34,7	35,5	0,5 %	-3,7 %	-0,8 %
Uføretrygd	59,5	71,6	82,8	86,5	0,7 %	1,1 %	1,3 %
Alderspensjon	112,8	164,6	211,5	223,1	6,2 %	4,5 %	3,1 %
Enslig forsørger	3,6	3,7	2,9	2,9	-3,4 %	-8,0 %	-2,7 %
Foreldrepenges	13,9	17,1	20,2	21,1	1,4 %	1,6 %	1,6 %
Legemidler mv.	8,9	9,5	12,9	13,8	1,2 %	7,6 %	6,4 %
Andre helseformål	11,4	14,3	17,7	18,2	2,5 %	3,0 %	0,3 %
Annet ³	11,2	11,2	12,2	12,4	-2,0 %	-0,4 %	0,2 %
Sum	288,1	365,0	435,3	457,0	2,4 %	2,2 %	2,2 %

¹ Det er korrigert for større tekniske endringer i perioden. F.eks. er utgiftene til uførepensjon i 2014 og tidligere år justert slik at de er sammenlignbare med bruttoutgiftene til ny uføretrygd fra 2015. Utgiftene til legemidler mv. er korrigert for overføring av legemidler til helseforetakene.

² Stønadsutgiftene følger hovedsakelig kapittelstrukturen i statsbudsjettet, med følgende unntak: Enslige forsørgere omfatter kap. 2620 Stønad til enslig mor eller far, men bidragsforskott er korrigert for inntekter fra bidragspliktige. Legemidler mv. omfatter i tillegg til kap. 2751, deler av kap. 2752 (refusjon egenbetaling blåreseptmedisiner). Andre helseformål omfatter programområde 30 Stønad ved helsetjenester, unntatt ovennevnte utgifter under kap. 2751 og kap. 2752.

³ Annet består av kap. 2661 Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv., kap. 2680 Etterlatte og kap. 2686 Stønad ved gravferd.

Kilde: Finansdepartementet

Arbeidsavklaringspenges

Fra og med 1. mars 2010 ble rehabiliteringspenges, attføringspenges og tidsbegrenset uførestønad slått sammen under betegnelsen arbeidsavklaringspenges. I 2010 økte utgiftene med 7,0 pst. Veksten antas å være knyttet til overgangen til nytt regelverk. I 2011 flatet veksten noe ut, og fra 2012 har det vært en årlig nedgang i utgiftene som følge av færre mottakere av arbeidsavklaringspenges. Nedgangen var særlig stor i 2014 fordi en del av personene som kom over på arbeidsavklaringspenges fra de tidligere ordningene nådde den generelle maksimale varigheten på arbeidsavklaringspenges. Mange av disse gikk over til uføretrygd. For 2018 ventes en fortsatt nedgang i antall mottakere av arbeidsavklaringspenges. Realveksten i folketrygdens utgifter til arbeidsavklaringspenges anslås til -0,8 pst. fra 2017 til 2018.

Uføretrygd

Utgiftene til uføretrygd² følger i stor grad utviklingen i antall mottakere. De første årene etter 2009

var utviklingen i antall uføre om lag i tråd med den demografiske utviklingen. I 2013 falt antall mottakere av uføretrygd noe da mange uføre nådde pensjonsalder. Dette ble etterfulgt av en økning i antall mottakere igjennom 2014. Veksten har vært sterkere fra 2015. Dette har sammenheng med høy tilgang til uføretrygd fra arbeidsavklaringspenges, i tillegg til at noe færre uføre nådde pensjonsalder enn i tidligere år. I 2018 forventes fortsatt vekst i antall mottakere. Realveksten i folketrygdens utgifter til uføretrygd anslås til 1,3 pst. fra 2017 til 2018.

Alderspensjon

Fra 2011 ble det mulig å ta ut alderspensjon fra fylte 62 år, mot tidligere 67 år. Mange valgte å ta ut alderspensjon før fylte 67 år, og dette bidro til at utgiftene til alderspensjon økte mye fra 2011 og de påfølgende årene. Den årlige veksten i antall alderspensjonister under 67 år har vært avta-

² Ved innføringen av uføreformen 1. januar 2015 endret ytelsen navn fra uførepensjon til uføretrygd.

kende, og ventes etter hvert å flate ut. Utgiftene til alderspensjon vil likevel øke betydelig i årene som kommer, hovedsakelig som følge av at det blir flere alderspensjonister over 67 år. I 2017 og 2018 anslås realveksten i folketrygdens utgifter til alderspensjon til hhv. 3,9 pst. og 3,1 pst.

Enslige forsørgere

Utgiftene til enslige forsørgere og etterlatte har vært reelt avtakende i hele perioden. Nedgangen kan ha sammenheng med økt barnehagedekning, at flere har delt omsorg og at regelverket for å motta overgangsstønad har blitt strammet inn og blitt gjort mer arbeidsrettet etter 2011. Realveksten i folketrygdens utgifter til enslige forsørgere anslås til 2,7 pst. fra 2017 til 2018.

Foreldrepenger

Det har vært realvekst i utgiftene til foreldrepenger i hele perioden. Dette skyldes blant annet flere utvidelser av foreldrepengeordningen og økt yrkesdeltakelse blant mødre. Opptjeningsgrunnlaget for foreldre, og dermed også utbetalingene per familie, har også økt mer enn den generelle lønnsveksten. Det forventes at utgiftene til foreld-

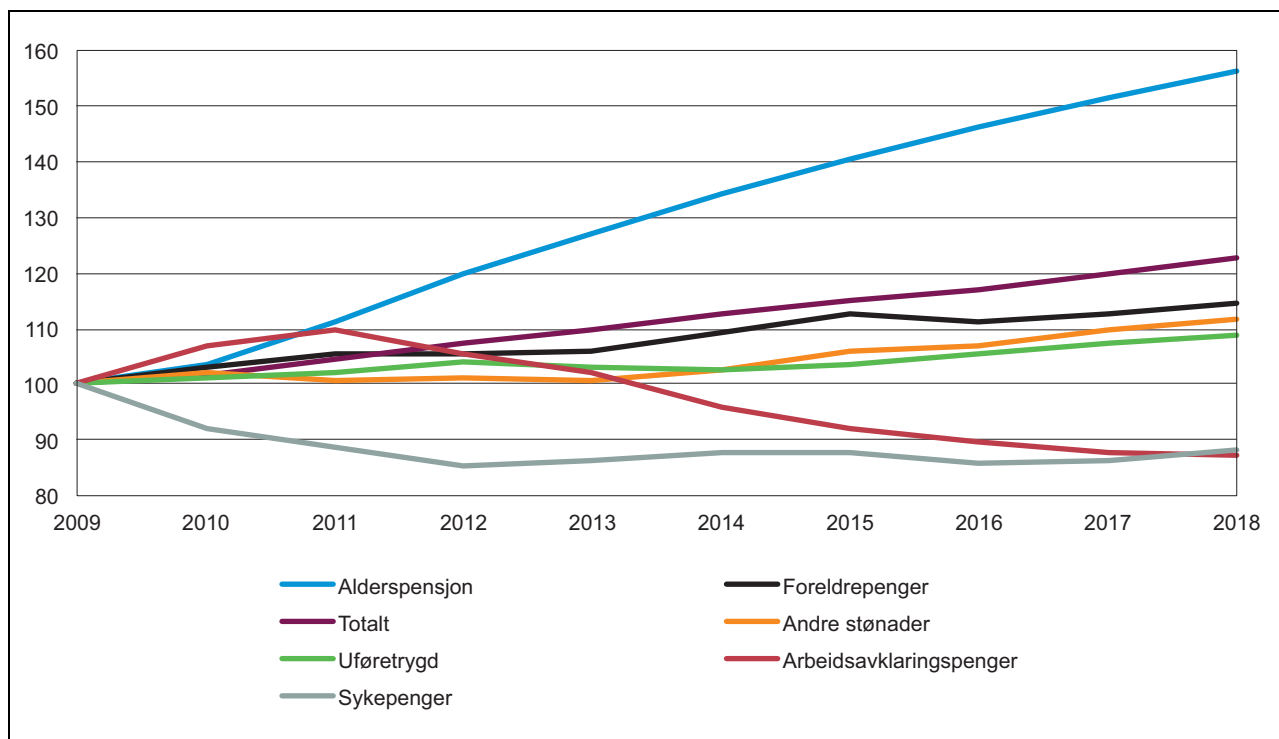
repenget vil øke reelt med 1,6 pst. i både 2017 og i 2018.

Legemidler mv.

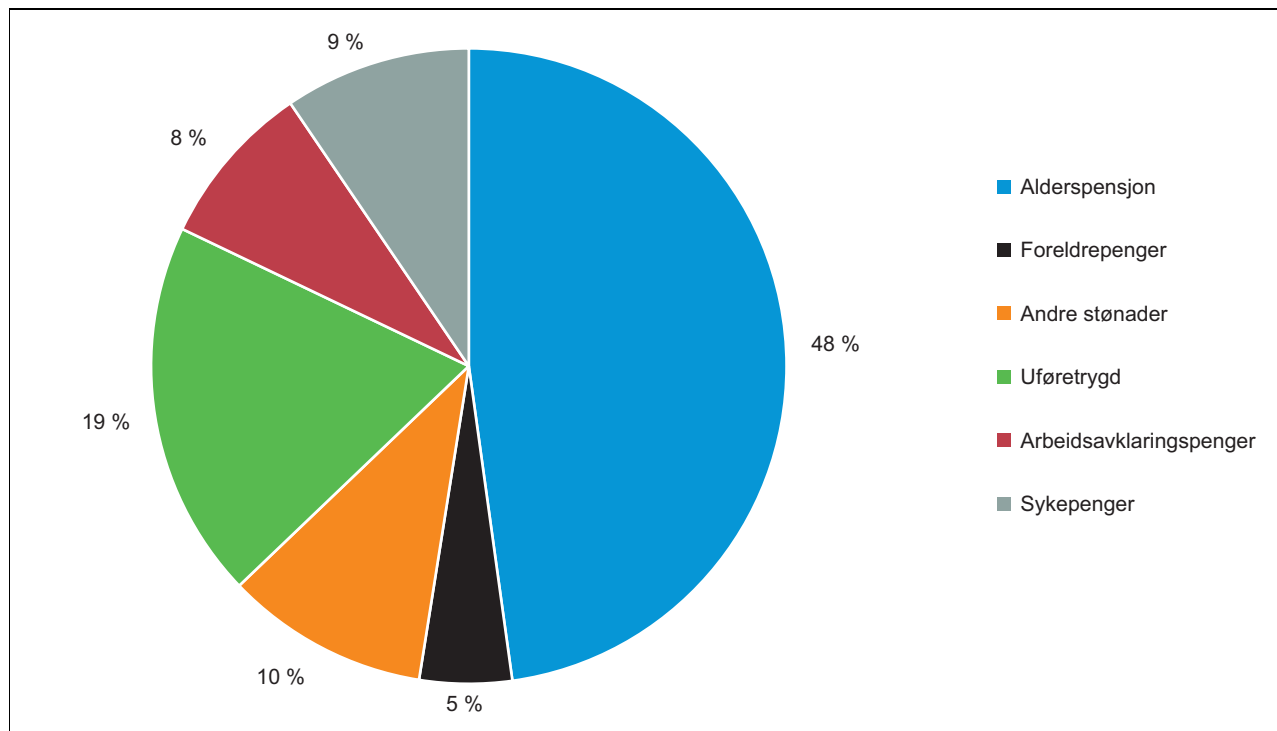
Det har vært en gjennomgående høy underliggende volumvekst de siste årene. Ulike prisregulerende tiltak har bidratt til å dempe veksten i utgiftene til legemidler. Blant annet har årlig maksimalprisregulering av reseptpliktige legemidler og trinnprismodellen for generiske legemidler gitt innsparinger. Fra 2014 har derimot en svekket norsk krone gitt noe merutgifter ved maksimalprisreguleringen. Finansieringsansvaret for enkelte legemidler som forskrives av spesialisthelsetjenesten er de senere årene overført til de regionale helseforetakene. Det anslås en realvekst på 6,4 pst. i folketrygdens utgifter til legemidler mv. fra 2017 til 2018.

Andre helseformål

Utgiftene til andre helseformål har økt gjennom perioden, men vekstraten har variert. Veksten er særlig knyttet til refusjon for legetjenester og refusjon av egenandeler ut over tak 1. Det anslås en realvekst på 0,3 pst. i utgiftene til andre helseformål fra 2017 til 2018.

Figur 4.4 Realvekst i utgiftene til utvalgte formål 2009–2018. Indeksert slik at 2009=100.

Figur 4.5 Andel av regnskapsførte utgifter til folketrygden i 2016 (2018-kroner)

4.5 Bevilgninger til forskning over statsbudsjettet

Kunnskapsdepartementets foreløpige anslag tilsier samlede bevilgninger til forskning og utvikling på 35,4 mrd. kroner i 2018. Det utgjør 1,04 pst. av anslått BNP i 2018. Realnedgangen fra 2017 til 2018 er anslått til 1,7 pst. Den offentlige innsatsen til forskning og utvikling er anslått til 39,8 mrd. kroner når Skattefunn inkluderes. Inklusiv skattefunn utgjør forskningen 1,17 pst. av anslått BNP i 2018.

Bevilgningene til forskning og utvikling er anslått å øke nominelt med om lag 300 mill. kroner fra 2017, jf. tabell 4.3. Realnedgangen kan i stor grad tilskrives at et nytt isgående forskningsfartøy etter planen skal leveres høsten 2017, noe som medfører en større reduksjon i FoU-bevilgninger over Nærings- og fiskeridepartementets budsjett i 2018. Videre er det reduksjon i FoU-bevilgningene som følge av at en forsinkelse av byggeprosjektet ved Campus Ås fører til en forskyvning av bevilgningsbehovet, jf. Prop. 1 S (2017–2018) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Prop. 129 S (2016–2017).

Regjeringen følger opp langtidsplanen for forskning og høyere utdanning med økte midler til forskningsinfrastruktur og ordninger som skal

bidra til økt deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, Horisont 2020. I tillegg trekkes FoU-bevilgningene opp som følge av forslaget om økte midler til bl.a. Fri prosjektstøtte, forskning for lavutslippsutvikling og grønn konkurransekraft og forskning på muliggjørende teknologier. FoU-bevilgningene trekkes også opp av at den ettårige reduksjonen i bevilgningene til forskningsinfrastruktur reverseres.

For perioden 2009–2013 viser utviklingen i bevilgninger til forskning og utvikling over statsbudsjettet en realvekst på 2,8 mrd. kroner utenom Skattefunn. Det tilsvarer en gjennomsnittlig årlig realvekst på 2,4 pst. Realveksten fra 2013 til 2017 anslås nå til 5,5 mrd. kroner i statsbudsjettanalysen for 2017 fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). Det tilsvarer en gjennomsnittlig årlig realvekst på 4,3 pst.

Tabell 4.3 viser anslaget for bevilgningene til FoU over statsbudsjettet fordelt på departement. Kunnskapsdepartementets foreløpige anslag for 2018 tar utgangspunkt i NIFUs analyse av statsbudsjettet for 2017, og tallene er dermed usikre. NIFU vil legge frem endelige tall for FoU-bevilgningene i juni 2018. Totalt budsjett er definert som alle utgifter utenom overføringer til folketrygden, Statens pensjonsfond utland og brutto låne- og avdragstransaksjoner.

Tabell 4.3 Bevilgninger til FoU over statsbudsjettet fordelt på departement. Mill. kroner.

Departement	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Endring 2017–2018	Reell endring 2017–2018	Prosentandel av totalt budsjett
Arbeids- og sosialdepartementet	310	317	7	–1	1,0
Barne- og likestillingsdepartementet	155	164	9	5	0,6
Finansdepartementet	139	137	–2	–5	0,3
Forsvarsdepartementet	1 170	1 200	30	0	2,2
Helse- og omsorgsdepartementet	4 818	4 965	147	22	3,0
Justis- og beredskapsdepartementet	121	123	2	–1	0,2
Klima- og miljødepartementet	961	1 030	69	45	9,9
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	1 324	1 109	–215	–249	0,6
Kulturdepartementet	206	218	12	7	1,6
Kunnskapsdepartementet	16 829	18 170	1 341	906	29,7
Landbruks- og matdepartementet	812	812	0	–21	4,4
Nærings- og fiskeridepartementet	4 845	3 781	–1 064	–1 189	34,9
Olje- og energidepartementet	1 054	971	–83	–110	3,1
Samferdselsdepartementet	344	369	25	16	0,5
Statsbankene	542	506	–36	–50	3,2
Utenriksdepartementet	1 467	1 509	42	4	4,1
Totalt	35 097	35 380	283	–622	4,1

5 Flerårige budsjettkonsekvenser 2019–2021

5.1 Bakgrunn

Fremskrivingene for perioden 2019–2021 skal gi et nøkternt og realistisk bilde av de fremtidige budsjettkonsekvensene av regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018.

Hensikten med fremskrivingene er å legge til rette for en realistisk prioritering i tråd med politiske mål og økonomiske utsikter. Sammen med forventet utvikling i skatte- og avgiftsinntektene og avkastningen fra Statens pensjonsfond utland, gir fremskrivingene grunnlag for å vurdere handlingsrommet i budsjettpolitikken de nærmeste årene. Eventuelle nye satsinger og videre opptrapping av eksisterende planer må innpasses innenfor dette handlingsrommet. Politiske ambisjoner om fremtidige satsinger, mål og varslede tiltak som ikke er en del av regjeringens budsjettforslag for 2018, omfattes ikke av budsjettfremskrivingene. Dette omfatter blant annet oppfølging av Nasjonal transportplan, Langtidsplanen for forsvarssektoren og byggeprosjekter som er under planlegging. Denne type ambisjoner omtales i avsnitt 5.4. Til sammen kan de legge betydelige bindinger på handlingsrommet i fremtidige budsjetter.

5.2 Grunnlaget for beregning av flerårige budsjettkonsekvenser

Budsjettfremskrivingene skal være helhetlige. Utgifts- og inntektsutviklingen i perioden 2019–2021 vurderes for alle poster i statsbudsjettet.

Det legges til grunn følgende prinsipper:

- Utgifter til regelstyrte ordninger fremskrives i tråd med regelverket, inkludert forslag til regelverksendringer i dette budsjettet.
- Utgifter til store, enkeltstående investeringer fremskrives i takt med fremdriftsplanen.
- På områder der enkeltinvesteringer inngår i en større investeringsramme, videreføres rammen uendret.
- Det korrigeres for engangsutgifter og -inntekter i forslaget for neste år.

- Tiltak som settes i gang i løpet av budsjettåret fremskrives med helårsvirkningen.
- Øvrige utgifter og inntekter videreføres i hovedsak uendret.

Alle tall i tabellene nedenfor er endringer i 2019–2021 sammenlignet med regjeringens forslag til budsjett for 2018, målt i 2018-kroner.

Nedenfor gis det en nærmere omtale av elementene som inngår i fremskrivingene av flerårige budsjettkonsekvenser.

Regelstyrte ordninger

Utgifter til regelstyrte ordninger er definert ved at utgiftene følger av et regelverk og ikke en fastsatt budsjettamme. Bevilgningene har gjerne stikkordet «overslagsbevilgning». Utgifter under folketrygden utgjør en vesentlig del. Andre store ordninger hvor utbetalingene følger av regelverket, er bevilgningene til innsatsstyrt finansiering av helseforetak, barnetrygd, utdanningsstøtte gjennom Statens lånekasse for utdanning og pensjonsutbetalinger fra Statens pensjonskasse.

De regelstyrte utgiftene fremskrives på grunnlag av forventninger om utbetalingene forutsatt uendret regelverk og forventet demografisk utvikling. Konsekvenser av regelverksendringer som foreslås i budsjetteringsåret, innarbeides også.

Investeringer

Som investeringer regnes bevilgninger under postgruppen 30-49. De største er investeringer i riksveier, jernbane, Forsvaret og bygg i regi av Statsbygg. Investeringer i petroleumssektoren er holdt utenfor.

Mange investeringer går over flere år. Utgiftene kan variere betydelig. Typisk vil vedtak om å sette i gang et nytt byggeprosjekt innebære lavere bevilgningsbehov det første året og vesentlig økte bevilgninger senere år.

Bevilgningene til igangsatte byggeprosjekter i Statsbygg med en vedtatt kostnadsramme justeres som hovedregel på bakgrunn av forventet fremdrift for byggeprosjektene. Dette vil også

gjelde andre investeringsprosjekter som finansieres over statsbudsjettet, for eksempel IT-prosjekter. For investeringer i veier og jernbane som inngår i Nasjonal transportplan 2018–2029, og investeringer som gjelder Forsvaret, er det for fremskrivingene lagt til grunn at investeringsrammene videreføres reelt sett uendret.

Bevilgningene på postene 30-49 gir ikke et fullstendig uttrykk for statens samlede investeringsaktivitet. Investeringer i helseforetakene finansieres for eksempel med tilskudd over statsbudsjettet, mens deler av veiutbyggingen finansieres med bompenger utenfor statsbudsjettet.

Engangseffekter og helårsvirkninger

Salg av eiendommer, innbetaling fra fond, auksjonering av konsesjoner og ekstraordinære utbyttebetalinger kan gi store inntekter som normalt ikke kan videreføres på samme nivå for senere år. Det er tatt hensyn til slike engangseffekter i fremskrivingene.

Enkelte nye tiltak iverksettes i løpet av budsjettåret, slik at budsjetteffekten påfølgende år blir større. Et eksempel på dette kan være bevilgninger til utdanningstiltak som skal følge skoleåret med oppstart i august, og som får helårsvirkning året etter. For andre ordninger kan innfasingen vare over flere år. Dette er hensynstatt i fremskrivingene.

5.3 Budsjettkonsekvenser 2019–2021

Utgiftene

Tabellene 5.1 til 5.3 oppsummerer fremskrivingene av utgiftene. Tabellene viser konsekvensene for 2019, 2020 og 2021 av regjeringens forslag til budsjett for 2018.

Fremskrivingene viser at utgiftene samlet øker kraftig de nærmeste årene. I 2021 vil utgiftene være 19,6 mrd. kroner høyere enn i 2018. Det er utgiftene under folketrygden som bidrar mest til denne utviklingen, med en vekst på i gjennomsnitt nær 10 mrd. kroner i året. Innenfor folketrygdens ordninger er det særlig utgiftene til alderspensjon som øker mye, og står for om lag 2/3 av utgiftsveksten i folketrygden frem til 2021.

Utgifter utenom folketrygden går ned gjennom perioden. Dette skyldes blant annet en kraftig reduksjon i antall asylankomster, noe som gir lavere anslag for utgifter til bosetting de kommende årene. I tillegg bidrar ferdigstillelse av pågående investeringsprosjekter til lavere utgifter. Fremskrivingene reflekterer kun prosjekter der endelig investeringsbeslutning allerede er tatt eller er foreslått i dette dokumentet. Flere prosjekter er under planlegging, og disse vil bidra til økte utgifter når de gjennomføres. Områder som gir økte utgifter er blant annet EØS-finansieringsordningene, anslag for Statens lånekasse, ressurskrevende tjenester i kommunene og merverdiavgiftskompensasjon.

Tabell 5.1 Flerårige budsjettkonsekvenser, endringer i forhold til Gul bok 2018, utgifter¹

	Mill. 2018-kroner		
	2019	2020	2021
Utgiftsøkninger utenom folketrygden	848	-2 433	-8 814
Utgiftsøkninger i folketrygden	8 098	17 930	28 439
Utgiftsøkninger totalt	8 946	15 497	19 625

¹ Dagpenger, petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner er holdt utenom.

Kilde: Finansdepartementet

Tabell 5.2 Flerårige budsjettkonsekvenser fordelt på drift, investeringer og overføringer 2019–2021¹.
Endringer i forhold til Gul bok 2018

	Mill. 2018-kroner		
	2019	2020	2021
Driftsutgifter	92	-187	321
Nybygg, anlegg	-3 094	-5 828	-10 135
Overføringer til andre mv.	11 947	21 512	29 439
Sum	8 946	15 497	19 625

¹ Dagpenger, petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner er holdt utenom.
Kilde: Finansdepartementet

I tabell 5.2 er fremskrivingene fordelt på drift, investeringer (nybygg, anlegg) og overføringer til andre. Driftsutgifter knyttet til midlertidige prosjekter fases ut, mens utgiftene til Statens pensjonskasse og kjøp av klimakvoter øker. Samlet gir dette en variasjon i driftsutgiftene gjennom perioden.

Investeringene går betydelig ned gjennom perioden. Dette skyldes at mange prosjekter er i ferd med å ferdigstilles. Dette gjelder igangsatte byggeprosjekter under Statsbygg, redningshelikopteranskaffelsen, nye kampfly til Forsvaret og IKT-prosjekter. Utgiftsveksten under *Overføringer til andre mv.* skyldes i all hovedsak vekst i folketrygdens utgifter.

Inntektene

På inntektssiden er det vesentlig færre poster som endrer seg i perioden. Inntektene forventes å øke med 2,7 mrd. kroner fra 2018 til 2019. Dette skyldes i hovedsak økte inntekter fra salg av klimakvoter som trekker inntektene opp tidlig i perioden. Utover i perioden er økningen i inntektene mer moderat, og i 2021 er inntektene 0,2 mrd. kroner høyere enn i 2018.

Handlingsrommet i årene fremover

Skatte- og avgiftsinntektene forventes å øke over tid som følge av vekst i skattegrunnlagene (gitt uendret skatte- og avgiftssystem). For de nærmeste årene anslås den underliggende veksten i skatte- og avgiftsinntektene å styrke budsjettet med om lag 15 mrd. 2018-kroner per år. Anslaget har blitt satt litt ned de siste årene, noe som blant annet må ses i sammenheng med at omleggingen av bilavgiftene samt nye lav- og nullutslippsbiler har bidratt til lavere inntekter fra de bilrelaterte avgiftene.

Regjeringens forslag til budsjett innebærer nye bokførte skatte- og avgiftslettelser på 0,7 mrd. kroner i 2018. Blant annet settes selskapsskattesatsen ned fra 24 til 23 pst. I tillegg kommer helårsvirkningen av skatte- og avgiftslettelsene i 2017 på 3,0 mrd. kroner bokført. Helårsvirkningen av skatteopplegget i 2018 svekker balansen med 2 mrd. kroner bokført i 2019.

Bruken av oljeinntekter har økt markert siden 2001 og blitt en stadig viktigere finansieringskilde i de årlige statsbudsjettene. Nesten 14 pst. av utgiftene i offentlig forvaltning finansieres fra Statens pensjonsfond utland. I årene fremover er rommet for ytterligere økt bruk av oljeinntekter trolig begrenset. Dersom det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet vokser i takt med verdiskapingen i fastlandsøkonomien, gir det en økning i bruken av oljeinntekter på rundt 3 mrd. 2018-kroner i året de neste tre årene. Budsjettpolitikken på mellomlang sikt er nærmere omtalt i avsnitt 3.1 i Meld. St. 1 (2017–2018) *Nasjonalbudsjettet 2018*.

Tallene i dette kapitlet viser at økte utgifter og inntekter utenom skatter og avgifter samlet svekker budsjettbalansen med 6,3 mrd. kroner fra 2018 til 2019. Fra 2019 til 2020 svekkes budsjettbalansen med ytterligere 8,6 mrd. kroner og fra 2020 til 2021 med 4,6 mrd. kroner. Anslagene er usikre, og usikkerheten øker utover i perioden. Dette gjelder spesielt utgiftsreduksjonen på innvandrings- og integreringsområdet, som i stor grad vil avhenge av fremtidige asylankomster. Legger vi anslagene for folketrygden til grunn, vil utgiftene øke med nær 10 mrd. kroner per år.

Fremskrivingene viser de fremtidige konsekvensene av regjeringens budsjettforslag for 2018. Effektiviseringstiltak som øker handlingsrommet, slik som videreføring av avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, er ikke tatt med i fremskrivingene. Fremskrivingene omfatter heller ikke eventuelle utgiftsøkninger blant annet for

helse- og omsorgstjenester som følge av at det blir flere eldre. Disse utgiftene kan anslås til 4-5 mrd. kroner årlig, jf. omtale i avsnitt 5.4. Det er heller ikke tatt hensyn til opptrappingsplaner og oppfølging av varslede satsinger som ikke er en del av regjeringens budsjettforslag for 2018. Flere av disse, slik som Nasjonal transportplan og Langtidsplanen for forsvarssektoren innebærer i sum

vesentlige bindinger på handlingsrommet i fremtidige budsjetter. Større planer er nærmere omtalt i avsnitt 5.4.

Det samlede handlingsrommet i budsjettet i årene fremover er usikkert og avhenger av politiske beslutninger, men vil trolig være mindre enn i årene vi har bak oss.

Tabell 5.3 Flerårige budsjettkonsekvenser, utgifter 2019–2021¹. Endringer i forhold til Gul bok 2018

	Mill. 2018-kroner		
	2019	2020	2021
<i>Utenriksdepartementet</i>	2 257	2 875	3 416
EØS-finansieringsordningene 2014–2021	1 224	1 559	1 857
Den norske finansieringsordningen 2014–2021	1 033	1 315	1 559
<i>Kunnskapsdepartementet</i>	565	959	426
Fagskoleutdanning	64	101	112
EUs utdannings- og ungdomsprogram	66	135	-391
Universiteter og høyskoler	73	267	166
Statens lånekasse for utdanning	458	578	675
Studentboliger	-83	-100	-100
Øvrige endringer, netto	-13	-22	-36
<i>Kulturdepartementet</i>	-56	-111	-132
Den Nationale Scene og nytt scenekunsthuss i Bergen	-61	-141	-161
Øvrige endringer, netto	5	30	29
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>	-3 700	-6 604	-11 130
Redningshelikoptre	-644	-586	-2 523
Politiets nasjonale beredskapssenter	15	-245	-595
Politiet	157	-69	-69
Kriminalomsorgen	-93	-11	-41
Fagskole for brann og redning	75	84	84
Videreutvikling av ankomstsenterfunksjonen	-52	-121	-122
Bosetting av flyktninger - integreringstilskudd, norskopp- læring mv.	-3 035	-5 553	-7 695
Øvrige endringer, netto	-123	-103	-168
<i>Kommunal- og moderniseringsdepartementet</i>	-645	-692	-1 808
Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	-191	-360	-990
Statsbygg, prosjektering	-186	-186	-186
Statsbygg, ordinære byggeprosjekter	-767	-1 943	-2 551

Tabell 5.3 fortsetter

	Mill. 2018-kroner		
	2019	2020	2021
Statsbygg, kurantprosjekter	-182	-335	-443
Statsbygg, kjøp av eiendom	-171	-171	-171
Sikring av kongelige eiendommer	70	-12	-124
Kommunereformen	10	604	-56
Ressurskrevende tjenester	841	1 870	2 904
Øvrige endringer, netto	-70	-159	-191
<i>Arbeids- og sosialdepartementet</i>	<i>6 554</i>	<i>14 657</i>	<i>23 533</i>
Pensjoner mv. utenom folketrygden	204	402	583
Alderspensjon	6 226	12 612	19 568
Uføretrygd	740	1 490	2 220
Sykepenges	520	940	1 250
Arbeidsavklaringspenges	-680	-460	-240
Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.	123	297	491
Statens pensjonskasse	300	500	800
Endrede dagpengeregler	-297	-390	-390
IKT-modernisering i NAV	-512	-619	-619
Øvrige endringer, netto	-70	-115	-130
<i>Helse- og omsorgsdepartementet</i>	<i>4 595</i>	<i>5 793</i>	<i>6 901</i>
Folketrygdens helseutgifter	1 861	3 851	5 965
Investeringsstilskudd, heldøgns omsorgsplasser mv.	-67	-768	-2 100
Investeringslån til helseforetakene	2 905	2 798	3 147
Øvrige endringer, netto	-104	-88	-111
<i>Barne- og likestillingsdepartementet</i>	<i>-330</i>	<i>-240</i>	<i>-160</i>
Barnetrygd og kontantstøtte	50	140	220
Folketrygden, foreldrepenges	-380	-380	-380
<i>Nærings- og fiskeridepartementet</i>	<i>-150</i>	<i>-271</i>	<i>-906</i>
Opprydding av SNSKs gruvevirksomhet i Svea og Lunckefjell på Svalbard	83	87	-93
Romvirksomhet	123	3	-337
Innovasjon Norge, såkornfond	-56	-56	-56
Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk	-67	-67	-67
Øvrige endringer, netto	-233	-238	-353
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Tabell 5.3 fortsetter

	Mill. 2018-kroner		
	2019	2020	2021
<i>Samferdselsdepartementet</i>	-334	-368	-368
Statens vegvesen, utfasing av kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	-248	-272	-272
Kystverket, utfasing av kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	-29	-39	-39
Kystruten Bergen-Kirkenes	-57	-57	-57
<i>Klima- og miljødepartementet</i>	131	274	564
Kjøp av klimakvoter	51	140	269
CO ₂ -kompensasjonsordningen	80	134	295
<i>Finansdepartementet</i>	182	361	623
Skatteetaten, IKT-prosjekter	-104	-231	-307
Merverdiavgiftskompensasjon til kommunene	300	600	900
Øvrige endringer, netto	-14	-8	30
<i>Forsvarsdepartementet</i>	-125	-1 133	-1 333
Kampfly, midlertidig finansiering	-125	-1 133	-1 333
<i>Olje- og energidepartementet</i>	0	0	0
<i>Totalsum, utgifter</i>	8 946	15 497	19 625

¹ Dagpenger, petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner er holdt utenom.

Kilde: Finansdepartementet

Nedenfor omtales nærmere de største og viktigste sakene som fremkommer i tabellen.

EØS-finansieringsordningene

Utbetalingene under EØS-finansieringsordningene øker betydelig frem mot 2021. Det er særlig stor økning fra 2018 til 2019. Det forhandles høsten 2017 fremdeles om avtaler med enkelte land, og ordningen vil derfor være i en oppstartsperiode også neste år.

Fagskoleutdanning

Forslaget om etablering av 500 nye studieplasser innenfor fagskolene er forventet å medføre økte utgifter til opptak av nye kull og helårseffekter i kommende år.

EUs utdannings- og ungdomsprogram

Utgiftene til EUs utdannings- og ungdomsprogram antas å øke som følge av en planlagt årlig økning i kontingenten til Erasmus+ utover i programperioden (2014–2020).

Statens lånekasse for utdanning

Utgiftene under Statens lånekasse for utdanning forventes å øke gjennom hele perioden. Dette skyldes økt renteanslag og opprettingen av nye studieplasser. Nye studieplasser øker også overføringene til universitets- og høyskolesektoren som følge av økt resultatbasert uttelling.

Den Nationale Scene og nytt scenekunsthuss i Bergen

Utgiftene til rehabilitering av Den Nationale Scene og nytt scenekunsthuss i Bergen reduseres

etter hvert som prosjektene ferdigstilles. Det er foreslått å igangsette disse prosjektene i 2018.

Redningshelikoptre

I 2017 og 2018 mottas de åtte første nye redningshelikoptrene, og det er betydelige engangsutgifter knyttet til dette. Utgiftene til anskaffelsen forventes å nå en topp i 2018, med levering av fem helikoptre og betydelige utgifter til eiendom, bygg og anlegg. Utgiftene til anskaffelsen reduseres fra og med 2019 som følge av leveranse av færre helikoptre.

Politiet

Utgiftene knyttet til etablering av politiets nasjonale beredskapssenter øker noe i 2019. Etter hvert som prosjektet ferdigstilles, reduseres investeringsutgiftene. Driftsutgifter knyttet til senteret påløper delvis fra 2020. Videre øker utgiftene under politiet i 2019 til anskaffelse av tre nye politihelikoptre. Etter som leveransen fullføres, reduseres utgiftene. Tilpasningen til skjerpede grensekontroller for inn- og utreise av Schengen-området øker utgiftene i perioden.

Kriminalomsorgen

Utgiftene under kriminalomsorgen vil øke som følge av at nytt fengsel i Agder etter planen skal tas i bruk medio 2020. Videre vil utgiftene reduseres som følge av at avtalen med Nederland om leie av fengselsplasser fases ut i løpet av perioden.

Videreutvikling av ankomstsenterfunksjonen

Regjeringen foreslår å videreutvikle ankomstsenterfunksjonen, blant annet ved at Utlendingsdirektoratet og Politiets utlendingsenhet samlokaliseres. Dette forventes å gi en mer effektiv håndtering av asylsøknader i ankomstfasen. Utgiftene reduseres fra 2019 etter hvert som investeringene fullføres.

UDI

Utgiftene på asyl- og integreringsområdet forventes betydelig redusert i årene fremover. Reduksjonen skyldes at effekten av de økte asylankomstene høsten 2015 avtar. De fleste av asylsøkerne som ankom i 2015 vil etter 2018 ikke lenger være i mottak. Mange vil også i løpet av perioden 2019–2021 ha vært bosatt tilstrekkelig lenge til at utgiftene til integreringstilskudd og tilskudd til opplær-

ing i norsk og samfunnskunnskap reduseres. Til grunn for anslagene ligger en årlig ankomstprognose på 6 000 asylsøkere. Til sammenligning kom det mer enn 31 000 asylsøkere i 2015, og nærmere 3 500 i 2016.

Byggeprosjekter

Det er blitt satt i gang mange nye byggeprosjekter de senere årene, og det samlede bevilgningsnivået er høyt. Innenfor Statsbyggs nåværende portefølje av byggeprosjekter, reduseres utgiftene til fremdrift i byggeprosjekter fra 2018 til 2019 og kommende år fordi flere bygg ferdigstilles, herunder Sikker teknisk infrastruktur (STI) og UiT Medisin og helse. I beregningene er det ikke tatt høyde for at det pågår forprosjektering av flere nye store byggeprosjekter som kan gi betydelige bindinger, herunder nytt regjeringskvartal, UiO Vikingskipssamlingen, Tromsø museum og UiO Odontologisk institutt.

Kommunereform

I 2017 dekker staten engangskostnader for kommuner som slår seg sammen i hovedløpet for kommunereformen. Det skal etter planen ikke være sammenslåinger som utløser engangskostnader etter 2017, men utgiftene til reformstøtte til kommunene vil øke frem mot 2020.

Ressurskrevende tjenester

Overføringer til kommunene gjennom toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester forventes å øke med gjennomsnittlig 1 mrd. kroner per år som følge av vekst i både antall brukere og kostnad per bruker. Anslagene er basert på samme årlige vekst som gjennomsnittet de siste fire årene (2013–2016).

Utgiftsveksten i folketrygden

Utgiftene til folketrygdens regelstyrte stønadsordninger eksklusive dagpenger mv., forventes å øke med gjennomsnittlig om lag 10 mrd. kroner hvert år i treårsperioden 2019–2021, tilsvarende en samlet vekst på knappe 30 mrd. kroner.

Veksten drives først og fremst av økte utgifter til alderspensjon. Utbetalingsene til alderspensjon anslås å øke med om lag 20 mrd. kroner i løpet av treårsperioden. Økningen skyldes i hovedsak at antall alderspensjonister øker.

Utgiftene til uføretrygd ventes å øke med 2,2 mrd. kroner i løpet av treårsperioden. Fremskri-

vinger basert på den demografiske utviklingen, gitt konstante uttaksrater i hver aldersgruppe, tilsier fortsatt vekst i antall uføre frem til 2021. Veksten i antall uføre har vært særlig høy etter 2014, siden mange har hatt overgang fra arbeidsavklaringspenger. Det ventes derfor noe lavere vekst fremover enn de seneste årene. Utgiftene til arbeidsavklaringspenger ventes å reduseres med 0,7 mrd. kroner fra 2018 til 2019, i hovedsak fordi det forventes færre mottakere ved inngangen til 2019 enn gjennomsnittet for 2018. Fra utgangen av 2019 til 2021 ventes det en gradvis økning i utgifter til AAP, hovedsakelig som følge av demografisk utvikling. Utgiftene til sykepenger ventes å øke med 13 mrd. kroner i løpet av treårsperioden som følge av økt sysselsetting. Utgiftene til hjelpemidler mv. ventes å øke med om lag 0,6 mrd. kroner i løpet av treårsperioden, blant annet grunnet demografisk utvikling. Som følge av observert utvikling er likevel ventet utgiftsvekst høyere enn demografisk utvikling alene tilsier. I motsatt retning trekker utgiftene til etterlattepensjoner som forventes å bli redusert med 0,3 mrd. kroner i løpet av perioden.

Basert på utviklingen de siste årene, anslås den underliggende veksten under programområde 30 Stønad ved helsetjenester på Helse- og omsorgsdepartementets budsjett å øke med om lag 6 mrd. kroner frem til 2021. Det er særlig utgifter til legemidler som forventes å øke i perioden.

Dagpenger

Regjeringen foreslår endringer i opptjeningsperioden for rett til dagpenger som skal gjelder for nye dagpengemottakere fra 2018, jf. nærmere omtale i Prop. 1 S (2017–2018) for Arbeids- og sosialdepartementet. Samlet innsparing anslås til om lag 695 mill. kroner etter full innføring fra 2020.

IKT-modernisering

Prosjekt 2 i IKT-moderniseringen i Arbeids- og velferdsetaten har startet opp i år. Prosjektet skal etter planen avsluttes i 2019 og utgiftene fases dermed ut i løpet av perioden.

Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser

Kommuner som får tilsagn om investeringsstilskudd til heldøgnsomsorgsplasser mottar tilskudd over en femårsperiode. Kommunene mottar hoveddelen av tilskuddene to til tre år etter at tilsagn er gitt, dvs. i 2020 og 2021 for tilsagn gitt i 2018. Nye tilsagn i 2018 bidrar isolert sett til å øke

utgiftene i årene fremover. Etter hvert som prosjektene ferdigstilles, vil utgiftene bli redusert. Tidligere gitte tilsagn til prosjekter som blir ferdigstilt, forklarer utgiftsreduksjonen fra 2019 til 2021.

Investeringer i de regionale helseforetakene

Investeringer i helseforetakene finansieres gjennom basisbevilgningene til de regionale helseforetakene, samt investeringslån. De siste årene har det kommet flere investeringsprosjekter i helseforetakene inn i ordningen med statlige investeringslån. I 2018 foreslås det nye investeringslån til nytt sykehus i Nordmøre og Romsdal, nytt klinikkbygg på Radiumhospitalet og utbygging og modernisering av Haugesund sjukehus. Utbetalinger de kommende årene forventes å endres i tråd med fremdriften i prosjektene som nå er inne i ordningen. Anslaget for utgiftene til investeringslån vil over tid motsvares av inntekter når lånene betales tilbake.

Barnetrygd og kontantstøtte

På Barne- og likestillingsdepartementets område forventes det økte utgifter til barnetrygd og kontantstøtte i samsvar med SSBs befolkningsfremskrivinger. Innføring av botidskrav for mottakere av kontantstøtte vil dempe veksten i utgifter til kontantstøtte i perioden.

Opprydding av gruvevirksomhet i Svea og Lunckefjell på Svalbard

Opprydding etter Store Norske Spitsbergen Kulkompani (SNSK) sin kulldrift i Svea og Lunckefjell på Svalbard ventes å ta om lag 4 år. Utgiftene vil variere med fremdriftsplanen.

Internasjonale romprogrammer

Utgifter til deltagelse i internasjonale romprogrammer påvirkes av fremdriften og varigheten til prosjektene. Utbetalinger til EUs romprogrammer forventes å gå ned etter hvert som forpliktelser inngått tidligere år innfris.

Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk

Oppfølging av fartsområdeutvalgets forslag har medført vesentlige utvidelser i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk de senere år. Den planlagte endringen i NIS-registrerte passasjerskip i utenriksfart er utsatt på grunn av at ESA har

opprettet sak mot Norge. Endringen ventes gjennomført i andre halvår 2018 og medfører reduserte utgifter.

Utfasing av kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift

Ved behandlingen av Prop. 118 S (2013–2014) *Endring av statsbudsjettet 2014 (endring av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift og kompenserende tiltak)* ble det lagt til grunn kompensasjon for omleggingen av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift. Regjeringen foreslår å gjeninnføre differensierte satser for arbeidsgiveravgift fra 1. januar 2018, jf. Prop. 1 LS (2017–2018) *Skatter, avgifter og toll 2018*, og at tilhørende kompensasjonsordninger fjernes. Det er imidlertid lagt opp til at allerede planlagte investeringsprosjekter under Samferdselsdepartementet gjennomføres i tråd med det som er planlagt. Ettersom prosjektene ferdigstilles i 2018 og 2019, vil utgiftene reduseres.

Kjøp av klimakvoter

Utgiftene til kjøp av klimakvoter øker gjennom perioden. Økningen gjelder oppfølging av inngåtte kontrakter om kjøp av kvoter.

CO₂-kompensasjonsordningen

Utgiftene til CO₂-kompensasjonsordningen er ventet å øke i årene frem mot 2021, blant annet som følge av høyere forventet kvotepris.

IKT-prosjekter i Skatteetaten

Det pågår flere IKT-prosjekter i Skatteetaten, blant annet modernisering av folkeregisteret og prosjektet System for avgiftsforvaltning (SAFIR), som etter planen skal ferdigstilles de neste årene. Etter at prosjektene ferdigstilles vil utgiftene også reduseres.

Nye kampfly – midlertidig økning

I Langtidsplanen for forsvarssektoren er det lagt til grunn at det frem mot 2024 skal anskaffes inntil 52 nye F-35 kampfly. Det er samtidig lagt til grunn en midlertidig bevilgningsøkning på 22-28 mrd. kroner (2012-priser) samlet over anskaffelsesperioden. Stortinget har tidligere gitt bestillingsfullmakt for totalt 40 kampfly for levering i perioden 2015–2022. Behovet for midlertid bevilgningsøkning på Forsvarsdepartementets budsjett knyttet til kampflyanskaffelsen nådde et toppunkt i 2017, og vil reduseres gradvis fra 2018 og fremover.

Inntekter

Som nevnt over forventes inntektene som inngår i fremskrivingene å øke med om lag 2,7 mrd. kroner fra 2018 til 2019, mens de fra 2020 forventes å gå ned med om lag 0,6 mrd. kroner sammenlignet med 2018. Det er i hovedsak økte inntekter fra salg av klimakvoter som trekker inntektene opp tidlig i perioden. Anslag for økte utbytter og avdrag på investeringslån trekker også inntektene opp. Endringer i anslagene på utlendingsområdet gir lavere refusjoner av ODA-godkjente utgifter og trekker i motsatt retning. Skatter og avgifter er ikke medregnet i tallene.

Tabell 5.4 Flerårige budsjettkonsekvenser, inntekter 2019–2021¹. Endringer i forhold til Gul bok 2018

	Mill. 2018-kroner		
	2019	2020	2021
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>	-63	-95	-95
Refusjon av ODA-godkjente flyktningsutgifter	-63	-95	-95
<i>Kommunal- og moderniseringsdepartementet</i>	-5	5	12
Husbanken	-30	-40	-50
Kommunalbanken	25	45	62
<i>Helse- og omsorgsdepartementet</i>	55	107	112
Avdrag på investeringslån	59	114	123

Tabell 5.4 fortsetter

	Mill. 2018-kroner		
	2019	2020	2021
Øvrige endringer, netto	-4	-7	-11
<i>Klima- og miljødepartementet</i>	2 611	426	0
Salg av klimakvoter	2 611	426	0
<i>Olje- og energidepartementet</i>	111	246	249
Utbytte Statnett	111	246	249
<i>Øvrige departementer, netto</i>	-42	-53	-64
<i>Totalsum, inntekter</i>	2 666	636	215

¹ Skatter og avgifter, petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner er holdt utenom.

Kilde: Finansdepartementet

ODA-godkjente flyktningutgifter

Endringer i anslagene på utlendingsområdet bidrar til å redusere inntektene gjennom en nedgang i refusjon av ODA-godkjente utgifter. Nedgangen går noe ned utover i perioden. Denne inntektsreduksjonen motsvares av reduserte utgifter til mottaksdrift, stønader til asylsøkere mv.

Avdrag fra regionale helseforetak

Investeringer i helseforetakene finansieres gjennom basisbevilgningen til de regionale helseforetakene, samt investeringslån. Det tildeles lån til enkeltprosjekter med fastsatte samlede lånerammer. Etter at prosjektene ferdigstilles, betales lånene tilbake og avdragene inntektsføres. Det legges til grunn at flere prosjekter vil bli ferdigstilt de neste årene og at innbetalte avdrag vil øke i årene frem til 2021.

Salg av klimakvoter

Norge skal slutte seg til den felleseuropeiske auksjonsplattformen for EUs kvotesystem. Det forventes at dette vil skje først i 2019. Som følge av etterslepet i salg av kvoter forventes det inntekter på om lag 2,6 mrd. kroner i 2019.

5.4 Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjettfremskrivingene

I fremskrivingene tas det kun med fremtidige konsekvenser av vedtak som er innarbeidet i regjeringens budsjettforslag til Stortinget. Politiske mål-

settinger som er kommet til uttrykk i for eksempel intensjonserklæringer, stortingsmeldinger, flertallsmerknader i Stortinget mv., men som ikke er innarbeidet i regjeringens budsjettforslag, er ikke tatt med i tallmaterialet. Enkelte av disse målsettingene er forholdsvis konkrete når det gjelder fremtidige bevilgningsbehov. I tillegg kommer bindinger som følger av investeringsprosjekter under planlegging, der de praktiske bindingene kan være betydelige. Dette gjelder for eksempel nytt regjeringsskvartal og andre byggeprosjekter, eller håndtering av atomavfall.

Utenom regelstyrte ordninger slik som pensjonsutgiftene i folketrygden og barnetrygden, er heller ikke økte utgifter som følger av demografiske endringer tatt med i fremskrivingene over. Dette gjelder blant annet utgiftsøkninger til helse- og omsorgstjenester som følger av flere innbyggere og en økende andel eldre. Det gis her en grov oversikt over hvordan disse områdene kan påvirke utgiftene fremover.

Nasjonal transportplan 2018–2029

I Meld. St. 33 (2016–2017) *Nasjonal transportplan 2018–2029* (NTP) angis det økonomiske planrammer for vei, jernbane og kystformål i perioden 2018–2029. I Nasjonal transportplan 2018–2029 er det lagt til grunn en statlig ramme på 933 mrd. kroner og 131 mrd. kroner i bompenger (prisinivå 2017). I fremskrivingene ovenfor er det lagt til grunn at bevilgningene til NTP-formål videreføres reelt uendret fra 2018, slik at oppfølging av de økonomiske planrammene i NTP 2018–2029 ikke er hensyntatt. Det påregnes at oppfølging av igangsatte investeringsprosjekter innen vei, jernbane og kollektiv vil medføre behov for bevilgningsøk-

ninger i kommende år. Ressursbruken til oppfølging av NTP i de enkelte budsjettår vil bli tilpasset det samlede økonomiske opplegget innenfor rammene som følger av handlingsregelen og tilstanden i norsk økonomi for øvrig. Endringer i det budsjettmessige handlingsrommet fremover vil kunne påvirke innfasing og gjennomføring av planen. I 2018 foreslår regjeringen å bevilge nær 61 mrd. kroner til NTP-formål. Dette er om lag 3 mrd. kroner mer enn i Saldert budsjett 2017.

Langtidsplan for forsvarssektoren

Som følge av Stortingets behandling av langtidsplanen for forsvarssektoren legger regjeringen opp til at forsvarsrammen i løpet av planperioden gradvis økes til et nivå i 2020 som ligger om lag 8 mrd. 2018-kroner over budsjettbanen som lå til grunn ved inngangen til langtidsplanen for 2017–2020. Denne budsjettbanen har vært referansen i det videre arbeidet med oppfølging av planen.

Vekst i kommunesektorens inntekter og helseforetakenes utgifter på grunn av befolkningsutviklingen

I fremskrivingene over er det lagt til grunn at kommunesektorens inntekter og overføringene til helseforetakene videreføres reelt uendret fra 2018. Det må forventes at det innenfor begge disse områdene vil være behov for økte ressurser i fremtiden, blant annet for å ivareta oppgaver som følge av befolkningsutviklingen. For de nærmeste årene er denne utgiftsveksten anslått til i størrelsesorden 4-5 mrd. 2018-kroner per år ved videreføring av dagens standard og dekningsgrad og før en tar hensyn til at produksjonen kan bli mer effektiv og at befolkningens helse forbedres.

Disse eksemplene illustrerer at oppfølging av varslede satsinger i tråd med målene vil kreve betydelige bevilgningsøkninger. Samtidig er handlingsrommet i budsjettpolitikken begrenset, jf. omtale under avsnitt 5.3 og omtalen av budsjettpolitikken på mellomlang sikt i Meld. St. 1 (2017–2018) *Nasjonalbudsjettet 2018*.

6 Gjennomføringen av inneværende års budsjett

Kapitlet gir en oversikt over gjennomføringen av inneværende års budsjett basert på anslag på regnskap for 2017. I tillegg gis det en oversikt over statsregnskapet per 30. juni 2017.

6.1 Anslag på regnskap for 2017

6.1.1 Statsbudsjettets inntekter

De samlede inntektene på statsbudsjettet for 2017 anslås nå til 1 575,7 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner, petroleumsvirksomheten og overføringen fra Statens pensjonsfond utland, jf. tabell 6.1. Økningen fra Saldert budsjett 2017 kan blant annet tilskrives økte anslag for inntekter fra petroleumsvirksomheten.

Inntekter utenom lånetransaksjoner, petroleumsvirksomheten og overføringen fra Statens pensjonsfond utland anslås nå å bli 1 027,0 mrd. kroner i 2017. Dette er 10,2 mrd. kroner høyere enn i Saldert budsjett 2017. Økningen skyldes

blant annet at anslagene for skatter og avgifter fra Fastlands-Norge er økt med 4,6 mrd. kroner. De oppdaterte tallene for 2017 er basert på en gjennomgang av statistikken for innbetalte skatter og avgifter hittil i år, samt nye anslag for blant annet sysselsetting, etterspørsel og lønns- og prisvekst. Anslaget for direkte skatter og folketrygdavgifter er økt med til sammen knapt 9,3 mrd. kroner. Inntektene fra merverdiavgiften er redusert med 3,6 mrd. kroner, mens øvrige særavgifter og tollinntekter samlet sett er satt ned med 1,0 mrd. kroner.

Anslagene for renteinntekter er økt, og disse anslås nå 0,5 mrd. kroner høyere enn i Saldert budsjett 2017.

Inntekter utenom lånetransaksjoner, petroleumsvirksomhet, overføring fra Statens pensjonsfond, skatter, avgifter og renter anslås nå 5,0 mrd. kroner høyere enn i Saldert budsjett 2017. Dette skyldes blant annet høyere utbytteinntekter enn tidligere lagt til grunn.

Tabell 6.1 Statsbudsjettets inntekter

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Endring fra Saldert budsjett 2017	Anslag på regnskap 2017
Salg av varer og tjenester (Driftsinntekter) (postene 1-29)	84,2	23,9	108,1
Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	28,2	-1,3	26,9
Overføringer fra andre (postene 50-89)	1 327,7	-1,0	1 326,7
Tilbakebetalinger mv. (postene 90-99)	117,6	-3,6	114,0
Sum inntekter	1 557,7	18,0	1 575,7

Kilde: Finansdepartementet

6.1.2 Statsbudsjettets utgifter

Anslag på regnskap for utgiftsbevilgningene i statsbudsjettet utgjør nå 1 623,8 mrd. kroner for 2017, jf. tabell 6.2. Da er lånetransaksjoner, petroleumsvirksomheten og overføringen til Statens

pensjonsfond utland medregnet. Økningen fra Saldert budsjett 2017 skyldes blant annet at anslaget for overføringen til Statens pensjonsfond utland er betydelig økt.

Når lånetransaksjoner, petroleumsvirksomheten og overføringen til Statens pensjonsfond

utland holdes utenom, anslås utgiftene i 2017 til 1 259,4 mill. kroner. Dette er 17,0 mrd. kroner lavere enn i Saldert budsjett 2017.

Tabell 6.2 Statsbudsjettets utgifter

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Endring fra Saldert budsjett 2017	Anslag på regnskap 2017
Driftsutgifter (postene 1-29)	171,7	-1,7	170,0
Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	70,5	0,8	71,3
Overføringer til andre (postene 50-89)	1 197,9	22,5	1 220,4
Utlån, gjeldsavdrag mv. (postene 90-99)	175,8	-13,7	162,1
Sum utgifter	1 615,8	8,0	1 623,8

Kilde: Finansdepartementet

Utgiftene ble økt med 0,1 mrd. kroner ved behandlingen av en proposisjon som ble fremmet før RNB 2017, jf. Prop. 69 S (2016–2017). Også i forbindelse med RNB 2017 foreslo regjeringen utgiftsøkninger på flere områder. Det ble blant annet foreslått økte utgifter til merverdiavgifts-kompensasjon til kommuner og fylkeskommuner og private og ideelle virksomheter (1,1 mrd. kroner) og til nettoføringsordningen for statlig betalt merverdiavgift (0,4 mrd. kroner). Det ble også foreslått økte utgifter mot tilsvarende økte inntekter under Forsvarsdepartementet (0,6 mrd. kroner) og økte utgifter til EØS-finansieringsordningene (0,6 mrd. kroner).

I motsatt retning trakk anslagene for utgifter under folketrygden ekskl. dagpenger mv., som ble satt ned med 5,5 mrd. kroner i forbindelse med RNB 2017. Reduksjonen under folketrygden skyldtes i stor grad lavere vekst i grunnbeløpet enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2017. Anslaget for dagpenger ble satt ned med knapt 1,9 mrd. kroner. Det ble også foreslått utgiftsreduksjoner som følge av oppdaterte anslag på innvandrings- og integreringsområdet, blant annet til drift av asylmottak og barnevernets omsorgssentre for enslige, mindreårige asylsøkere. Videre ble det foreslått reduserte utgifter som følge av faseforskyvninger i flere prosjekter, herunder byggingen av NMBU Campus Ås og byggeprosjektene Sikker teknisk infrastruktur i regjeringsskvartalet (STI) og nytt Nasjonalmuseum. Også bevilgningen til anskaffelse av nye redningshelikopter ble foreslått redusert, blant annet som følge av utsatt mottak av ett helikopter.

I anslag på regnskap for 2017 er renteutgiftene 2,7 mrd. kroner lavere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2017. Videre reduseres anslaget for utgifter til dagpenger med knapt 0,7 mrd. kroner sammenlignet med anslaget til RNB 2017, som innebærer en reduksjon fra Saldert budsjett 2017 på 2,5 mrd. kroner. I anslag på regnskap er det videre tatt høyde for Stortingets behandling av RNB 2017, samt forslag om bevilgningsendringer våren 2017 som ble fremmet etter RNB 2017. Det er videre innarbeidet oppdaterte anslag på enkelte områder, blant annet for utgiftene under folketrygden ekskl. dagpenger mv. Det er også lagt til grunn at det ikke vil bli ført utgifter til merverdiavgift på Jernbanedirektoratets kjøp av tjenester fra Bane NOR SF i 2017. Utover dette er det i anslag på regnskap lagt til grunn at tilleggsbevilgninger som fremmes i andre halvår, og som isolert sett bidrar til å svekke budsjettbalansen, dekkes ved tilsvarende nedsettelse av avsetningen til tilfeldige utgifter.

I Saldert budsjett 2017 ble det bevilget 4,2 mrd. kroner under kap. 2309 Tilfeldige utgifter. I forbindelse med Stortingets behandling av RNB 2017 ble bevilgningen redusert med 0,2 mrd. kroner. I anslag på regnskap er det lagt til grunn at bevilgningene til lønnsoppgjøret i staten mv. dekkes ved reduksjon av bevilgningen under dette kapitlet. I nysalderingsproposisjonen som fremmes senere i høst, vil det bli gjort rede for fordelingen av lønnsoppgjøret på kapittel og post, og fremmet forslag om nedsettelse av bevilgningen under kap. 2309.

6.1.3 Folketrygdens inntekter, utgifter og finansieringsbehov

Folketrygdens inntekter og utgifter medregnes i statsbudsjettet. Folketrygdens finansieringsbehov, som fremkommer ved at folketrygdens inntekter bare delvis finansierer folketrygdens utgifter, dekkes ved et statstilskudd fastsatt gjennom et eget vedtak. Ved salderingen av statsbudsjettet for 2017 samtykket Stortinget i at finansieringsbehovet ble dekket.

I nysalderingsproposisjonen som legges frem senere i høst vil det bli fremmet forslag til vedtak om folketrygdens finansieringsbehov i 2017 basert på anslagsendringer mv. gjennom året.

6.1.4 Petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter

Oversikt over petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter

Petroleumsvirksomhetens inntekter fratrasket utgifter gir netto kontantstrøm fra virksomheten. Hva som inngår i petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter er fastsatt i § 3 i lov om Statens pensjonsfond.

Tabell 6.3 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

Mrd. kroner			
	Saldert budsjett 2017	Endring fra Saldert budsjett 2017	Anslag på regnskap 2017
Inntekter SDØE	95,5	21,0	116,5
- Utgifter SDØE	25,5	1,5	27,0
+ Skatt og avgift på utvinning, inkl. CO ₂ -avgift og NO _x -avgift	59,2	17,6	76,8
+ Aksjeutbytte fra Statoil ASA	9,1	0,0	9,1
= Netto kontantstrøm	138,3	37,1	175,4

Kilde: Finansdepartementet

Petroleumsinntekter

Inntektene fra SDØE omfatter i hovedsak driftsresultat, kalkulatoriske avskrivninger og renter. Inntektene anslås til 116,5 mrd. kroner i 2017, hvilket innebærer en økning på 21,0 mrd. kroner fra Saldert budsjett 2017. Videre omfatter inntektene fra petroleumsvirksomheten skatt og avgift på utvinning, samt aksjeutbytte fra Statoil ASA. Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten anslås nå til 76,8 mrd. kroner, som er 17,6 mrd. kroner høyere enn anslaget i Saldert budsjett 2017.

Petroleumsutgifter

Utgiftene til petroleumsvirksomhet består av andelen av investeringer på sokkelen som dekkes av SDØE og utgifter knyttet til disponering av innretninger på sokkelen.

Utgiftene til petroleumsvirksomheten anslås nå til 27 mrd. kroner i 2017. Dette er 1,5 mrd. kro-

ner høyere enn i Saldert budsjett 2017, og skyldes økte utgifter til investeringer under SDØE.

Statens pensjonsfond

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge. Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten overføres i sin helhet til Statens pensjonsfond utland. Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i 2017 anslås å bli 175,4 mrd. kroner. Det er 37,1 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2017.

Overføringen fra Statens pensjonsfond utland til å dekke statsbudsjettets oljekorrigerte budsjettunderskudd er i Saldert budsjett 2017 satt til 259,5 mrd. kroner. Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet for 2017 anslås nå til 232,4 mrd. kroner, som er en reduksjon på 27,1 mrd. kroner.

Anslaget for det oljekorrigerte budsjettunderskuddet i 2017 er fortsatt usikkert. I nysalderingsproposisjonen vil det bli fremmet oppdaterte

anslag for det oljekorrigerte budsjettunderskuddet i 2017 og eventuelt forslag om endret overføring fra Statens pensjonsfond utland til statsbudsjettet i 2017. Kapitalen i Statens pensjonsfond utland anslås til 7 898 mrd. kroner ved utløpet av

2017, mens kapitalen i Statens pensjonsfond Norge anslås til 228 mrd. kroner. Samlet anslås dermed kapitalen i Statens pensjonsfond til 8 126 mrd. kroner ved utløpet av 2017.

Tabell 6.4 Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2017

Mrd. kroner			
	Saldert budsjett 2017	Endring fra Saldert budsjett 2017	Anslag på regnskap 2017
Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet	138,3	37,1	175,4
- Overført til statsbudsjettet	259,5	-27,1	232,4
+ Rente- og utbytteinntekter mv.	207,5	-0,7	206,8
= Overskudd i Statens pensjonsfond	86,3	63,5	149,8

Kilde: Finansdepartementet

6.1.5 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

Statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd finansieres av en overføring fra Statens pensjonsfond utland. Statsbudsjettet gjøres dermed opp i balanse før lånetransaksjoner. Statsbudsjettets finansieringsbehov bestemmes således av differansen mellom utlån mv. og tilbakebetalinger. I

Saldert budsjett 2017 ble brutto finansieringsbehov anslått til 58,2 mrd. kroner. Brutto finansieringsbehov anslås nå til 48,1 mrd. kroner. Reduksjonen i finansieringsbehovet skyldes hovedsakelig at det i forbindelse med RNB 2017 ble innarbeidet lavere gjeldsavdrag enn lagt til grunn i saldert budsjett. Videre ble blant annet både utlån og tilbakebetalinger under boliglånsordningen i Statens pensjonskasse redusert.

Tabell 6.5 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

Mrd. kroner			
Inntekter/utgifter/balanse	Saldert budsjett 2017	Endring fra Saldert budsjett 2017	Anslag på regnskap 2017
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføring fra Statens pensjonsfond utland)	1 180,6	48,8	1 229,4
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 440,1	21,6	1 461,7
3. Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring fra Statens pensjonsfond utland (1-2)	-259,5	27,1	-232,4
4. Overføring fra Statens pensjonsfond utland	259,5	-27,1	232,4
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0,0	0,0	0,0
6. Utlån, gjeldsavdrag mv., medregnet petroleum	175,8	-13,7	162,1
7. Tilbakebetalinger mv., medregnet petroleum	117,6	-3,6	114,0
8. Utlån mv., netto (6-7)	58,2	-10,0	48,1
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)	58,2	-10,0	48,1

Kilde: Finansdepartementet

6.2 Statsregnskapet medregnet folketrygden for første halvår 2017

Dette avsnittet gir en oversikt over statsregnskapet per 30. juni 2017. Regnskapstallene er sammenstilt med Saldert budsjett 2017. Tabellene i avsnittet viser også hvor stor andel av bevilgningen i Saldert budsjett 2017 som er regnskapsført. Endrede anslag og bevilgningsendringer vedtatt etter at budsjettet ble saldert i Stortinget i fjor høst, inngår således ikke i beregningene av hvilken

andel av bevilgningene som nå er regnskapsført.

6.2.1 Statsbudsjettets inntekter og utgifter

Statsregnskapet viser at det er regnskapsført inntekter på til sammen 697,7 mrd. kroner i perioden 1. januar – 30. juni 2017. Det tilsvarer 44,8 pst. av budsjetterte inntekter. Tabell 6.6 viser hvordan inntektene fordeler seg etter art.

Tabell 6.6 Statsbudsjettets inntekter

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Regnskap per 30.06.2017	Regnskap i pst. av bevilgning
Salg av varer og tjenester (Driftsinntekter) (postene 1-29)	84,2	55,9	66,4
Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	28,2	13,7	48,4
Overføringer fra andre (postene 50-89)	1 327,7	570,7	43,0
Tilbakebetalinger mv. (postene 90-99)	117,6	57,5	48,9
Sum inntekter	1 557,7	697,7	44,8

Kilde: Finansdepartementet

Per 30. juni 2017 er det regnskapsført utgifter på til sammen 744,5 mrd. kroner. Det utgjør 46,1 pst.

av bevilgningene. Tabell 6.7 viser hvordan beløpet fordeler seg på utgiftsarter.

Tabell 6.7 Statsbudsjettets utgifter

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Regnskap per 30.06.2017	Regnskap i pst. av bevilgning
Driftsutgifter (postene 1-29)	171,7	77,5	45,2
Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	70,5	31,8	45,1
Overføringer til andre (postene 50-89)	1 197,9	530,6	44,3
Utlån, gjeldsavdrag mv. (postene 90-99)	175,8	104,6	59,5
Sum utgifter	1 615,8	744,5	46,1

Kilde: Finansdepartementet

6.2.2 Petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter

Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten utgjør 79,1 mrd. kroner i perioden 1. januar – 30.

juni 2017. Det tilsvarer 57,2 pst. av netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten slik denne ble anslått i Saldert budsjett 2017.

Tabell 6.8 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

	Mrd. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Regnskap per 30.06.2017	Regnskap i pst. av bevilgning
Inntekter SDØE	95,5	62,6	65,5
- Utgifter SDØE	25,5	13,8	54,0
+ Skatt og avgift på utvinning, inkl. CO ₂ -avgift og NO _x -avgift	59,2	28,3	47,9
+ Aksjeutbytte fra Statoil ASA	9,1	2,0	22,3
= Netto kontantstrøm	138,3	79,1	57,2

Kilde: Finansdepartementet

6.2.3 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

detaljer vedrørende statsregnskapet for første halvår 2017 vises det til tabellene i vedlegg 3.

Regnskapet per 30. juni 2017 viser et brutto finansieringsbehov på 47,1 mrd. kroner. For nærmere

Tabell 6.9 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

	Mrd. kroner		
Inntekter/utgifter/balanse	Saldert budsjett 2017	Regnskap per 30.06.2017	Regnskap i pst. av bevilgning
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføring fra Statens pensjonsfond utland)	1 180,6	640,2	54,2
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 440,1	639,9	44,4
3. Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring fra Statens pensjonsfond utland (1-2)	-259,5	0,3	-0,1
4. Overføring fra Statens pensjonsfond utland	259,5	-0,3 ¹	-0,1
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0,0	0,0	-
6. Utlån, gjeldsavdrag mv., medregnet petroleum	175,8	104,6	59,5
7. Tilbakebetalinger mv., medregnet petroleum	117,6	57,5	48,9
8. Utlån mv., netto (6-7)	58,2	47,1	81,0
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)	58,2	47,1	81,0

¹ Teknisk satt til å motsvare overskudd før lånetransaksjoner, før overføring fra Statens pensjonsfond utland. Overføring fra Statens pensjonsfond utland blir endelig fastsatt og ført i forbindelse med nysalderingen av 2017-budsjettet.

Kilde: Finansdepartementet

7 Statens lånebehov

7.1 Fullmakt til å ta opp statslån o.a.

Statens lånebehov for 2018 følger av forslaget til statsbudsjett for 2018. Det blir lagt opp til at finansieringsbehovet i hovedsak blir dekket ved opptak av nye, langsiktige lån innenlands. Av hensyn til markedet for statspapirer legger Finansdepartementet normalt opp til å søke å jevne ut den langsiktige opplåningen over flere år. For 2018 er det foreslått en fullmakt på 75 mrd. kroner for opptak av nye, langsiktige lån.

Statens kortsiktige opplåning i markedet skjer ved salg av statskasseveksler, som er papirer med løpetid på inntil tolv måneder. For 2018 er det foreslått en ramme på 125 mrd. kroner for utestående volum i kortsiktige markedslån. Det er samme ramme som i 2017.

For andre kortsiktige lån ber Finansdepartementet om en fullmakt der det ikke blir satt noen

konkret beløpsgrense. Departementet ber i tillegg om at den generelle fullmakten til å inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler blir videreført. Dette er omtalt nærmere i avsnitt 7.3, og forslagene er sammenfattet i tabell 7.3.

Det vises også til generell omtale av statsgjeldsforvaltningen i Meld. St. 1 (2017–2018) *Nasjonalbudsjettet 2018*. Dersom Stortinget vedtar de fullmaktene det her bes om, vil Finansdepartementet gi Norges Bank fullmakt til å dekke lånebehovet og eventuelt inngå derivatavtaler.

7.2 Sammensetningen av statsgjelden

Tabell 7.1 viser størrelsen på og sammensetningen av statens bruttogjeld ved utgangen av de to siste årene og første halvår i 2017.

Tabell 7.1 Sammensetningen av statsgjelden (i mill. kroner)

	31.12.15	31.12.16	30.06.17
Langsiktige lån ¹	337 737	382 959	371 000
Kortsiktige markedspapirer ²	86 000	76 000	77 000
Andre kortsiktige lån ³	59 080	56 658	54 262
Statsgjelden	482 817	515 617	502 262
Memo:			
Rentebytteavtaler			82 250

¹ Lån med lengre løpetid enn ett år.

² Lån med løpetid inntil ett år.

³ Kontolån fra statsinstitusjoner mv.

Kilde: Finansdepartementet.

Statsgjelden består av langsiktige lån, kortsiktige markedspapirer og andre kortsiktige lån. Staten dekker behovet for langsiktig finansiering ved å selge statsobligasjoner i det innenlandske markedet gjennom auksjoner. Den kortsiktige opplåningen i markedet skjer gjennom salg av statskasseveksler i auksjoner. Statskasseveksler er omsette-

lige lån uten kupongrente, hvor avkastningen er knyttet til underkursen de blir lagt ut til. Andre, kortsiktige lån omfatter alminnelige kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond, samt eventuelle kontolån fra institusjoner som i særskilte tilfeller kan pålegges å plassere overskuddslikviditet som kontolån til staten.

7.3 Statens lånebehov og behovet for lånefullmakter i 2018

I tråd med lov om Statens pensjonsfond blir det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet foreslått dekket ved en overføring fra Statens pensjonsfond utland. Avdrag på statsgjelden, netto

utlån og kapitalinnskudd til statsbankene mv. blir dekket ved nye låneopptak og/eller ved å trekke på statens kontantbeholdning. Staten har ut fra forslaget i denne proposisjonen et brutto finansieringsbehov på -62,4 mrd. kroner i 2018, jf. tabell 7.2.

Tabell 7.2 Statens finansieringsbehov i 2017 og 2018 (i mrd. kroner)

	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018
A Oljekorrigert overskudd på statsbudsjettet	-259,5	-255,4
B Overført fra Statens pensjonsfond utland	259,5	255,4
C Overskudd før lånetransaksjoner (A + B)	0,0	0,0
D Utlån til statsbankene, aksjetegning o.l., netto	-5,1	-62,4
E Statens netto finansieringsbehov (D – C)	-5,1	-62,4
F Gjeldsavdrag ¹	63,2	0
Statens brutto finansieringsbehov (E + F)	58,2	-62,4

¹ Dette gjelder avdrag på langsiktige statslån.

Kilde: Finansdepartementet

Når en vurderer statens lånebehov i markedet, tar Finansdepartementet normalt utgangspunkt i statens finansieringsbehov, jf. tabell 7.2. Videre tas det hensyn til virkningen av statens transaksjoner på likviditeten i pengemarkedet. Pengemarkedet blir tilført likviditet når staten betaler avdrag på gjelden eller øker netto utlån fra statsbankene, mens opptak av statslån inndrar likviditet fra markedet. Det er et mål at statens transaksjoner over tid ikke skal endre den samlede likviditeten i pengemarkedet.

Siden underskuddet på statsbudsjettet blir dekket ved en overføring fra Statens pensjonsfond utland, påvirker ikke statsbudsjettet likviditeten i pengemarkedet. Samtidig påvirker enkelte poster på statsbudsjettet ikke likviditeten i pengemarkedet direkte, selv om de påvirker balansen på statsbudsjettet og størrelsen på statens kontantbehold-

ning. Det gjelder blant annet renter og overføringer fra Norges Bank. Når statens kapitaltransaksjoner samlet sett ikke skal påvirke likviditeten i pengemarkedet, må det korrigeres for slike poster. Det må også korrigeres for enkelte lånetransaksjoner som inngår i finansieringsbehovet, men som ikke har likviditetseffekt, som innskudd i fond. For 2018 er det samlet sett beregnet at disse postene vil øke behovet for likviditetsinndragning med om lag 83 mrd. kroner netto. Et likviditetsjustert finansieringsbehov blir på om lag 21 mrd. kroner.

Tabell 7.3 gir en samlet oversikt over gjeldende lånefullmakter for 2017 og forslag til nye fullmakter for 2018. I tillegg ber departementet om at fullmakten til å inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler blir videreført.

Tabell 7.3 Fullmakt til å ta opp statslån i 2018 (i mill. kroner)

	Fullmakt for 2017	Utnyttet per 30.06.17	Forslag til fullmakt for 2018
Nye langsiktige lån	75 000	39 000	75 000
Kortsiktige markedslån	125 000	77 000	125 000
Andre kortsiktige lån	Ubegrenset	54 262	Ubegrenset

Kilde: Finansdepartementet

7.3.1 Fullmakt til å ta opp langsiktige lån i 2018

Statens lånebehov blir dekket ved å ta opp nye, langsiktige lån innenlands. Departementet legger normalt opp til å søke å jevne ut opptakene av langsiktige lån. Formålet er at store svingninger i finansierungsbehovet fra ett år til det neste ikke skal slå ut tilsvarende på opplåningstakten. I 2018 er det ikke forfall av langsiktige obligasjonslån, mens det i 2019 forfaller et langsiktig obligasjonslån med utestående volum per 1. august på 84,0 mrd. kroner. Det tas sikte på å finansiere om lag halvparten av dette forfallet i løpet av 2018. En slik strategi ville innebære å ta opp om lag 42 mrd. kroner mer i langsiktige lån i 2018 enn det som følger direkte av det likviditetsjusterte finansierungsbehovet. I motsatt retning trekker behovet for å jevne ut låneopptakene fra år til år. Et samlet anslag på opplåningen i 2018 blir om lag 50 mrd. kroner.

For å ta hensyn til usikkerhet og at det ikke er ønskelig at fullmakten blir for liten, er det ønskelig med en lånefullmakt som er noe høyere enn planlagt opplåning. Finansdepartementet ber på denne bakgrunn om at fullmakten for 2018 til å ta opp nye langsiktige lån innenlands blir satt til 75 mrd. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Dette tilsvarer fullmakten for 2017.

7.3.2 Fullmakt til å ta opp kortsiktige markedslån i 2018

Fullmakten under kortsiktige markedslån er utformet som en ramme for maksimalt utestående

beløp. Finansdepartementet ber om at fullmakten til å ha utestående kortsiktige markedslån blir satt til 125 mrd. kroner i 2018, jf. forslag til romertallsvedtak. Dette tilsvarer fullmakten for 2017.

7.3.3 Fullmakt til å ta opp andre kortsiktige lån i 2018 mv.

Fullmakten for andre kortsiktige lån omfatter alminnelige kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond og eventuelle kontolån fra institusjoner som kan pålegges å plassere overskuddslikviditet som kontolån til staten. Fullmakten omfatter også eventuelle plasseringer som er gitt som sikkerhet fra motparter i rentebytteavtaler. Størstedelen av andre kortsiktige lån er innskudd fra operatørbanken for skattebetalingsordningen.

Lånene under denne fullmakten er gjeld av en slik karakter at en ikke bør fastsette en beløpsgrense. Det foreslås at Finansdepartementet for 2018 får fullmakt til å ta imot slike plasseringer som kontolån uten at det blir satt en beløpsgrense, jf. forslag til romertallsvedtak. Da unngår en at staten må avvise innskudd fordi fullmakten ikke er stor nok.

Finansdepartementet bruker rentebytteavtaler i gjeldsforvaltningen for å styre rentebindingen på gjelden sammenlignet med det som følger direkte av en strategi der opplåningen spres på løpetider fra null til ti år. Rentebytteavtaler gir staten fleksibilitet til å endre den gjennomsnittlige rentebindingen på gjeldsporteføljen uten at selve opplåningen blir endret. Det bes om fullmakt til å inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler i 2018, jf. forslag til romertallsvedtak.

8 Omtale av særskilte saker

8.1 Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen

Regjeringen bygger sin politikk på en effektiv bruk av fellesskapets ressurser. For å hente ut potensialet må det stilles klare krav om mindre byråkrati og mer igjen for skattebetalernes penger.

Regjeringen innførte en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform fra 2015. Regjeringen forutsetter at alle statlige virksomheter gjennomfører tiltak for å bli mer effektive. Reformen omfatter også sektorer som er politisk prioritert. Det er ikke mindre viktig å ha effektiv ressursbruk i prioriterte sektorer.

Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen gir insentiver til mer effektiv statlig drift. Dette skaper handlingsrom for prioriteringer i statsbudsjettet. Den årlige overføringen settes til 0,5 pst. av alle driftsutgifter som bevilges over statsbudsjettet. Samlet sett er økningen av handlingsrommet som følge av reformen beregnet til knapt 1,7 mrd. kroner i 2018.

Kravet gjelder alle statlige virksomheter som mottar driftsbevilgninger fra statsbudsjettet. Nettobudsjetterte virksomheter som universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner er inkludert i reformen. I tillegg er spesialisthelsetjenestene med. Driftsresultatene i statlig forretningsdrift holdes utenfor.

Driftsutgiftene til departementer og etater hvor deler av virksomheten finansieres av gebyrer er inkludert. For disse virksomhetene stilles det krav om at tiltak for mindre byråkrati og mer igjen for pengene skal komme publikum til gode.

For å oppnå en varig effekt må tiltakene være en del av en planlagt prosess. Reformen inngår som en fast del av budsjettarbeidet.

8.2 Svar på anmodningsvedtak nr. 634 (2015–2016)

8.2.1 Bakgrunn

I forbindelse med behandlingen av dokument 8:128 S (2014–2015) – Representantforslag fra

stortingsrepresentantene Karin Andersen, Kirsti Bergstø og Snorre Serigstad Valen om profitt i offentlig finansierte velferdstjenester, fattet Stortinget anmodningsvedtak nr. 634 (2015–2016) 28. april 2016:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte legge fram en sak for Stortinget hvor det foreslås endringer og presiseringer i gjeldende regelverk som sikrer at offentlige midler som går til å kjøpe tjenester fra private eller ideelle virksomheter, går til kostnadseffektiv tjenesteproduksjon av høy kvalitet, samt forslag til hvordan man kan hindre uønsket skattetilpasning i selskap som i all hovedsak er finansiert av offentlige midler.»

Regjeringen mener at både offentlige, ideelle og private virksomheter bør levere offentlig finansierte velferdstjenester. Et mangfold av leverandører av velferdstjenester gir et bredere tilbud for den enkelte og for staten eller kommunen som ansvarlige for tjenesten. Regjeringen mener at det ikke er urimelig at private eller ideelle leverandører innen offentlig finansierte tjenester tar ut et overskudd til å avlønne eieren og kapitalen i virksomheten. Det avgjørende er at tjenesteleverandøren leverer minst like god kvalitet for brukerne til maksimalt samme kostnad for samfunnet som en offentlig aktør. En viktig måte å sikre dette på er å sørge for virksom konkurranse mellom aktørene. Konkurranse virker disiplinerende mot urimelig høy fortjeneste, samtidig som det stimulerer til kreativitet og nye løsninger.

Ny lov om offentlige anskaffelser er trådt i kraft. Regelverk som regulerer velferdstjenester som ikke dekkes av lov om offentlig anskaffelser har vært vurdert, bl.a. i barnehagesektoren og arbeidsmarkedstiltak. En rekke pågående prosesser skal bidra ytterligere til at velferdstjenester som leveres av private og ideelle aktører holder høy kvalitet. I det følgende orienteres det nærmere om disse forholdene.

8.2.2 Lov om offentlige anskaffelser

Dersom det offentlige dekker sitt behov for varer og tjenester ved bruk av eksterne leverandører, gjelder som hovedregel *lov om offentlige anskaffelser*. Hovedformålet med regelverket er å sikre at det offentlige velger leverandører på en måte som gir mest mulig effektiv ressursbruk basert på forretningsmessighet og likebehandling. Konkurransen bidrar til effektiv ressursbruk, og skal avholdes så langt det er mulig. Gjennom konkurranse når oppdragsgiver ut til et marked, som gir oppdragsgiver flere valgmuligheter når det kommer til pris og kvalitet, og stor frihet til å vektlegge begge forhold i anskaffelsesprosessen.

Det stilles omfattende og absolutte krav til kvalitet for å ivareta kravet til et forsvarlig tjenestetilbud. For eksempel er kravene til kvalitet ved kjøp av tjenester fra private barnevernsinstitusjoner basert på beste tilgjengelig kunnskap om hva som er godt barnevern. Lov og forskrift gjelder for alle institusjoner uavhengig av hvem som er tilbyder. Leverandører må gjennom omfattende godkjenningsordninger der skatt- og avgiftsinnbetaling, lønns- og arbeidsvilkår og kompetanse hos ansatte dokumenteres.

Ny lov om offentlig anskaffelser trådte i kraft 1. januar 2017. Språket og strukturen er forenklet, og adgangen til å gjennomføre forhandlinger er utvidet. Videre er terskelverdier endret, og regelverket stiller krav om å ivareta ulike samfunns hensyn, som for eksempel krav om bruk av lærlinger og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet.

Høy innkjøpsfaglig kompetanse og god styring og organisering er viktig for mer effektive og bedre anskaffelser. Nærings- og fiskeridepartementet arbeider med en stortingsmelding om effektivisering og profesjonalisering av offentlige anskaffelser. Målet med meldingen er å utvikle en mer helhetlig offentlig innkjøpspolitikk, som blant annet skal bidra til å redusere kostnader, gi bedre behovsdekning og et mer konkurransedyktig norsk næringsliv. Flere aktører arbeider også med å øke kvaliteten på sine innkjøp. F.eks. har Utlendingsdirektoratet (UDI) igangsatt et arbeid for å øke kvaliteten på kontraktene, øke internkontrollen og bedre organiseringen.

Reell konkurranse mellom private aktører forutsetter velfungerende markeder. UDI har iverksatt tiltak for å øke tilbudet av mottaksplasser til asylsøkere, jf. Meld. St. 30 (2015–2016) *Fra mot- tak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk*. For eksempel har UDI utvidet tidsfrister for å legge til rette for at flere kommuner og frivillige organisasjoner kan legge inn tilbud.

Barne- og likestillingsdepartementet har sett behov for å se nærmere på bruken av private aktører og Bufetats og kommunenes kontroll med disse, særlig på fosterhjemsområdet og på oppgaver som innebærer offentlig myndighetsutøvelse. I Prop. 73 L (2016–2017) er det varslet at departementet vil foreta en gjennomgang av rammevilkårene for private aktører i barnevernet. Det tas sikte på at tydeligere rammer vil være på plass før ny ansvarsdeling i barnevernet trer i kraft. I tillegg har Stortinget bedt regjeringen om å gjennomgå reglene for anbud i barnevernet, jf. anmodningsvedtak nr. 783 av 7. juni 2017. Regjeringen vil komme tilbake til oppfølgingen av vedtaket.

Arbeids- og sosialdepartementet nedsatte et ekspertutvalg i 2015 for å foreta en helhetlig gjennomgang av hjelpemiddelpolitikken i Norge. Utvalget leverte sin innstilling i begynnelsen av 2017. Utvalget konkluderte med at det ikke var særlige utfordringer med anskaffelser av hjelpemidler. Vurderingen var blant annet basert på en analyse av Oslo Economics som kom frem til at Arbeids- og velferdsetaten opererer i tråd med regelverket, samt at anskaffelsene legger godt til rette for et velfungerende marked, og at ressursbruken er på et hensiktsmessig nivå.

8.2.3 Annet relevant regelverk

Anskaffelsesregelverket gjelder kun der det er inngått en gjensidig bebyrdende kontrakt. I visse tilfeller inngår det offentlige ikke kontrakt om levering av tjenester, men gir tilskudd.

Finansieringen av *private barnehager* er regulert i barnehageloven § 14 og forskrift om tilskudd til private barnehager. Det er kommunene som yter drifts- og kapitaltilskudd til de private barnehagene. Godkjente private barnehager skal behandles likeverdig med kommunale barnehager når det gjelder offentlige tilskudd.

Kommunene fører tilsyn med de private barnehagenes bruk av tilskuddet. Lovverket tillater barnehageeier å ha et rimelig årsresultat som kan avsettes til utbytte eller tilbakeføres til driften. I tillegg må nærmere angitte vilkår være oppfylt for at eierne kan ta ut utbytte. Regjeringen ser ikke behov for et strengere regelverk for gevinstuttak fra barnehagesektoren. Regjeringen mener det mest effektive virkemiddelet for å oppnå kostnadseffektiv tjenesteproduksjon av høy kvalitet, er å stille klare kvalitetskrav til barnehagene. Barnehageloven inneholder en rekke bestemmelser som skal regulere kvaliteten på tilbudet. Blant annet er det fastsatt en ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver som trer i kraft fra 1.

august 2017. Regjeringen har sendt på høring forslag om krav til grunnbemanning i barnehagen og skjerpet krav til pedagogisk bemanning.

Private høyskoler og fagskoler kan motta offentlige tilskudd, hvor tilskuddene skal bidra til at institusjonene tilbyr studentene utdanning av høy kvalitet. Skolene som mottar støtte fra det offentlige kan ikke ta ut utbytte.

Basert på en anbefalingene fra en ekspertgruppe, la regjeringen frem forslag til lovendringer i 2016. Forslagene innebærer større krav til hvordan institusjonene kan benytte offentlig tilskudd, krav til dokumentasjon av benyttede midler, krav til organiseringsform og nærmere regler om tilsyn og kontroll. Forslagene skal bidra til å sikre at institusjonenes virksomhet drives profesjonelt og innenfor forutsigbare og ryddige rammer. Lovforslaget ble godkjent i Stortinget i 2017, og departementet vil fremover arbeide med å utarbeide forslag til forskrifter til de foreslåtte lovbestemmelsene.

Arbeid- og sosialdepartementet har de senere år iverksatt omfattende tiltaksreformer og endringer i regelverket for *arbeidsmarkedstiltak*, bl.a. med sikte på forenkling og tilpasning til regelverket for offentlige anskaffelser, jf. Prop. 39 L (2014–2015) og ny forskrift om arbeidsmarkedstiltak iverksatt 1. januar 2016. Dette skal bidra til bedre kostnadseffektivitet og kvalitet på tjenestene.

Et fåtall av arbeidsmarkedstiltakene kjøpes ikke etter regelverket for offentlige anskaffelser. Blant annet tildeles standardiserte tilskudd for skjermede tiltak forhåndsgodkjente tiltaksarrangerer som i hovedsak er i offentlig eie, men kan også tildeles ideelle virksomheter. Det er krav i regelverket om at arrangørene må ha attføring eller varig tilrettelagt arbeid som primærvirksomhet. I tillegg er det utbytteforbud, hvor overskudd skal komme attførings-virksomheten til gode, samt at arrangøren ikke kan eie annen virksomhet.

Det er i gjeldende regelverk krav om at en virksomhet som er arrangør av flere arbeidsmarkedstiltak, eller som driver ordinær forretningsdrift, må dokumentere økonomioppfølging og kvalitets- og resultatkrav knyttet til tilskuddene. I tillegg må tiltakene organiseres slik at faglige og økonomiske krav oppfylles og at subsidiering ikke forekommer på tvers av de enkelte tiltakene eller fra tiltaket til annen virksomhet som for eksempel forretningsdrift.

De regionale helseforetakene har ansvaret for å sørge for nødvendig *spesialisthelsetjeneste* til befolkningen i regionene. Blant annet inngår de

avtaler med private virksomheter, både ideelle og kommersielle, for levere medisinsk behandling. Ordningen med fritt behandlingsvalg er regulert gjennom forskrift om private virksomheters adgang til å yte spesialisthelsetjenester mot betaling fra staten. Ordningen ble innført i 2015 og innebærer at private virksomheter kan yte helsehjelp til pasienter som har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, for en pris fastsatt av staten. De private leverandørene må tilfredsstillende visse forskriftsfestede krav og være forhåndsgodkjente for at de kan tilby sine tjenester.

For å oppnå mest mulig pasientbehandling for en gitt ressursramme, er det et mål at prisen i fritt behandlingsvalg ikke skal medføre økte kostnadene for staten sammenlignet med økt bruk av anbud. Private leverandører skal ikke kunne ha en urimelig høy fortjeneste eller tilby et urimelig høyt lønnsnivå. Det er lagt opp til en forskningsbasert evaluering av ordningen. Evalueringen vil avdekke om det er nødvendig å foreta ytterligere endringer eller presiseringer i regelverket.

Kommunalt disponerte utleieboliger finansieres gjennom bl.a. tilskudd til utleieboliger og/eller grunnlån fra Husbanken. Private aktører kan få tildelt tilskudd dersom kommunen får rett til bruk av boligene.

Tilskudd til utleieboliger reguleres av forskrift 23.02.11 om tilskudd til utleieboliger og grunnlån reguleres av forskrift 22.12.04 nr. 1758 om grunnlån fra Husbanken. Husbanken bidrar til kostnads- og kvalitetskontroll gjennom sin oppfølging av det enkelte byggeprosjekt.

8.2.4 Uønsket skattetilpasning

Generelt bør skattereglene være like for virksomheter i ulike bransjer, uavhengig av hva slags varer og tjenester virksomhetene yter, hvem de ytes til og hvorvidt virksomheten mottar tilskudd eller annen form for støtte fra det offentlige. Særskilte skatteregler for virksomheter som yter velferdstjenester vil gjøre skattesystemet mer komplisert og administrativt krevende for både skattyter og skattemyndigheter. Regjeringen ser ikke behov for særskilte skatteunngåelsesregler for private eller ideelle aktører som leverer tjenester til det offentlige eller mottar tilskudd for å yte velferdstjenester på oppdrag for det offentlige.

Tiltak mot uønsket skattetilpasning står høyt på regjeringens dagsorden. En rekke tiltak er foreslått i Skattemeldingen, se Meld. St. 4 (2015–2016). Flere av tiltakene er gjennomført, og ytterligere tiltak er under arbeid, se kapittel 27 i Prop. 1 LS (2017–2018) for en nærmere redegjørelse.

Disse tiltakene vil motvirke uønsket skattetilpasning i alle selskap, også de som leverer velferdstjenester.

8.2.5 Regjeringens vurdering

Regjeringen mener at både offentlige, ideelle og private virksomheter skal levere offentlig finansierte velferdstjenester. Lov om offentlige anskaffelser har blitt gjennomgått og et nytt regelverk er nylig trådt i kraft. Lover som regulerer velferdstjenester som ikke dekkes av lov om offentlig anskaffelser har også vært gjennomgått. Flere pågående prosesser skal bidra ytterligere til at velferdstjenester som leveres av private og ideelle aktører holder høy kvalitet.

Regjeringen anser at intensjonen i anmodningsvedtaket om at offentlige midler som går til å kjøpe tjenester fra private eller ideelle virksomheter skal gå til kostnadseffektiv tjenesteproduksjon av høy kvalitet, er ivaretatt gjennom de tiltak og prosesser som er beskrevet. Regjeringen anser videre at intensjonen om å motvirke uønsket skattetilpasning i selskap som i all hovedsak er finansiert av offentlige midler, er ivaretatt gjennom generelle tiltak mot uønsket skattetilpasning i alle selskap. Utover allerede gjennomførte og planlagte tiltak fremmer ikke regjeringen forslag til ytterligere endringer eller presiseringer i regelverk.

8.3 Tydeliggjøring av innholdet i mellomværendet med statskassen

Det er de senere år gjennomført større endringer innen statens internadministrative regelverk, herunder en tydeligere normering og standardisering av regnskapsføringen og hvordan regnskapet i statlige virksomheter presenteres utad. På denne måten er statens virksomhet blitt mer transparent, og allmennheten får innsyn i statens virke på en helt annen måte enn tidligere.

Økt tilgjengelighet og synliggjøring av regnskapsinformasjon aktualiserer nye problemstillinger. En slik problemstilling er mer ensartet praktisering av virksomhetenes regnskapsføring av mellomværende med statskassen. Mellomværendet med statskassen viser om en virksomhet har penger til gode fra, eller gjeld til, statskassen.

Statlige virksomheter følger som hovedregel kontantprinsippet, noe som betyr at det er betalingstidspunktet som styrer regnskapsføringen. Mellomværendet er et uttrykk for enkelte tillatte unntak fra kontantprinsippet. Hva som kan inngå i mellomværendet er ikke tydelig regulert i økonomiregelverket i dag.

Det gjøres også andre unntak fra et rent kontantprinsipp i staten i dag. Dette ble beskrevet i pkt. 9.5.3 *Tilpasninger og unntak fra kontantprinsippet* i NOU 2015: 14 *Hva koster det?* bl.a. knyttet til avsetningsordninger og budsjettering av påløpte renter under statsbankene og beregning av renter og avskrivninger under forvaltningsbedriftene. I tillegg beskrives skattetrekk, utbetaling av forskudd til ansatte, forvaltningsbedriftenes reguleringsfond og andre forhold som normalt inngår i mellomværendet med statskassen.

Beslutningen om å avvente innføring av periodiserte regnskaper i statsforvaltningen ligger fast, og påvirkes ikke av det nå foreslås en tydeligere regulering av mellomværendet.

Direktoratet for økonomistyring (DFØ) har på oppdrag fra Finansdepartementet kartlagt hva som i dag inngår i det regnskapsmessige mellomværendet mellom statskassen og virksomhetene. Et hovedinntrykk er at dette i det alt vesentlige er i henhold til økonomiregelverket. Praksis for enkeltvirksomheter eller ordninger kan imidlertid også være basert på tidligere orienteringer til Stortinget eller hjemlet i utvidede fullmakter vedtatt av Stortinget.

DFØ har pekt på enkelte viktige forhold som bør vurderes nærmere, og har spilt inn forslag til tydeliggjøring og normering i regelverket. Dette gjelder blant annet for håndtering av forskuddsinnbetalinger og avsetninger til påløpt pensjonspremie. DFØ har også foreslått retningslinjer for regnskapsmessig håndtering av refusjoner ved deling av utgifter mellom statlige virksomheter. Unntak fra kontantprinsippet vedtatt av Stortinget bør gjøres enkelt tilgjengelig.

Finansdepartementet vurderer at det er behov for tydeligere regler som vil gi en mer ensartet regnskapsmessig håndtering av mellomværendet. Finansdepartementet legger derfor opp til å sende forslag til normerte regler på høring til departementene og Riksrevisjonen høsten 2017. Dersom høringen ikke tilsier noe annet, tar Finansdepartementet sikte på å fastsette oppdaterte retningslinjer for mellomværende og refusjoner i 2018.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
statsbudsjettet 2018.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om statsbudsjettet 2018 i samsvar med et vedlagt forslag.

**Forslag
til vedtak om statsbudsjettet for
budsjettåret 2018**

I

Kap. Post		Kroner	Kroner
Utgifter:			
Det kongelige hus			
1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen:		
1	Apanasje	11 730 000	
50	Det kongelige hoff	196 841 000	
51	Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff	139 400 000	347 971 000
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen:		
1	Apanasje	9 763 000	9 763 000
	Sum Det kongelige hus		357 734 000
Regjering			
20	Statsministerens kontor:		
1	Driftsutgifter	118 700 000	118 700 000
21	Statsrådet:		
1	Driftsutgifter	173 400 000	173 400 000
24	Regjeringsadvokaten:		
1	Driftsutgifter	101 100 000	
21	Spesielle driftsutgifter	13 700 000	114 800 000
	Sum Regjering		406 900 000
Stortinget og underliggende institusjoner			
41	Stortinget:		
1	Driftsutgifter	971 300 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	598 400 000	
70	Tilskudd til partigruppene	186 000 000	
72	Tilskudd til Det Norske Nobelinstitutt bibliotek	1 500 000	
73	Kontingenter, internasjonale delegasjoner	15 500 000	
74	Reisetilskudd til skoler	5 000 000	1 777 700 000
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret:		
1	Driftsutgifter	7 300 000	7 300 000
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen:		
1	Driftsutgifter	83 500 000	83 500 000
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste:		
1	Driftsutgifter	18 800 000	18 800 000
45	Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter:		
1	Driftsutgifter	24 500 000	24 500 000
51	Riksrevisjonen:		
1	Driftsutgifter	526 600 000	
75	Internasjonale organisasjoner og nettverk	25 800 000	552 400 000
	Sum Stortinget og underliggende institusjoner		2 464 200 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
Høyesterett				
61	Høyesterett:			
1	Driftsutgifter		109 967 000	109 967 000
	Sum Høyesterett		<u>109 967 000</u>	<u>109 967 000</u>
Utenriksdepartementet				
Administrasjon av utenrikstjenesten				
100	Utenriksdepartementet:			
1	Driftsutgifter		2 257 782 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		12 956 000	
45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		25 457 000	
70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader		1 054 000	
71	Diverse tilskudd		26 258 000	
72	Hjelp til norske borgere i utlandet		179 000	
90	Lån til norske borgere i utlandet		360 000	2 324 046 000
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon:			
1	Driftsutgifter		48 432 000	48 432 000
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet:			
1	Driftsutgifter		9 863 000	9 863 000
	Sum Administrasjon av utenrikstjenesten		<u>2 382 341 000</u>	
Utenriksformål				
115	Næringsfremme-, kultur- og informasjonsformål:			
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>		17 669 000	
70	Tilskudd til næringsfremme-, kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>		25 124 000	42 793 000
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner:			
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner		1 499 500 000	
90	Innskudd i Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur (AIIB)		190 000 000	1 689 500 000
117	EØS-finansieringsordningene:			
77	EØS-finansieringsordningen 2014-2021, <i>kan overføres</i>		787 554 000	
78	Den norske finansieringsordningen 2014-2021, <i>kan overføres</i>		659 155 000	1 446 709 000
118	Nordområdetiltak mv.:			
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70 og 71</i>		38 270 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>		331 881 000	
71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>		41 400 000	
76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>		40 678 000	452 229 000
119	Globale sikkerhetstiltak:			
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>		2 150 000	
70	Globale sikkerhetstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>		12 672 000	14 822 000
	Sum Utenriksformål			<u>3 646 053 000</u>

Administrasjon av utviklingshjelpen

140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen:			
1	Driftsutgifter		1 579 230 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		33 659 000	1 612 889 000
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad):			
1	Driftsutgifter		263 869 000	263 869 000
144	Fredskorpset:			
1	Driftsutgifter		56 316 000	56 316 000
	Sum Administrasjon av utviklingshjelpen			<u>1 933 074 000</u>

Bilateral bistand

150	Bistand til Afrika:			
78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>		2 328 640 000	2 328 640 000
151	Bistand til Asia:			
78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>		816 500 000	816 500 000
152	Bistand til Midtøsten og Nord-Afrika:			
78	Regionbevilgning for Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>		726 000 000	726 000 000
153	Bistand til Latin-Amerika:			
78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>		190 000 000	190 000 000
	Sum Bilateral bistand			<u>4 061 140 000</u>

Globale ordninger

160	Sivilt samfunn og demokratiutvikling:			
1	Driftsutgifter		22 373 000	
70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>		2 027 471 000	
77	Uttekslingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i>		142 000 000	2 191 844 000
161	Næringsutvikling:			
70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>		319 000 000	
75	NORFUND - tapsavsetting		421 875 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
95	NORFUND - grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland	1 265 625 000	2 006 500 000
162	Overgangsbistand/sårbare stater og regioner:		
70	Overgangsbistand/sårbare stater og regioner, <i>kan overføres</i>	485 000 000	485 000 000
163	Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter:		
70	Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	4 562 000 000	
72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	350 000 000	4 912 000 000
164	Fred, forsoning og demokrati:		
70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	435 900 000	
71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	350 000 000	
72	Globale sikkerhetsutfordringer, <i>kan overføres</i>	207 000 000	
73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	415 500 000	
74	Sikkerhetssektorreform (SSR) og fredsoperasjoner, <i>kan overføres</i>	87 700 000	
75	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	10 000 000	1 506 100 000
165	Forskning, kompetanseheving og evaluering:		
1	Driftsutgifter	65 000 000	
70	Forskning, <i>kan overføres</i>	150 109 000	
71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	378 658 000	593 767 000
166	Klima, miljø og fornybar energi:		
70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	5 500 000	
72	Klima og miljø, <i>kan overføres</i>	917 200 000	
74	Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	570 000 000	1 492 700 000
167	Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA):		
21	Spesielle driftsutgifter	1 380 435 000	1 380 435 000
168	Kvinneres rettigheter og likestilling:		
70	Kvinneres rettigheter og likestilling, <i>kan overføres</i>	346 700 000	346 700 000
169	Global helse og utdanning:		
1	Driftsutgifter	17 442 000	
70	Global helse, <i>kan overføres</i>	3 218 916 000	
73	Utdanning, <i>kan overføres</i>	1 975 010 000	5 211 368 000
	Sum Globale ordninger		20 126 414 000

Multilateral bistand

170	FN-organisasjoner mv.:	
70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	585 000 000
71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	500 000 000
72	FNs barnefond (UNICEF)	480 000 000
73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	290 000 000
74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	350 000 000
75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	125 000 000
76	FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	308 300 000
77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	130 000 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
	78	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	235 000 000	
	79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	44 000 000	
	81	Matsikkerhet og klimatilpasset landbruk, <i>kan overføres</i>	235 000 000	
	82	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	85 000 000	
	83	Verdens helseorganisasjon (WHO), <i>kan overføres</i>	183 500 000	3 550 800 000
171		Multilaterale finansinstitusjoner:		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	916 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	840 000 000	
	72	Strategisk samarbeid med multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	135 500 000	1 891 500 000
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak:		
	70	Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	319 000 000	319 000 000
		Sum Multilateral bistand		5 761 300 000
		Sum Utenriksdepartementet		37 910 322 000

Kunnskapsdepartementet

Administrasjon

200		Kunnskapsdepartementet:		
	1	Driftsutgifter	349 760 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	27 152 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 870 000	379 782 000
		Sum Administrasjon		379 782 000

Grunnoppplæringen

220		Utdanningsdirektoratet - direktoratet for barnehage, grunnoppplæring og IKT:		
	1	Driftsutgifter	373 526 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	203 500 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	66 769 000	643 795 000
221		Foreldreutvalgene for grunnoppplæringen og barnehagene:		
	1	Driftsutgifter	14 840 000	14 840 000
222		Statlige videregående skoler og fjern- undervisningstjenester:		
	1	Driftsutgifter	106 718 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 559 000	108 277 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
223	Sametinget:		
50	Tilskudd til Sametinget	46 627 000	46 627 000
225	Tiltak i grunnopplæringen:		
1	Driftsutgifter	22 900 000	
21	Spesielle driftsutgifter	104 467 000	
60	Tilskudd til landslinjer	221 691 000	
63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	67 349 000	
64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	111 351 000	
65	Rentekompensasjon for skole- og svømme- anlegg, <i>kan overføres</i>	199 608 000	
66	Tilskudd til leirskoleopplæring	50 863 000	
67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 925 000	
68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	287 542 000	
70	Tilskudd til opplæring av lærlinger, praksis- brevkandidater og lærekanidater med spesielle behov	61 096 000	
72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram og organisasjoner	6 290 000	
73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	18 228 000	
74	Tilskudd til organisasjoner	8 908 000	
75	Grunntilskudd	70 724 000	1 239 942 000
226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 012 338 000	
22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 446 791 000	
60	Tilskudd til forskning på tiltak for å øke gjennomføringen i videregående opplæring	43 024 000	
63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærer- innsats på 1.-4. trinn	1 329 048 000	
71	Tilskudd til vitensentre	55 185 000	3 886 386 000
227	Tilskudd til særskilte skoler:		
63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	39 087 000	
78	Tilskudd	156 616 000	195 703 000
228	Tilskudd til frittstående skoler mv.:		
70	Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 296 734 000	
71	Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 644 401 000	
72	Frittstående skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	160 127 000	
73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	118 213 000	
74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	18 504 000	
75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	304 412 000	
76	Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	50 522 000	
77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	19 025 000	
78	Kompletterende undervisning	24 611 000	
79	Toppidrett	46 193 000	
81	Elevutveksling til utlandet	1 998 000	
82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd	32 357 000	4 717 097 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
229	Norges grønne fagskole - Vea:		
1	Driftsutgifter	26 206 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 211 000	27 417 000
230	Statlig spesialpedagogisk støttesystem:		
1	Driftsutgifter	706 178 000	
21	Spesielle driftsutgifter	46 435 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 281 000	761 894 000
	Sum Grunnopplæringen		11 641 978 000

Barnehager

231	Barnehager:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 51</i>	444 322 000	
50	Tilskudd til samiske barnehagetilbud	22 012 000	
51	Forskning, <i>kan nyttes under post 21</i>	8 362 000	
63	Tilskudd til tiltak for å styrke den norsk- språklige utviklingen for minoritetsspråklige barn i barnehage	145 729 000	
66	Tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn	20 000 000	
70	Tilskudd for svømming i barnehagene	36 243 000	676 668 000
	Sum Barnehager		676 668 000

Fagskoleutdanning

240	Fagskoleutdanning:		
60	Tilskudd til fagskoler	651 079 000	
61	Utviklingsmidler til fagskoleutdanning	35 945 000	687 024 000
241	Felles tiltak for fagskolesektoren:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	20 248 000	
70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 21</i>	12 214 000	32 462 000
	Sum Fagskoleutdanning		719 486 000

Kompetansepolitikk og livslang læring

252	EUs utdannings- og ungdomsprogram:		
70	Tilskudd	586 985 000	586 985 000
253	Folkehøyskoler:		
70	Tilskudd til folkehøyskoler	821 215 000	
71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	5 088 000	
72	Tilskudd til Nordiska folkhögskolan	649 000	826 952 000
254	Tilskudd til voksenopplæring:		
70	Tilskudd til studieforbund	185 978 000	
73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	13 473 000	199 451 000
255	Tilskudd til freds- og menneskerettssentre:		
70	Senter for studier av Holocaust og livssyns- minoriteter	33 858 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
71	Falstadsenteret	19 675 000	
72	Stiftelsen Arkivet	11 743 000	
73	Nansen Fredssenter	6 377 000	
74	Narviksenteret	7 084 000	
75	Det europeiske Wergelandsenteret	9 218 000	
76	Raftostiftelsen	5 265 000	93 220 000
256	Kompetanse Norge:		
1	Driftsutgifter	62 963 000	
21	Spesielle driftsutgifter	12 069 000	75 032 000
257	Kompetansepluss:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	5 869 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	157 167 000	163 036 000
258	Tiltak for livslang læring:		
1	Driftsutgifter	5 043 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	123 586 000	
60	Tilskudd til karriereveiledning	33 585 000	162 214 000
	Sum Kompetansepolitikk og livslang læring		<u>2 106 890 000</u>

Høyere utdanning

260	Universiteter og høyskoler:		
50	Statlige universiteter og høyskoler	34 296 634 000	
70	Private høyskoler	1 458 933 000	35 755 567 000
270	Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter:		
71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	18 151 000	
74	Tilskudd til velferdsarbeid	87 044 000	
75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	746 424 000	851 619 000
280	Felles enheter:		
1	Driftsutgifter	136 622 000	
21	Spesielle driftsutgifter	10 000	
50	Senter for internasjonalisering av utdanning	159 097 000	
51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	85 451 000	
71	Tilskudd til UNIS	132 349 000	
72	Tilskudd til UNINETT	27 546 000	
73	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	36 723 000	577 798 000
281	Felles tiltak for universiteter og høyskoler:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	326 612 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 364 000	
50	Tilskudd til Norges forskningsråd	223 840 000	
70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	59 798 000	
73	Tilskudd til internasjonale programmer	64 475 000	
78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	12 509 000	698 598 000
	Sum Høyere utdanning		<u>37 883 582 000</u>

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Forskning			
284	De nasjonale forskningsetiske komiteene:		
1	Driftsutgifter	18 586 000	18 586 000
285	Norges forskningsråd:		
52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 664 206 000	
53	Strategiske satsinger	1 492 091 000	
54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	748 932 000	
55	Virksomhetskostnader	793 097 000	4 698 326 000
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	15 439 000	
53	NUPI	4 914 000	
56	Holbergprisen	16 329 000	
57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	182 024 000	
60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	210 564 000	
71	Tilskudd til andre private institusjoner	47 268 000	
73	Niels Henrik Abels matematikkpris	15 338 000	491 876 000
288	Internasjonale samarbeidstiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter	47 156 000	
72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	338 558 000	
73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	2 199 232 000	
75	UNESCO-kontingent	24 341 000	
76	UNESCO-formål	3 695 000	2 612 982 000
	Sum Forskning		7 821 770 000
	Sum Kunnskapsdepartementet		61 230 156 000

Kulturdepartementet

Administrasjon

300	Kulturdepartementet:		
1	Driftsutgifter	170 235 000	
21	Spesielle driftsutgifter	1 870 000	172 105 000
	Sum Administrasjon		172 105 000

Frivillighetsformål

315	Frivillighetsformål:		
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 000 000	
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	1 348 500 000	
75	Herreløs arv til frivillige organisasjoner	24 518 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
76	Tilskudd til tiltak mot barnefattigdom	10 000 000	
78	Ymse faste tiltak	8 350 000	
79	Til disposisjon	13 200 000	
82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	185 000 000	
86	Tilskudd til internasjonale sykkelritt i Norge	5 000 000	1 600 568 000
	Sum Frivillighetsformål		<u>1 600 568 000</u>

Kulturformål

320	Norsk kulturråd:		
1	Driftsutgifter	185 070 000	
51	Fond for lyd og bilde	38 880 000	
55	Norsk kulturfond	<u>919 500 000</u>	1 143 450 000
321	Kunstnerøkonomi:		
71	Statsstipend	11 620 000	
73	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	182 700 000	
74	Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	131 500 000	
75	Vederlagsordninger, <i>kan overføres</i>	<u>191 320 000</u>	517 140 000
322	Bygg og offentlige rom:		
1	Driftsutgifter	18 424 000	
50	Kunst i offentlige rom	25 440 000	
70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	324 500 000	
78	Ymse faste tiltak	<u>3 770 000</u>	372 134 000
323	Musikk og scenekunst:		
1	Driftsutgifter	93 657 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	59 580 000	
22	Forsvarets musikk	46 400 000	
60	Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	21 120 000	
70	Nasjonale institusjoner	1 462 365 000	
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	773 210 000	
73	Region- og distriktsopera	59 760 000	
78	Ymse faste tiltak	<u>297 205 000</u>	2 813 297 000
325	Allmenne kulturformål:		
1	Driftsutgifter	96 121 000	
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	16 200 000	
52	Norges forskningsråd	12 000 000	
53	Sametinget	83 700 000	
71	Kulturell og kreativ næring	56 630 000	
72	Kultursamarbeid i nordområdene	11 415 000	
75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	51 550 000	
78	Ymse faste tiltak	42 940 000	
79	Til disposisjon, <i>kan nyttes under post 1</i>	7 050 000	
82	Nobels Fredssenter	31 290 000	
86	Talentutvikling	<u>38 900 000</u>	447 796 000
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål:		
1	Driftsutgifter	607 009 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 300 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	23 300 000
	73	Språkorganisasjoner	23 080 000
	74	Det Norske Samlaget	15 330 000
	75	Tilskudd til ordboksarbeid	6 000 000
	78	Ymse faste tiltak	62 040 000
	80	Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket	50 853 000
328		Museum og visuell kunst:	
	70	Det nasjonale museumsnettverket	1 509 860 000
	78	Ymse faste tiltak	104 310 000
329		Arkivformål:	
	1	Driftsutgifter	378 037 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 440 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 818 000
	78	Ymse faste tiltak	8 595 000
		Sum Kulturformål	8 124 789 000

Medieformål m.m.

334		Film- og medieformål:	
	1	Driftsutgifter	166 986 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 830 000
	50	Filmfondet	505 300 000
	72	Insentivordning for film- og tv-produksjoner, <i>kan overføres</i>	57 000 000
	73	Regional filmsatsing, <i>kan overføres</i>	84 350 000
	75	Internasjonale film- og medieavtaler	17 750 000
	78	Ymse faste tiltak	5 860 000
335		Mediestøtte:	
	70	Kompensasjon til kommersiell allmenn- kringkasting	135 000 000
	71	Produksjonstilskudd	294 300 000
	73	Medieforskning	21 610 000
	74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, <i>kan overføres</i>	19 410 000
	75	Tilskudd til samiske aviser	28 100 000
	77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	2 135 000
337		Kompensasjon for kopiering til privat bruk:	
	70	Kompensasjon	48 030 000
339		Pengespill, lotterier og stiftelser:	
	1	Driftsutgifter	79 880 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 070 000
		Sum Medieformål m.m.	1 479 611 000

Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn

340		Den norske kirke:	
	70	Rammetilskudd til Den norske kirke	1 991 100 000
	71	Tilskudd til Sjømannskirken - Norsk kirke i utlandet	94 250 000
			2 085 350 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
341	Tilskudd til trossamfunn m.m.:		
70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	346 251 000	
78	Ymse faste tiltak	12 210 000	358 461 000
342	Kirkebygg og gravplasser:		
1	Driftsutgifter	66 741 000	
60	Rentekompensasjon - kirkebygg, <i>kan overføres</i>	33 341 000	
70	Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser	19 990 000	
71	Tilskudd til regionale pilegrimssentre	5 800 000	125 872 000
	Sum Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn		2 569 683 000
	Sum Kulturdepartementet		13 946 756 000

Justis- og beredskapsdepartementet

Administrasjon

400	Justis- og beredskapsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	488 635 000	
23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, <i>kan overføres</i>	24 755 000	
50	Norges forskningsråd	25 002 000	
70	Overføringer til private	7 918 000	
71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	14 020 000	560 330 000
	Sum Administrasjon		560 330 000

Rettsvesen

410	Domstolene:		
1	Driftsutgifter	2 441 157 000	
21	Spesielle driftsutgifter	70 397 000	
22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, <i>kan overføres</i>	6 591 000	2 518 145 000
414	Forliksråd og andre domsutgifter:		
1	Driftsutgifter	229 190 000	
21	Spesielle driftsutgifter	38 051 000	267 241 000
	Sum Rettsvesen		2 785 386 000

Kriminalomsorg

430	Kriminalomsorgen:		
1	Driftsutgifter	4 682 390 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430, post 1</i>	87 735 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	23 619 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	76 800 000	
	70	Tilskudd	13 044 000	4 883 588 000
432		Kriminalomsorgens høyskole og utdannings-senter:		
	1	Driftsutgifter	256 437 000	256 437 000
		Sum Kriminalomsorg		<u>5 140 025 000</u>

Politi og påtalemyndighet

440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:		
	1	Driftsutgifter	16 894 739 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	150 906 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	8 996 000	
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	27 561 000	
	25	Retur av asylsøkere med avslag og andre utlen-dinger uten lovlig opphold, <i>overslagsbevilgning</i>	222 893 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	660 000 000	
	70	Tilskudd	60 280 000	
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	5 108 000	
	73	Tilskudd til EUs grense- og visumfond	184 000 000	18 214 483 000
442		Politihøgskolen:		
	1	Driftsutgifter	628 210 000	628 210 000
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST):		
	1	Driftsutgifter	860 596 000	860 596 000
445		Den høyere påtalemyndighet:		
	1	Driftsutgifter	253 242 000	253 242 000
446		Den militære påtalemyndighet:		
	1	Driftsutgifter	8 740 000	8 740 000
448		Grensekommissæren:		
	1	Driftsutgifter	5 519 000	5 519 000
		Sum Politi og påtalemyndighet		<u>19 970 790 000</u>

Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap

451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap:		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 456, post 1</i>	759 374 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 248 000	
	70	Overføringer til private	6 509 000	773 131 000
452		Sentral krisehåndtering:		
	1	Driftsutgifter	25 889 000	25 889 000
453		Sivil klareringsmyndighet:		
	1	Driftsutgifter	31 740 000	31 740 000
454		Redningshelikoptertjenesten:		
	1	Driftsutgifter	689 341 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 513 208 000	3 202 549 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
455	Redningstjenesten:		
1	Driftsutgifter	104 187 000	
21	Spesielle driftsutgifter	27 599 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 717 000	
71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	47 652 000	
72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	109 536 000	297 691 000
456	Nød- og beredskapskommunikasjon:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 451, post 1</i>	121 526 000	
21	Spesielle driftsutgifter - infrastruktur Nødnett	357 672 000	
22	Spesielle driftsutgifter - tjenester og produkter	94 960 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	34 352 000	608 510 000
	Sum Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap		4 939 510 000
Andre virksomheter			
460	Spesialenheten for politisaker:		
1	Driftsutgifter	46 445 000	46 445 000
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.:		
1	Driftsutgifter	1 171 116 000	1 171 116 000
467	Norsk Lovtidend:		
1	Driftsutgifter	4 284 000	4 284 000
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker:		
1	Driftsutgifter	16 835 000	16 835 000
469	Vergemålsordningen:		
1	Driftsutgifter	249 896 000	
21	Spesielle driftsutgifter	155 578 000	405 474 000
	Sum Andre virksomheter		1 644 154 000
Fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.			
470	Fri rettshjelp:		
1	Driftsutgifter	688 414 000	
72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	34 849 000	723 263 000
471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning:		
71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	106 543 000	
72	Erstatning i anledning av straffefølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	59 702 000	
73	Stortingets rettferdsvederlagsordning	31 388 000	197 633 000
473	Statens sivilrettsforvaltning:		
1	Driftsutgifter	72 595 000	
70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	355 550 000	428 145 000
474	Konfliktråd:		
1	Driftsutgifter	118 667 000	
60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	19 268 000	
70	Tilskudd	11 800 000	149 735 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
475	Bobehandling:			
1	Driftsutgifter		90 376 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		7 457 000	97 833 000
	Sum Fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.			1 596 609 000
Svalbardbudsjettet				
480	Svalbardbudsjettet:			
50	Tilskudd		238 370 000	238 370 000
	Sum Svalbardbudsjettet			238 370 000
Beskyttelse og innvandring				
490	Utlendingsdirektoratet:			
1	Driftsutgifter		988 485 000	
21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak		1 044 024 000	
22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse		32 000 000	
23	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>		4 415 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		117 170 000	
60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak		208 053 000	
70	Stønader til beboere i asylmottak		147 739 000	
71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak		24 415 000	
72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>		103 847 000	
73	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak, <i>kan nyttes under kap. 496, post 60</i>		8 049 000	
75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i>		8 794 000	2 686 991 000
491	Utlendingsnemnda:			
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>		310 507 000	
21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling, <i>kan nyttes under post 1</i>		6 238 000	316 745 000
	Sum Beskyttelse og innvandring			3 003 736 000
Integrering og mangfold				
495	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet:			
1	Driftsutgifter		231 540 000	231 540 000
496	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere:			
21	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>		44 659 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		51 000 000	
50	Norges Forskningsråd		6 871 000	
60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>		11 173 478 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	3 329 422 000	
62	Kommunale innvandrer tiltak	179 506 000	
70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	2 161 000	
71	Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	67 960 000	
72	Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	3 921 000	
73	Tilskudd	5 441 000	14 864 419 000
497	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere:		
21	Spesielle driftsutgifter, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, <i>kan overføres</i>	44 607 000	
22	Prøver i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	32 325 000	
60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 991 696 000	2 068 628 000
	Sum Integrering og mangfold		17 164 587 000
	Sum Justis- og beredskapsdepartementet		57 043 497 000

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Administrasjon og fellestjenester mv.

500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	396 012 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	88 715 000	
23	Husleie for fellesareal m.m.	24 136 000	
25	Forprosjekt nytt regjeringskvartal, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
50	Forskningsprogrammer	65 910 000	578 773 000
502	Lønnsoppgjøret i staten - tariffavtalte avsetninger:		
71	Tilskudd til midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte (OU-midler)	185 400 000	185 400 000
510	Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon:		
1	Driftsutgifter	662 192 000	
22	Fellesutgifter for departementene og Statsministerens kontor	127 938 000	
23	22. juli-senteret	9 061 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 087 000	
46	Sikringsanlegg og sperresystemer i regjeringsbyggene, <i>kan overføres</i>	8 364 000	827 642 000
	Sum Administrasjon og fellestjenester mv.		1 591 815 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Fylkesmannsembetene			
525	Fylkesmannsembetene:		
1	Driftsutgifter	1 840 532 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	164 215 000	2 004 747 000
	Sum Fylkesmannsembetene		<u>2 004 747 000</u>

Statlige byggeprosjekter og eiendomsforvaltning

530	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen:		
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	57 598 000	
31	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	80 000 000	
33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 955 000 000	
34	Etterbruk og salg av statens eiendom på Adamstuen, <i>kan overføres</i>	7 500 000	
36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	19 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	161 000 000	2 280 098 000
531	Eiendommer til kongelige formål:		
1	Driftsutgifter	26 327 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	52 996 000	79 323 000
532	Utvikling av Fornebuområdet:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	97 000	
30	Investeringer, Fornebu, <i>kan overføres</i>	6 000 000	6 097 000
533	Eiendommer utenfor husleieordningen:		
1	Driftsutgifter	20 240 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	27 000 000	47 240 000
	Sum Statlige byggeprosjekter og eiendomsforvaltning		<u>2 412 758 000</u>

Forvaltningsutvikling og IKT-politikk

540	Direktoratet for forvaltning og IKT:		
1	Driftsutgifter	274 200 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	37 107 000	
22	Betaling for bruk av Difis nasjonale felleskomponenter	63 815 000	
23	Utvikling, forvaltning og drift av Difis nasjonale felleskomponenter, <i>kan overføres</i>	104 538 000	
25	Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	113 487 000	
27	Opplæringskontoret OK stat	3 497 000	
71	Tilskudd til IKT-standardisering	815 000	597 459 000
541	IKT-politikk:		
22	Samordning av IKT-politikken, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 541, post 70</i>	7 172 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
70	Tilskudd til forvaltningsutvikling og samordning av IKT-politikken, <i>kan nyttes under kap. 541, post 22</i>	6 399 000	13 571 000
542	Internasjonalt IKT-samarbeid og utviklingsprogram:		
1	Driftsutgifter	5 769 000	
70	Tilskudd til internasjonale program, <i>kan overføres</i>	34 800 000	40 569 000
	Sum Forvaltningsutvikling og IKT-politikk		651 599 000

Personvern

545	Datatilsynet:		
1	Driftsutgifter	54 543 000	54 543 000
546	Personvernnemnda:		
1	Driftsutgifter	1 927 000	1 927 000
	Sum Personvern		56 470 000

Distrikts- og regionalpolitikk

550	Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene:		
62	Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene, <i>kan nyttes under kap. 550, post 64</i>	487 714 000	
64	Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn, <i>kan nyttes under kap. 550, post 62</i>	154 420 000	
70	Bedriftsrettede programmer i distriktene	95 662 000	
73	Merkur-programmet, <i>kan overføres</i>	38 307 000	776 103 000
553	Omstillingsdyktige regioner:		
60	Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse, <i>kan nyttes under kap. 553, post 63 og 65</i>	142 000 000	
63	Grenseregionale Interreg-program, <i>kan nyttes under kap. 553, post 60 og 65</i>	51 300 000	
65	Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet, <i>kan nyttes under kap. 553, post 60 og 63</i>	112 000 000	
74	Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljø	249 844 000	
76	Utviklingsprogram for byregioner og internasjonalt samarbeid, <i>kan overføres</i>	30 000 000	585 144 000
554	Kompetansesenter for distriktsutvikling:		
1	Driftsutgifter	27 782 000	27 782 000
	Sum Distrikts- og regionalpolitikk		1 389 029 000

Samiske formål

560	Sametinget:		
50	Sametinget	311 155 000	
54	Samefolkets fond	5 566 000	316 721 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
561		Tilskudd til samiske formål:		
	50	Samisk høyskole	5 109 000	
	51	Divvun	7 079 000	12 188 000
563		Internasjonalt reindriftssenter:		
	1	Driftsutgifter	6 267 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 658 000	8 925 000
		Sum Samiske formål		<u>337 834 000</u>

Nasjonale minoriteter

567		Nasjonale minoriteter:		
	22	Kollektiv oppreisning til norske rom mv.	1 083 000	
	25	Tiltak for romanifolket/taterne, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 567, post 75</i>	1 000 000	
	60	Tiltak for rom, <i>kan overføres</i>	2 437 000	
	70	Tilskudd til nasjonale minoriteter	7 293 000	
	72	Det Mosaiske Trossamfund	7 222 000	
	73	Tilskudd til kvensk språk og kultur	6 962 000	
	74	Kultur- og ressurscenter for norske rom, <i>kan overføres</i>	10 300 000	
	75	Midlertidig tilskuddsordning til romanifolket/taterne, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 567, post 25</i>	4 419 000	40 716 000
		Sum Nasjonale minoriteter		<u>40 716 000</u>

Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.

571		Rammetilskudd til kommuner:		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	21 227 000	
	60	Innbyggertilskudd	125 467 888 000	
	61	Distriktstilskudd Sør-Norge	831 273 000	
	62	Distriktstilskudd Nord-Norge	2 139 662 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572, post 64</i>	1 360 000 000	
	65	Regionsentertilskudd	200 000 000	
	66	Veksttilskudd	312 444 000	
	67	Storbytilskudd	490 158 000	130 822 652 000
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner:		
	60	Innbyggertilskudd	32 558 245 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd	655 923 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571, post 64</i>	389 900 000	33 604 068 000
573		Kommunereform:		
	60	Engangskostnader og reformstøtte ved kommunesammenslåing	57 764 000	57 764 000
575		Ressurskrevende tjenester:		
	60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i>	9 655 582 000	9 655 582 000
577		Tilskudd til de politiske partier:		
	1	Driftsutgifter	8 348 000	
	70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	304 082 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
71	Tilskudd til de politiske partiers kommunale organisasjoner	33 761 000	
73	Tilskudd til de politiske partiers fylkesorganisasjoner	73 771 000	
75	Tilskudd til de politiske partiers fylkes- ungdomsorganisasjoner	21 913 000	
76	Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner	8 256 000	450 131 000
578	Valgdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	55 908 000	55 908 000
579	Valgutgifter:		
1	Driftsutgifter	11 264 000	11 264 000
	Sum Rammeoverføringer til kommune- sektoren mv.		174 657 369 000

Bolig, bomiljø og bygg

580	Bostøtte:		
70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	2 877 155 000	2 877 155 000
581	Bolig- og bomiljøtiltak:		
75	Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig	479 130 000	
76	Tilskudd til utleieboliger, <i>kan overføres</i>	843 738 000	
77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet, <i>kan overføres</i>	11 000 000	
78	Tilskudd til boligsosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	34 149 000	
79	Tilskudd til heis og tilstandsvurdering, <i>kan overføres</i>	15 000 000	1 383 017 000
585	Husleietvistutvalget:		
1	Driftsutgifter	28 774 000	28 774 000
587	Direktoratet for byggkvalitet:		
1	Driftsutgifter	103 855 000	
22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling	53 270 000	157 125 000
	Sum Bolig, bomiljø og bygg		4 446 071 000

Planlegging, byutvikling og geodata

590	Planlegging og byutvikling:		
61	Byutviklings- og byvekstavtaler, <i>kan overføres</i>	20 123 000	
65	Områdesatsing i byer, <i>kan overføres</i>	30 150 000	
71	Internasjonale organisasjoner	852 000	
72	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling, <i>kan overføres</i>	15 926 000	
81	Lokal kompetanse innen plan, kart og geodata, <i>kan overføres</i>	4 725 000	71 776 000
595	Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 595, post 21 og 45</i>	884 261 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 595, post 01 og 45</i>	277 828 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
	30	Geodesiobservatoriet i Ny-Ålesund, <i>kan overføres</i>	25 770 000	1 187 859 000
		Sum Planlegging, byutvikling og geodata		1 259 635 000
		Sum Kommunal- og moderniserings- departementet		188 848 043 000

Arbeids- og sosialdepartementet

Administrasjon

600	Arbeids- og sosialdepartementet:		
1	Driftsutgifter	220 020 000	220 020 000
601	Utredningsvirksomhet, forskning m.m.:		
21	Spesielle driftsutgifter	53 150 000	
50	Norges forskningsråd	163 160 000	
70	Tilskudd	34 530 000	
72	Tilskudd til Senter for seniorpolitikk m.m.	16 280 000	267 120 000
	Sum Administrasjon		487 140 000

Administrasjon av arbeids- og velferdspolitikken

604	Utviklingstiltak i arbeids- og velferds- forvaltningen:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 45</i>	70 515 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	561 102 000	631 617 000
605	Arbeids- og velferdsetaten:		
1	Driftsutgifter	11 510 515 000	
21	Spesielle driftsutgifter	32 610 000	
22	Forsknings- og utredningsaktiviteter	53 020 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	273 135 000	11 869 280 000
606	Trygderetten:		
1	Driftsutgifter	71 910 000	71 910 000
	Sum Administrasjon av arbeids- og velferds- politikken		12 572 807 000

Pensjoner mv. under Statens pensjonskasse

611	Pensjoner av statskassen:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	18 400 000	18 400 000
612	Tilskudd til Statens pensjonskasse:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	4 566 000 000	
70	For andre medlemmer av Statens pensjons- kasse, <i>overslagsbevilgning</i>	174 000 000	4 740 000 000
613	Arbeidsgiveravgift til folketrygden:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	4 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	22 000 000	26 000 000
614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse:		
1	Driftsutgifter	26 000 000	
70	Tap/avskrivninger	2 000 000	
90	Utlån, <i>overslagsbevilgning</i>	3 400 000 000	3 428 000 000
615	Yrkesskadeforsikring:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	85 000 000	85 000 000
616	Gruppelivsforsikring:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	200 000 000	200 000 000
	Sum Pensjoner mv. under Statens pensjonskasse		8 497 400 000

Tiltak for bedre levekår mv.

621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering:		
21	Spesielle driftsutgifter	79 245 000	
63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte, <i>kan overføres</i>	141 410 000	
70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i>	95 700 000	
74	Tilskudd til pensjonistenes organisasjoner mv.	13 350 000	329 705 000
	Sum Tiltak for bedre levekår mv.		329 705 000

Arbeidsmarked

634	Arbeidsmarkedstiltak:		
76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i>	7 568 135 000	
77	Varig tilrettelagt arbeid, <i>kan overføres</i>	1 370 460 000	
78	Tilskudd til arbeids- og utdanningsreiser	66 200 000	
79	Funksjonsassistanse i arbeidslivet	60 175 000	9 064 970 000
635	Ventelønn:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	19 000 000	19 000 000
	Sum Arbeidsmarked		9 083 970 000

Arbeidsmiljø og sikkerhet

640	Arbeidstilsynet:		
1	Driftsutgifter	621 000 000	
21	Spesielle driftsutgifter, regionale verneombud	11 600 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 840 000	637 440 000
642	Petroleumstilsynet:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>	267 150 000	
21	Spesielle driftsutgifter	28 800 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 600 000	297 550 000
643	Statens arbeidsmiljøinstitutt:		
50	Statstilskudd	122 060 000	122 060 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
646		Pionerdykkere i Nordsjøen:		
72		Tilskudd, <i>kan overføres</i>	3 540 000	3 540 000
648		Arbeidsretten, Riksmekleren m.m.:		
1		Driftsutgifter	19 388 000	
21		Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	1 530 000	
70		Tilskudd til faglig utvikling	2 000 000	22 918 000
649		Treparts bransjeprogrammer:		
21		Spesielle driftsutgifter - Treparts bransje-programmer	2 853 000	2 853 000
		Sum Arbeidsmiljø og sikkerhet		1 086 361 000

Kontantytelser

660		Krigspensjon:		
70		Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i>	70 000 000	
71		Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i>	184 000 000	254 000 000
664		Pensjonstrygden for sjømenn:		
70		Tilskudd	47 000 000	47 000 000
666		Avtalefestet pensjon (AFP):		
70		Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	2 200 000 000	2 200 000 000
667		Supplerende stønad til personer over 67 år:		
70		Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	330 000 000	330 000 000
		Sum Kontantytelser		2 831 000 000
		Sum Arbeids- og sosialdepartementet		34 888 383 000

Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet mv.

700		Helse- og omsorgsdepartementet:		
1		Driftsutgifter	236 340 000	236 340 000
701		E-helse, helseregistre mv.:		
21		Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	256 341 000	
70		Norsk Helsenett SF	147 244 000	
71		Medisinske kvalitetsregistre	38 699 000	442 284 000
702		Beredskap:		
21		Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	24 656 000	
70		Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	3 853 000	28 509 000
703		Internasjonalt samarbeid:		
21		Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 079 000	
71		Internasjonale organisasjoner	57 817 000	65 896 000
709		Pasient- og brukerombud:		
1		Driftsutgifter	68 632 000	68 632 000
		Sum Helse- og omsorgsdepartementet mv.		841 661 000

Kap. Post	Kroner	Kroner
Folkehelse mv.		
710 Vaksiner mv.:		
21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	270 580 000	270 580 000
712 Bioteknologirådet:		
1 Driftsutgifter	9 549 000	9 549 000
714 Folkehelse:		
21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 70, 74 og 79</i>	149 955 000	
60 Kommunale tiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	87 102 000	
70 Rusmiddeltiltak mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	119 941 000	
74 Skolefrukt mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	20 335 000	
79 Andre tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	58 243 000	435 576 000
717 Legemiddeltiltak:		
21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 995 000	
70 Tilskudd	57 789 000	67 784 000
Sum Folkehelse mv.		783 489 000

Spesialisthelsetjenester

732 Regionale helseforetak:		
21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	19 626 000	
70 Særskilte tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75</i>	703 180 000	
71 Kvalitetsbasert finansiering, <i>kan overføres</i>	540 310 000	
72 Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF, <i>kan overføres</i>	51 977 819 000	
73 Basisbevilgning Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i>	18 324 281 000	
74 Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i>	13 863 582 000	
75 Basisbevilgning Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i>	12 401 532 000	
76 Innsatsstyrt finansiering, <i>overslagsbevilgning</i>	36 130 946 000	
77 Laboratorie- og radiologiske undersøkelser, <i>overslagsbevilgning</i>	3 136 492 000	
78 Forskning og nasjonale kompetansetjenester, <i>kan overføres</i>	1 172 479 000	
80 Kompensasjon for merverdiavgift, <i>overslagsbevilgning</i>	6 414 149 000	
81 Protonsenter, <i>kan overføres</i>	20 540 000	
82 Investeringslån, <i>kan overføres</i>	2 857 520 000	
83 Opptrekksrenter for lån f.o.m. 2008, <i>overslagsbevilgning</i>	60 800 000	
86 Driftskreditter	157 000 000	147 780 256 000
733 Habilitering og rehabilitering:		
21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	14 778 000	
70 Behandlingsreiser til utlandet	126 504 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	72	Kjøp av opptrening mv., <i>kan overføres</i>	2 812 000
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	6 162 000
734		Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak:	
	1	Driftsutgifter	57 715 000
	21	Spesielle driftsutgifter	16 925 000
	70	Hjemhenting ved alvorlig psykisk lidelse mv.	2 706 000
	71	Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede	83 199 000
	72	Utviklingsområder innen psykisk helsevern og rus	15 686 000
		Sum Spesialisthelsetjenester	176 231 000
			148 106 743 000

Sentral helseforvaltning

740	Helsedirektoratet:		
	1	Driftsutgifter	1 175 518 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	30 641 000
	60	Gjesteinnbyggeroppgjør for fastleger	80 000 000
	70	Helsetjenester i annet EØS-land	48 887 000
741	Norsk pasientskadeerstatning:		1 335 046 000
	1	Driftsutgifter	197 932 000
	70	Advokatutgifter	38 219 000
	71	Særskilte tilskudd	20 514 000
742	Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten:		
	1	Driftsutgifter	140 219 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	23 038 000
744	Direktoratet for e-helse:		
	1	Driftsutgifter	219 770 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	200 600 000
745	Folkehelseinstituttet:		
	1	Driftsutgifter	1 060 803 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	141 575 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	12 185 000
746	Statens legemiddelverk:		1 214 563 000
	1	Driftsutgifter	297 085 000
747	Statens strålevern:		
	1	Driftsutgifter	92 189 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 670 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 295 000
748	Statens helsetilsyn:		118 154 000
	1	Driftsutgifter	133 342 000
749	Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten:		
	1	Driftsutgifter	20 000 000
		Sum Sentral helseforvaltning	20 000 000
			3 958 482 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Helse- og omsorgstjenester i kommunene			
761	Omsorgstjeneste:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	133 051 000	
60	Kommunale kompetansetiltak, <i>kan overføres</i>	16 651 000	
61	Vertskommuner	928 286 000	
62	Dagaktivitetstilbud, <i>kan overføres</i>	280 681 000	
63	Investeringsstilskudd, <i>kan overføres</i>	4 038 857 000	
64	Kompensasjon for renter og avdrag	834 500 000	
65	Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene, <i>overslagsbevilgning</i>	1 274 183 000	
67	Utviklingstiltak	69 500 000	
68	Kompetanse og innovasjon	387 387 000	
71	Frivillig arbeid mv.	17 007 000	
72	Landsbystiftelsen	78 724 000	
73	Særlige omsorgsbehov	23 704 000	
75	Andre kompetansetiltak	11 314 000	
79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	109 791 000	8 203 636 000
762	Primærhelsetjeneste:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	123 667 000	
50	Samisk helse	5 568 000	
60	Forebyggende helsetjenester	310 006 000	
61	Fengselshelsetjeneste	167 418 000	
63	Allmennlegetjenester	94 672 000	
64	Opptappingsplan habilitering og rehabilitering	91 736 000	
70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	41 778 000	
73	Seksuell helse, <i>kan overføres</i>	54 130 000	
74	Stiftelsen Amatea	20 378 000	909 353 000
765	Psykisk helse og rusarbeid:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	104 126 000	
60	Kommunale tjenester, <i>kan overføres</i>	401 976 000	
62	Rusarbeid, <i>kan overføres</i>	472 418 000	
71	Brukere og pårørende, <i>kan overføres</i>	149 393 000	
72	Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	336 832 000	
73	Utviklingstiltak mv.	148 092 000	
74	Kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	305 447 000	
75	Vold og traumatisk stress, <i>kan overføres</i>	206 403 000	2 124 687 000
769	Utredningsvirksomhet mv.:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	14 906 000	
70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	2 935 000	17 841 000
	Sum Helse- og omsorgstjenester i kommunene		11 255 517 000
Tannhelse			
770	Tannhelsetjenester:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	34 933 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	269 193 000	304 126 000
	Sum Tannhelse		304 126 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
Kunnskap og kompetanse				
780	Forskning:			
50	Norges forskningsråd mv.		321 288 000	321 288 000
781	Forsøk og utvikling mv.:			
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 79</i>		63 277 000	
79	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>		65 797 000	129 074 000
783	Personell:			
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>		39 862 000	
61	Tilskudd til kommuner		141 231 000	
79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>		25 453 000	206 546 000
	Sum Kunnskap og kompetanse			656 908 000
	Sum Helse- og omsorgsdepartementet			165 906 926 000
Barne- og likestillingsdepartementet				
Administrasjon				
800	Barne- og likestillingsdepartementet:			
1	Driftsutgifter		151 221 000	
21	Spesielle driftsutgifter		9 938 000	161 159 000
	Sum Administrasjon			161 159 000
Familie og oppvekst				
840	Tiltak mot vold og overgrep:			
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>		20 148 000	
61	Tilskudd til incest- og voldtektssentre, <i>overslagsbevilgning</i>		90 921 000	
70	Tilskudd til voldsforebyggende tiltak mv., <i>kan nyttes under post 21 og kap. 858 post 1</i>		66 085 000	
73	Tilskudd til senter for voldsutsatte barn, <i>kan overføres</i>		30 214 000	207 368 000
841	Samliv og konfliktløsning:			
21	Spesielle driftsutgifter, meklingsgodtgjørelse, <i>overslagsbevilgning</i>		10 946 000	
22	Opplæring, forskning, utvikling mv.		6 682 000	
23	Refusjon av utgifter til DNA-analyser, <i>overslagsbevilgning</i>		5 649 000	
70	Tilskudd til samlivstiltak, <i>kan nyttes under kap. 842 post 1 og kap. 858 post 1</i>		10 209 000	33 486 000
842	Familievern:			
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>		317 592 000	
21	Spesielle driftsutgifter		34 318 000	
70	Tilskudd til kirkens familieverntjeneste mv., <i>kan nyttes under post 1</i>		190 086 000	541 996 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
843	Adopsjonsstøtte:		
70	Tilskudd til foreldre som adopterer barn fra utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	12 172 000	12 172 000
844	Kontantstøtte:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	1 710 180 000	1 710 180 000
845	Barnetrygd:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	15 070 000 000	15 070 000 000
846	Familie- og oppveksttiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 50 og post 71</i>	13 359 000	
50	Norges forskningsråd, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 150 000	
60	Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn, <i>kan overføres</i>	30 564 000	
61	Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom, <i>kan nyttes under post 71</i>	224 441 000	
62	Utvikling i kommunene	81 468 000	
70	Barne- og ungdomsorganisasjoner	137 326 000	
71	Utviklings- og opplysningsarbeid mv., <i>kan nyttes under post 21</i>	18 800 000	
79	Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv., <i>kan overføres</i>	11 110 000	520 218 000
847	EUs ungdomsprogram:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 252 000	8 252 000
848	Barneombudet:		
1	Driftsutgifter	21 492 000	21 492 000
	Sum Familie og oppvekst		18 125 164 000

Barnevernet

853	Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker:		
1	Driftsutgifter	226 322 000	226 322 000
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	65 455 000	
22	Barnesakkyndig kommisjon	8 019 000	
50	Forskning og utvikling	18 234 000	
60	Kommunalt barnevern	727 377 000	
61	Utvikling i kommunene	20 108 000	
62	Tilskudd til barnevernsfaglig videreutdanning, <i>kan nyttes under post 72</i>	19 700 000	
71	Utvikling og opplysningsarbeid mv., <i>kan nyttes under post 21</i>	21 350 000	
72	Tilskudd til forskning og kompetanseutvikling i barnevernet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	106 570 000	986 813 000
855	Statlig forvaltning av barnevernet:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 22 og post 60</i>	3 765 556 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	23 605 000	
22	Kjøp av private barnevernstjenester, <i>kan nyttes under post 1</i>	2 561 017 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
60	Refusjon av kommunale utgifter til barnevern-tiltak, <i>kan nyttes under post 1</i>		415 176 000	6 765 354 000
856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere:			
1	Driftsutgifter		215 489 000	215 489 000
858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet:			
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 855 post 1</i>		258 188 000	
21	Spesielle driftsutgifter		14 246 000	272 434 000
	Sum Barnevernet			8 466 412 000

Forbrukerpolitikk

860	Forbrukerrådet:			
50	Basisbevilgning		133 997 000	
51	Markedsportaler		26 589 000	160 586 000
862	Positiv miljømerking:			
70	Driftstilskudd til offentlig stiftelse for positiv miljømerking		10 330 000	10 330 000
865	Forbrukerpolitiske tiltak:			
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>		2 196 000	
50	Forskning og undervisning, <i>kan nyttes under post 21</i>		9 455 000	
70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>		1 412 000	
79	EUs rammeprogram for forbrukerpolitikk, <i>kan overføres</i>		6 134 000	19 197 000
867	Sekretariatet for Markedsrådet og Forbrukertvistutvalget:			
1	Driftsutgifter		13 543 000	13 543 000
868	Forbrukertilsynet:			
1	Driftsutgifter		27 225 000	27 225 000
	Sum Forbrukerpolitikk			230 881 000

Likestilling og ikke-diskriminering

870	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda:			
1	Driftsutgifter		18 611 000	18 611 000
871	Likestilling og ikke-diskriminering:			
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>		11 611 000	
70	Likestilling mellom kjønn, <i>kan nyttes under post 21</i>		20 982 000	
72	Lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønn		11 578 000	
73	Likestillingssentre		6 454 000	
79	Internasjonalt likestillings- og ikke-diskrimineringsarbeid, <i>kan overføres</i>		3 642 000	54 267 000
872	Nedsatt funksjonsevne:			
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>		14 738 000	
70	Funksjonshemmedes organisasjoner		203 176 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
71	Universell utforming og økt tilgjengelighet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	28 277 000	
72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet	6 653 000	252 844 000
873	Likestillings- og diskrimineringsombudet:		
50	Basisbevilgning	42 929 000	42 929 000
	Sum Likestilling og ikke-diskriminering		368 651 000
	Sum Barne- og likestillingsdepartementet		27 352 267 000

Nærings- og fiskeridepartementet

Forvaltning og rammebetingelser

900	Nærings- og fiskeridepartementet:		
1	Driftsutgifter	430 794 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	52 650 000	
22	Trygg håndtering av norsk atomavfall og atomanlegg, <i>kan overføres</i>	58 000 000	
23	Digital Norway/Toppindustrisenteret AS	2 000 000	
30	Miljøtiltak Søve, <i>kan overføres</i>	20 600 000	
31	Miljøtiltak Svea og Lunckefjell, <i>kan overføres</i>	141 000 000	
60	Overføring til fylkeskommunene for tilskudd til regional næringsutvikling	15 000 000	
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	37 400 000	
71	Miljøtiltak Raufoss	6 200 000	
72	Tilskudd til beredskapsordninger	3 700 000	
73	Tilskudd til Ungt Entreprenørskap	29 100 000	
74	Tilskudd til Visit Svalbard AS	2 250 000	
75	Tilskudd til særskilte prosjekter, <i>kan overføres</i>	8 800 000	
76	Tilskudd til Standard Norge	32 700 000	
77	Tilskudd til sjømattiltak, <i>kan overføres</i>	9 750 000	
78	Tilskudd til Akvariet i Bergen	4 300 000	
81	Tilskudd til nasjonalt program for leverandør- utvikling	10 000 000	864 244 000
902	Justervesenet:		
1	Driftsutgifter	123 430 000	
21	Spesielle driftsutgifter	350 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 700 000	132 480 000
903	Norsk akkreditering:		
1	Driftsutgifter	53 140 000	53 140 000
904	Brønnøysundregistrene:		
1	Driftsutgifter	321 200 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 820 000	
22	Forvaltning av Altinn-løsningen, <i>kan overføres</i>	274 850 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	212 100 000	828 970 000
905	Norges geologiske undersøkelse:		
1	Driftsutgifter	171 850 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	73 710 000	245 560 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard:		
	1 Driftsutgifter	48 710 000	
	30 Sikrings- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
	31 Miljøtiltak Løkken, <i>kan overføres</i>	36 700 000	92 410 000
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk:		
	73 Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, <i>overslagsbevilgning</i>	2 030 000 000	2 030 000 000
910	Sjøfartsdirektoratet:		
	1 Driftsutgifter	387 000 000	387 000 000
911	Konkurransetilsynet:		
	1 Driftsutgifter	108 200 000	108 200 000
912	Klagenemndssekretariatet:		
	1 Driftsutgifter	18 230 000	
	22 Konkurranssekragenemnda	2 400 000	20 630 000
915	Regelrådet:		
	1 Driftsutgifter	10 795 000	10 795 000
917	Fiskeridirektoratet:		
	1 Driftsutgifter	402 230 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	10 700 000	
	22 Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	67 800 000	480 730 000
919	Diverse fiskeriformål:		
	74 Erstatninger, <i>kan overføres</i>	1 900 000	
	75 Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, <i>kan overføres</i>	29 300 000	
	76 Tilskudd til fiskeriforskning, <i>kan overføres</i>	22 100 000	
	79 Tilskudd til informasjon om ressursforvaltning, <i>kan overføres</i>	840 000	54 140 000
	Sum Forvaltning og rammebetingelser		5 308 299 000

Forskning og innovasjon

920	Norges forskningsråd:		
	50 Tilskudd til forskning	2 073 800 000	
	51 Tilskudd til atomforskning	102 500 000	2 176 300 000
922	Romvirksomhet:		
	50 Norsk Romsenter	68 780 000	
	70 Kontingent i European Space Agency (ESA)	217 310 000	
	71 Internasjonal romvirksomhet	426 770 000	
	72 Nasjonale følgemidler, <i>kan overføres</i>	20 400 000	
	73 EUs romprogrammer	355 100 000	
	74 Nasjonal infrastruktur og tekniske aktiviteter, <i>kan overføres</i>	41 400 000	1 129 760 000
923	Havforskningsinstituttet:		
	1 Driftsutgifter	584 880 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	397 050 000	
	22 Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	157 100 000	1 139 030 000
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer:		
	70 Tilskudd	29 520 000	29 520 000
926	Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy:		
	1 Driftsutgifter	158 093 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	83 850 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	55 000 000	296 943 000
928	Annen marin forskning og utvikling:		
50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	57 900 000	
72	Tilskudd til Nofima	103 700 000	161 600 000
930	Design og arkitektur Norge:		
70	Tilskudd	70 100 000	70 100 000
935	Patentstyret:		
1	Driftsutgifter	252 940 000	252 940 000
936	Klagenemnda for industrielle rettigheter:		
1	Driftsutgifter	7 830 000	7 830 000
	Sum Forskning og innovasjon		<u>5 264 023 000</u>

Markedsadgang og eksport

940	Internasjonaliseringstiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
73	Støtte ved kapitalvareeksport	81 000 000	91 000 000
	Sum Markedsadgang og eksport		<u>91 000 000</u>

Statlig eierskap

950	Forvaltning av statlig eierskap:		
21	Spesielle driftsutgifter	23 100 000	
51	Tapsavsetning, egenkapitalinnskudd til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	43 000 000	
52	Risikokapital, nytt investeringsselskap (Fornybar AS)	70 000 000	
54	Tapsavsetning, investeringskapital Investinor AS	35 000 000	
90	Kapitalinnskudd, nytt investeringsselskap (Fornybar AS)	130 000 000	
95	Egenkapitalinnskudd til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	43 000 000	
96	Aksjer	100 000 000	444 100 000
	Sum Statlig eierskap		<u>444 100 000</u>
	Sum Nærings- og fiskeridepartementet		<u>11 107 422 000</u>

Landbruks- og matdepartementet

Administrasjon m.m.

1100	Landbruks- og matdepartementet:		
1	Driftsutgifter	163 279 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 555 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold - ordinære forvaltningsorganer, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 50</i>	2 720 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
	50	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold - forvaltningsorganer med særskilte fullmakter	292 000	168 846 000
		Sum Administrasjon m.m.		168 846 000
Matpolitikk				
1112		Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet:		
	50	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, Veterinærinstituttet	97 252 000	97 252 000
1115		Mattilsynet:		
	1	Driftsutgifter	1 348 935 000	
	22	Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	13 492 000	
	71	Tilskudd til erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	4 200 000	1 366 627 000
		Sum Matpolitikk		1 463 879 000
Forskning, innovasjon og kunnskapsutvikling				
1136		Kunnskapsutvikling m.m.:		
	50	Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap, Norsk institutt for bioøkonomi	235 921 000	235 921 000
1137		Forskning og innovasjon:		
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	242 827 000	
	51	Basisbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	187 822 000	
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	3 564 000	
	54	Næringsrettet matforskning mv.	160 000 000	
	70	Innovasjonsaktivitet mv., <i>kan overføres</i>	8 375 000	
	71	Bioøkonomiordningen, <i>kan overføres</i>	2 832 000	605 420 000
		Sum Forskning, innovasjon og kunnskapsutvikling		841 341 000
Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak				
1138		Støtte til organisasjoner m.m.:		
	71	Internasjonalt skogpolitisk samarbeid - organisasjoner og prosesser, <i>kan overføres</i>	1 268 000	
	72	Stiftelsen Norsk senter for økologisk landbruk (NORSØK)	7 068 000	8 336 000
1139		Genressurser, miljø- og ressursregistreringer:		
	71	Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	24 596 000	24 596 000
1142		Landbruksdirektoratet:		
	1	Driftsutgifter	222 365 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 312 000	
	50	Arealressurskart	7 658 000	
	60	Tilskudd til veterinærdekning	146 373 000	
	70	Tilskudd til fjellstuer	819 000	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	4 460 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
72	Erstatninger ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite, <i>overslagsbevilgning</i>	452 000	
73	Tilskudd til erstatninger mv. etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon, <i>overslagsbevilgning</i>	55 610 000	
74	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	1 000 000	
80	Radioaktivitetstiltak, <i>kan overføres</i>	500 000	440 549 000
1148	Naturskade - erstatninger:		
71	Naturskade, erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	156 000 000	156 000 000
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i skogbruket:		
51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	3 530 000	
71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i>	92 300 000	
73	Tilskudd til skog-, klima- og energitiltak, <i>kan overføres</i>	48 899 000	144 729 000
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 500 000	
50	Tilskudd til Landbrukets Utviklingsfond	1 123 553 000	
70	Markedsregulering, <i>kan overføres</i>	317 809 000	
71	Tilskudd til erstatninger m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	43 000 000	
73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	3 483 204 000	
74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	8 361 247 000	
77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	256 880 000	
78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	1 504 800 000	15 107 993 000
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen:		
51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	32 800 000	
72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	6 500 000	
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	76 700 000	
79	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	2 600 000	118 600 000
1161	Myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver på statsgrunn:		
70	Tilskudd til Statskog SFs myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver	14 293 000	
75	Tilskudd til oppsyn i statsallmenninger	10 212 000	24 505 000
	Sum Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak		16 025 308 000
	Sum Landbruks- og matdepartementet		18 499 374 000

Samferdselsdepartementet

Administrasjon m.m.

1300	Samferdselsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	190 400 000	
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	45 200 000	
71	Tilskudd til trafikksikkerhetsformål mv.	57 000 000	
72	Tilskudd til samferdselsberedskap	3 100 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
	74	Tilskudd til Redningsselskapet	83 500 000	
	75	Tilskudd til Telemuseet	6 600 000	385 800 000
1301		Forskning og utvikling mv.:		
	21	Utredninger vedrørende miljø, trafikk-sikkerhet mv.	16 000 000	
	50	Samferdselsforskning, <i>kan overføres</i>	167 300 000	183 300 000
		Sum Administrasjon m.m.		<u>569 100 000</u>

Luftfartsformål

1310		Flytransport:		
	70	Kjøp av innenlandske flyruter, <i>kan overføres</i>	725 700 000	725 700 000
1311		Tilskudd til regionale flyplasser:		
	71	Tilskudd til ikke-statlige flyplasser, <i>kan overføres</i>	30 100 000	30 100 000
1313		Luftfartstilsynet:		
	1	Driftsutgifter	222 300 000	222 300 000
1314		Statens havarikommisjon for transport:		
	1	Driftsutgifter	74 300 000	74 300 000
		Sum Luftfartsformål		<u>1 052 400 000</u>

Vegformål

1320		Statens vegvesen:		
	23	Drift og vedlikehold av riksveger, trafikant- og kjøretøytilsyn m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 29, post 30, post 31 og post 72</i>	11 982 800 000	
	29	Vederlag til OPS-prosjekter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23 og post 30</i>	989 300 000	
	30	Riksveginvesteringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23, post 29, post 31 og post 72</i>	14 173 000 000	
	31	Skredsikring riksveger, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30</i>	638 200 000	
	34	Kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, <i>kan overføres</i>	272 500 000	
	36	E16 over Filefjell, <i>kan overføres</i>	119 100 000	
	37	E6 vest for Alta, <i>kan overføres</i>	135 000 000	
	61	Rentekompensasjon for transporttiltak i fylkene	181 700 000	
	62	Skredsikring fylkesveger, <i>kan overføres</i>	758 700 000	
	63	Tilskudd til gang- og sykkelveger, <i>kan overføres</i>	76 400 000	
	72	Kjøp av riksvegferjetjenester, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23 og post 30</i>	1 234 800 000	30 561 500 000
1321		Nye Veier AS:		
	70	Tilskudd til Nye Veier AS	5 278 800 000	5 278 800 000
1323		Vegtilsynet:		
	1	Driftsutgifter	19 100 000	19 100 000
		Sum Vegformål		<u>35 859 400 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Særskilte transporttiltak			
1330	Særskilte transporttiltak:		
60	Utvidet TT-ordning for brukere med særskilte behov, <i>kan overføres</i>	90 400 000	
61	Belønningsordningen for bedre kollektivtransport mv. i byområdene, <i>kan overføres, kan nyttes under post 64</i>	631 500 000	
63	Særskilt tilskudd til store kollektivprosjekter, <i>kan overføres</i>	785 000 000	
64	Belønningsmidler til bymiljøavtaler og byvekstavtaler, <i>kan overføres</i>	750 000 000	
65	Konkurransen Smartere transport	15 000 000	
70	Kjøp av sjøtransporttjenester på strekningen Bergen-Kirkenes	700 800 000	
75	Tilskudd for reduserte bompengetakster utenfor byområdene	516 400 000	
76	Reiseplanlegger og elektronisk billettering	50 500 000	
77	Kjøp av tjenester fra Entur AS	13 900 000	3 553 500 000
	Sum Særskilte transporttiltak		<u>3 553 500 000</u>

Jernbaneformål

1352	Jernbanedirektoratet:		
1	Driftsutgifter	458 200 000	
21	Spesielle driftsutgifter - planer og utredninger, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	203 700 000	
70	Kjøp av persontransport med tog, <i>kan overføres</i>	3 484 100 000	
71	Kjøp av infrastruktur tjenester - drift og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72, post 73 og post 74</i>	7 792 700 000	
72	Kjøp av infrastruktur tjenester - planlegging av investeringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71 og post 73</i>	2 137 800 000	
73	Kjøp av infrastruktur tjenester - investeringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71, post 72 og post 74</i>	8 896 200 000	22 972 700 000
1354	Statens jernbanetilsyn:		
1	Driftsutgifter	72 000 000	
21	Spesielle driftsutgifter - tilsyn med tau- og kabelbaner og fornøylesinnretninger	20 200 000	92 200 000
	Sum Jernbaneformål		<u>23 064 900 000</u>

Kystforvaltning

1360	Kystverket:	
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	1 696 100 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 100 000
30	Nyanlegg og større vedlikehold, <i>kan overføres</i>	415 400 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	34	Kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, <i>kan overføres</i>	39 300 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	260 300 000
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres</i>	31 100 000
	71	Tilskudd til havnesamarbeid	10 600 000
	72	Tilskudd for overføring av gods fra veg til sjø, <i>kan overføres</i>	75 200 000
1361		Samfunnet Jan Mayen:	2 546 100 000
	1	Driftsutgifter	47 700 000
	30	Nytt hovedbygg på Jan Mayen	5 000 000
1362		Oljevern- og miljøsender i Lofoten og Vesterålen:	
	50	Tilskudd	27 300 000
		Sum Kystforvaltning	2 626 100 000

Post og telekommunikasjoner

1370	Posttjenester:		
	70	Kjøp av post- og banktjenester	261 700 000
1380	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet:		261 700 000
	1	Driftsutgifter	197 300 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 800 000
	70	Tilskudd til telesikkerhet og -beredskap, <i>kan overføres</i>	183 000 000
	71	Tilskudd til bredbåndsutbygging, <i>kan overføres</i>	69 700 000
		Sum Post og telekommunikasjoner	725 500 000
		Sum Samferdselsdepartementet	67 450 900 000

Klima- og miljødepartementet

Fellesoppgaver, forskning, internasjonalt arbeid m.m.

1400	Klima- og miljødepartementet:		
	1	Driftsutgifter	286 283 000
	21	Spesielle driftsutgifter	84 608 000
	50	Helhetlig profilering, grønne løsninger	10 000 000
	62	Den naturlige skolesekken	2 409 000
	70	Frivillige miljøorganisasjoner og allmennyttige miljøstiftelser	57 402 000
	71	Internasjonale organisasjoner	85 133 000
	74	Tilskudd til AMAP, <i>kan overføres</i>	4 345 000
	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	109 480 000
1410	Miljøforskning og miljøovervåking:		639 660 000
	21	Miljøovervåking og miljødata	263 952 000
	50	Basisbevilgninger til miljøforsknings- instituttene	187 193 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	51	Forskningsprogrammer m.m.	276 503 000
	53	Internasjonalt samarbeid om miljøforskning	6 750 000
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøforsknings- instituttene	52 441 000
	72	Tilskudd til GenØk - Senter for biosikkerhet	5 000 000
1411		Artsdatabanken:	791 839 000
	1	Driftsutgifter	31 670 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 50 og 70</i>	6 275 000
	50	Arter og naturtyper, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 21 og 70</i>	16 942 000
	70	Tilskudd til arter og naturtyper, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 21 og 50</i>	11 441 000
1412		Meteorologiformål:	66 328 000
	50	Meteorologisk institutt	302 982 000
	70	Internasjonale samarbeidsprosjekt	166 297 000
		Sum Fellesoppgaver, forskning, internasjonalt arbeid m.m.	1 967 106 000

Klima, naturmangfold og forurensning

1420	Miljødirektoratet:	
	1	Driftsutgifter
	21	Spesielle driftsutgifter
	22	Statlige vannmiljøtiltak
	23	Oppdrags- og gebyrrelatert virksomhet, <i>kan overføres</i>
	30	Statlige erverv, båndlegging av frilufts- områder, <i>kan overføres</i>
	31	Tiltak i verneområder, <i>kan overføres</i>
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner, <i>kan overføres</i>
	33	Statlige erverv, nytt vern, <i>kan overføres</i>
	35	Statlige erverv, skogvern, <i>kan overføres</i>
	37	Skogplanting, <i>kan overføres</i>
	38	Restaurering av myr og annen våtmark, <i>kan overføres</i>
	39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 69 og 79</i>
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing, <i>kan overføres</i>
	63	Returordning for kasserte fritidsbåter
	64	Skrantesykeprøver fra fallvilt
	65	Tiltak i kommuner med ulverevir i Hedmark, Akershus og Østfold
	69	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 79</i>
	70	Tilskudd til vannmiljøtiltak, <i>kan overføres</i>
	71	Marin forsøpling, <i>kan overføres</i>
	72	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt, <i>overslagsbevilgning</i>
	73	Tilskudd til rovvilttiltak, <i>kan overføres</i>

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	74	CO ₂ -kompensasjonsordning for industrien	496 041 000
	75	Utbetaling av vrakpant, <i>overslagsbevilgning</i>	701 518 000
	76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning</i>	119 462 000
	77	Diverse organisasjoner og stiftelser m.m.	14 416 000
	78	Friluftsførmål, <i>kan overføres</i>	179 821 000
	79	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 69</i>	450 000
	81	Naturarv og kulturlandskap, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	51 261 000
	82	Tilskudd til truede arter og naturtyper, <i>kan overføres</i>	40 455 000
	84	Internasjonalt samarbeid	4 964 000
	85	Naturinformasjonssentre, <i>kan overføres</i>	62 114 000
1422		Miljøvennlig skipsfart:	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 438 000
1423		Radioaktiv forurensning i det ytre miljø:	
	1	Driftsutgifter	16 735 000
1424		MAREANO:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	39 429 000
1425		Vilt- og fisketiltak:	
	1	Driftsutgifter	15 132 000
	21	Spesielle driftsutgifter	30 131 000
	70	Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	14 446 000
	71	Tilskudd til viltformål, <i>kan overføres</i>	35 600 000
		Sum Klima, naturmangfold og forurensning	95 309 000
			4 182 435 000

Kulturminner og kulturmiljø

1429		Riksentikvaren:		
	1	Driftsutgifter	145 383 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	36 829 000	
	22	Bevaringsoppgaver, <i>kan overføres</i>	24 182 000	
	50	Tilskudd til samisk kulturminnearbeid	3 523 000	
	60	Kulturminnearbeid i kommunene	8 716 000	
	70	Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner, <i>kan overføres</i>	33 164 000	
	71	Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kulturlandskap, <i>kan overføres</i>	142 015 000	
	72	Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner, <i>kan overføres</i>	51 545 000	
	73	Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalderen og brannsikring, <i>kan overføres</i>	45 952 000	
	74	Tilskudd til fartøyvern, <i>kan overføres</i>	61 883 000	
	75	Tilskudd til fartøyvernsentrene, <i>kan overføres</i>	15 757 000	
	77	Tilskudd til verdiskapingsarbeid på kulturminneområdet, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
	79	Tilskudd til verdensarven, <i>kan overføres</i>	57 036 000	633 985 000
1432		Norsk kulturminnefond:		
	50	Til disposisjon for kulturminnetiltak	92 378 000	92 378 000
		Sum Kulturminner og kulturmiljø		726 363 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Nord- og polarområdene			
1471	Norsk Polarinstitutt:		
1	Driftsutgifter	228 529 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	72 067 000	
50	Stipend	498 000	301 094 000
1472	Svalbard miljøvernfond:		
50	Overføringer til Svalbard miljøvernfond	17 658 000	17 658 000
1473	Kings Bay AS:		
70	Tilskudd	21 642 000	21 642 000
1474	Fram - Nordområdesenter for klima- og miljøforskning:		
50	Tilskudd til statlige mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	23 793 000	
70	Tilskudd til private mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	28 000 000	51 793 000
	Sum Nord- og polarområdene		392 187 000
Internasjonalt klimaarbeid			
1481	Klimakvoter:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 441 000	
22	Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	180 000 000	
23	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, <i>kan overføres</i>	310 000	184 751 000
1482	Internasjonale klima- og utviklingstiltak:		
1	Driftsutgifter	98 457 000	
73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	2 901 543 000	3 000 000 000
	Sum Internasjonalt klimaarbeid		3 184 751 000
	Sum Klima- og miljødepartementet		10 452 842 000
Finansdepartementet			
Finansadministrasjon			
1600	Finansdepartementet:		
1	Driftsutgifter	373 600 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	77 600 000	
70	Forskning på og allmennopplysning om finansmarkedet	12 300 000	463 500 000
1602	Finanstilsynet:		
1	Driftsutgifter	361 200 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	25 400 000	386 600 000
1605	Direktoratet for økonomistyring:		
1	Driftsutgifter	458 100 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 800 000	473 900 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
1608		Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring:		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 841 000	18 841 000
		Sum Finansadministrasjon		<u>1 342 841 000</u>
Skatte- og avgiftsadministrasjon				
1610		Tolletaten:		
	1	Driftsutgifter	1 490 900 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	90 300 000	1 581 200 000
1618		Skatteetaten:		
	1	Driftsutgifter	5 773 600 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	195 300 000	
	22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	576 500 000	
	23	Spesielle driftsutgifter, a-ordningen	89 900 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	112 300 000	
	70	Tilskudd	3 500 000	6 751 100 000
		Sum Skatte- og avgiftsadministrasjon		<u>8 332 300 000</u>
Offisiell statistikk				
1620		Statistisk sentralbyrå:		
	1	Driftsutgifter	566 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	247 700 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 600 000	828 300 000
		Sum Offisiell statistikk		<u>828 300 000</u>
Andre formål				
1632		Kompensasjon for merverdiavgift:		
	61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>overslagsbevilgning</i>	23 650 000 000	
	72	Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i>	2 160 000 000	25 810 000 000
1633		Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift:		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	6 300 000 000	6 300 000 000
		Sum Andre formål		<u>32 110 000 000</u>
Statsgjeld, renter og avdrag mv.				
1650		Statsgjeld, renter mv.:		
	1	Driftsutgifter	43 100 000	
	89	Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	8 872 400 000	8 915 500 000
		Sum Statsgjeld, renter og avdrag mv.		<u>8 915 500 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Statlige fordringer, avsetninger mv.			
1670	Avsetninger til Den nordiske investeringsbank:		
50	Tapsfond for miljølåneordningen	10 000 000	10 000 000
	Sum Statlige fordringer, avsetninger mv.		10 000 000
	Sum Finansdepartementet		51 538 941 000
Forsvarsdepartementet			
1700	Forsvarsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	802 665 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>overslagsbevilgning</i>	125 150 000	
43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	15 722 000	
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	64 734 000	
73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	28 886 000	
78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	305 523 000	1 342 680 000
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	3 907 588 000	
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan</i> <i>nyttes under kap. 1761, post 47</i>	2 706 455 000	6 614 043 000
1716	Forsvarets forskningsinstitutt:		
51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	186 572 000	186 572 000
1720	Felleskapasiteter i Forsvaret:		
1	Driftsutgifter	9 666 656 000	
71	Overføring til andre, <i>kan overføres</i>	21 567 000	9 688 223 000
1723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet:		
1	Driftsutgifter	269 465 000	269 465 000
1731	Hæren:		
1	Driftsutgifter	5 066 104 000	5 066 104 000
1732	Sjøforsvaret:		
1	Driftsutgifter	4 114 269 000	4 114 269 000
1733	Luftforsvaret:		
1	Driftsutgifter	4 936 621 000	4 936 621 000
1734	Heimevernet:		
1	Driftsutgifter	1 241 819 000	1 241 819 000
1735	Etterretningstjenesten:		
21	Spesielle driftsutgifter	1 905 510 000	1 905 510 000
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760,</i> <i>post 45</i>	1 590 612 000	
44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonal- finansiert andel, <i>kan overføres</i>	96 331 000	
45	Større utstysranskaffelser og vedlikehold, <i>kan</i> <i>overføres, kan nyttes under kap. 1761, post 45</i>	5 914 782 000	
48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	71 500 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>		92 430 000	7 765 655 000
1761	Nye kampfly med baseløsning:			
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1761, post 45</i>		187 712 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>		7 787 467 000	
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 47</i>		1 022 487 000	8 997 666 000
1790	Kystvakten:			
1	Driftsutgifter		1 027 838 000	1 027 838 000
1791	Redningshelikoptertjenesten:			
1	Driftsutgifter		854 745 000	854 745 000
1792	Norske styrker i utlandet:			
1	Driftsutgifter		1 009 909 000	1 009 909 000
	Sum Forsvarsdepartementet			<u>55 021 119 000</u>

Olje- og energidepartementet

Administrasjon

1800	Olje- og energidepartementet:			
1	Driftsutgifter		189 489 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>		27 000 000	
50	Overføring til andre forvaltningsorganer, <i>kan overføres</i>		500 000	
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner mv.		22 800 000	
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum		13 500 000	
72	Tilskudd til olje- og energiformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>		5 000 000	258 289 000
	Sum Administrasjon			<u>258 289 000</u>

Petroleum

1810	Oljedirektoratet:			
1	Driftsutgifter		298 400 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		36 000 000	
23	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, <i>kan overføres</i>		117 000 000	451 400 000
1811	Statoil ASA:			
96	Aksjer		1 900 000 000	1 900 000 000
1815	Petoro AS:			
70	Administrasjon		351 000 000	
72	Administrasjon, Petoro Iceland AS		1 500 000	
73	Statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk kontinentalsokkel, <i>kan overføres</i>		28 700 000	381 200 000
	Sum Petroleum			<u>2 732 600 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Energi og vannressurser			
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat:		
1	Driftsutgifter	541 500 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	30 500 000	
22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 45, 60 og 72</i>	212 000 000	
23	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, <i>kan overføres</i>	87 000 000	
26	Driftsutgifter, reguleringsmyndighet for energi	55 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	17 000 000	
60	Tilskudd til flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72</i>	20 000 000	
72	Tilskudd til flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60</i>	5 000 000	
74	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, <i>kan overføres</i>	6 600 000	974 600 000
1825	Energiomlegging, energi- og klimateknologi:		
50	Overføring til Klima- og energifondet	2 670 000 000	2 670 000 000
	Sum Energi og vannressurser		<u>3 644 600 000</u>

Forskning og næringsutvikling

1830	Forskning og næringsutvikling:		
50	Overføring til Norges forskningsråd	761 700 000	
70	Tilskudd til Nordisk energiforskning	11 300 000	
72	Tilskudd til Norwegian Energy Partners	34 000 000	807 000 000
	Sum Forskning og næringsutvikling		<u>807 000 000</u>

CO₂-håndtering

1840	CO ₂ -håndtering:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 70 og 72</i>	4 500 000	
50	Forskning, utvikling og demonstrasjon av CO ₂ -håndtering	182 500 000	
70	Administrasjon, Gassnova SF, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 21 og 72</i>	107 000 000	
71	Tilskudd til Teknologisenter for CO ₂ -fangst på Mongstad	195 000 000	
72	Fullskala CO ₂ -håndtering, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 21 og 70</i>	20 000 000	509 000 000
	Sum CO ₂ -håndtering		<u>509 000 000</u>
	Sum Olje- og energidepartementet		<u>7 951 489 000</u>

Kap.	Post		Kroner	Kroner
Ymse				
2309	Tilfeldige utgifter:			
1	Driftsutgifter		4 900 000 000	4 900 000 000
	Sum Ymse			4 900 000 000
Statsbankene				
2410	Statens lånekasse for utdanning:			
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>		392 153 000	
50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>		6 910 577 000	
70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>		2 785 025 000	
71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>		775 837 000	
72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>		1 011 496 000	
73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>		610 420 000	
74	Tap på utlån		385 550 000	
90	Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning</i>		27 165 770 000	40 036 828 000
2412	Husbanken:			
1	Driftsutgifter		345 572 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		11 285 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		47 699 000	
71	Tap på utlånsvirksomhet		13 000 000	
72	Rentestøtte		4 500 000	
90	Lån fra Husbanken, <i>overslagsbevilgning</i>		15 030 000 000	15 452 056 000
2421	Innovasjon Norge:			
50	Innovasjon - prosjekter, fond		514 000 000	
51	Tapsavsetning, såkornfond og koinvesteringsfond		37 200 000	
53	Risikoavlastning, såkornfond og koinvesteringsfond		18 800 000	
70	Basiskostnader		168 100 000	
71	Innovative næringsmiljøer, <i>kan overføres</i>		126 600 000	
72	Innovasjonskontrakter, <i>kan overføres</i>		278 700 000	
74	Reiseliv, profilering og kompetanse, <i>kan overføres</i>		545 000 000	
76	Miljøteknologi, <i>kan overføres</i>		465 500 000	
77	Tilskudd til pre-såkornfond		50 000 000	
78	Administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond		3 400 000	
90	Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, <i>overslagsbevilgning</i>		48 500 000 000	
95	Egenkapital, såkornfond og koinvesteringsfond		106 300 000	50 813 600 000
2426	Siva SF:			
70	Tilskudd		63 950 000	
71	Tilskudd til testfasiliteter		100 000 000	163 950 000
2429	Eksportkreditt Norge AS:			
70	Tilskudd		112 650 000	
71	Viderefakturerte utgifter		200 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
90	Utlån		7 000 000 000	7 112 850 000
	Sum Statsbankene			<u>113 579 284 000</u>

Statlig petroleumsvirksomhet

2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten:			
30	Investeringer		25 000 000 000	25 000 000 000
	Sum Statlig petroleumsvirksomhet			<u>25 000 000 000</u>

Statens forretningsdrift

2445	Statsbygg:			
24	Driftsresultat:			
	1 Driftsinntekter	-4 860 000 000		
	2 Driftsutgifter	2 115 069 000		
	3 Avskrivninger	1 092 814 000		
	4 Renter av statens kapital	86 000 000		
	5 Til investeringsformål	<u>1 129 976 000</u>	-436 141 000	
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>		206 401 000	
32	Prosjektering og igangsetting av kurant-prosjekter, <i>kan overføres</i>		250 000 000	
33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>		2 874 486 000	
34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>		500 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		301 505 000	
49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>		<u>248 309 000</u>	3 944 560 000
2460	Garantiinstituttet for eksportkreditt:			
24	Driftsresultat:			
	1 Driftsinntekter	-188 000 000		
	2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>188 000 000</u>	0	
71	Tilskudd til garantiordningen for kjøp av skip fra verft i Norge til bruk i Norge		<u>10 000 000</u>	10 000 000
2470	Statens pensjonskasse:			
24	Driftsresultat:			
	1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-664 825 000		
	2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	484 922 000		
	3 Avskrivninger	135 451 000		
	4 Renter av statens kapital	1 249 000		
	5 Til investeringsformål	<u>25 000 000</u>	-18 203 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		<u>40 741 000</u>	22 538 000
2490	NVE Anlegg:			
24	Driftsresultat:			
	1 Driftsinntekter	-80 000 000		
	2 Driftsutgifter	75 200 000		
	3 Avskrivninger	4 600 000		
	4 Renter av statens kapital	<u>200 000</u>	0	0
	Sum Statens forretningsdrift			<u>3 977 098 000</u>

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Folketrygden			
Foreldrepenger			
2530	Foreldrepenger:		
70	Foreldrepenger ved fødsel, <i>overslagsbevilgning</i>	19 960 000 000	
71	Engangsstønad ved fødsel og adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	605 000 000	
72	Feriepenger av foreldrepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	490 000 000	
73	Foreldrepenger ved adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	58 000 000	21 113 000 000
	Sum Foreldrepenger		<u>21 113 000 000</u>
Arbeidsliv			
2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	85 000 000	85 000 000
2541	Dagpenger:		
70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	13 043 000 000	13 043 000 000
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.:		
70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i>	795 000 000	795 000 000
	Sum Arbeidsliv		<u>13 923 000 000</u>
Sosiale formål			
2620	Stønad til enslig mor eller far:		
70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	2 170 000 000	
72	Stønad til barnetilsyn til enslig mor eller far i arbeid, <i>overslagsbevilgning</i>	169 000 000	
73	Tilleggsstønader og stønad til skolepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	91 275 000	
76	Bidragforskott	670 000 000	3 100 275 000
2650	Sykepenger:		
70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i>	37 490 000 000	
71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i>	1 490 000 000	
72	Pleie-, opplærings- og omsorgspenger mv., <i>overslagsbevilgning</i>	1 210 000 000	
73	Tilskudd til tilretteleggingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	330 400 000	
75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 070 000 000	42 590 400 000
2651	Arbeidsavklaringspenger:		
70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	34 812 000 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	71 Tilleggsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	267 260 000	
	72 Legeerklæringer	415 000 000	35 494 260 000
2655	Uførhet:		
	70 Uføretrygd, <i>overslagsbevilgning</i>	86 330 000 000	
	75 Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i>	83 000 000	
	76 Yrkesskadetrygd gml. lovgivning, <i>overslagsbevilgning</i>	43 000 000	86 456 000 000
2661	Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.:		
	70 Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 900 870 000	
	71 Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 549 375 000	
	72 Stønad til servicehund	5 000 000	
	73 Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning	128 000 000	
	74 Tilskudd til biler	809 875 000	
	75 Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler	3 211 180 000	
	76 Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester	301 600 000	
	77 Ortopediske hjelpemidler	1 533 025 000	
	78 Høreapparater	711 975 000	
	79 Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år	49 030 000	10 199 930 000
2670	Alderdom:		
	70 Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	73 430 000 000	
	71 Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	142 030 000 000	
	72 Inntektpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 520 000 000	
	73 Særtilllegg, pensjonstillegg mv., <i>overslagsbevilgning</i>	6 080 000 000	223 060 000 000
2680	Etterlatte:		
	70 Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 110 000 000	
	71 Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	820 000 000	
	72 Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	81 000 000	
	74 Utdanningsstønad	300 000	
	75 Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	4 900 000	2 016 200 000
2686	Stønad ved gravferd:		
	70 Stønad ved gravferd, <i>overslagsbevilgning</i>	190 110 000	190 110 000
	Sum Sosiale formål		403 107 175 000

Helsetjenester

2711	Spesialisthelsetjeneste mv.:		
	70 Spesialisthjelp	2 007 600 000	
	71 Psykologhjelp	305 600 000	
	72 Tannbehandling	2 411 600 000	
	76 Private laboratorier og røntgeninstitut	998 200 000	5 723 000 000
2751	Legemidler mv.:		
	70 Legemidler	10 162 200 000	
	71 Legeerklæringer	6 000 000	
	72 Medisinsk forbruksmateriell	2 018 300 000	12 186 500 000
2752	Refusjon av egenbetaling:		
	70 Egenandelstak 1	5 098 200 000	
	71 Egenandelstak 2	1 089 500 000	6 187 700 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
2755	Helsetjenester i kommunene mv.:		
62	Fastlønnsordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i>	380 000 000	
70	Allmennlegehjelp	4 996 000 000	
71	Fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i>	1 161 800 000	
72	Jordmorhjelp	62 000 000	
73	Kiropraktorbehandling	157 000 000	
75	Logopedisk og ortoptisk behandling	162 000 000	6 918 800 000
2756	Andre helsetjenester:		
70	Helsetjenester i annet EØS-land	23 000 000	
71	Helsetjenester i utlandet mv.	485 000 000	
72	Helsetjenester til utenlandsboende mv.	215 000 000	723 000 000
2790	Andre helsetiltak:		
70	Bidrag	234 000 000	234 000 000
	Sum Helsetjenester		31 973 000 000
	Sum Folketrygden		470 116 175 000

Statens pensjonsfond utland

2800	Statens pensjonsfond utland:		
50	Overføring til fondet	183 049 000 000	183 049 000 000
	Sum Statens pensjonsfond utland		183 049 000 000

Totale utgifter:	1 613 108 795 000
------------------	-------------------

Kap. Post		Kroner	Kroner
Inntekter:			
Inntekter under departementene			
Regjering			
3021	Statsrådet:		
2	Diverse refusjoner	100 000	100 000
3024	Regjeringsadvokaten:		
1	Erstatning for utgifter i rettssaker	18 500 000	18 500 000
	Sum Regjering		18 600 000
Stortinget og underliggende institusjoner			
3041	Stortinget:		
1	Salgsinntekter	8 300 000	
3	Leieinntekter	1 100 000	9 400 000
3051	Riksrevisjonen:		
1	Refusjon innland	2 200 000	
2	Refusjon utland	300 000	2 500 000
	Sum Stortinget og underliggende institusjoner		11 900 000
Utenriksdepartementet			
3100	Utenriksdepartementet:		
1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	16 862 000	
2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	202 432 000	
5	Refusjon spesialutsendinger mv.	46 092 000	
90	Tilbakebetaling av nødlån fra utlandet	318 000	265 704 000
	Sum Utenriksdepartementet		265 704 000
Kunnskapsdepartementet			
3220	Utdanningsdirektoratet - direktoratet for barnehage, grunnopplæring og IKT:		
1	Inntekter ved oppdrag	5 901 000	
2	Salgsinntekter mv.	1 233 000	7 134 000
3222	Statlige videregående skoler og fjernundervisningstjenester:		
2	Salgsinntekter mv.	7 857 000	7 857 000
3225	Tiltak i grunnopplæringen:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	55 119 000	55 119 000
3229	Norges grønne fagskole - Vea:		
2	Salgsinntekter mv.	1 790 000	
61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 196 000	2 986 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem:		
	1	Inntekter ved oppdrag	46 435 000	
	2	Salgsinntekter mv.	10 268 000	56 703 000
3256		Kompetanse Norge:		
	1	Inntekter ved oppdrag	11 699 000	
	2	Salgsinntekter mv.	360 000	12 059 000
3280		Felles enheter:		
	1	Eksterne inntekter NOKUT	10 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 372 000	1 382 000
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler:		
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	10 000
3288		Internasjonale samarbeidstiltak:		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	6 026 000	6 026 000
		Sum Kunnskapsdepartementet		149 276 000

Kulturdepartementet

3300		Kulturdepartementet:		
	1	Ymse inntekter	83 000	83 000
3320		Norsk kulturråd:		
	1	Ymse inntekter	5 645 000	5 645 000
3322		Bygg og offentlige rom:		
	1	Ymse inntekter	132 000	132 000
3323		Musikk og scenekunst:		
	1	Ymse inntekter	327 000	
	2	Billett- og salgsinntekter m.m.	24 801 000	25 128 000
3325		Allmenne kulturformål:		
	1	Ymse inntekter	24 215 000	24 215 000
3326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål:		
	1	Ymse inntekter	10 428 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	15 435 000	25 863 000
3329		Arkivformål:		
	1	Ymse inntekter	6 439 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	19 027 000	25 466 000
3334		Film- og medieformål:		
	1	Ymse inntekter	5 649 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	9 259 000	
	70	Gebyr	1 900 000	16 808 000
3339		Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser:		
	2	Gebyr - lotterier	6 691 000	
	4	Gebyr - stiftelser	160 000	
	7	Inntekter ved oppdrag	6 248 000	13 099 000
3342		Kirkebygg og gravplasser:		
	1	Ymse inntekter	19 601 000	
	2	Leieinntekter m.m.	3 883 000	23 484 000
		Sum Kulturdepartementet		159 923 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Justis- og beredskapsdepartementet			
3400	Justis- og beredskapsdepartementet:		
1	Diverse inntekter	5 360 000	
2	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	1 243 000	6 603 000
3410	Domstolene:		
1	Rettsgebyr	385 993 000	
2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene	23 243 000	
3	Diverse refusjoner	1 821 000	
4	Vernesaker jordskiftedomstolene	5 958 000	417 015 000
3430	Kriminalomsorgen:		
2	Arbeidsdriftens inntekter	88 308 000	
3	Andre inntekter	24 460 000	
4	Tilskudd	2 340 000	115 108 000
3432	Kriminalomsorgens høyskole og utdannings-		
	senter:		
3	Andre inntekter	1 035 000	1 035 000
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:		
1	Gebyr - pass og våpen	258 868 000	
2	Refusjoner mv.	272 715 000	
3	Salgsinntekter	75 875 000	
4	Gebyr - vaktelskap	2 000 000	
6	Gebyr - utlendingssaker	268 685 000	
7	Gebyr - sivile gjøremål	833 207 000	
8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond	21 258 000	1 732 608 000
3442	Politihøgskolen:		
2	Diverse inntekter	16 287 000	
3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og		
	øvingssenter	18 110 000	34 397 000
3444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST):		
2	Refusjoner	14 500 000	14 500 000
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og		
	beredskap:		
1	Gebyr	147 254 000	
3	Diverse inntekter	26 177 000	
6	Refusjon	2 173 000	175 604 000
3454	Redningshelikopter-tjenesten:		
1	Refusjoner	25 877 000	25 877 000
3456	Nød- og beredskapskommunikasjon:		
1	Abonnementsinntekter	339 329 000	
2	Refusjoner driftsutgifter	42 204 000	
3	Refusjoner spesielle driftsutgifter - tjenester		
	og produkter	94 969 000	
4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og		
	vedlikehold	9 352 000	485 854 000
3469	Vergemålsordningen:		
1	Vergemåls-/representantordning,		
	ODA-godkjente utgifter	9 378 000	9 378 000
3470	Fri rettshjelp:		
1	Tilkjente saksomkostninger m.m.	3 948 000	3 948 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3473	Statens sivilrettsforvaltning:		
1	Diverse inntekter	5 000	5 000
3474	Konfliktråd:		
2	Refusjoner	681 000	681 000
3490	Utlendingsdirektoratet:		
1	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakeven- ding for flyktninger, ODA-godkjente utgifter	115 510 000	
3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	9 849 000	
4	Asylmottak, ODA-godkjente utgifter	716 358 000	
5	Refusjonsinntekter	8 672 000	
6	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter	8 049 000	858 438 000
3496	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere:		
1	Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter	150 400 000	
2	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, min- dreårige flyktninger, ODA-godkjente utgifter	113 874 000	
3	Tilskudd til integreringsmottak, ODA-godkjente utgifter	10 167 000	274 441 000
3497	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere:		
1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	50 505 000	50 505 000
	Sum Justis- og beredskapsdepartementet		4 205 997 000

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

3510	Departementenes sikkerhets- og service- organisasjon:		
2	Ymse inntekter	21 692 000	
3	Brukerbetaling for tilleggstjenester fra departementene	124 383 000	146 075 000
3525	Fylkesmannsembetene:		
1	Inntekter ved oppdrag	164 215 000	164 215 000
3533	Eiendommer utenfor husleieordningen:		
2	Ymse inntekter	3 189 000	3 189 000
3540	Direktoratet for forvaltning og IKT:		
2	Opplæringskontoret OK stat	5 281 000	
3	Diverse inntekter	441 000	
4	Internasjonale oppdrag	701 000	
5	Betaling for bruk av Difis nasjonale felleskomponenter	58 900 000	
6	Betaling for tilleggstjenester knyttet til Difis nasjonale felleskomponenter	762 000	
86	Tvangsmulkt	100 000	66 185 000
3563	Internasjonalt reindriftssenter:		
2	Diverse inntekter	2 658 000	
3	Leieinntekter	265 000	2 923 000
3585	Husleietvistutvalget:		
1	Gebyrer	1 111 000	1 111 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3587	Direktoratet for byggkvalitet:		
1	Diverse inntekter	106 000	
4	Gebyrer	50 070 000	50 176 000
3595	Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur:		
1	Gebyrinntekter tinglysing	419 377 000	
2	Salg og abonnement m.m.	97 458 000	
3	Samfinansiering	293 881 000	810 716 000
	Sum Kommunal- og moderniseringsdepartementet		1 244 590 000

Arbeids- og sosialdepartementet

3605	Arbeids- og velferdsetaten:		
1	Administrasjonsvederlag	14 830 000	
4	Tolketjenester	2 580 000	
5	Oppdragsinntekter mv.	26 390 000	
6	Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag	27 720 000	71 520 000
3614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse:		
1	Gebyrinntekter, lån	22 000 000	
90	Tilbakebetaling av lån	13 600 000 000	13 622 000 000
3615	Yrkesskadeforsikring:		
1	Premieinntekter	122 000 000	122 000 000
3616	Gruppelivsforsikring:		
1	Premieinntekter	118 000 000	118 000 000
3634	Arbeidsmarkedstiltak:		
85	Innfordring av feilutbetalinger, arbeidsmarkedstiltak	200 000	200 000
3635	Ventelønn mv.:		
1	Refusjon statlig virksomhet mv.	13 000 000	
85	Innfordring av feilutbetaling av ventelønn	400 000	13 400 000
3640	Arbeidstilsynet:		
4	Kjemikaliekontroll, gebyrer	6 809 000	
5	Tvangsmulkt	2 465 000	
7	Byggesaksbehandling, gebyrer	22 085 000	
8	Refusjon utgifter regionale verneombud	12 720 000	44 079 000
3642	Petroleumstilsynet:		
2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	7 315 000	
3	Gebyr tilsyn	69 165 000	76 480 000
	Sum Arbeids- og sosialdepartementet		14 067 679 000

Helse- og omsorgsdepartementet

3701	E-helse, helseregistre mv.:		
2	Diverse inntekter	71 534 000	71 534 000
3703	Internasjonalt samarbeid:		
2	Diverse inntekter	2 044 000	2 044 000
3710	Vaksiner mv.:		
3	Vaksinesalg	96 742 000	96 742 000
3714	Folkehelse:		
4	Gebyrinntekter	2 361 000	2 361 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
3732	Regionale helseforetak:			
	80 Renter på investeringslån		286 000 000	
	85 Avdrag på investeringslån f.o.m. 2008		465 000 000	
	90 Avdrag på investeringslån t.o.m. 2007		632 000 000	1 383 000 000
3740	Helsedirektoratet:			
	2 Diverse inntekter		19 202 000	
	3 Helsetjenester i annet EØS-land		47 921 000	
	4 Gebyrinntekter		42 723 000	
	5 Helsetjenester til utenlandsboende mv.		69 503 000	
	6 Gjesteinnbyggeroppgjør for fastleger		80 000 000	259 349 000
3741	Norsk pasientskadeerstatning:			
	2 Diverse inntekter		6 451 000	
	50 Premie fra private		17 928 000	24 379 000
3742	Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten:			
	50 Premie fra private		2 435 000	2 435 000
3745	Folkehelseinstituttet:			
	2 Diverse inntekter		180 835 000	180 835 000
3746	Statens legemiddelverk:			
	2 Diverse inntekter		15 587 000	
	4 Registreringsgebyr		90 302 000	
	5 Refusjonsgebyr		3 093 000	108 982 000
3747	Statens strålevern:			
	2 Diverse inntekter		19 369 000	
	4 Gebyrinntekter		8 302 000	27 671 000
3748	Statens helsetilsyn:			
	2 Diverse inntekter		1 525 000	1 525 000
	Sum Helse- og omsorgsdepartementet			2 160 857 000

Barne- og likestillingsdepartementet

3842	Familievern:			
	1 Diverse inntekter		715 000	715 000
3847	EUs ungdomsprogram:			
	1 Tilskudd fra Europakommisjonen		2 364 000	2 364 000
3855	Statlig forvaltning av barnevernet:			
	1 Diverse inntekter		15 569 000	
	2 Barnetrygd		3 959 000	
	60 Kommunale egenandeler		1 472 039 000	1 491 567 000
3856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere:			
	4 Refusjon av ODA-godkjente utgifter		139 983 000	139 983 000
3858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet:			
	1 Diverse inntekter		470 000	470 000
	Sum Barne- og likestillingsdepartementet			1 635 099 000

Nærings- og fiskeridepartementet

3900	Nærings- og fiskeridepartementet:			
	1 Ymse inntekter og refusjoner knyttet til ordinære driftsutgifter		157 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
	2	Ymse inntekter og refusjoner knyttet til spesielle driftsutgifter	100 000	
	86	Tvangsmulkt	10 000	267 000
3902		Justervesenet:		
	1	Gebyrinntekter	39 000 000	
	3	Inntekter fra salg av tjenester	16 700 000	
	4	Oppdragsinntekter	350 000	56 050 000
3903		Norsk akkreditering:		
	1	Gebyrinntekter og andre inntekter	48 100 000	48 100 000
3904		Brønnøysundregistrene:		
	1	Gebyrinntekter	484 000 000	
	2	Refusjoner, oppdragsinntekter og andre inntekter	31 100 000	
	3	Refusjoner og inntekter knyttet til forvaltning av Altinn-løsningen	85 800 000	600 900 000
3905		Norges geologiske undersøkelse:		
	3	Oppdragsinntekter og andre inntekter	77 900 000	77 900 000
3906		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard:		
	1	Leie av bergrettigheter og eiendommer	100 000	
	2	Behandlingsgebyrer	765 000	865 000
3910		Sjøfartsdirektoratet:		
	1	Gebyrer for skip og flyttbare innretninger i NOR	183 100 000	
	2	Maritime personellsertifikater	14 000 000	
	3	Diverse inntekter	400 000	
	4	Gebyrer for skip i NIS	52 000 000	
	86	Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	4 800 000	254 300 000
3911		Konkurransetilsynet:		
	3	Refusjoner og andre inntekter	200 000	
	86	Lovbruddsgebyr	100 000	300 000
3912		Klagenemndssekretariatet:		
	1	Klagegebyr	1 100 000	
	2	Refusjoner og andre inntekter	200 000	
	87	Overtredelsesgebyr	100 000	1 400 000
3917		Fiskeridirektoratet:		
	1	Refusjoner og diverse inntekter	100 000	
	5	Saksbehandlingsgebyr	17 800 000	
	22	Inntekter ordningen fiskeforsøk og utvikling	4 500 000	
	86	Forvaltningssanksjoner	1 000 000	23 400 000
3923		Havforskningsinstituttet:		
	1	Oppdragsinntekter	410 200 000	410 200 000
3926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy:		
	1	Oppdragsinntekter	84 000 000	84 000 000
3935		Patentstyret:		
	1	Inntekter av informasjonstjenester	5 300 000	
	2	Inntekter knyttet til NPI	4 500 000	
	3	Gebyrer immaterielle rettigheter	82 000 000	91 800 000
3936		Klagenemnda for industrielle rettigheter:		
	1	Gebyrer	700 000	700 000
3950		Forvaltning av statlig eierskap:		
	96	Salg av aksjer	25 000 000	25 000 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
3961		Selskaper under Nærings- og fiskeri- departementets forvaltning:		
	70	Garantiprovisjon, Statkraft SF	2 100 000	
	71	Garantiprovisjon, Eksportfinans ASA	2 700 000	4 800 000
		Sum Nærings- og fiskeridepartementet		<u>1 679 982 000</u>

Landbruks- og matdepartementet

4100		Landbruks- og matdepartementet:		
	1	Refusjoner m.m.	120 000	
	30	Husleie	926 000	1 046 000
4115		Mattilsynet:		
	1	Gebyr m.m.	196 174 000	
	2	Driftsinntekter og refusjoner m.m.	5 799 000	201 973 000
4136		Kunnskapsutvikling m.m.:		
	30	Husleie, Norsk institutt for bioøkonomi	20 643 000	20 643 000
4142		Landbruksdirektoratet:		
	1	Driftsinntekter, refusjoner m.m.	42 279 000	42 279 000
4162		Statskog SF - forvaltning av statlig eierskap:		
	90	Avdrag på lån	25 000 000	25 000 000
		Sum Landbruks- og matdepartementet		<u>290 941 000</u>

Samferdselsdepartementet

4300		Samferdselsdepartementet:		
	1	Refusjon fra Utenriksdepartementet	2 600 000	2 600 000
4312		Avinor AS:		
	90	Avdrag på lån	444 400 000	444 400 000
4313		Luftfartstilsynet:		
	1	Gebyrinntekter	138 400 000	138 400 000
4320		Statens vegvesen:		
	1	Salgsinntekter m.m.	193 500 000	
	2	Diverse gebyrer	438 500 000	
	3	Refusjoner fra forsikringsselskaper	108 600 000	740 600 000
4322		Svinesundsforbindelsen AS:		
	90	Avdrag på lån	75 000 000	75 000 000
4330		Særskilte transporttiltak:		
	1	Gebyrer	13 900 000	13 900 000
4331		Infrastrukturfond:		
	85	Avkastning infrastrukturfond	2 053 000 000	2 053 000 000
4352		Jernbanedirektoratet:		
	1	Innbetalinger til Norsk jernbaneskole og Norsk jernbanemuseum	95 800 000	95 800 000
4354		Statens jernbanetilsyn:		
	1	Gebyrer for tilsyn med tau- og kabelbaner og fornøylesinnretninger	14 300 000	14 300 000
4360		Kystverket:		
	2	Andre inntekter	12 000 000	12 000 000
4361		Samfunnet Jan Mayen:		
	7	Refusjoner og andre inntekter	5 900 000	5 900 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4380	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet:		
1	Diverse gebyrer	600 000	600 000
	Sum Samferdselsdepartementet		3 596 500 000
Klima- og miljødepartementet			
4400	Klima- og miljødepartementet:		
2	Diverse inntekter	429 000	
3	Refusjon fra Utenriksdepartementet	1 766 000	2 195 000
4420	Miljødirektoratet:		
1	Oppdrag og andre diverse inntekter	4 280 000	
4	Gebyrer, forurensningsområdet	38 200 000	
6	Gebyrer, fylkesmannsembetenes miljøvernavdelinger	29 524 000	
7	Gebyrer, kvotesystemet	8 100 000	
8	Gebyrer, naturforvaltningsområdet	4 912 000	
9	Internasjonale oppdrag	50 550 000	135 566 000
4429	Riksantikvaren:		
2	Refusjoner og diverse inntekter	4 506 000	
9	Internasjonale oppdrag	1 277 000	5 783 000
4471	Norsk Polarinstitut:		
1	Salgs- og utleieinntekter	11 031 000	
3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	60 794 000	
21	Inntekter, Antarktis	13 580 000	85 405 000
	Sum Klima- og miljødepartementet		228 949 000
Finansdepartementet			
4600	Finansdepartementet:		
2	Diverse refusjoner	400 000	400 000
4602	Finanstilsynet:		
3	Saksbehandlingsgebyr	11 100 000	
86	Vinningsavståelse og overtredelsesgebyr mv.	500 000	11 600 000
4605	Direktoratet for økonomistyring:		
1	Økonomitjenester	50 600 000	50 600 000
4610	Tolletaten:		
1	Særskilt vederlag for tolltjenester	6 800 000	
2	Andre inntekter	900 000	
4	Diverse refusjoner	1 100 000	
5	Refusjon fra Avinor AS	24 600 000	
85	Overtredelsesgebyr	17 000 000	50 400 000
4618	Skatteetaten:		
1	Refunderte utleggs- og tinglysingsgebyr	59 000 000	
2	Andre refusjoner	45 100 000	
3	Andre inntekter	37 100 000	
5	Gebyr for utleggsforretninger	49 000 000	
7	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	2 400 000	
11	Gebyr på kredittdeklarasjoner	19 100 000	
85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	240 000 000	
86	Bøter, inndragninger mv.	1 489 500 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
	87	Trafikantsanksjoner	70 000 000	
	88	Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret	262 600 000	
	89	Overtredelsesgebyr	13 000 000	2 286 800 000
4620		Statistisk sentralbyrå:		
	2	Oppdragsinntekter	251 400 000	
	85	Tvangsmulkt	20 000 000	271 400 000
		Sum Finansdepartementet		<u>2 671 200 000</u>

Forsvarsdepartementet

4700		Forsvarsdepartementet:		
	1	Driftsinntekter	25 194 000	25 194 000
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg:		
	1	Driftsinntekter	3 664 063 000	
	47	Salg av eiendom	503 574 000	4 167 637 000
4720		Felleskapasiteter i Forsvaret:		
	1	Driftsinntekter	224 387 000	224 387 000
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet:		
	1	Driftsinntekter	11 641 000	11 641 000
4731		Hæren:		
	1	Driftsinntekter	90 584 000	90 584 000
4732		Sjøforsvaret:		
	1	Driftsinntekter	54 284 000	54 284 000
4733		Luftforsvaret:		
	1	Driftsinntekter	107 878 000	107 878 000
4734		Heimevernet:		
	1	Driftsinntekter	5 681 000	5 681 000
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold:		
	1	Driftsinntekter	30 400 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	71 536 000	101 936 000
4790		Kystvakten:		
	1	Driftsinntekter	1 122 000	1 122 000
4791		Redningshelikoptertjenesten:		
	1	Driftsinntekter	768 137 000	768 137 000
4792		Norske styrker i utlandet:		
	1	Driftsinntekter	39 362 000	39 362 000
4799		Militære bøter:		
	86	Militære bøter	500 000	500 000
		Sum Forsvarsdepartementet		<u>5 598 343 000</u>

Olje- og energidepartementet

4800		Olje- og energidepartementet:		
	10	Refusjoner	703 000	
	70	Garantiprovisjon, Gassco	1 450 000	2 153 000
4810		Oljedirektoratet:		
	1	Gebyrinntekter	25 700 000	
	2	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	117 000 000	142 700 000
4811		Statoil ASA:		
	96	Utbytteaksjer	1 900 000 000	1 900 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat:		
1	Gebyrinntekter	74 500 000	
2	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	87 000 000	
40	Flom- og skredforebygging	21 000 000	182 500 000
4825	Energiomlegging, energi- og klimateknologi:		
95	Tilbakebetaling av kapitalinnskudd	67 750 000 000	67 750 000 000
	Sum Olje- og energidepartementet		<u>69 977 353 000</u>

Ymse inntekter

5309	Tilfeldige inntekter:		
29	Ymse	150 000 000	150 000 000
5310	Statens lånekasse for utdanning:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	23 600 000	
29	Termingebyr	18 512 000	
89	Purregebyrer	104 672 000	
90	Redusert lån og rentegjeld	10 172 117 000	
93	Omgjøring av utdanningslån til stipend	6 409 778 000	16 728 679 000
5312	Husbanken:		
1	Gebyrer m.m.	10 546 000	
11	Tilfeldige inntekter	102 700 000	
90	Avdrag	11 590 000 000	11 703 246 000
5325	Innovasjon Norge:		
50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning	5 000 000	
70	Låneprovisjoner	60 000 000	
90	Avdrag på utestående fordringer	47 900 000 000	
91	Tilbakeført kapital, såkornfond	10 000 000	47 975 000 000
5326	Siva SF:		
70	Låne- og garantiprovisjoner	7 000 000	7 000 000
5329	Eksportkreditt Norge AS:		
70	Gebyrer m.m.	20 000 000	
90	Avdrag på utestående fordringer	6 700 000 000	6 720 000 000
5341	Avdrag på utestående fordringer:		
95	Avdrag på lån til andre stater	500 000	500 000
5351	Overføring fra Norges Bank:		
85	Overføring	14 500 000 000	14 500 000 000
	Sum Ymse inntekter		<u>97 784 425 000</u>
	Sum Inntekter under departementene		<u>205 747 318 000</u>

Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet

5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten:		
24	Driftsresultat:		
1	Driftsinntekter	130 200 000 000	
2	Driftsutgifter	-26 300 000 000	
3	Lete- og feltutviklingsutgifter	-1 500 000 000	
4	Avskrivninger	-22 200 000 000	
5	Renter av statens kapital	-3 300 000 000	76 900 000 000
30	Avskrivninger		22 200 000 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
80	Renter av statens kapital	3 300 000 000	102 400 000 000
	Sum Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet		102 400 000 000

**Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift
i samband med nybygg, anlegg mv.**

5445	Statsbygg:		
39	Avsetning til investeringsformål	1 129 976 000	1 129 976 000
5446	Salg av eiendom, Fornebu:		
40	Salgsinntekter, Fornebu	200 000	200 000
5460	Garantiinstituttet for eksportkreditt:		
71	Tilbakeføring fra Gammel alminnelig ordning	10 900 000	
72	Tilbakeføring fra Gammel særordning for utviklingsland	8 000 000	18 900 000
5470	Statens pensjonskasse:		
30	Avsetning til investeringsformål	25 000 000	25 000 000
5490	NVE Anlegg:		
1	Salg av utstyr mv.	200 000	200 000
5491	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift:		
30	Avskrivninger	1 232 865 000	1 232 865 000
	Sum Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.		2 407 141 000

Skatter og avgifter

5501	Skatter på formue og inntekt:		
70	Trinnskatt, formuesskatt mv.	66 400 000 000	
72	Fellesskatt	178 100 000 000	244 500 000 000
5502	Finansskatt:		
70	Skatt på lønn	1 840 000 000	
71	Skatt på overskudd	460 000 000	2 300 000 000
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum:		
71	Ordinær skatt på formue og inntekt	31 300 000 000	
72	Særskatt på oljeinntekter	52 900 000 000	
74	Arealavgift mv.	1 300 000 000	85 500 000 000
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen:		
70	CO ₂ -avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen	5 600 000 000	5 600 000 000
5509	Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen:		
70	Avgift	5 000 000	5 000 000
5511	Tollinntekter:		
70	Toll	3 200 000 000	
71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	250 000 000	3 450 000 000
5521	Merverdiavgift:		
70	Merverdiavgift	291 500 000 000	291 500 000 000
5526	Avgift på alkohol:		
70	Avgift på alkohol	13 800 000 000	13 800 000 000

Kap. Post	Kroner	Kroner
5531 Avgift på tobakkvarer mv.:		
70 Avgift på tobakkvarer mv.	7 100 000 000	7 100 000 000
5536 Avgift på motorvogner mv.:		
71 Engangsavgift	16 000 000 000	
72 Trafikkforsikringsavgift	7 100 000 000	
73 Vektårsavgift	350 000 000	
75 Omregistreringsavgift	1 450 000 000	24 900 000 000
5538 Veibruksavgift på drivstoff:		
70 Veibruksavgift på bensin	5 200 000 000	
71 Veibruksavgift på autodiesel	10 200 000 000	
72 Veibruksavgift på naturgass og LPG	8 000 000	15 408 000 000
5541 Avgift på elektrisk kraft:		
70 Avgift på elektrisk kraft	11 100 000 000	11 100 000 000
5542 Avgift på mineralolje mv.:		
70 Grunnavgift på mineralolje mv.	1 700 000 000	
71 Avgift på smøreolje mv.	115 000 000	1 815 000 000
5543 Miljøavgift på mineralske produkter mv.:		
70 CO ₂ -avgift	7 300 000 000	
71 Svovelavgift	10 000 000	7 310 000 000
5547 Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier:		
70 Trikloretten (TRI)	1 000 000	
71 Tetrakloretten (PER)	1 000 000	2 000 000
5548 Miljøavgift på visse klimagasser:		
70 Avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK)	515 000 000	515 000 000
5549 Avgift på utslipp av NO _x :		
70 Avgift på utslipp av NO _x	50 000 000	50 000 000
5550 Miljøavgift på plantevernmidler:		
70 Miljøavgift på plantevernmidler	65 000 000	65 000 000
5551 Avgifter knyttet til mineralvirksomhet:		
70 Avgift knyttet til andre undersjøiske naturforekomster enn petroleum	1 000 000	
71 Årsavgift knyttet til mineraler	2 000 000	3 000 000
5555 Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv.:		
70 Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv.	1 500 000 000	1 500 000 000
5556 Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.:		
70 Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	2 350 000 000	2 350 000 000
5557 Avgift på sukker mv.:		
70 Avgift på sukker mv.	210 000 000	210 000 000
5559 Avgift på drikkevareemballasje:		
70 Grunnavgift på engangsemballasje	1 950 000 000	
71 Miljøavgift på kartong	40 000 000	
72 Miljøavgift på plast	35 000 000	
73 Miljøavgift på metall	10 000 000	
74 Miljøavgift på glass	80 000 000	2 115 000 000
5561 Flypassasjeravgift:		
70 Flypassasjeravgift	1 850 000 000	1 850 000 000
5562 Totalisatoravgift:		
70 Totalisatoravgift	135 000 000	135 000 000
5565 Dokumentavgift:		
70 Dokumentavgift	9 300 000 000	9 300 000 000
5568 Sektoravgifter under Kulturdepartementet:		
71 Årsavgift - stiftelser	24 263 000	
73 Refusjon - Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	43 040 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	74	Avgift - forhåndskontroll av kinofilm	5 500 000
	75	Kino- og videogramavgift	34 000 000
5571		Sektoravgifter under Arbeids- og sosialdepartementet:	
	70	Petroleumstilsynet - sektoravgift	106 640 000
5572		Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet:	
	70	Legemiddelomsetningsavgift	68 000 000
	72	Avgift utsalgssteder utenom apotek	4 900 000
	73	Legemiddelkontrollavgift	159 000 000
	74	Tilsynsavgift	3 770 000
5574		Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet:	
	71	Avgifter immaterielle rettigheter	163 000 000
	72	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur	29 600 000
	73	Årsavgift Merkeregisteret	8 550 000
	74	Fiskeriforskningsavgift	247 000 000
	75	Tilsynsavgift Justervesenet	46 600 000
5576		Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet:	
	70	Forskningsavgift på landbruksprodukter	160 000 000
5577		Sektoravgifter under Samferdselsdepartementet:	
	74	Sektoravgifter Kystverket	767 600 000
	75	Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	210 200 000
5578		Sektoravgifter under Klima- og miljødepartementet:	
	70	Sektoravgifter under Svalbard miljøvernfond	17 670 000
	71	Jeger- og fellingsavgifter	91 000 000
	72	Fiskeravgifter	16 500 000
5580		Sektoravgifter under Finansdepartementet:	
	70	Finanstilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	389 200 000
5582		Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet:	
	70	Bidrag til kulturminnevern i regulerte vassdrag	400 000
	71	Konsesjonsavgifter fra vannkraftutbygging	164 300 000
	72	Påslag på nettariffen til Klima- og energifondet	670 000 000
5583		Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser:	
	70	Avgift på frekvenser mv.	293 900 000
		Sum Skatter og avgifter	736 107 633 000

Renter og utbytte mv.

5603		Renter av statens kapital i statens forretningsdrift:	
	80	Renter av statens faste kapital	87 449 000
5605		Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer:	
	80	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	847 500 000
	81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	200 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	82 Av innenlandske verdipapirer	1 341 000 000	
	83 Av alminnelige fordringer	25 000 000	
	84 Av driftskreditt til statsbedrifter	16 700 000	
	86 Renter av lån til andre stater	100 000	2 230 500 000
5607	Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse:		
	80 Renter	825 000 000	825 000 000
5611	Aksjer i NSB AS:		
	85 Utbytte	150 000 000	150 000 000
5613	Renter fra Siva SF:		
	80 Renter	14 900 000	14 900 000
5615	Husbanken:		
	80 Renter	2 900 000 000	2 900 000 000
5616	Kommunalbanken AS:		
	85 Aksjeutbytte	443 000 000	443 000 000
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning:		
	80 Renter	3 880 115 000	3 880 115 000
5619	Renter av lån til Avinor AS:		
	80 Renter	39 400 000	39 400 000
5622	Aksjer i Avinor AS:		
	85 Utbytte	232 000 000	232 000 000
5624	Renter av Svinesundsforbindelsen AS:		
	80 Renter	4 000 000	4 000 000
5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge:		
	80 Renter på lån fra statskassen	170 000 000	
	81 Rentemargin, innovasjonslåneordningen	20 000 000	
	85 Utbytte, lavrisikolåneordningen	100 000 000	290 000 000
5629	Renter fra eksportkredittordningen:		
	80 Renter	1 800 000 000	1 800 000 000
5631	Aksjer i AS Vinmonopolet:		
	85 Statens overskuddsandel	70 900 000	
	86 Utbytte	2 000	70 902 000
5652	Statskog SF - renter og utbytte:		
	80 Renter	630 000	
	85 Utbytte	26 000 000	26 630 000
5656	Aksjer i selskaper under Nærings- og fiskeri-departementets forvaltning:		
	85 Utbytte	16 381 119 000	16 381 119 000
5680	Statnett SF:		
	85 Utbytte	336 000 000	336 000 000
5685	Aksjer i Statoil ASA:		
	85 Utbytte	14 544 000 000	14 544 000 000
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank:		
	85 Utbytte	112 200 000	112 200 000
5693	Utbytte av aksjer i diverse selskaper mv.:		
	85 Utbytte fra Folketrygdfondet	600 000	600 000
	Sum Renter og utbytte mv.		44 367 815 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Folketrygden			
5700	Folketrygdens inntekter:		
71	Trygdeavgift	144 600 000 000	
72	Arbeidsgiveravgift	182 200 000 000	326 800 000 000
5701	Diverse inntekter:		
71	Refusjon ved yrkesskade	1 076 827 000	
73	Refusjon fra bidragspliktige	200 000 000	
80	Renter	1 700 000	
86	Innkrevning feilutbetalinger	718 000 000	
87	Diverse inntekter	34 600 000	
88	Hjelpemiddelsentraler m.m.	61 000 000	2 092 127 000
5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs:		
70	Dividende	200 000 000	200 000 000
5705	Refusjon av dagpenger:		
70	Refusjon av dagpenger, statsgaranti ved konkurs	23 000 000	
71	Refusjon av dagpenger for grensearbeidere mv. bosatt i Norge	800 000	23 800 000
	Sum Folketrygden		329 115 927 000
Statens pensjonsfond utland			
5800	Statens pensjonsfond utland:		
50	Overføring fra fondet	255 366 019 000	255 366 019 000
	Sum Statens pensjonsfond utland		255 366 019 000
Statslånemidler			
5999	Statslånemidler:		
90	Lån	-62 403 058 000	-62 403 058 000
	Sum Statslånemidler		-62 403 058 000
Totale inntekter:		1 613 108 795 000	

Folketrygden

II

Stortinget samtykker i at statstilskudd til finansiering av folketrygden, jf. folketrygdlovens § 23-10, gis med 141 000 248 000 kroner, hvorav 18 601 625 000 kroner gis til dekning av utgifter som fullt ut skal dekkes ved tilskudd fra staten, jf. § 23-10 tredje ledd.

Statslån o.a.

II

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2018 kan:

1. ta opp nye langsiktige innenlandske statslån til et beløp inntil 75 000 mill. kroner.
2. ha utestående kortsiktige markedslån til et beløp inntil 125 000 mill. kroner.
3. ta imot innskudd i form av kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond, og fra institusjoner som kan bli pålagt å plassere likviditet som kontolån til staten.
4. inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler.

Utenriksdepartementet*Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 01	kap. 3100 postene 02 og 05
kap. 140 post 01	kap. 3140 post 05

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2018 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Klima, miljø og fornybar energi, post 70 Ymse tilskudd, til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2018 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 100 Utenriksdepartementet, post 90 Lån til norske borgere i utlandet, ved behov for bistand fra aktuelle transportselskaper ved evakuering av norske borgere i kriserammede land. Fullmakten gjelder i de tilfeller og på de betingelser som gjelder for denne typen bistand.
2. overskride bevilgningen under kap. 116 Deltaking i internasjonale organisasjoner, post 90 Innskudd i Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur (AIIB) som følge av valutakursjusteringer dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser overfor AIIB på 22 mill. USD.

V

Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2018 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning valutatap (disagio)/valutagevinst (agio) som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, postene 89 Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio).

VI

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til tematisk støtte, multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
117		EØS-finansieringsordningene	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014-2021	12 830 mill. kroner
	78	Den norske finansieringsordningen 2014-2021	10 784 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	50 mill. kroner
166		Klima, miljø og fornybar energi	
	74	Fornybar energi	100 mill. kroner

2. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation II (IFFIm II) med inntil 1 500 mill. kroner i perioden 2010–2020 under kap. 169 Global helse og utdanning, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

3. tilskudd til en global finansieringsordning for kvinne- og barnehelse med inntil 3 600 mill. kroner samlet i perioden 2015–2020 under kap. 169 Global helse og utdanning.
4. tilskudd til Vaksinealliansen Gavi med inntil 6 250 mill. kroner i perioden 2016–2020 under kap. 169 Global helse og utdanning, post 70 Global helse.
5. tilskudd til Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) med inntil 2 000 mill. kroner samlet i perioden 2017–2019 under kap. 169 Global helse og utdanning.
6. tilskudd til Koalisjonen for innovasjon for epidemiberedskap (CEPI) med inntil 1 600 mill. kroner under kap. 169 Global helse og utdanning, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Inntil 1 000 mill. kroner gis i direkte støtte til CEPI i årene 2017–2021. Videre gis inntil 600 mill. kroner til en obligasjonsfinansieringsmekanisme forvaltet av Verdensbanken i årene 2021–2025.
7. tilskudd til International Finance Facility for Education (IFFEd) med inntil 850 mill. kroner i perioden 2018–2025 under kap. 169 Global helse og utdanning, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

VIII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2018 kan inngå garantier for perioden 2013–2018 for avtaler om kjøp av prevensjonsimplantater til bruk i utviklingsland, innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil USD 140 mill. Prevensjonsimplantatene skal være godkjent av Verdens helseorganisasjon (WHO), og avtalene skal være inngått med det formål å oppnå prisreduksjoner.

IX

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2018 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for gamle og nye garantier på inntil 500 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

X

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Jugoslaviadomstolen, Mekanismen for internasjonale straffedomstoler (MICT) og for regulært bidrag til FN.

Andre fullmakter

XI

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2018 kan:

1. ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.
2. ettergi statlige fordringer på Sudan som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976–1980) for inntil 1 050 mill. kroner under Garantiinstituttet for eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp, inklusive påløpte renter, på ettergivelsestidspunktet. Gjeldsettergivelsen gjennomføres uten bevilgning over bistandsbudsjettet og uten å belaste den norske gjeldsplanens ramme.

XII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2018 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.
3. Eventuelle utbetalinger av regjeringens gave til TV-aksjoner kan i sin helhet utbetales som et engangsbeløp.
4. Utbetalinger av tilskudd til Climate Investment Fund (CIF) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
5. Utbetalinger av tilskudd til følgende fond forvaltet av Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) kan foretas i henhold til regelverket til det enkelte fond: Early Transition Countries Fund, Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership Fund, Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership Regional Fund, EBRD Southern and Eastern Mediterranean Multi-Donor Account samt Multi Donor Account for Ukraine.
6. Utbetalinger av tilskudd til Ukraine Trust Fund for Military Career Transition forvaltet av NATO, kan foretas i henhold til fondets regelverk.
7. Utbetalinger av bidrag til Northern Dimension Environment Partnership Support Fund (NDEP), Chernobyl Shelter Fund (CSF) og Nuclear Safety Account (NSA) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
8. Utbetalinger av tilskudd til akutt nødhjelpsarbeid kan i enkelte tilfeller foretas for opptil ett år frem i tid når dette er påkrevd for å sikre raske og nødvendige investeringer.
9. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av Verdensbanken, Afrikabanken, Asiabanken og Den interamerikanske utviklingsbanken kan foretas i henhold til regelverket for det enkelte fond.
10. Utbetalinger til Vaksinealliansen Gavi kan foretas årlig i tråd med organisasjonens finansieringsstrategi og regelverk.

XIII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2018 kan fravike Bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Den globale miljøfasiliteten.

XIV

Deltakelse i kapitaløkninger i internasjonale banker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar, i forbindelse med formalisering av Sør-Sudans medlemskap i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB), i en selektiv kapitaløkning i banken, med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen UA 0,57 mill. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2016–2023, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 8,93 mill.
2. Norge deltar i kapitalpåfyllingen til Den interamerikanske utviklingsbankens (IDB) organisasjon for privat sektor, Inter-American Investment Corporation (IIC), med en andel på USD 10,1 mill. innbetalt i syv årlige avdrag for perioden 2016–2022. Innbetalingene belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
3. Norge deltar i de første kapitalinnskuddene i Den asiatiske investeringsbank for infrastruktur (AIIB) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 110 mill., innbetalt i fem like årlige bidrag og gir garantier tilsvarende USD 440 mill. for

perioden 2016–2020. Innbetalingen belastes kap. 116 Deltaking i internasjonale organisasjoner, post 90 Innskudd i Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur (AIIB).

4. Norge deltar i den 18. kapitalpåfyllingen av Det internasjonale utviklingsfondet (IDA-18) med et bidrag på til sammen 2 748 mill. kroner for perioden 2017–2019, innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 70 Verdensbanken.
5. Norge, i forbindelse med den 18. kapitalpåfyllingen av IDA-18 for perioden 2017–2019, deltar i Det internasjonale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries initiative (HIPC), med et bidrag på 313,6 mill. kroner innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 172 Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak, post 70 Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging.
6. Norge deltar i den 14. kapitalpåfyllingen i Det afrikanske utviklingsfondet (AfDF-14) med et bidrag på til sammen 1 767 mill. kroner for perioden 2017–2019, innbetalt i tre årlige bidrag. Beløpet innbetales med 539 mill. kroner i 2017, 614 mill. kroner i 2018 og 614 mill. kroner i 2019. Innbetalingene belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
7. Norge, i forbindelse med den 14. kapitalpåfyllingen av AfDF-14 for perioden 2017–2019, deltar i Det internasjonale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries initiative (HIPC), med et bidrag på til sammen 27,53 mill. kroner til «Grant Compensation». Bidragene innbetales med 6,84 mill. kroner i 2017, 8,51 mill. kroner i 2018 og 12,19 mill. kroner i 2019. Innbetalingene belastes kap. 172 Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak, post 70 Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging.
8. Norge deltar i den 12. kapitalpåfyllingen i Det asiatiske utviklingsfondet (AsDF-12) med et bidrag på til sammen 229,44 mill. kroner for perioden 2017–2020, innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.

Kunnskapsdepartementet

Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2018 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 01	kap. 3200 post 02
kap. 220 post 01	kap. 3220 post 02
kap. 222 post 01	kap. 3222 post 02
kap. 229 post 01	kap. 3229 postene 02 og 61
kap. 230 post 01	kap. 3230 post 02
kap. 256 post 01	kap. 3256 post 02
kap. 280 post 01	kap. 3280 post 02
kap. 281 post 01	kap. 3281 post 02

Merinntekter som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og påvirker derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på 21-postene mot tilsvarende merinntekter.
3. avhende fast eiendom, jf. Instruks om avhending av statlig eiendom mv., og bruke inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.
4. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntektene blir ført til eiendomsfondet til Norges forskningsråd.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2018 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
220		Utdanningsdirektoratet – direktoratet for barnehage, grunnopplæring og IKT	
	70	Tilskudd til læremidler	30 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	20 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	237 mill. kroner
231		Barnehager	
	21	Spesielle driftsutgifter	50 mill. kroner
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	472,8 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale 20 pst. av tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen påfølgende budsjettår, når endelig regnskap foreligger.
3. gi tilsagn om å utbetale utdanningsstøtte for første halvår 2019 (andre halvdel av undervisningsåret 2018–19) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2018 (første halvdel av undervisningsåret 2018–19), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld, samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
4. gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2019 (andre halvdel av undervisningsåret 2018–19) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2018 (første halvdel av undervisningsåret 2018–19), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

Andre fullmakter

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 1 084 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 2 170 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale 925 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 1 853 kroner ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet i 2018 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
 - a. opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
 - b. bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
 - c. bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
 - d. bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
3. maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehagetilbud blir fastsatt til 2 910 kroner per måned og 32 010 kroner per år fra 1. januar 2018, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 1.
4. det fra 1. august 2018 blir gitt fritak i foreldrebetalingen i barnehage for 20 timer per uke til alle tre-, fire- og femåringer i husholdninger med skattepliktig kapital- og personinntekt på under 462 000 kroner per år, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 3.
5. Kunnskapsdepartementet kan gi Universitet i Agder fullmakt til å bruke inntil 29,9 pst. av aksjer de eier i Mechatronics Innovation Lab AS, som tingsinnskudd ved en konsolidering av dette selskapet og Uni Research AS, Christian Michelsen Research AS, International Research Institute of Stavanger AS, Agderforskning AS og Teknova AS.

Kulturdepartementet

Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 300 post 1	kap. 3300 post 1
kap. 320 post 1	kap. 3320 postene 1 og 3
kap. 322 post 1	kap. 3322 post 1
kap. 323 post 1	kap. 3323 post 1
kap. 323 post 21	kap. 3323 post 2
kap. 325 post 1	kap. 3325 post 1

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 326 post 1	kap. 3326 post 1
kap. 326 post 21	kap. 3326 post 2
kap. 329 post 1	kap. 3329 post 1
kap. 329 post 21	kap. 3329 post 2
kap. 334 post 1	kap. 3334 post 1
kap. 334 post 21	kap. 3334 post 2
kap. 339 post 1	kap. 3339 postene 2 og 4
kap. 339 post 1	kap. 5568 post 71
kap. 339 post 21	kap. 3339 post 7
kap. 342 post 1	kap. 3342 postene 1 og 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
322		Bygg og offentlige rom	
	50	Kunst i offentlige rom	14,5 mill. kroner
	70	Nasjonale kulturbygg	599,3 mill. kroner

IV

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2018 kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med større utenlandske utstillinger i Norge innenfor en samlet ramme for nytt og gammelt ansvar som til enhver tid ikke må overstige 4 000 mill. kroner.

Andre fullmakter

V

Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget fastsetter følgende fordelingsnøkler for 2018:

1. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til region-/landsdelsinstitusjoner fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikk og scenekunst, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner.
2. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til region- og distriktsoperatiltak fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikk og scenekunst, post 73 Region- og distriktsopera.

VI

Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2018 skal:

1. gebyret for merking og registrering av hver kopi av et videogram for utleie eller salg være 0,60 kroner. Kulturdepartementet kan sette ned eller frita for gebyr i visse tilfeller.
2. avgiften per videogram for omsetning i næring være 3,50 kroner
3. kringkastingsavgiften for fjernsynsmottakere være 2 657 kroner ekskl. merverdiavgift. Tilleggsavgiften ved forsinket betaling av kringkastingsavgiften og når melding ikke blir gitt etter reglene i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 8–1 andre ledd skal være 15 pst. av kringkastingsavgiften.

VII

Salg av aksjer

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2018 kan selge statens aksjer i Filmparken AS.

Justis- og beredskapsdepartementet

Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 61 post 01	kap. 3061 post 03
kap. 400 post 01	kap. 3400 post 01
kap. 410 post 01	kap. 3410 postene 02 og 03
kap. 410 post 22	kap. 3410 post 04
kap. 430 post 01	kap. 3430 postene 03 og 04
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 02
kap. 432 post 01	kap. 3432 post 03

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 440 post 01	kap. 3440 postene 02, 03 og 04
kap. 442 post 01	kap. 3442 post 02 og 03
kap. 444 post 01	kap. 3444 post 02
kap. 451 post 01	kap. 3451 post 03 og 06
kap. 454 post 01	kap. 3454 post 01
kap. 455 post 01	kap. 3455 post 01
kap. 456 post 01	kap. 3456 post 02
kap. 456 post 22	kap. 3456 post 03
kap. 456 post 45	kap. 3456 post 04
kap. 473 post 01	kap. 3473 post 01
kap. 474 post 01	kap. 3474 post 02
kap. 490 post 01	kap. 3490 post 05
kap. 491 post 01	kap. 3491 post 01
kap. 495 post 01	kap. 3495 post 01

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 01 Driftsutgifter med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg og fast eiendom. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan bestille varer utover den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	01	Driftsutgifter	100 mill. kroner
454		Redningshelikoptertjenesten	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	112 mill. kroner

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan:

1. gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger på kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 72 Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, *overslagsbevilgning*, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 50 mill. kroner.
2. gi tilsagn som pådrar staten forpliktelser utover budsjettåret for å gjennomføre forsøk med velferdsobligasjoner innenfor en ramme på inntil 10 mill. kroner på kap. 430 Kriminalomsorgen, post 70 Tilskudd.

Andre fullmakter

V

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

VI

Nettobudsjetteringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan:

1. trekke politiets direkte utgifter til oppbevaring, tilsyn og salg av beslag fra salgsinntekten, før det overskytende inntektsføres under kap. 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse.
2. trekke salgsomkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning, post 01 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
4. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VII

Stortingets rettferdsvederlagsordning

Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag får fullmakt til å tilstå rettferdsvederlag av statskassen med inntil 250 000 kroner for hver enkelt søknad, men slik at grensen er 500 000 kroner for HIV-ofre og 300 000 kroner for tidligere barn i barnehjem, offentlige fosterhjem og spesialskoler. Søknader der utvalget anbefaler å innvilge erstatning som er høyere enn nevnte beløp, fremmes for Stortinget til avgjørelse. Det samme gjelder søknader som etter utvalgets vurdering reiser spørsmål av særlig prinsipiell art.

VIII

Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan overdra sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Innkvartering av utlendinger som søker beskyttelse

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan inngå avtaler med varighet utover 2018 om midlertidig drift av innkvartering for utlendinger som søker beskyttelse i Norge. Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet kan øke innkvarteringskapasiteten selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov over kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak, post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak eller post 70 Stønader til beboere i asylmottak, dersom det er nødvendig for å gi innkvartering av utlendinger som søker beskyttelse. Stortinget samtykker videre i at Justis- og beredskapsdepartementet kan iverksette beredskapstiltak med varighet utover 2018 for eventuelt sterkt økte ankomster av asylsøkere selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov over kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak, post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak og kap. 2445 Statsbygg, post 31 Igangsetting av ordinære byggeprosjekter og post 49 Kjøp av eiendommer og selv om det ikke foreligger fastsatt kostnadsramme. Summen av overskridelser på postene kan ikke overstige 3 mrd. kroner i 2018.

X

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i byggeprosjekt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2018 kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for å gjennomføre byggingen av politiets nasjonale beredskapssenter som omtalt i Prop. 1 S (2017–2018) under kap. 440 Politi- og lensmannsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*, innenfor en kostnadsramme på 2 620 mill. kroner.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet*Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 500 post 01	kap. 3500 post 01
kap. 510 post 01	kap. 3510 postene 02 og 03
kap. 525 post 21	kap. 3525 post 01
kap. 533 post 01	kap. 3533 post 02
kap. 540 post 01	kap. 3540 postene 03 og 04
kap. 540 post 21	kap. 3540 post 03
kap. 540 post 22	kap. 3540 post 05
kap. 540 post 23	kap. 3540 post 06
Kap. 540 postene 01 og 27	Kap. 3540 post 02
kap. 554 post 01	kap. 3554 post 01
kap. 563 post 01	kap. 3563 post 03

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 563 post 21	kap. 3563 post 02
kap. 585 post 01	kap. 3585 post 01
kap. 587 post 01	kap. 3587 post 04
kap. 595 post 01	kap. 3595 postene 02 og 03
kap. 595 post 21	kap. 3595 postene 02 og 03
kap. 595 post 45	kap. 3595 post 04
kap. 2412 post 01	kap. 5312 post 01

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Forskudd på rammetilskudd

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i statsbudsjettet for 2018 kan utgiftsføre uten bevilgning:

1. inntil 350 mill. kroner på kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 90 Forskudd på rammetilskudd som forskudd på rammetilskudd for 2019 til kommuner.
2. inntil 150 mill. kroner på kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, post 90 Forskudd på rammetilskudd som forskudd på rammetilskudd for 2019 til fylkeskommuner.

IV

Utsatt utgifts- og inntektsføring

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan gi Statens kartverk fullmakt til å plassere innbetalinger fra samfinansierte prosjekter på mellomværende med statskassen. Inntektene vil bli rapportert til statsregnskapet på det tidspunkt utgiftene i de samfinansierte prosjektene kommer til utbetaling og rapporteres til statsregnskapet.

V

Samfinansiering

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan gi Statens kartverk fullmakt til å sette i gang samfinansierte prosjekter før finansieringen i sin helhet er innbetalt til Statens kartverk, forutsatt at det er inngått en bindende avtale med betryggende sikkerhet om innbetaling mellom partene. Fullmakten begrenses oppad til 90 mill. kroner og gjelder utgifter ført på kap. 595 Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur, post 21 Spesielle driftsutgifter mot inntekter ført på kap. 3595 Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur, post 03 Samfinansiering.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VI

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan gi Statens kartverk fullmakt til å foreta bestillinger av kartgrunnlag utover gitt bevilgning under kap. 595 Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur, post 21 Spesielle driftsutgifter, men slik at rammen for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 250 mill. kroner.

VII

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 525 Fylkesmannssembetene, post 21 Spesielle driftsutgifter, refusjoner av utgifter til fellestjenester der Fylkesmannen samordner utgiftene.

VIII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
540		Direktoratet for forvaltning og IKT	
	25	Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT-prosjekter	103,0 mill. kroner
567		Nasjonale minoriteter	
	74	Kultur- og ressurscenter for norske rom	4,1 mill. kroner
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	76	Tilskudd til utleieboliger	675,9 mill. kroner
	78	Tilskudd til boligsosiale tiltak	4,3 mill. kroner
	79	Tilskudd til heis og tilstandsvurdering	35,0 mill. kroner
590		Planlegging og byutvikling	
	72	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling	16,2 mill. kroner

Andre fullmakter

IX

Husbankens låneramme

Stortinget samtykker i at Husbanken i 2018 kan gi tilsagn om lån for 17 mrd. kroner. Lånene vil bli utbetalt i 2018 og senere år.

X**Tilskudd uten krav om tilbakebetaling**

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan:

1. tildele midler til fylkeskommunene som tilskudd uten krav om tilbakebetaling under kap. 550 Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene, post 62 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene og post 64 Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn, og under kap. 553 Omstillingsdyktige regioner, post 60 Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse, post 63 Grenseregionale Interreg-program og post 65 Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet.
2. tildele midler til Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet som tilskudd uten krav om tilbakebetaling under kap. 550 Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene, post 70 Bedriftsrettede programmer i distriktene og under kap. 553 Omstillingsdyktige regioner, post 74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljø.

XI**Sikringsprosjekt på de kongelige eiendommer**

Stortinget samtykker i at H.M. Kongen i 2018 kan pådra forpliktelser utover bevilgningen på kap. 1, post 51 for å gjennomføre sikringsprosjektet på de kongelige eiendommer. Kostnadsrammen settes til 591,7 mill. kroner i prisnivå per juli 2018.

Bygge- og eiendomsfullmakter*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger***XII****Fullmakter til overskridelse**

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan:

1. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med inntil 250 mill. kroner, mot dekning i reguleringsfondet.
2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med beløp som tilsvarer netto gevinst fra salg av eiendommer.

XIII**Omdisponeringsfullmakter**

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan omdisponere:

1. under kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, mellom postene 31 og 33 og mellom postene 30 og 34.
2. under kap. 531 Eiendommer til kongelige formål, fra post 01 til 45.
3. under kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen, fra post 01 til 45.
4. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 30, 31, 33, 45 og 49.
5. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 32 og 34, samt post 49 i de tilfeller det er aktuelt å kjøpe en eiendom som ledd i gjennomføringen av et byggeprosjekt under kurantordningen.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

XIV

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for å gjennomføre byggeprosjekter og andre investeringsprosjekter som er omtalt under kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, kap. 531 Eiendommer til kongelige formål, kap. 532 Utvikling av Fornebuområdet, kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg, innenfor de kostnadsrammene som er omtalt i Prop. 1 S (2017–2018) eller i tidligere proposisjoner til Stortinget.

XV

Fullmakter som gjelder kurantprosjektordningen

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan:

1. sette i gang byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, uten at disse er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget, når leietakeren har de husleiemidlene det er behov for innenfor gjeldende budsjettammer.
2. pådra staten forpliktelser utover budsjettåret, innenfor en samlet ramme på 1 500 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser, ved gjennomføring av kurante byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter og post 34 Videreføring av kurantprosjekter.

Andre fullmakter

XVI

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 kan:

1. godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom som forvaltes av Statsbygg eller av statlige virksomheter som ikke har egen salgsfullmakt, for inntil 750 mill. kroner.
2. godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparte midler eller midler fra reguleringsfondet for inntil 300 mill. kroner totalt, utover bevilgningen på kap. 2445 Statsbygg, post 49.
3. korrigere Statsbyggs balanse i de tilfellene hvor prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg blir overført til andre budsjettkapitler eller prosjektene ikke blir realisert.

Arbeids- og sosialdepartementet

Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 600 post 01	kap. 3600 post 02
kap. 601 post 21	kap. 3601 post 02

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 605 post 01	kap. 3605 postene 01, 04, 05
kap. 605 post 21	kap. 3605 post 02
kap. 621 post 21	kap. 3621 post 02
kap. 640 post 01	kap. 3640 postene 06 og 07
kap. 640 post 21	kap. 3640 post 08
kap. 642 post 01	kap. 3642 postene 06 og 07
kap. 642 post 21	kap. 3642 post 02

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste budsjettår.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2018 kan:

1. omdisponere inntil 200 mill. kroner fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter.
2. omdisponere inntil 11 mill. kroner fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 77 Varig tilrettelagt arbeid i forbindelse med forsøket med VTA i kommunal regi.
3. omdisponere inntil 10 prosent av bevilgningen under kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 77 Varig tilrettelagt arbeid til kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere.
4. omdisponere fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 634, post 79 Funksjonsassistanse i arbeidslivet inntil 10 pst. av bevilgningen under kap. 634, post 79.
5. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter.
6. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2018 kan overskride bevilgningen under kap. 2470 Statens pensjonskasse, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med inntil 50 mill. kroner mot dekning i reguleringsfondet.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
634		Arbeidsmarkedstiltak	
	76	Tiltak for arbeidssøkere	2 966,7 mill. kroner
	77	Varig tilrettelagt arbeid	793,4 mill. kroner

VI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for gjennomføring av forsøk med velferdsobligasjoner

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2018 kan gi tilsagn som pådrar staten forpliktelser utover budsjettåret for å gjennomføre forsøk med velferdsobligasjoner innenfor en ramme på inntil 10 mill. kroner på kap. 621 Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering, post 63 Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte.

Andre fullmakter

VII

Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2018 kan ettergi rente- og avdragsfrie lån til arbeidsmarkedstiltak for personer med nedsatt arbeidsevne der dette blir vurdert som nødvendig for å sikre den videre driften.

VIII

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2018 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, postene 01, 21 og 45, refusjoner av kommunenes andel av utgifter til opprettelse og drift av NAV-kontorer.

IX

Folketrygdens avkortingsregler ved sluttvederlag

Stortinget samtykker i at det ikke gjøres endringer i folketrygdens avkortingsregler knyttet til mottatt sluttvederlag.

Folketrygden*Andre fullmakter*

II

Stortinget samtykker i at med virkning fra 1. januar 2018 skal følgende ytelser i folketrygden gis etter disse satsene¹:

	kroner
1a. Grunnstønad for ekstrautgifter ved uførhet etter lovens § 6-3 (laveste sats)	8 136
1b. Ved ekstrautgifter utover laveste sats, kan grunnstønaden forhøyes til	12 420
1c. eller til	16 284
1d. eller til	23 988
1e. eller til	32 508
1f. eller til	40 596
2a-1. Hjelpetønad til uføre som må ha hjelp i huset ^{2 3}	13 560
2a-2. Hjelpetønad etter lovens § 6-4 til uføre som må ha tilsyn og pleie ⁴	14 580
2b. Forhøyet hjelpetønad etter lovens § 6-5 til uføre under 18 år som må ha særskilt tilsyn og pleie ⁴	29 160
2c. eller til	58 320
2d. eller til	87 480
3. Behovsprøvet gravferdsstønad opptil	23 337
4. Stønad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-10 og 17-9 første ledd bokstav a) ⁵	
for første barn	46 656
for to barn	60 888
for tre og flere barn	68 988

¹ Satsene under 1, 2 og 4 er årsbeløp for ytelsene.

² Stønad til hjelp i huset gjelder tilfeller før 1. januar 1992. Ordningen foreslås avviklet fra 1. juli 2018.

³ Fra 1. januar 1997 skilles det mellom stønad til hjelp i huset og stønad til særskilt tilsyn og pleie.

⁴ Gjelder også ved uførhet som skyldes yrkesskade, jf. lovens § 12-18.

⁵ Stønad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-10 og 17-9 første ledd bokstav a) gjelder fra 1.1.2016 stønad til barnetilsyn for enslige forsørgere og etterlatte som er i arbeid. Stønaden dekker 64 pst. av dokumenterte utgifter til barnetilsyn. Beløpene i tabellen er maksimale refusjonssatser. Stønaden er inntektsprøvet.

Helse- og omsorgsdepartementet

Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 701 post 21	kap. 3701 post 02
kap. 703 post 21	kap. 3703 post 02
kap. 710 post 21	kap. 3710 post 03
kap. 714 post 21	kap. 3714 post 04
kap. 740 post 01 og 21	kap. 3740 post 02 og 04
kap. 740 post 70	kap. 3740 post 03
kap. 740 post 60	kap. 3740 post 06
kap. 741 post 01	kap. 3741 post 02 og 50
kap. 742 post 01	kap. 3742 post 50
kap. 745 post 01	kap. 3710 post 03
kap. 745 post 01 og 21	kap. 3745 post 02
kap. 746 post 01	kap. 3746 post 02
kap. 747 post 01 og 21	kap. 3747 post 02 og 04
kap. 748 post 01	kap. 3748 post 02

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01, for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2018 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
710		Vaksiner mv.	
	21	Spesielle driftsutgifter	260 mill. kroner

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2018 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
761		Omsorgstjeneste	
	63	Investeringsstilskudd	9 790,5 mill. kroner
	79	Andre tilskudd	1,0 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. investeringslån og driftskredittrammen til regionale helseforetak aktiveres i statens kapitalregnskap.
2. Helse- og omsorgsdepartementet i tilknytning til oppgjørsordningene for h-reseptlegemidler og fritt behandlingsvalg kan føre utgifter og inntekter uten bevilgning over kap. 740 Helsedirektoratet, hhv. post 71 Oppgjørsordning h-reseptlegemidler og post 72 Oppgjørsordning fritt behandlingsvalg. Netto mellomregning med helseforetakene føres ved årets slutt i kapitalregnskapet for hver av ordningene.

Barne- og likestillingsdepartementet*Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Barne- og likestillingsdepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 842 post 01	kap. 3842 post 01
kap. 847 post 01	kap. 3847 post 01
kap. 855 post 01	kap. 3855 postene 01, 02 og 60
kap. 856 post 01	kap. 3856 post 01
kap. 858 post 01	kap. 3858 post 01
kap. 868 post 01	kap. 3868 post 01

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltingsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Andre fullmakter

III

Satser for barnetrygd

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2018 i medhold av lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd § 10 kan betale ut barnetrygd med 11 640 kroner per barn per år.

Enslige forsørgere som fyller vilkårene for rett til utvidet stønad etter barnetrygdloven og full overgangsstonad etter folketrygdloven, og som har barn i alderen 0–3 år, har rett til et småbarnstillegg på 7 920 kroner per år. Dette tillegget gjelder per enslige forsørger, uavhengig av hvor mange barn i alderen 0–3 år vedkommende faktisk forsørger.

IV

Satser for kontantstøtte

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2018 i medhold av lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre § 7 kan betale ut kontantstøtte med følgende beløp:

Avtalt oppholdstid i barnehage (timer per uke)	Kontantstøtte i prosent av full sats	Kontantstøtte per barn i alderen 13-23 måneder
Ikke bruk av barnehageplass	100	7 500
Til og med 19 timer	50	3 750
20 timer eller mer	0	0

V

Sats for engangsstonad ved fødsel og adopsjon

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2018 i medhold av lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 14-17 kan utbetale engangsstonad ved fødsel og adopsjon med 61 120 kroner per barn.

Nærings- og fiskeridepartementet

Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 900 post 01	kap. 3900 post 01
kap. 900 post 21	kap. 3900 post 02
kap. 902 post 01	kap. 3902 postene 01 og 03 og kap. 5574 post 75
kap. 902 post 21	kap. 3902 post 04

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 903 post 01	kap. 3903 post 01
kap. 904 post 01	kap. 3904 post 02
kap. 904 post 21	kap. 3904 post 02
kap. 904 post 22	kap. 3904 post 03
kap. 905 post 21	kap. 3905 post 03
kap. 910 post 01	kap. 3910 post 03
kap. 912 post 01	kap. 3912 post 01
kap. 917 post 01	kap. 3917 post 01
kap. 917 post 21	kap. 3917 post 22
kap. 923 post 21	kap. 3923 post 01
kap. 926 post 21	kap. 3926 post 01

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

- overskride bevilgningen under kap. 917, post 22, kap. 919, post 76 og kap. 923, post 22, slik at summen av overskridelser tilsvarer merinntekter under kap. 5574, post 74.

III

Utbetaling under garantiordninger (trekkfullmakter)

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan foreta utbetalinger til Garantiinstituttet for eksportkreditt uten bevilgning i den utstrekning behovet for utbetalinger under byggelånsgarantiordningen overstiger innestående likvide midler tilknyttet ordningen, men slik at saldoen for nytt og gammelt trekk på trekkfullmaktskontoen ikke overstiger 600 mill. kroner. Utbetalinger på trekkfullmakten posteres under kap. 2460 Garantiinstituttet for eksportkreditt, post 91 Utbetaling iflg. trekkfullmakt – byggelånsgarantiordning.

IV

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

- overskride bevilgningen under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 71 Miljøtiltak Raufoss, for miljøtiltak innenfor gitt garantiramme på 168 mill. kroner.
- overskride bevilgningen under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorarer og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i selskapene.
- overskride bevilgningen under kap. 2429 Eksportkreditt Norge AS, post 90 Utlån, til utbetaling av lån under den statlige eksportkredittordningen, men slik at utlån i 2018 ikke overstiger 37 mrd. kroner.
- overskride bevilgningen under kap. 905 Norges geologiske undersøkelse, post 21 Spesielle driftsutgifter, kap. 923 Havforskningsinstituttet, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy, post 21 Spesielle driftsutgifter i forbindelse med gjennomføringen av bestemte oppdragsprosjekter, mot tilsvarende kontraktsfestede innbetalinger til disse prosjektene i 2019 under henholdsvis kap. 3905 Norges geologiske undersøkelse, post 03 Oppdragsinntekter og andre inntekter, kap. 3923 Havforskningsinstituttet, post 01 Oppdragsinntekter og kap. 3926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy, post 01 Oppdragsinntekter. Ved beregning av beløp som kan overføres til 2019

under de nevnte utgiftsbevilgninger, skal alle ubrukte merinntekter og mindreinntekter regnes med, samt eventuell inndekning av foregående års overskridelse på posten.

V

Fullmakt til å utgifts- og inntektsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan utgifts-/inntektsføre ut-/innbetalinger knyttet til garantiansvar overfor Eksportfinans ASA uten bevilgning, under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 70 Utbetaling – garantiordning, Eksportfinans ASA, og kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap, post 87 Innbetaling – garantiordning, Eksportfinans ASA, innenfor gitt garantiramme på 225 mill. kroner.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	51	Tilskudd til atomforskning	105 mill. kroner
2421		Innovasjon Norge	
	72	Innovasjonskontrakter	400 mill. kroner
	76	Miljøteknologi	550 mill. kroner

2. gi tilsagn om tilskudd på 157,75 mill. euro i tillegg til eksisterende bevilgning, for å delta i de frivillige programmene til Den europeiske romorganisasjonen ESA. Samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar skal likevel ikke overstige 198,75 mill. euro.

VII

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1. inngå forpliktelser for inntil 7,5 mill. kroner til utredninger og lignende ut over bevilgning under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter.
2. foreta bestillinger ut over gitt bevilgning under kap. 904 Brønnøysundregistrene, post 22 Forvaltning av Altinn-løsningen, men slik at ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 50 mill. kroner.

VIII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan gi:

1. Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier for inntil 80 mill. kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, men slik at total ramme for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 201 mill. kroner.

2. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 145 000 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utlandet innenfor Alminnelig garantiordning og inkludert Gammel alminnelig ordning.
3. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 3 150 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland, samt innenfor en øvre rammebegrensning på syv ganger det til enhver tid inntestående beløp på ordningens grunnfond.
4. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 5 000 mill. kroner ved byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien.
5. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme på 20 000 mill. kroner ved etablering av langsiktige kraftkontrakter i kraftintensiv industri.
6. Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 10 000 mill. kroner ved kjøp av skip fra verft i Norge når disse skipene skal brukes i Norge.

IX

Garantifullmakt og fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan inngå standardavtaler for leie av grunn til bolig- og næringsformål på Svalbard med garantier overfor långiver som har pant i bygg som står på statens grunn. Garantiansvar kan kun utløses dersom staten sier opp avtalen eller nekter overføring av leierett. Samlet garantiramme for nye og gamle avtaler begrenses oppad til 25 mill. kroner. Det kan utgiftsføres utbetalinger knyttet til garantiene uten bevilgning under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 80 Lånesikringsordning, bolig- og næringsformål på Svalbard, innenfor en ramme på 10 mill. kroner.

X

Dekning av forsikringstilfeller

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1. gi tilsagn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekning av forsikringsansvar for inntil 80 000 000 euro overfor tredjeperson for instituttets og Statsbyggs ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet, kapittel III.
2. inngå avtaler om forsikringsansvar under beredskapsordningen for statlig varekrigsforsikring innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 2 000 mill. kroner.

XI

Utlånsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye landsdekkende innovasjonslån innenfor en ramme på 900 mill. kroner.
2. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye lån under lavrisikolåneordningen innenfor en ramme på 2 500 mill. kroner.
3. gi Eksportkreditt Norge AS fullmakt til å gi tilsagn om lån i tråd med selskapets og eksportkredittordningens formål uten en øvre ramme.

XII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser knyttet til miljøtiltak

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan:

1. pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for inntil 190 mill. kroner til gjennomføring av pålagte miljøtiltak på Løkken.

2. pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for inntil 500 mill. kroner til gjennomføring av miljøtiltak i Svea og Lunckefjell.

XIII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringer

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan gi nytt investeringsselskap (Fornybar AS) fullmakt til å forplikte investeringer for inntil 200 mill. kroner utover gitt bevilgning.

Andre fullmakter

XIV

Fullmakt til å bortfeste

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan bortfeste hjemfalte gruveeieendommer til museale formål vederlagsfritt.

XV

Fullmakt til å erverve og avhende aksjer og opsjoner

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan gi Garantiinstituttet for eksportkreditt anledning til å erverve og avhende aksjer og opsjoner med formål å få dekning for krav i misligholds- og gjenvinningssaker. Eierskapet skal være midlertidig.

XVI

Endring i statlige eierposter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 gjennom salg av aksjer eller gjennom andre transaksjoner kan:

1. redusere eierskapet i Ambita AS helt eller delvis.
2. redusere eierskapet i Baneservice AS helt eller delvis.
3. redusere eierskapet i Entra ASA helt eller delvis.
4. redusere eierskapet i Mesta AS helt eller delvis.
5. redusere eierskapet i SAS AB helt eller delvis.
6. redusere eierskapet i Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS helt eller delvis.
7. redusere eierskapet i Telenor ASA ned mot 34 prosent.

XVII

Salgsfullmakt og nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan avhende eiendom på Raudsand i Nettet kommune i Møre og Romsdal. Utgifter knyttet til eventuell avhending kan trekkes fra salgsinntektene før det overskytende inntektsføres under kap. 3900, (ny) post 30.

XVIII

Opprettelse av holdingselskap

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2018 kan gi Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å:

1. etablere et holdingselskap for å forvalte eierandeler som følge av misligholds- og gjenvinningssaker under GIEKs Alminnelig garantiordning. Selskapet oppkapitaliseres med midler fra Alminnelig garan-

tiordning. Alminnelig garantiordning kan også gi lån til holdingselskapet eller overføre andre verdier for oppkapitalisering. Holdingselskapet skal være midlertidig.

2. plassere aksjer eller andre verdier tilhørende Alminnelig garantiordning i holdingselskapet.
3. overføre utbytte fra holdingselskapet tilbake til Alminnelig garantiordning.
4. overføre inntekter fra salg av aksjer i holdingselskapet til Alminnelig garantiordning.
5. avvikle holdingselskapet, samt tilbakeføre eventuelle midler til eller dekke eventuelt kapitalbehov fra Alminnelig garantiordning.

Landbruks- og matdepartementet

Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1115 post 01	kap. 4115 post 02
kap. 1137 post 54	kap. 5576 post 70
kap. 1142 post 01	kap. 4142 post 01

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – ordinære forvaltningsorganer, med et beløp som tilsvarende merinntektene fra salg av eiendom. Ubenyttede merinntekter fra salg av eiendom kan regnes med ved utregning av overførbart beløp under bevilgningen.

III

Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan overskride bevilgningen under kap. 1142 Landbruksdirektoratet, post 01 Driftsutgifter, med inntil 0,5 mill. kroner i forbindelse med forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1137		Forskning og innovasjon	
	71	Bioøkonomiordningen	5,8 mill. kroner
1148		Naturskade – erstatninger	
	71	Naturskade, erstatninger	59,3 mill. kroner
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i skogbruket	
	71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket	95,0 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Salg av fast eiendom

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan selge innkjøpt og opprinnelig statseiendom for inntil 25 mill. kroner.

VI

Avtale om kjøp

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2018 kan inngå avtale om kjøp av Giesesalt for en periode på inntil 6 år.

Samferdselsdepartementet

Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1313 post 01	kap. 4313 post 02
kap. 1320 postene 23, 30 og 72	kap. 4320 postene 01, 02 og 03
kap. 1352 post 01	kap. 4352 post 01
kap. 1354 post 21	kap. 4354 post 01
kap. 1360 postene 01 og 45	kap. 4360 post 02 og kap. 5577 post 74
kap. 1361 post 01	kap. 4361 post 07

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. nytte inntil 10 mill. kroner av salgsinntekter fra salg av ikke næringsaktive fiskerihavner under kap. 4360, post 02 til følgende formål under kap. 1360, post 30:
 - a. dekning av salgsomkostninger forbundet med salget
 - b. oppgradering og vedlikehold av fiskerihavner.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 kan overskride bevilgningen under kap. 1360 Kystverket, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 70 mill. kroner pr. aksjon dersom det er nødvendig å sette i verk tiltak mot akutt forurensing uten opphold og før Kongen kan gi slikt samtykke.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1352		Jernbanedirektoratet	
	74	Tilskudd til eksterne	1 340 mill. kroner
1360		Kystverket	
	72	Tilskudd for overføring av gods fra veg til sjø	60 mill. kroner
1380		Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	
	70	Tilskudd til telesikkerhet og -beredskap, fiberkabler	60 mill. kroner

V

Fullmakt til forskuttering

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 kan inngå avtaler om forskuttering av midler utover gitt bevilgning inntil følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Ramme for samlede, løpende refusjonsforpliktelser
1320		Statens vegvesen	
	30, 31, 36 og 37	Investeringer, riksveg	3 500 mill. kroner

Forskutteringene skal refunderes uten kompensasjon for renter og prisstigning.

VI

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 kan:

1.

gjennomføre disse tidligere godkjente investeringsprosjektene:	innenfor en endret kostnadsramme på:
Farriseidet-Porsgrunn	7 559 mill. kroner
E6 Hålogalandsbrua	4 080 mill. kroner
Rv 77 Tjernfjellet	627 mill. kroner

Fullmakten gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår, innenfor kostnadsrammen for prosjektet. Samferdselsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.

2. pådra forpliktelser som inngås i senere budsjettår, innenfor det enkelte prosjekts kostnadsramme for prosjekter som har startet opp før 2016 og er omtalt i Prop. 1 S. Samferdselsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.
3. forplikte staten for fremtidige budsjettår utover gitt bevilgning for prosjekter som ikke er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget inntil følgende beløp:
 - a.

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme for gamle og nye forpliktelser	Ramme for forpliktelser som forfaller hvert år
1352		Jernbanedirektoratet		
	72	Planlegging nye prosjekter	3 000 mill. kroner	1 500 mill. kroner
	73	Investeringer, jernbane	3 000 mill. kroner	1 000 mill. kroner

b.

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme for gamle og nye forpliktelser	
1320		Statens vegvesen		
	30, 31, 34, 36 og 37	Investeringer, riksveg		3 000 mill. kroner
1360		Kystverket		
	30	Investeringer		120 mill. kroner

VII

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for drift- og vedlikeholdsarbeider

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 kan forplikte staten for fremtidige budsjettår utover gitt bevilgning inntil følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme for gamle og nye forpliktelser	Ramme for forpliktelser som forfaller hvert år
1320		Statens vegvesen		
	23	Drift og vedlikehold	7 200 mill. kroner	2 800 mill. kroner
1352		Jernbanedirektoratet		
	71	Drift og vedlikehold	9 000 mill. kroner	3 000 mill. kroner

VIII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for riksvegferjedriften

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 kan forplikte staten for fremtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 72 Kjøp av riksvegferjetjenester, slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 10 700 mill. kroner, og slik at forpliktelsene som faller hvert år ikke overstiger 1 600 mill. kroner.

IX

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for Nye Veier AS

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 kan forplikte staten for fremtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1321 Nye Veier AS, post 70 Tilskudd til Nye Veier AS, likevel slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 21 000 mill. kroner og årlige forpliktelser ikke overstiger 5 250 mill. kroner.

Andre fullmakter

X

Salg og bortfeste av fast eiendom

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 kan selge og bortfeste fast eiendom inntil en verdi av 50 mill. kroner i hvert enkelt tilfelle.

XI

Restverdisikring for eksisterende materiell, oppgraderinger av eksisterende materiell og investeringer i nytt materiell

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 for det togmateriellet som inngår i statens kjøp av persontransporttjenester med tog på kap. 1352 Jernbanedirektoratet, post 70 Kjøp av persontransport med tog, kan:

- a. gi en restverdigaranti for bokførte verdier på inntil 7 043 mill. kroner
- b. gi ytterligere restverdigaranti til oppgraderinger og nyinvesteringer innenfor en ramme på inntil 1 191 mill. kroner. Det legges til grunn 75 pst. restverdigaranti.

XII

Opprettelse av post uten bevilgning

Stortinget samtykker i at kap. 1352 Jernbanedirektoratet, post 74 Tilskudd til eksterne, opprettes i statsregnskapet 2018 uten bevilgning.

XIII

Overføringer til og fra reguleringsfond

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2018 kan overføre inntil 10 mill. kroner til eller fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighets reguleringsfond.

Klima- og miljødepartementet

Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1400 post 01	kap. 4400 post 02
kap. 1420 post 01	kap. 4420 post 01
kap. 1420 post 23	kap. 4420 postene 04, 06, 08 og 09
kap. 1429 post 01	kap. 4429 postene 02 og 09
kap. 1471 post 01	kap. 4471 postene 01 og 03
kap. 1471 post 21	kap. 4471 post 21
kap. 1472 post 50	kap. 5578 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2018 kan:

1. overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 01 Driftsutgifter, til dekning av honorar, transaksjonskostnader og utgifter til faglig bistand i forbindelse med salg av klimakvoter.
2. overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Kvotekjøp, generell ordning, med et beløp som svarer til inntekter fra salg av klimakvoter som er regnskapsført på kap. 4481 Salg av klimakvoter, post 01 Salgsinntekter.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Kjøp av klimakvoter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2018 kan inngå avtaler om kjøp av klimakvoter innenfor en samlet ramme på 1 900 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser under kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Kvotekjøp, generell ordning.

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2018 kan foreta bestillinger av materiell o.l. utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1420		Miljødirektoratet	
	31	Tiltak i verneområder	3 mill. kroner
	38	Restaurering av myr og annen våtmark	9,5 mill. kroner

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2018 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1420		Miljødirektoratet	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	55 mill. kroner
	33	Statlige erverv, nytt vern	4,4 mill. kroner
	34	Statlige erverv, nasjonalparker	1 mill. kroner
	35	Statlige erverv, skogvern	116,4 mill. kroner
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing	156 mill. kroner
	71	Marin forsøpling	15 mill. kroner
	73	Tilskudd til rovvilttiltak	10 mill. kroner
	78	Friluftsmål	3 mill. kroner
	85	Naturinformasjonssentre	2 mill. kroner
1429		Riksantikvaren	
	70	Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner	61 mill. kroner
	71	Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kulturlandskap	40 mill. kroner
	72	Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner	10 mill. kroner
	73	Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalderen og brannsikring	10 mill. kroner
	74	Tilskudd til fartøyvern	15 mill. kroner
	79	Tilskudd til verdensarven	15 mill. kroner
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak	
	73	Klima- og skogsatsingen	2 014 mill. kroner

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2018 kan pådra forpliktelser for fremtidige år til å kjøpe inn materiell og til å gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger under kap. 1420 Miljødirektoratet, postene 39, 69 og 79 Oppryddingstiltak, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger 30,7 mill. kroner.

Andre fullmakter

VIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2018 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året for FNs klima- og skogprogram, Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility, Forest Investment Program og Bio-Carbon Fund plus.
2. Utbetalinger av kjernebidrag til Global Green Growth Institute kan foretas i henhold til organisasjonens regelverk.
3. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av FNs Multi Partner Trust Fund og Inter-American Development Bank (IDB) kan foretas i henhold til regelverket for det enkelte fond.

IX

Utbetaling til Verdensbankens karbonfond

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2018 får unntak fra forutsetningene i Stortingets vedtak fra 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger gjennom at tilskudd til Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility Carbon Fund kan utbetales med det formål å betale for fremtidige verifiserte utslippsreduksjoner.

X

Utbetaling av tilskudd til offentlig-privat samarbeid

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet får unntak fra forutsetningene i Stortingsvedtak av 8. november 1984 om at utbetaling av gitte bevilgninger kun skal skje ved behov, slik at det kan utbetales tilskudd til risikoreduksjon for investeringer i avskogingsfri og bærekraftig råvareproduksjon i tråd med kriteriene for kap. 1482 Internasjonale klima- og utviklingstiltak, post 73 Klima- og skogsatsingen.

XI

Utbetaling av renter på tilskudd

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalte fra Norge under Klima- og skogsatsingen på kap. 1482, post 73 kan benyttes til tiltak etter avtale mellom Klima- og miljødepartementet og den enkelte mottaker.

Finansdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2018 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 21 post 01	kap. 3021 post 02
kap. 1600 post 21	kap. 4600 post 02
kap. 1605 post 01	kap. 4605 post 01
kap. 1610 post 01	kap. 4610 postene 01, 04 og 05
kap. 1618 post 01	kap. 4618 post 02
kap. 1618 post 01	kap. 4618 post 03

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21 Spesielle driftsutgifter, med et beløp som tilsvarer alle merinntektene på kap. 4620 Statistisk sentralbyrå, post 02 Oppdragsinntekter.

Ubrukte merinntekter og eventuelle mindreinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633, post 01.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Statsministerens kontor i 2018 kan overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet, post 01 Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for regjeringen.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2018 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1610		Tolletaten	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	40 mill. kroner
1618		Skatteetaten	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	35 mill. kroner

V

Fullmakter til å inngå avtaler om investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at:

1. det i 2018 kan inngås avtaler for oppgaver som blir avsluttet i 2018 og senere under kap. 41 Stortinget, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, innenfor den kostnadsrammen som er nevnt i Prop. 1 S (2017–2018).
2. Finansdepartementet i 2018 kan inngå avtaler om gjennomføring av de investeringsprosjektene som er omtalt i Prop. 1 S (2017–2018) under kap. 1618 Skatteetaten, post 22 Større IT-prosjekter, innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.

VI

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2018 kan gi garantier for:

1. grunnkapitalen til Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar som ikke må overstige 1 230 785 695 euro.
2. lån fra Den nordiske investeringsbank vedrørende ordningen med prosjektinvesteringsslån innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 387 086 761 euro.
3. miljølån gjennom Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 57 243 888 euro.

VII

Fullmakt til fortsatt bobehandling

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet for 2018 kan bestemme at det under ordningen med oppfølging av statens krav i konkursbo pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 21,7 mill. kroner. Utbetalinger dekkes av bevilgningen under kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Andre fullmakter

VIII

Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposter i tidligere års statsregnskap

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2018 i enkeltsaker kan korrigere uoppklarte differanser i regnskapene og feilposter i statsregnskapet som gjelder tidligere års regnskaper, ved postering over konto for forskyvninger i balansen i statsregnskapet i det inneværende års regnskap. Fullmakten gjelder inntil 1 mill. kroner.

IX

Nettobudsjetteringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2018 kan:

1. trekke direkte utgifter i forbindelse med auksjonssalg fra salgsinntektene før det overskytende inntektsføres under kap. 4610 Tolletaten, post 02 Andre inntekter.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 1610 Tolletaten, post 01 Driftsutgifter refusjoner av fellesutgifter og liknende der Tolletaten fremleier lokaler.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 1618 Skatteetaten, post 01 Driftsutgifter refusjoner av fellesutgifter og liknende der Skatteetaten fremleier lokaler.
4. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 1618 Skatteetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold refusjoner fra andre offentlige institusjoner for investeringer Skatteetaten gjør i samarbeid med disse.

Forsvarsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2018 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

- a. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
- b. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kapittel 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2018 kan:

1. foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1720		Felleskapasiteter i Forsvaret	
	01	Driftsutgifter	1 517 mill. kroner
1731		Hæren	
	01	Driftsutgifter	30 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	01	Driftsutgifter	910 mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1733		Luftforsvaret	
	01	Driftsutgifter	1 500 mill. kroner
1734		Heimevernet	
	01	Driftsutgifter	65 mill. kroner
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	01	Driftsutgifter	1 100 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	80 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	25 000 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	165 mill. kroner
1761		Nye kampfly med baseløsning	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	34 335 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	01	Driftsutgifter	2 080 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	01	Driftsutgifter	60 mill. kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	01	Driftsutgifter	25 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner utover det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2018 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	68 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2018 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kapittel 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Store nyanskaffelser og kapittel 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VI

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2018 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2017–2018).
2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2018 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter som er presentert i Prop. 1 S (2017–2018), innenfor de kostnadsrammer som der er omtalt.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2017–2018), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme under 500 mill. kroner
4. starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) med en kostnadsramme under 200 mill. kroner.
5. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2017–2018).
6. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
7. igangsette planlegging og prosjektering av eiendoms-, bygge-, anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.
8. inkludere gjennomføringskostnader i eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter på post 47.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2018 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluftsf- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart, selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendoms kategorier:
 - a. rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner
 - b. terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
 - c. områder for kollektiv og privat tilbringertjeneste
 - d. kontorer og lignende
 - e. eiendommer for fremtidig utbygging
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2018 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (*NATO Support and Procurement Agency*), andre internasjonale organisasjoner eller

andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gjennom Forsvarsbygg i 2018 kan kjøpe/innløse boliger med fellesgjeld, slik at samlet gjeld knyttet til eierskap av slike boliger ikke overstiger 100 mill. kroner.

Olje- og energidepartementet

Fullmakt til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1810 post 23	kap. 4810 post 02
kap. 1820 post 23	kap. 4820 post 02

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan overskride bevilgningen under kap. 1815 Petoro AS, post 73 Statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk kontinentalsokkel med inntil 35 mill. kroner til utgifter som påløper i utvinningstillatelser som skal fordeles mellom deltakerne i utvinningstillatelsene etter deltakerandel.

IV

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Kongen i 2018 kan overskride bevilgningen under:

1. kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA.
2. kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten med inntil 5 mrd. kroner ved utøvelse av statens forkjøpsrett ved overdragelser av andeler i utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel.

V

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan utgiftsføre uten bevilgning under:

1. kap. 1815 Petoro AS, post 79 Erstatninger, erstatning til Norges Bank som omfatter netto rentetap og andre dokumenterte kostnader grunnet avvik i varslet og faktisk innbetaling av valuta fra SDØE til Norges Bank, jf. avtale om overføring og kjøp av valuta fra SDØE til Norges Bank.
2. kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 90 Lån til Norpipe Oil AS, inntil 25 mill. kroner til utlån til Norpipe Oil AS.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	72	Tilskudd til olje- og energiformål	126 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	40 mill. kroner
	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging	10 mill. kroner
1825		Energiomlegging, energi- og klimateknologi	
	50	Overføring til Klima- og energifondet	400 mill. kroner

VII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger innenfor følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7 mill. kroner
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
1815		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35 mill. kroner
	73	Statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk kontinentalsokkel	100 mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
	22	Flom- og skredforebygging	100 mill. kroner
1840		CO ₂ -håndtering	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	20 mill. kroner

VIII

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan pådra staten forpliktelser utover bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Statoil ASA.

IX

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan pådra staten forpliktelser utover bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for statens forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør inntil 5 mrd. kroner knyttet til deltakelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled eller andre interessentskap.

X

Forpliktelser før plan for utbygging og drift og for anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan pådra staten forpliktelser utover bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktsmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tilatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

Andre fullmakter

XI

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 20 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

XII

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Olje- og energidepartementet har fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XIII

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan godkjenne overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler for Petoro AS som forvalter av SDØE der det antas at ressursene i utvinningstillatelsen på tidspunkt for overdragelsen er mindre enn 3 mill. Sm³ oljeekvivalenter.

XIV

Overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i tråd med forutsetningene i St.prp. nr. 41 (2003-2004) i 2018 kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XV

Overdragelse av andeler i rørledninger mv.

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan godkjenne nødvendige transaksjoner for overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE for å innlemme rørledninger og transportrelaterte anlegg med SDØE-andel i Gassled eller andre interessentskap. Statens andel i Gassled eller andre interessentskap skal justeres for å gjenspeile innlemmelsen.

XVI

Omgjøring av betingede lån til tilskudd

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan gi Enova SF fullmakt til å omgjøre betingede lån fra Klima- og energifondet til tilskudd etter forhåndsdefinerte og forutsigbare betingelser.

Vedlegg 1**Oversikt over utgifter og inntekter i statsbudsjettet for
budsjetterterminen 2018**

i 1000 kroner

Utgifter					
	Samlede utgifter	Drifts - utgifter	Nybygg, anlegg mv.	Overføringer til andre	Utlån, gjelds- avdrag mv.
Det kongelige hus	357 734	21 493	-	336 241	-
Regjering	406 900	406 900	-	-	-
Stortinget og underliggende institusjoner	2 464 200	1 632 000	598 400	233 800	-
Høyesterett	109 967	109 967	-	-	-
Utenriksdepartementet	37 910 322	5 771 787	59 116	30 623 434	1 455 985
Kunnskapsdepartementet	61 230 156	5 659 336	26 285	55 544 535	-
Kulturdepartementet	13 946 756	2 039 850	32 118	11 874 788	-
Justis- og beredskapsdepartementet	57 043 497	34 966 739	3 408 066	18 668 692	-
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	188 848 043	5 513 045	2 420 315	180 914 683	-
Arbeids- og sosialdepartementet	34 888 383	17 961 706	840 677	12 686 000	3 400 000
Helse- og omsorgsdepartementet	165 906 926	5 407 375	20 480	160 479 071	-
Barne- og likestillingsdepartementet	27 352 267	7 825 418	-	19 526 849	-
Nærings- og fiskeridepartementet	11 107 422	4 313 702	481 100	6 039 620	273 000
Landbruks- og matdepartementet	18 499 374	1 768 126	4 032	16 727 216	-
Samferdselsdepartementet	67 450 900	16 207 500	16 071 600	35 171 800	-
Klima- og miljødepartementet	10 452 842	2 862 261	551 042	7 039 539	-
Finansdepartementet	51 538 941	16 572 341	258 400	34 708 200	-
Forsvarsdepartementet	55 021 119	36 706 663	17 614 744	699 712	-
Olje- og energidepartementet	7 951 489	1 598 389	17 000	4 436 100	1 900 000
Ymse	4 900 000	4 900 000	-	-	-
Statsbankene	113 579 284	749 010	47 699	14 980 505	97 802 070
Statlig petroleumsvirksomhet	25 000 000	-	25 000 000	-	-
Statens forretningsdrift	3 977 098	-454 344	4 421 442	10 000	-
Folketrygden	470 116 175	-	-	470 116 175	-
Statens pensjonsfond utland	183 049 000	-	-	183 049 000	-
Sum utgifter	1 613 108 795	172 539 264	71 872 516	1 263 865 960	104 831 055
			Statsbudsjet- tet folke- trygden ikke medregnet	Folke- trygden	Statsbud- sjettet med- regnet fol- ketrygden
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond utland)			923 795 794	329 115 927	1 252 911 721
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)			1 038 161 565	470 116 175	1 508 277 740
Driftsutgifter			172 539 264	-	172 539 264
Nybygg, anlegg mv.			71 872 516	-	71 872 516
Overføringer til andre			610 700 785	470 116 175	1 080 816 960
Overføringer til Statens pensjonsfond utland			183 049 000	-	183 049 000
3. Overskudd før lånetransaksjoner før overføring fra Statens pensjonsfond utland (1-2)			-114 365 771	-141 000 248	-255 366 019
4. Overføring fra Statens pensjonsfond utland			255 366 019	-	255 366 019
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)			141 000 248	-141 000 248	-

i 1000 kroner

Inntekter					
	Samlede inntekter	Drifts-inntekter	Inntekter i samband med nybygg, anlegg mv.	Skatter, avgifter og andre overføringer	Tilbakebetalinger mv.
Skatt på formue og inntekt	246 800 000	-	-	246 800 000	-
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	326 800 000	-	-	326 800 000	-
Tollinntekter	3 450 000	-	-	3 450 000	-
Merverdiavgift	291 500 000	-	-	291 500 000	-
Avgifter på alkohol	13 800 000	-	-	13 800 000	-
Avgifter på tobakk	7 100 000	-	-	7 100 000	-
Avgifter på motorvogner	24 900 000	-	-	24 900 000	-
Andre avgifter	57 452 633	-	-	57 452 633	-
Sum skatter og avgifter	971 802 633	-	-	971 802 633	-
Renter av statens forretningsdrift	87 449	-	-	87 449	-
Øvrige inntekter av statens forretningsdrift	2 407 141	200	2 388 041	18 900	-
Sum inntekter av statens forretningsdrift	2 494 590	200	2 388 041	106 349	-
Renter fra statsbankene	8 785 015	-	-	8 785 015	-
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	3 387 230	-	-	3 387 230	-
Utbytte ekskl. Statoil	17 851 821	-	-	17 851 821	-
Renteinntekter og utbytte (eksl. statens forretningsdrift og Statoil)	30 024 066	-	-	30 024 066	-
Inntekter under departementene	26 041 432	16 773 296	617 679	8 650 457	-
Overføring fra Norges Bank	14 500 000	-	-	14 500 000	-
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	-	-	-	-	-
Sum andre inntekter	40 541 432	16 773 296	617 679	23 150 457	-
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	102 400 000	76 900 000	22 200 000	3 300 000	-
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	91 105 000	-	-	91 105 000	-
Aksjeutbytte fra Statoil	14 544 000	-	-	14 544 000	-
Sum petroleumsinntekter	208 049 000	76 900 000	22 200 000	108 949 000	-
Tilbakebetalinger	167 234 113	-	-	-	167 234 113
Statens pensjonsfond utland	255 366 019	-	-	255 366 019	-
Sum inntekter	1 675 511 853	93 673 496	25 205 720	1 389 398 524	167 234 113
			Statsbudsjettet folke-trygden ikke medregnet	Folke-trygden	Statsbudsjettet medregnet folke-trygden
Lånetransaksjoner:					
6. Utlån, gjeldsavdrag, aksjetegning mv. i alt			104 831 055	-	104 831 055
Utlån til statsbanker			97 802 070	-	97 802 070
Gjeldsavdrag			-	-	-
Andre utlån, aksjetegning mv.			7 028 985	-	7 028 985
7. Tilbakebetalinger mv.			167 234 113	-	167 234 113
8. Utlån mv. (netto) (6 - 7)			-62 403 058	-	-62 403 058
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8 - 5)			-203 403 306	141 000 248	-62 403 058

Vedlegg 2**Statsbudsjettet**

Tabell 2.1 Hovedtallene i statsbudsjettet for perioden 2012–2018

Mill. kroner

	Regnskap					Saldert budsjett 2017	Anslag regn- skap 2017	Forslag 2018
	2012	2013	2014	2015	2016			
Driftsutgifter og investeringer ekskl. petroleumsvirksomhet	171 277	185 772	199 461	213 942	233 553	216 911	214 465	219 866
Driftsresultat forretningsdriften	26	195	-349	-593	-334	-248	-176	-454
Renter av statsgjeld	12 819	12 186	11 117	11 249	10 825	11 619	8 900	8 872
Overføringer til andre	786 412	831 385	881 498	940 912	974 232	1 048 024	1 036 160	1 071 945
Utgifter ekskl. lån og petroleumsvirksomhet	970 534	1 029 538	1 091 727	1 165 509	1 218 276	1 276 306	1 259 350	1 300 229
Inntekter ekskl. lån, oljeskatter og petroleumsvirksomhet	869 636	913 084	931 719	980 197	1 009 888	1 016 800	1 026 977	1 044 863
Oljekorrigert overskudd	-100 898	-116 454	-160 008	-185 312	-208 388	-259 506	-232 373	-255 366
Overført fra Statens pensjonsfond utland	104 550	117 340	156 164	186 063	212 516	259 506	232 373	255 366
Overskudd før lånetransaksjoner	3 652	885	-3 844	751	4 127	0	0	0
Oljeskatter	232 707	206 436	176 164	110 157	47 606	59 203	76 805	91 105
Utbytte fra Statoil	13 887	14 421	22 646	15 382	10 717	9 068	9 068	14 544
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	174 499	157 880	148 229	121 673	94 270	95 500	116 500	102 400
Utgifter til statlig petroleumsvirksomhet	-25 610	-33 585	-35 372	-28 955	-27 815	-25 500	-27 000	-25 000
Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten	395 483	345 151	311 667	218 256	124 779	138 271	175 373	183 049
Overskudd før overføring til Statens pensjonsfond utland	294 585	228 697	151 658	32 945	-83 609	-121 235	-57 000	-72 317
Utlån og avdrag, brutto	131 630	233 208	192 855	222 159	163 718	175 771	162 108	104 831
Tilbakebetalinger	158 728	96 233	215 040	126 087	111 351	117 617	113 980	167 234
Utlån, netto	-27 098	136 974	-22 185	96 072	52 367	58 153	48 128	-62 403
Overskudd før lånetransaksjoner	3 652	885	-3 844	751	4 127	0	0	0
Samlet finansieringsbehov	-30 750	136 089	-18 341	95 321	48 240	58 153	48 128	-62 403

Tabell 2.2 Samlede utgifter etter departement 2012–2018

Mill. kroner

Departement ³	Regnskap					Budsjett	
	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹	2018 ²
Det kongelige hus, Regjering, Stortinget og Høyesterett	2 221	2 305	2 438	2 614	2 871	3 031	3 339
Utenriksdepartementet	31 936	35 865	35 890	40 035	41 352	36 807	37 910
Kunnskapsdepartementet	41 057	43 816	47 844	52 109	55 780	58 666	61 230
Kulturdepartementet	8 950	9 759	12 460	12 790	13 149	13 648	13 947
Justis- og beredskapsdepartementet	27 995	31 637	34 740	35 496	52 667	59 373	57 043
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	153 204	159 424	172 049	176 469	180 774	187 259	188 848
Arbeids- og sosialdepartementet	57 322	70 704	62 493	43 353	40 673	36 747	34 888
Helse- og omsorgsdepartementet	116 112	121 545	131 313	147 936	150 198	158 241	165 907
Barne- og likestillingsdepartementet	32 665	34 626	34 825	37 252	28 421	28 313	27 352
Nærings- og fiskeridepartementet	21 136	8 472	14 722	10 160	10 257	11 869	11 107
Fiskeri- og kystdepartementet	4 789	5 083	0	0	0	0	0
Landbruks- og matdepartementet	16 621	17 206	17 459	17 496	17 749	18 034	18 499
Samferdselsdepartementet	33 661	50 980	70 655	94 063	90 981	71 219	67 451
Klima- og miljødepartementet	5 065	5 420	8 616	8 323	8 519	10 379	10 453
Fornyrings-, administrasjons- og kirke- departementet	6 420	6 724	0	0	0	0	0
Finansdepartementet	38 241	107 331	57 873	107 121	64 082	113 937	51 539
Forsvarsdepartementet	41 490	43 571	46 675	45 339	49 254	51 248	55 021
Olje- og energidepartementet	6 162	16 528	18 614	15 790	25 933	13 431	7 951
Ymse utgifter	66	61	0	0	1	4 182	4 900
Statsbankene	105 945	121 021	124 001	118 410	109 057	111 840	113 579
Statlig petroleumsvirksomhet	25 610	33 585	35 372	28 955	27 815	25 500	25 000
Statens forretningsdrift	2 539	2 568	1 986	2 452	3 188	3 318	3 977
Folketrygden	348 567	368 100	389 928	420 461	437 087	460 532	470 116
Statens pensjonsfond utland	395 483	345 151	311 667	218 256	124 779	138 271	183 049
Utgifter i alt	1 523 258	1 641 483	1 631 621	1 634 880	1 534 588	1 615 848	1 613 109

¹ Saldert budsjett 2017.² Forslag 2018 Prop. 1 S (2017–2018).³ Departementenes budsjetter er uten ymse utgifter, statsbankene, statlig petroleumsvirksomhet, statens forretningsdrift og folketrygden som vises separat.

Tabell 2.3 Driftsutgifter (postene 1-29) etter departement 2012–2018

Departement ³	Regnskap					Budsjett	
	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹	2018 ²
Det kongelige hus, Regjering, Stortinget og Høyesterett	1 703	1 772	1 854	1 839	1 961	2 061	2 170
Utenriksdepartementet	4 825	5 245	5 510	7 686	10 741	7 315	5 772
Kunnskapsdepartementet	3 314	3 400	3 799	4 160	4 630	5 342	5 659
Kulturdepartementet	1 674	1 725	3 160	3 160	3 219	1 947	2 040
Justis- og beredskapsdepartementet	25 699	27 205	29 223	31 602	35 869	35 923	34 967
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	341	411	4 965	4 862	5 090	5 519	5 513
Arbeids- og sosialdepartementet	22 805	23 038	23 387	23 927	25 179	19 023	17 962
Helse- og omsorgsdepartementet	4 402	4 782	5 110	5 259	5 470	5 206	5 407
Barne- og likestillingsdepartementet	6 906	7 138	7 319	7 752	8 476	8 525	7 825
Nærings- og fiskeridepartementet	1 876	1 938	4 015	3 641	3 831	4 184	4 314
Fiskeri- og kystdepartementet	3 345	3 521	0	0	0	0	0
Landbruks- og matdepartementet	1 620	1 708	1 673	1 586	1 646	1 772	1 768
Samferdselsdepartementet	15 013	15 831	19 789	21 009	23 040	15 153	16 208
Klima- og miljødepartementet	2 758	2 915	2 297	2 329	2 433	2 849	2 862
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	4 376	4 578	0	0	0	0	0
Finansdepartementet	8 659	9 571	9 027	14 158	14 908	15 467	16 572
Forsvarsdepartementet	31 716	32 606	33 808	32 722	34 045	35 081	36 707
Olje- og energidepartementet	2 244	2 130	1 639	1 562	1 644	1 656	1 598
Ymse utgifter	66	61	0	0	1	4 182	4 900
Statsbankene	662	668	721	724	725	734	749
Statlig petroleumsvirksomhet	0	1	0	0	0	0	0
Statens forretningsdrift	26	195	-349	-593	-334	-248	-454
Folketrygden	0	0	0	0	0	0	0
Statens pensjonsfond utland	0	0	0	0	0	0	0
Utgifter i alt	144 031	150 439	156 948	167 382	182 574	171 691	172 539

¹ Saldert budsjett 2017.² Forslag 2018 Prop. 1 S (2017–2018).³ Departementenes budsjetter er uten ymse utgifter, statsbankene, statlig petroleumsvirksomhet, statens forretningsdrift og folketrygden som vises separat.

Tabell 2.4 Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49) etter departement 2012–2018

Departement ³	Regnskap					Budsjett	
	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹	2018 ²
Det kongelige hus, Regjering, Stortinget og Høyesterett	184	183	209	354	477	514	598
Utenriksdepartementet	28	93	179	282	63	79	59
Kunnskapsdepartementet	26	23	84	21	57	28	26
Kulturdepartementet	34	32	39	32	29	31	32
Justis- og beredskapsdepartementet	287	1 587	1 377	1 710	999	2 719	3 408
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	2	1	1 122	1 696	2 053	2 774	2 420
Arbeids- og sosialdepartementet	281	312	689	549	391	665	841
Helse- og omsorgsdepartementet	28	20	24	27	22	26	20
Barne- og likestillingsdepartementet	26	13	48	71	10	8	0
Nærings- og fiskeridepartementet	7	9	50	776	101	1 274	481
Fiskeri- og kystdepartementet	731	858	0	0	0	0	0
Landbruks- og matdepartementet	20	11	9	46	33	4	4
Samferdselsdepartementet	12 181	18 022	22 881	24 634	27 482	16 722	16 072
Klima- og miljødepartementet	523	429	544	494	606	666	551
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	806	828	0	0	0	0	0
Finansdepartementet	242	226	237	185	201	307	258
Forsvarsdepartementet	9 181	10 345	12 220	11 982	14 532	15 500	17 615
Olje- og energidepartementet	7	12	12	8	7	17	17
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	166	153	106	56	62	69	48
Statlig petroleumsvirksomhet	25 610	33 585	35 372	28 955	27 815	25 500	25 000
Statens forretningsdrift	2 513	2 372	2 335	3 045	3 522	3 567	4 421
Folketrygden	0	0	0	0	0	0	0
Statens pensjonsfond utland	0	0	0	0	0	0	0
Utgifter i alt	52 883	69 114	77 536	74 922	78 460	70 472	71 873

¹ Saldert budsjett 2017.² Forslag 2018 Prop. 1 S (2017–2018).³ Departementenes budsjetter er uten ymse utgifter, statsbankene, statlig petroleumsvirksomhet, statens forretningsdrift og folketrygden som vises separat.

Tabell 2.5 Overføringer til andre (postene 50-89) etter departement 2012–2018

Departement ³	Regnskap					Budsjett	
	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹	2018 ²
Det kongelige hus, Regjering, Stortinget og Høyesterett	333	351	374	421	433	457	570
Utenriksdepartementet	26 295	29 616	29 279	30 957	29 247	28 098	30 623
Kunnskapsdepartementet	37 717	40 392	43 961	47 928	51 093	53 296	55 545
Kulturdepartementet	7 242	8 003	9 262	9 599	9 902	11 670	11 875
Justis- og beredskapsdepartementet	2 009	2 844	4 139	2 184	15 799	20 732	18 669
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	152 862	159 005	165 962	169 911	173 631	178 966	180 915
Arbeids- og sosialdepartementet	11 088	10 996	11 171	11 033	11 552	12 559	12 686
Helse- og omsorgsdepartementet	111 677	116 741	126 178	142 651	144 706	153 009	160 479
Barne- og likestillingsdepartementet	25 733	27 475	27 458	29 429	19 936	19 780	19 527
Nærings- og fiskeridepartementet	4 343	4 463	5 657	5 538	5 987	6 167	6 040
Fiskeri- og kystdepartementet	713	703	0	0	0	0	0
Landbruks- og matdepartementet	14 981	15 488	15 777	15 865	16 071	16 258	16 727
Samferdselsdepartementet	6 467	7 096	7 985	8 420	10 458	35 844	35 172
Klima- og miljødepartementet	1 785	2 076	5 776	5 500	5 480	6 863	7 040
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	1 237	1 318	0	0	0	0	0
Finansdepartementet	29 303	30 990	31 403	32 859	34 196	34 836	34 708
Forsvarsdepartementet	593	621	648	634	676	667	700
Olje- og energidepartementet	3 909	4 387	4 463	4 971	5 007	5 326	4 436
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	12 376	12 905	13 194	13 801	13 796	14 584	14 981
Statlig petroleumsvirksomhet	0	0	0	0	0	0	0
Statens forretningsdrift	0	0	0	0	0	0	10
Folketrygden	348 567	368 100	389 928	420 461	437 087	460 532	470 116
Statens pensjonsfond utland	395 483	345 151	311 667	218 256	124 779	138 271	183 049
Utgifter i alt	1 194 714	1 188 722	1 204 282	1 170 417	1 109 835	1 197 914	1 263 866

¹ Saldert budsjett 2017.² Forslag 2018 Prop. 1 S (2017–2018).³ Departementenes budsjetter er uten ymse utgifter, statsbankene, statlig petroleumsvirksomhet, statens forretningsdrift og folketrygden som vises separat

Tabell 2.6 Utlån, gjeldsavdrag mv. (postene 90-99) etter departement 2012–2018

Departement ³						Mill. kroner	
	Regnskap					Budsjett	
	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹	2018 ²
Det kongelige hus, Regjering, Stortinget og Høyesterett	0	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	788	911	923	1 110	1 301	1 315	1 456
Kunnskapsdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Kulturdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Justis- og beredskapsdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	0	6	0	0	0	0	0
Arbeids- og sosialdepartementet	23 148	36 358	27 246	7 844	3 552	4 500	3 400
Helse- og omsorgsdepartementet	5	2	1	0	0	0	0
Barne- og likestillingsdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Nærings- og fiskeridepartementet	14 909	2 062	5 000	205	338	244	273
Fiskeri- og kystdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Landbruks- og matdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Samferdselsdepartementet	0	10 030	20 000	40 000	30 000	3 500	0
Klima- og miljødepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Finansdepartementet	38	66 544	17 206	59 919	14 778	63 327	0
Forsvarsdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Olje- og energidepartementet	2	10 000	12 500	9 250	19 275	6 432	1 900
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	92 740	107 295	109 980	103 831	94 474	96 453	97 802
Statlig petroleumsvirksomhet	0	0	0	0	0	0	0
Statens forretningsdrift	0	0	0	0	0	0	0
Folketrygden	0	0	0	0	0	0	0
Statens pensjonsfond utland	0	0	0	0	0	0	0
Utgifter i alt	131 630	233 208	192 855	222 159	163 718	175 771	104 831

¹ Saldert budsjett 2017.² Forslag 2018 Prop. 1 S (2017–2018).³ Departementenes budsjetter er uten ymse utgifter, statsbankene, statlig petroleumsvirksomhet, statens forretningsdrift og folketrygden som vises separat.

Tabell 2.7 Skatter og avgifter i perioden 2012–2018

Kapittel		Regnskap					Mill. kroner	
							Budsjett	
		2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹	2018 ²
5501	Skatter på formue og inntekt	233 345	243 362	238 985	237 996	240 088	238 067	244 500
5502	Finansskatt	0	0	0	0	0	1 790	2 300
5506	Avgift av arv og gaver	1 887	2 246	1 880	295	206	0	0
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum	230 452	203 204	171 586	105 223	42 496	53 800	85 500
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ kontinentalsokkelen	2 251	3 293	4 516	4 959	5 108	5 400	5 600
5509	Avgift på utslipp av NO _x kontinentalsokkelen	4	-61	62	-26	2	3	5
5511	Tollinntekter	3 070	3 111	3 205	3 305	3 369	3 340	3 450
5521	Merverdiavgift	220 713	233 874	242 571	252 220	266 172	270 300	291 500
5526	Avgift på alkohol	12 140	12 239	12 643	12 827	13 503	13 500	13 800
5531	Avgift på tobakkvarer mv.	7 315	7 080	7 259	7 265	7 254	7 300	7 100
5536	Avgift på motorvogner mv.							
	Engangsavgift	21 175	20 184	18 533	17 995	16 867	17 255	16 000
	Trafikksforsikringsavgift	9 364	9 695	9 975	10 170	10 526	9 700	7 100
	Vektørsavgift	326	328	359	352	344	360	350
	Omregistreringsavgift	2 349	2 103	1 907	1 370	1 404	1 445	1 450
5537	Avgift på båter mv.	169	169	50	0	0	0	0
5538	Veibruksavgift på drivstoff	16 254	16 426	16 562	16 079	15 152	16 298	15 408
5541	Avgift på elektrisk kraft	7 140	7 961	7 538	8 563	10 117	10 500	11 100
5542	Avgift på mineralolje mv.	1 419	1 443	1 876	2 035	2 016	2 148	1 815
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.	4 541	4 768	5 238	5 766	6 576	6 999	7 310
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall	17	49	53	3	0	0	0
5547	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier	2	2	1	8	10	39	2
5548	Miljøavgift på visse klimagasser	277	282	355	345	404	467	515
5549	Avgift på utslipp av NO _x	114	55	58	54	50	52	50
5550	Miljøavgift på plantevernmidler	70	64	71	68	73	50	65
5551	Avgifter knyttet til mineralvirksomhet	22	20	6	5	4	3	3
5555	Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv.	1 221	1 265	1 240	1 401	1 421	1 385	1 500
5556	Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	1 835	1 911	1 968	1 961	2 026	1 900	2 350
5557	Avgift på sukker mv.	193	201	197	206	203	205	210
5559	Avgift på drikkevareemballasje	1 276	1 325	1 596	1 798	1 921	1 920	2 115
5561	Flypassasjeravgift	0	0	0	0	927	1 625	1 850
5562	Totalisatoravgift	0	0	0	0	0	0	135
5565	Dokumentavgift	7 163	7 310	7 607	8 446	8 501	8 600	9 300
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet	66	70	75	75	106	103	107
5571	Sektoravgifter under Arbeids- og sosialdep.	0	46	89	79	84	85	107
5572	Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdep.	184	192	167	199	235	224	236
5574	Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridep.	142	149	317	388	486	472	495
5575	Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdep.	925	889	0	0	0	0	0
5576	Sektoravgifter under Landbruks- og matdep.	301	140	135	138	142	285	160
5577	Sektoravgifter under Samferdselsdep.	0	0	841	847	746	986	978
5578	Sektoravgifter under Klima- og miljødep.	103	112	105	104	113	115	125
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet	293	312	309	333	342	358	389
5582	Sektoravgifter under Olje- og energidep.	2	0	160	168	154	786	835
5583	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser	188	236	274	281	297	295	294
5584	Andre avgifter, etterslep utgåtte avgifter	0	0	0	-6	1	0	0
5700	Trygdeavgift	104 279	111 686	119 936	129 807	133 599	139 524	144 600
5700	Arbeidsgiveravgift	147 538	157 743	164 015	169 628	171 325	177 134	182 200
Sum skatter og avgifter inkl. folketrygden		1 040 122	1 055 482	1 044 319	1 002 733	964 368	994 818	1 062 908

¹ Saldert budsjett 2017.² Forslag 2018 Prop. 1 S (2017–2018).

Tabell 2.8 Samlede inntekter i perioden 2012–2018

Mill. kroner

	Regnskap					Saldert budsjett 2017	Anslag regn- skap 2017	Forslag 2018
	2012	2013	2014	2015	2016			
Skatter på formue og inntekt	235 232	245 608	240 865	238 291	240 294	239 857	251 570	246 800
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	251 816	269 430	283 951	299 435	304 924	316 658	314 200	326 800
Tollinntekter	3 070	3 111	3 205	3 305	3 369	3 340	3 380	3 450
Merverdiavgift	220 713	233 874	242 571	252 220	266 172	270 300	266 700	291 500
Avgifter på alkohol	12 140	12 239	12 643	12 827	13 503	13 500	13 600	13 800
Avgifter på tobakk	7 315	7 080	7 259	7 265	7 254	7 300	7 100	7 100
Avgifter på motorvogner	33 213	32 309	30 773	29 887	29 140	28 760	27 720	24 900
Andre avgifter	43 916	45 396	46 888	49 344	52 105	55 900	55 978	57 453
Sum skatter og avgifter	807 415	849 047	868 156	892 576	916 762	935 615	940 248	971 803
Renter av statens forretningsdrift	74	85	80	76	77	89	89	87
Øvrige inntekter av statens forretningsdrift	2 010	1 964	2 334	2 659	2 527	2 440	2 623	2 407
Sum inntekter av statens forretningsdrift	2 084	2 049	2 413	2 735	2 604	2 529	2 712	2 495
Renter fra statsbankene	7 795	8 370	9 014	9 280	8 445	8 686	8 698	8 785
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	8 913	6 585	5 657	4 841	3 823	3 136	3 644	3 387
Utbytte ekskl. Statoil	13 277	14 528	14 029	19 651	14 703	15 103	17 388	17 852
Sum renteinntekter og utbytte (ekskl. statens forretningsdrift og Statoil)	29 985	29 484	28 699	33 772	26 971	26 925	29 729	30 024
Inntekter under departementene	30 152	32 505	32 451	40 696	36 962	34 031	36 562	26 041
Overføring fra Norges Bank	0	0	0	10 419	26 589	17 700	17 726	14 500
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum andre inntekter	30 152	32 505	32 451	51 115	63 550	51 731	54 288	40 541
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	174 499	157 880	148 229	121 673	94 270	95 500	116 500	102 400
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	232 707	206 436	176 164	110 157	47 606	59 203	76 805	91 105
Aksjeutbytte fra Statoil	13 887	14 421	22 646	15 382	10 717	9 068	9 068	14 544
Sum petroleumsinntekter	421 093	378 737	347 039	247 212	152 594	163 771	202 373	208 049
Tilbakebetalinger	158 728	96 233	215 040	126 087	111 351	117 617	113 980	167 234
Statens pensjonsfond utland	104 550	117 340	156 164	186 063	212 516	259 506	232 373	255 366
Sum inntekter	1 554 008	1 505 394	1 649 962	1 539 559	1 486 348	1 557 695	1 575 703	1 675 512

Tabell 2.9 Vedtatt budsjett 2017 (des. 2016). Utgifter fordelt etter departement og de forskjellige grupper av postnummer.

		Statens egne driftsutgifter						Overføringer				1000 kroner	
	Samlede utgifter	I alt	Driftsutgifter. (postnr. 01)	Spesielle driftsutgifter (postnr. 21-23 og 25-29)	Driftsresultat forretningsdriften (postnr. 24)	Nybygg, anlegg (postnr. 30-49)	I alt	Andre statsregnskaper (postnr. 50-59)	Kommuner (postnr. 60-69)	Andre overføringer (postnr. 70-89)	Utlån gjeldsavgift mv. (postnr. 90-99)		
Det kongelige hus Regjering Stortinget og underliggende institusjoner Høyesterett Utenriksdepartementet Kunnskapsdepartementet Kulturdepartementet Justis- og beredskapsdepartementet Kommunal- og moderniseringsdepartementet Arbeids- og sosialdepartementet Helse- og omsorgsdepartementet Barne- og likestillingsdepartementet Nærings- og fiskeridepartementet Landbruks- og matdepartementet Samferdselsdepartementet Klima- og miljødepartementet Finansdepartementet Forsvarsdepartementet Olje- og energidepartementet Ymse utgifter Statsbankene Statlig petroleumsvirksomhet Statens forretningsdrift Folketrygden Statens pensjonsfond utland	247 534	21 009	21 009	0	0	0	226 525	226 525	0	0	0		
	404 600	404 600	382 400	22 200	0	0	0	0	0	0	0		
	2 270 700	1 526 700	15 11 700	15 000	0	514 000	230 000	0	0	230 000	0		
	108 462	108 462	108 462	0	0	0	0	0	0	0	0		
	36 807 422	7 314 992	4 352 939	2 962 053	0	79 378	28 097 692	0	0	28 097 692	1 315 360		
	58 665 886	5 341 713	2 092 594	3 249 119	0	28 049	53 296 124	37 808 083	3 528 738	11 959 303	0		
	13 648 194	1 947 185	1 809 551	137 634	0	31 490	11 669 519	1 546 626	54 398	10 068 495	0		
	59 373 470	35 922 653	32 278 878	3 643 775	0	2 719 272	20 731 545	350 798	18 717 379	1 663 368	0		
	187 258 963	5 518 933	4 464 576	1 054 357	0	2 774 054	178 965 976	393 141	173 018 411	5 554 424	0		
	36 747 264	19 023 226	18 708 807	314 419	0	665 130	12 558 908	278 889	155 760	12 124 259	4 500 000		
	158 241 408	5 206 066	3 342 697	1 863 369	0	25 961	153 009 381	337 754	8 865 580	143 806 047	0		
	28 313 382	8 525 359	6 261 464	2 263 895	0	7 639	19 780 384	242 829	1 790 471	17 747 084	0		
	11 869 060	4 184 050	3 061 365	1 122 685	0	1 274 400	6 166 610	2 615 037	23 400	3 528 173	244 000		
	18 034 146	1 771 947	1 735 526	36 421	0	3 992	16 258 207	2 113 492	142 664	14 002 051	0		
	71 219 013	15 153 134	2 890 636	12 262 498	0	16 722 100	35 843 779	142 780	3 003 900	32 697 099	3 500 000		
	10 378 982	2 849 460	1 451 920	1 397 540	0	666 408	6 863 114	643 785	436 007	5 783 322	0		
	113 937 339	15 467 139	14 516 364	950 775	0	307 300	34 836 100	20 000	21 200 000	13 616 100	63 326 800		
	51 248 190	35 080 502	33 244 374	1 836 128	0	15 500 484	667 204	162 479	0	504 725	0		
	13 431 222	1 656 030	1 069 452	586 578	0	17 000	5 326 192	3 679 388	70 000	1 576 804	6 432 000		
	41 81 873	4 181 873	4 181 873	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	111 839 858	734 402	723 359	11 043	0	68 560	14 584 146	7 232 593	0	7 351 553	96 452 750		
	25 500 000	0	0	0	0	25 500 000	0	0	0	0	0	0	
	3 318 250	-248 336	0	0	-248 336	3 566 586	0	0	0	0	0	0	
	460 531 826	0	0	0	0	0	460 531 826	0	370 000	460 161 826	0	0	
	138 271 000	0	0	0	0	0	138 271 000	138 271 000	0	0	0	0	
Sum utgifter	1 615 848 044	171 691 099	138 209 946	33 729 489	-248 336	70 471 803	1 197 914 232	196 065 199	231 376 708	770 472 325	175 770 910		

Tabell 2.10 Forslag for 2018. Utgifter fordelt etter departement og de forskjellige grupper av postnummer

		Statens egne driftsutgifter					Overføringer				1000 kroner	
	Samlede utgifter	I alt	Driftsutgifter. (postnr. 01)	Spesielle driftsutgifter 21-23 og 25-29)	Driftsresultat forretningsdriften (postnr. 24)	Nybygg, anlegg (postnr. 30-49)	I alt	Andre statsregnskaper (postnr. 50-59)	Kommuner (postnr. 60-69)	Andre overføringer (postnr. 70-89)	Utlån gjelds- avdrag mv. (postnr. 90-99)	
Det kongelige hus Regjering Stortinget og underliggende institusjoner Høyesterett Utenriksdepartementet Kunnskapsdepartementet Kulturdepartementet Justis- og beredskapsdepartementet Kommunal- og moderniseringsdepartementet Arbeids- og sosialdepartementet Helse- og omsorgsdepartementet Barne- og likestillingsdepartementet Nærings- og fiskeridepartementet Landbruks- og matdepartementet Samferdselsdepartementet Klima- og miljødepartementet Finansdepartementet Forsvarsdepartementet Olje- og energidepartementet Ymse Statsbankene Statlig petroleumsvirksomhet Statens forretningsdrift Folketrygden Statens pensjonsfond utland	357 734	21 493	21 493	0	0	0	336 241	336 241	0	0	0	
	406 900	406 900	393 200	13 700	0	0	0	0	0	0	0	
	2 464 200	1 632 000	1 632 000	0	0	598 400	233 800	0	0	233 800	0	
	109 967	109 967	109 967	0	0	0	0	0	0	0	0	
	37 910 322	5 771 787	4 378 396	1 393 391	0	59 116	30 623 434	0	0	30 623 434	1 455 985	
	61 230 156	5 659 336	2 149 954	3 509 382	0	26 285	55 544 535	39 743 616	3 455 390	12 345 529	0	
	13 946 756	2 039 850	1 862 160	177 690	0	32 118	11 874 788	1 584 820	54 461	10 235 507	0	
	57 043 497	34 966 739	32 470 072	2 496 667	0	3 408 066	18 668 692	270 243	16 978 223	1 420 226	0	
	188 848 043	5 513 045	4 408 201	1 104 844	0	2 420 315	180 914 683	394 819	175 118 983	5 400 881	0	
	34 888 383	17 961 706	17 628 383	333 323	0	840 677	12 686 000	285 220	141 410	12 259 370	3 400 000	
	165 906 926	5 407 375	3 709 094	1 698 281	0	20 480	160 479 071	326 856	9 676 604	150 475 611	0	
	27 352 267	7 825 418	5 023 491	2 801 927	0	0	19 526 849	234 354	1 609 755	17 682 740	0	
	11 107 422	4 313 702	3 079 322	1 234 380	0	481 100	6 039 620	2 450 980	15 000	3 573 640	273 000	
	18 499 374	1 768 126	1 734 579	33 547	0	4 032	16 727 216	2 095 219	146 373	14 485 624	0	
	67 450 900	16 207 500	2 977 400	13 230 100	0	16 071 600	35 171 800	194 600	3 319 800	31 657 400	0	
	10 452 842	2 862 261	1 492 894	1 369 367	0	551 042	7 039 539	938 220	256 707	5 844 612	0	
	51 538 941	16 572 341	15 366 500	1 205 841	0	258 400	34 708 200	10 000	23 650 000	11 048 200	0	
	55 021 119	36 706 663	34 676 003	2 030 660	0	17 614 744	699 712	186 572	0	513 140	0	
	7 951 489	1 598 389	1 029 389	569 000	0	17 000	4 436 100	3 614 700	20 000	801 400	1 900 000	
	4 900 000	4 900 000	4 900 000	0	0	0	0	0	0	0	0	
113 579 284	749 010	737 725	11 285	0	47 699	14 980 505	7 480 577	0	7 499 928	97 802 070		
25 000 000	0	0	0	0	25 000 000	0	0	0	0	0		
3 977 098	-454 344	0	0	-454 344	4 421 442	10 000	0	0	10 000	0		
470 116 175	0	0	0	0	0	470 116 175	0	380 000	469 736 175	0		
183 049 000	0	0	0	0	0	183 049 000	183 049 000	0	0	0		
Sum utgifter	1 613 108 795	172 539 264	139 780 223	33 213 385	-454 344	71 872 516	1 263 865 960	243 196 037	234 822 706	785 847 217	104 831 055	

Vedlegg 3**Bevilgningsregnskapet**

Tabell 3.1 Utgifter og inntekter i bevilgningsregnskapet per 1. halvår 2017

Utgifter	Mill. kroner				
	Overført fra forrige termin	Budsjettets stilling 2017	Samlet til disposisjon	Regnskap for 1. halvår	Gjenstående beløp
Det kongelige hus	0	248	248	194	54
Regjering	10	412	422	185	237
Stortinget og underliggende institusjoner	75	2 261	2 336	1 071	1 265
Høyesterett	0	108	109	52	57
Utenriksdepartementet	1 043	37 418	38 461	16 836	21 625
Kunnskapsdepartementet	438	58 152	58 590	34 809	23 781
Kulturdepartementet	220	13 757	13 977	8 633	5 344
Justis- og beredskapsdepartementet	837	58 847	59 684	25 868	33 816
Kommunal- og moderniserings- departementet	1 091	187 496	188 587	113 341	75 246
Arbeids- og sosialdepartementet	487	35 368	35 855	18 555	17 300
Helse- og omsorgsdepartementet	1 214	158 205	159 419	90 781	68 638
Barne- og likestillingsdepartementet	103	27 901	28 004	14 172	13 832
Nærings- og fiskeridepartementet	1 299	11 833	13 132	5 294	7 838
Landbruks- og matdepartementet	242	18 106	18 347	13 465	4 882
Samferdselsdepartementet	2 373	71 285	73 657	35 323	38 334
Klima- og miljødepartementet	682	10 206	10 888	3 472	7 416
Finansdepartementet	650	103 113	103 762	79 612	24 150
Forsvarsdepartementet	1 780	51 992	53 772	22 644	31 128
Olje- og energidepartementet	209	13 412	13 620	6 535	7 085
Ymse utgifter	0	4 701	4 701	0	4 701
Statsbankene	357	111 600	111 957	55 592	56 365
Statlig petroleumsvirksomhet	0	27 000	27 000	13 781	13 219
Statens forretningsdrift	342	2 989	3 331	304	3 026
Folketrygden	106	453 199	453 305	223 137	230 168
Statens pensjonsfond utland	0	138 271	138 271	-39 110	177 381
Sum utgifter	13 557	1 597 878	1 611 436	744 547	866 889

			Mill. kroner
Inntekter	Budsjettets stilling 2017	Regnskap for 1. halvår	Gjenstående beløp
Skatt på formue og inntekt	239 724	156 180	83 544
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	316 645	155 239	161 406
Tollinntekter	3 340	1 613	1 727
Merverdiavgift	270 300	123 770	146 530
Avgifter på alkohol	13 500	6 646	6 854
Avgifter på tobakk	7 300	3 432	3 868
Avgifter på motorvogner	28 760	18 651	10 109
Andre avgifter	55 904	27 441	28 463
Sum skatter og avgifter	935 473	492 972	442 501
Renter av statens forretningsdrift	89	-1	90
Øvrige inntekter av statens forretningsdrift	2 623	676	1 948
Sum inntekter av statens forretningsdrift	2 712	675	2 038
Renter fra statsbankene	8 698	4 434	4 264
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	3 104	2 306	799
Aksjeutbytte ekskl. Statoil	17 388	12 847	4 540
Renteinntekter og utbytte (ekskl. statens forretningsdrift og Statoil)	29 190	19 587	9 603
Inntekter under departementene	35 762	16 326	19 436
Overføring fra Norges Bank	17 726	17 726	0
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	0	0	0
Sum andre inntekter	53 488	34 051	19 436
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	111 500	62 573	48 927
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	59 203	28 331	30 872
Aksjeutbytte fra Statoil	9 068	2 018	7 050
Sum petroleumsinntekter	179 771	92 922	86 849
Tilbakebetalinger	113 980	57 484	56 497
Statens pensjonsfond utland	259 506	0	259 506
Sum inntekter	1 574 121	697 691	876 429

Tabell 3.2 Bevilgningsregnskapet for 1. halvår 2016 og 2017

Utgifter	Mill. kroner									
	Samlede utgifter		Driftsutgifter		Nybygg, anlegg mv.		Overføringer til andre		Utlån, gjelds-avdrag mv.	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Det kongelige hus	179	194	15	16	0	0	164	178	0	0
Regjering	179	185	179	185	0	0	0	0	0	0
Stortinget og underliggende institusjoner	1 056	1 071	717	756	229	202	110	113	0	0
Høyesterett	45	52	45	52	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	15 454	16 836	1 886	1 988	17	261	12 234	13 272	1 318	1 315
Kunnskapsdepartementet	33 357	34 809	1 958	2 151	15	16	31 384	32 642	0	0
Kulturdepartementet	8 033	8 633	1 528	962	9	8	6 497	7 664	0	0
Justis- og beredskapsdep.	19 167	25 868	17 597	17 354	343	396	1 227	8 118	0	0
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	110 315	113 341	2 330	2 578	897	1 276	107 088	109 487	0	0
Arbeids- og sosialdepartementet	20 370	18 555	12 678	10 052	114	182	5 730	6 399	1 848	1 922
Helse- og omsorgsdepartementet	77 946	90 781	2 423	2 629	2	3	75 521	88 149	0	0
Barne- og likestillingsdepartementet	21 243	14 172	4 202	3 852	25	5	17 016	10 315	0	0
Nærings- og fiskeridepartementet	4 428	5 294	1 798	2 015	17	439	2 501	2 696	112	144
Landbruks- og matdepartementet	13 509	13 465	794	860	23	12	12 691	12 594	0	0
Samferdselsdepartementet	57 439	35 323	9 574	6 764	11 780	8 069	6 084	20 491	30 000	0
Klima- og miljødepartementet	3 042	3 472	987	1 105	143	79	1 913	2 288	0	0
Finansdepartementet	29 484	79 612	6 998	7 482	98	85	19 858	20 972	2 530	51 074
Forsvarsdepartementet	20 932	22 644	15 721	16 743	4 816	5 550	395	351	0	0
Olje- og energidepartementet	18 499	6 535	698	731	2	1	3 550	3 825	14 250	1 979
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	56 723	55 592	353	364	30	28	6 615	7 019	49 726	48 181
Statlig petroleumsvirksomhet	13 929	13 781	0	0	13 929	13 781	0	0	0	0
Statens forretningsdrift	881	304	-884	-1 116	1 765	1 420	0	0	0	0
Folketrygden	214 401	223 137	0	0	0	0	214 401	223 137	0	0
Statens pensjonsfond utland	-34 347	-39 110	0	0	0	0	-34 347	-39 110	0	0
Sum utgifter	706 267	744 547	81 597	77 521	34 254	31 812	490 632	530 600	99 784	104 614
Lånetransaksjoner					Budsjettstil-		Regnskap		Regnskap	
					Regnskap		Endringer i pst.		Endringer i pst.	
1 Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføring fra										
Statens pensjonsfond utland					1 162 481	1 200 634	3,3	636 354	640 207	0,6
2 Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld)					1 370 870	1 435 771	4,7	606 483	639 933	5,5
Driftsutgifter					182 574	172 399	-5,6	81 597	77 521	-5,0
Nybygg, anlegg mv.					78 460	71 277	-9,2	34 254	31 812	-7,1
Overføringer til andre					985 057	1 053 824	7,0	524 979	569 711	8,5
Overføringer til Statens pensjonsfond utland					124 779	138 271	10,8	-34 347	-39 110	13,9
3 Overskudd før lånetransaksjoner før overføring fra										
Statens pensjonsfond utland (1-2)					-208 389	-235 137	-	29 871	275	-
4 Overføring fra Statens pensjonsfond utland					212 516	259 506	-	0	0	-
5 Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)					4 127	24 370	-	29 871	275	-

Inntekter	Mill. kroner									
	Samlede inntekter		Salgsinntekter		Inntekter i forbindelse med nybygg/anlegg		Skatter, avgifter og andre overføringer		Tilbakebetalinger	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Skatt på formue og inntekt	143 206	156 180	0	0	0	0	143 206	156 180	0	0
Arbeidsgiveravgift og folketrygdavgift	152 537	155 239	0	0	0	0	152 537	155 239	0	0
Tollinntekter	1 557	1 613	0	0	0	0	1 557	1 613	0	0
Merverdiavgift	130 216	123 770	0	0	0	0	130 216	123 770	0	0
Avgifter på alkohol	6 612	6 646	0	0	0	0	6 612	6 646	0	0
Avgifter på tobakk	3 534	3 432	0	0	0	0	3 534	3 432	0	0
Avgifter på motorvogner	19 639	18 651	0	0	0	0	19 639	18 651	0	0
Andre avgifter	24 871	27 441	0	0	0	0	24 871	27 441	0	0
Sum skatter og avgifter	482 174	492 972	0	0	0	0	482 174	492 972	0	0
Renter av statens forretningsdrift	-1	-1	0	0	0	0	-1	-1	0	0
Øvrige inntekter av statens forretningsdrift	619	676	0	0	603	658	16	18	0	0
Sum inntekter av statens forretningsdrift	618	675	0	0	603	658	15	16	0	0
Renter fra statsbankene	4 352	4 434	0	0	0	0	4 352	4 434	0	0
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	2 692	2 306	0	0	0	0	2 692	2 306	0	0
Aksjeutbytte ekskl. Statoil	9 122	12 847	0	0	0	0	9 122	12 847	0	0
Renteinntekter og utbytte (ekskl. statens forretningsdrift og Statoil)	16 166	19 587	0	0	0	0	16 166	19 587	0	0
Inntekter under departementene	15 611	16 326	7 344	7 492	187	570	8 080	8 263	0	0
Overføring fra Norges Bank	26 589	17 726	0	0	0	0	26 589	17 726	0	0
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum andre inntekter	42 200	34 051	7 344	7 492	187	570	34 669	25 989	0	0
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	52 303	62 573	38 536	48 388	11 853	12 426	1 914	1 759	0	0
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	36 581	28 331	0	0	0	0	36 581	28 331	0	0
Aksjeutbytte fra Statoil	6 312	2 018	0	0	0	0	6 312	2 018	0	0
Sum petroleumsinntekter	95 196	92 922	38 536	48 388	11 853	12 426	44 807	32 108	0	0
Tilbakebetalinger	50 839	57 484	0	0	0	0	0	0	50 839	57 484
Statens pensjonsfond utland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	687 193	697 691	45 880	55 880	12 643	13 655	577 831	570 673	50 839	57 484
					Regn- skap 2016	Budsjet- tets stil- ling 2017	End- ringer i pst.	Regn- skap 1. halvår 2016	Regn- skap 1. halvår 2017	End- ringer i pst.
Lånetransaksjoner										
6 Utlån, gjeldsavdrag, aksjetegning mv. i alt					163 718	162 108	-1,0	99 784	104 614	4,8
Utlån mv. til statsbankene					94 474	96 241	1,9	49 726	48 181	-3,1
Gjeldsavdrag					14 778	50 959	-	2 530	50 959	-
Andre utlån, aksjetegning mv.					54 466	14 908	-72,6	47 528	5 474	-88,5
7 Tilbakebetalinger mv.					111 351	113 980	2,4	50 839	57 484	13,1
8 Utlån mv. netto (6-7)					52 367	48 128	-8,1	48 945	47 130	-3,7
9 Samlet finansieringsbehov dekket av kontantbeholdning og lån (8-5) ¹⁾					48 240	23 758	-	19 074	46 856	-
10 Statslånemidler					48 240	0	-	0	0	-
11 Endring i diverse beholdninger					0	23 758	-	19 074	46 856	-

¹ Inkluderer ikke finanstransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten

Vedlegg 4**Virksomheter med særskilte fullmakter
(nettobudsjetterte forvaltningsorganer)**

Finansdepartementet har i samråd med berørte departementer etablert prosedyrer for innrapportering av standardiserte nøkkeltall for nettobudsjetterte virksomheter, jf. omtale i Gul bok 2010, kapittel 9.3. Tabellene 4.1 - 4.3 nedenfor oppsummerer tall som Finansdepartementet har mottatt fra de berørte departementene. Tabell 4.4 gir en oversikt over aktuelle departementer og tilhørende nettobudsjetterte virksomheter. De enkelte departementene gir i sine fagproposisjoner et mer detaljert tallgrunnlag for sine nettobudsjetterte virksomheter.

Tabellene nedenfor er en ren oppsummering av tall for enkeltvirksomheter, og det er ikke foretatt noen eliminering av overføringer eller trans-

aksjoner mellom virksomhetene. Som følge av dette vil for eksempel bevilgninger til Norges Forskningsråd som videreførdes til øvrige nettobudsjetterte virksomheter, fremkomme som inntekter fra statlige bevilgninger to ganger i den aggregerte fremstillingen. Videre vil bevilgninger og tildelinger som de nettobudsjetterte virksomhetene mottar fra andre departementer eller statlige virksomheter, og som ikke tilflyter virksomheten direkte over den statlige nettobevilgning (post 50-59), fremkomme som inntekter fra statlige bevilgninger i tabellene 4.1 og 4.2 nedenfor. Det er gjort noen mindre reklassifiseringer i sammenligningstall for 2014 og 2015, basert på tallgrunnlag mottatt fra departementene.

Tabell 4.1 Utgifter og inntekter fordelt etter art¹

	Budsjett			
<i>Beløp i mill. kroner</i>	2014	2015	2016	2017
1. Utgifter				
<i>Driftsutgifter</i>				
Lønnsutgifter	25 891	27 399	28 710	29 309
Varer og tjenester	13 392	14 394	14 019	13 916
<i>Sum driftsutgifter</i>	<i>39 282</i>	<i>41 794</i>	<i>42 729</i>	<i>43 225</i>
<i>Investeringsutgifter</i>				
Investeringer, større utstysanskaffelser og vedlikehold	2 195	2 510	2 641	2 535
<i>Sum investeringsutgifter</i>	<i>2 195</i>	<i>2 510</i>	<i>2 641</i>	<i>2 535</i>
<i>Overføringer fra virksomheten ²</i>				
Utbetalinger til andre statlige regnskaper	4 607	3 488	4 354	4 361
Andre utbetalinger	3 895	5 550	5 882	6 519
<i>Sum overføringsutgifter</i>	<i>8 502</i>	<i>9 038</i>	<i>10 237</i>	<i>10 880</i>

Tabell 4.1 fortsetter

	Budsjett			
<i>Beløp i mill. kroner</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Finansielle aktiviteter</i>				
Kjøp av aksjer og andeler	3	9	8	0
Andre finansielle utgifter	6	7	17	1
<i>Sum finansielle utgifter</i>	9	16	25	1
Sum utgifter	49 988	53 358	55 631	56 640
2. Inntekter				
<i>Driftsinntekter</i>				
Inntekter fra salg av varer og tjenester	4 146	3 668	3 478	3 347
Inntekter fra avgifter, gebyrer og lisenser	16	15	15	16
Refusjoner	689	702	620	488
Andre driftsinntekter	2 299	2 691	2 114	1 931
<i>Sum driftsinntekter</i>	<i>7 150</i>	<i>7 076</i>	<i>6 227</i>	<i>5 782</i>
<i>Investeringsinntekter</i>				
Salg av varige driftsmidler	16	102	7	6
<i>Sum investeringsinntekter</i>	<i>16</i>	<i>102</i>	<i>7</i>	<i>6</i>
<i>Overføringer til virksomheten</i>				
Inntekter fra statlige bevilgninger ³	43 358	45 987	49 628	49 722
Andre innbetalinger	956	716	925	890
<i>Sum overføringsinntekter</i>	<i>44 314</i>	<i>46 703</i>	<i>50 554</i>	<i>50 612</i>
<i>Finansielle aktiviteter</i>				
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler	0	1	36	35
Andre finansielle innbetalinger	8	11	14	1
<i>Sum finansielle inntekter</i>	<i>8</i>	<i>12</i>	<i>49</i>	<i>36</i>
Sum inntekter	51 488	53 892	56 837	56 436
3. Netto endring i kontantbeholdningen (2-1) ⁴	1 500	534	1 206	-205

¹ Tabell 4.1 gir et uttrykk for virksomhetenes samlede brutto utgifter og inntekter fordelt etter art for årene 2014, 2015 og 2016, samt summen av virksomhetenes interne budsjetter for 2017. Tallene i tabellen baserer seg på virksomhetenes egen oppstilling av brutto utgifter og inntekter på en standard mal. (Tallgrunnlaget for de tre virksomhetene som gikk inn i NIBIO/LMD medio 2015, er videreført med estimerte beløp for 2015, jf. også omtale i fjorårets Gul bok).

² Overføringer fra Norges Forskningsråd (NFR) utgjør den vesentligste delen av overføringsutgiftene, med samlede overføringer på henholdsvis 7,0 mrd. kroner, 7,7 mrd. kroner og 8,7 mrd. kroner i årene 2014, 2015 og 2016, og estimerte utbetalinger i 2017 på om lag 9,2 mrd. kroner.

- ³ Inntekter fra statlige bevilgninger omfatter blant annet bevilgninger fra overordnet fagdepartement, bevilgninger fra andre departementer, bevilgninger fra andre statlige forvaltningsorganer og tildelinger fra NFR. Det vises til innledende kommentarer til tabellene, hvor det fremgår at det ikke er foretatt noen eliminering av overføringer eller transaksjoner mellom virksomhetene i oppstillingen.
- ⁴ Netto endring i kontantbeholdningen i tabell 4.1, beregnet ut fra sum inntekter med fradrag av sum utgifter, tilsvarer endringen i kontantbeholdningen mellom årene i tabell 4.3.

Tabell 4.2 Inntekter etter inntektskilde¹

Inntektskilde	Budsjett			
<i>Beløp i mill. kroner</i>	2014	2015	2016	2017
<i>Bevilgninger til finansiering av statsoppdraget</i>				
Bevilgninger fra fagdepartementet	34 144	36 020	38 438	39 170
Bevilgninger fra andre departement	5 117	5 274	5 890	5 938
Bevilgninger fra andre statlige forvaltningsorganer	1 281	1 441	1 301	1 313
Tildelinger fra Norges forskningsråd	2 721	3 023	3 270	3 246
<i>Sum bevilgninger</i>	<i>43 264</i>	<i>45 758</i>	<i>48 898</i>	<i>49 667</i>
<i>Offentlige og private bidrag</i>				
Bidrag fra kommuner og fylkeskommuner	104	189	287	313
Bidrag fra private	1 561	1 030	1 056	995
Tildelinger fra internasjonale organisasjoner	602	509	509	554
<i>Sum bidrag</i>	<i>2 267</i>	<i>1 727</i>	<i>1 851</i>	<i>1 862</i>
<i>Oppdragsinntekter mv.</i>				
Oppdrag fra statlige virksomheter	1 081	1 231	1 231	1 009
Oppdrag fra kommunale og fylkeskommunale virksomheter	108	110	99	82
Oppdrag fra private	532	600	614	502
Andre inntekter	4 237	4 466	4 143	3 314
<i>Sum oppdragsinntekter mv.</i>	<i>5 958</i>	<i>6 407</i>	<i>6 087</i>	<i>4 906</i>
Sum inntekter	51 488	53 892	56 837	56 436

¹ Tabell 4.2 gir et uttrykk for virksomhetenes samlede inntekter spesifisert etter inntektskilde for årene 2014, 2015 og 2016, samt summen av virksomhetenes interne budsjetter for 2017. Sum inntekter i tabell 4.2 skal samsvare med summen av inntekter i tabell 4.1, men gir supplerende informasjon om hva som er kilden til inntektene. Tallene i tabellen baserer seg på virksomhetenes egen spesifisering av brutto inntekter på en standard mal. (Se note 1 til tabell 4.1 vedr. NIBIO/LMD og tallgrunnlaget for 2015).

Tabell 4.3 Forholdet mellom kontantbeholdning, påløpte kostnader og avsetninger pr. 31.12¹

<i>Beløp i mill. kroner</i>	2014	2015	2016	Endring 2015 til 2016
Kontantbeholdning				
Beholdning på oppgjørskonto i Norges Bank ²	15 827	16 359	17 592	1 233
Beholdning på andre bankkonti	622	619	626	7
Andre kontantbeholdninger	44	49	16	-34
Sum kontanter og kontantekvivalenter	16 493	17 028	18 234	1 206
Avsetninger til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår³				
Feriepenger mv.	2 177	2 291	2 407	116
Skattetrekk og offentlige avgifter	1 895	1 823	1 954	130
Gjeld til leverandører	2 741	3 123	3 731	608
Gjeld til oppdragsgivere	-135	-301	-347	-47
Annen gjeld som forfaller i neste budsjettår	551	384	930	546
<i>Sum til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår</i>	<i>7 228</i>	<i>7 321</i>	<i>8 675</i>	<i>1 354</i>
Avsetninger til dekning av planlagte tiltak der kostnadene helt eller delvis vil bli dekket i fremtidige budsjettår				
Prosjekter finansiert av Norges forskningsråd	304	243	254	11
Større påbegynte, flerårige investeringsprosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet	43	-131	-355	-224
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet	1 622	2 085	2 084	-1
Andre avsetninger til vedtatte, ikke igangsatte formål ⁴	4 030	4 119	4 421	302
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av bevilgninger fra andre departementer	59	62	115	53
<i>Sum avsetninger til planlagte tiltak i fremtidige budsjettår</i>	<i>6 058</i>	<i>6 379</i>	<i>6 520</i>	<i>141</i>
Andre avsetninger				
Avsetninger til andre formål/ikke spesifiserte formål	2 621	2 555	2 332	-223
Fri virksomhetskapital	643	694	729	35
<i>Sum andre avsetninger</i>	<i>3 264</i>	<i>3 249</i>	<i>3 061</i>	<i>-188</i>

Tabell 4.3 fortsetter

<i>Beløp i mill. kroner</i>	2014	2015	2016	Endring 2015 til 2016
Langsiktig gjeld (netto)				
Langsiktig forpliktelse knyttet til anleggsmidler ⁵	-132	-123	-80	43
Annen langsiktig gjeld	75	202	58	-144
<i>Sum langsiktig gjeld</i>	<i>-57</i>	<i>79</i>	<i>-22</i>	<i>-101</i>
Sum netto gjeld og forpliktelser	16 493	17 028	18 234	1 206

¹ Tabell 4.3 viser samlet kontantbeholdning i nettobudsjetterte virksomheter ved utgangen av 2014, 2015 og 2016, og endringen i kontantbeholdningen mellom de to siste årene. Tabellen spesifiserer også de formål som kontantbeholdningen er bundet opp i. Tallene i tabellen baserer seg på virksomhetenes egne balanseoppstillinger basert på en standard mal.

² Samlet bankbeholdning til nettobudsjetterte virksomheter på oppgjørskonto i Norges Bank tilsvarer beholdning bokført i kapitalregnskapets kontogruppe 82, eksklusiv Sametinget (konto 820501) som ikke omfattes av dette sammendraget.

³ Postene på eiendelssiden av balansen er i oppstillingen ikke spesifisert hver for seg, men er inkludert i de relaterte postene på gjeldssiden av balansen. Tallene i tabellen er derfor nettotall, og gruppen *avsetninger til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår*, inneholder for eksempel også fordringer og andre omløpsmidler.

⁴ Forskningsprogram under behandling i NFR utgjør en betydelig del av denne avsetningen, med henholdsvis 3 117 mill. kroner, 3 159 mill. kroner og 3 305 mill. kroner for årene 2014, 2015 og 2016.

⁵ Negative tall for netto langsiktig forpliktelse knytter seg til anleggsmidler i NFR.

Tabell 4.4 Oversikt over nettobudsjetterte virksomheter

Overordnet departement/virksomhet ¹	Antall
<i>Kunnskapsdepartementet²</i>	
Norges forskningsråd (NFR)	1
Universiteter ³	8
Vitenskapelige høyskoler ⁴	5
Statlige høyskoler ⁵	8
SIU, Senter for internasjonalisering av utdanning	1
Meteorologisk institutt ⁶	1
NUPI, Norsk utenrikspolitisk institutt	1
<i>Kulturdepartementet</i>	
Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond	1
<i>Arbeids- og sosialdepartementet</i>	
Statens arbeidsmiljøinstitutt	1
<i>Barne- og likestillingsdepartementet</i>	
Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)	1
Forbrukerrådet	1
<i>Nærings- og fiskeridepartementet</i>	
Norsk romsenter	1
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>	
Norsk institutt for bioøkonomi	1
Veterinærinstituttet	1
<i>Klima- og miljødepartementet</i>	
Norsk kulturminnefond	1
<i>Forsvarsdepartementet</i>	
Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)	1
Sum virksomheter	34

¹ Sametinget (KMD) inngår ikke i tabellverket for nettobudsjetterte virksomheter.² Antall virksomheter gruppert under kategoriene universiteter og høyskoler (UH-sektoren), baserer seg på KD sin publisering og gruppering av tildelingsbrev for 2016. (Det er de senere år gjennomført sammenslåing av flere virksomheter innenfor UH-sektoren.)³ Universiteter omfatter: Nord Universitet, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Teknisk- naturvitenskapelige universitet, Universitet i Agder, Universitet i Bergen, Universitet i Oslo, Universitet i Stavanger, og Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet.⁴ Vitenskapelige høyskoler omfatter: Norges handelshøyskole, Norges idrettshøyskole, Norges musikkhøgskole, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, og Høgskolen i Molde, vitenskapelig høgskole i logistikk.⁵ Statlige høyskoler omfatter: Høgskolen i Innlandet, Høgskolen i Oslo og Akershus, Høgskolen i Sørøst-Norge, Høgskolen i Østfold, Høgskulen i Volda, Høgskulen på Vestlandet, Kunsthøgskolen i Oslo, og Samisk høgskole.⁶ Fra 2018 vil Meteorologisk institutt bli flyttet til Klima- og miljødepartementet.

Kilde: Finansdepartementet

Vedlegg 5**Bestillingsfullmakt, tilsagnsfullmakt og garantifullmakt****1 Bestillings- og tilsagnsfullmakter**

I sammenheng med budsjettet for 2018 foreslås det bestillings- og tilsagnsfullmakter for i alt 100 461 mill. kroner, mot 93 743 mill. kroner i Gul bok 2017.

Forslagene til bestillingsfullmakter utgjør i alt 67 734 mill. kroner, mot 59 720 mill. kroner i Gul bok 2017. Under Forsvarsdepartementet er det foreslått bestillingsfullmakter på 66 867 mill. kroner, mot 58 867 mill. kroner i Gul bok 2017. Det fremmes forslag om tilsagnsfullmakter på i alt

32 727 mill. kroner, mot 34 023 mill. kroner i Gul bok 2017. Utover fullmaktene i tabellen, foreslås det enkelte tilsagnsfullmakter uten en beløpsramme, for eksempel en fullmakt som hjemler at Statens lånekasse for utdanning kan gi tilsagn om støtte for vårhalvåret 2019 etter de samme satser som for høsthalvåret 2018. For øvrige fullmakter til å forplikte staten for fremtidige budsjettår, eksempelvis bygge- og eiendomsfullmakter under KMD og investerings-, drifts- og vedlikeholdsfullmakter under SD, vises det til forslag til romertallsvedtak under det enkelte departement.

Tabell 5.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
117		EØS-finansieringsordningene		
	77	EØS-finansieringsordningen 2014-2021		12 830 000
	78	Den norske finansieringsordningen 2014-2021		10 784 000
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling		50 000
166		Klima, miljø og fornybar energi		
	74	Fornybar energi		100 000
220		Utdanningsdirektoratet – direktoratet for barnehage, grunnsopplæring og IKT		
	70	Tilskudd til læremidler mv.		30 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter		20 000
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere		237 000
231		Barnehager		
	21	Spesielle driftsutgifter		50 000

Tabell 5.1 fortsetter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter		
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger		472 800
322		Bygg og offentlige rom		
	50	Kunst i offentlige rom		14 500
	70	Nasjonale kulturbygg		599 300
430		Kriminalomsorgen		
	70	Tilskudd		10 000
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten		
	01	Driftsutgifter	100 000	
454		Redningshelikoptertjenesten		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	112 000	
490		Utlendingsdirektoratet		
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger		50 000
540		Direktoratet for forvaltning og IKT		
	25	Medfinansieringsordning for lønnsomme IKT-prosjekter		103 000
567		Nasjonale minoriteter		
	74	Kultur- og ressurscenter for norske rom		4 100
581		Bolig- og bomiljøtiltak		
	76	Tilskudd til utleieboliger		675 900
	78	Tilskudd til boligsosiale tiltak		4 300
	79	Tilskudd til heis og tilstandsvurdering		35 000
590		Planlegging og byutvikling		
	72	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling		16 200
595		Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur		
	21	Spesielle driftsutgifter	250 000	
634		Arbeidsmarkedstiltak		
	76	Tiltak for arbeidssøkere		2 966 700
	77	Varig tilrettelagt arbeid		793 400
710		Vaksiner mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter	260 000	
761		Omsorgstjeneste		
	63	Investeringsstilskudd		9 790 500

Tabell 5.1 fortsetter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
	79	Andre tilskudd		1 000
900		Nærings- og fiskeridepartementet		
	21	Spesielle driftsutgifter	7 500	
904		Brønnøysundregistrene		
	22	Forvaltning av Altinn-løsningen	50 000	
920		Norges forskningsråd		
	51	Tilskudd til atomforskning		105 000
1137		Forskning og innovasjon		
	71	Bioøkonomiordningen		5 800
1148		Naturskade – erstatninger		
	71	Naturskade, erstatninger		59 300
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i skogbruket		
	71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket		95 000
1352		Jernbanedirektoratet		
	74	Tilskudd til eksterne		1 340 000
1360		Kystverket		
	72	Tilskudd for overføring av gods fra veg til sjø		60 000
1380		Nasjonal kommunikasjonsmyndighet		
	70	Tilskudd til telesikkerhet og -beredskap		60 000
1420		Miljødirektoratet		
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder		55 000
	31	Tiltak i verneområder	3 000	
	33	Statlige erverv, nytt vern		4 400
	34	Statlige erverv, nasjonalparker		1 000
	35	Statlige erverv, skogvern		116 400
	38	Restaurering av myr og annen våtmark	9 500	
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing		156 000
	71	Marin forsøpling		15 000
	73	Tilskudd til rovvilttiltak		10 000
	78	Friluftsmål		3 000
	85	Naturinformasjonssentre		2 000

Tabell 5.1 fortsetter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
1429		Riksantikvaren		
	70	Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske kulturminner		61 000
	71	Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kulturlandskap		40 000
	72	Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner		10 000
	73	Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalderen og brannsikring		10 000
	74	Tilskudd til fartøyvern		15 000
	79	Tilskudd til verdensarven		15 000
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak		
	73	Klima- og skogsatsingen		2 014 000
1610		Tolletaten		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	40 000	
1618		Skatteetaten		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	35 000	
1700		Forsvarsdepartementet		
	73	Forskning og utvikling		68 000
1720		Felleskapasiteter i Forsvaret		
	01	Driftsutgifter	1 517 000	
1731		Hæren		
	01	Driftsutgifter	30 000	
1732		Sjøforsvaret		
	01	Driftsutgifter	910 000	
1733		Luftforsvaret		
	01	Driftsutgifter	1 500 000	
1734		Heimevernet		
	01	Driftsutgifter	65 000	
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	01	Driftsutgifter	1 100 000	
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	80 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	25 000 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	165 000	

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
1761		Nye kampfly med baseløsning		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	34 335 000	
1790		Kystvakten		
	01	Driftsutgifter	2 080 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	01	Driftsutgifter	60 000	
1792		Norske styrker i utlandet		
	01	Driftsutgifter	25 000	
1800		Olje- og energidepartementet		
	72	Tilskudd til olje- og energiformål		126 000
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat		
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging		40 000
	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging		10 000
1825		Energiomlegging, energi- og klimateknologi		
	50	Overføring til Klima- og energifondet		400 000
2421		Innovasjon Norge		
	72	Innovasjonskontrakter		400 000
	76	Miljøteknologi		550 000
			67 734 000	32 727 400

Kilde: Finansdepartementet

2 Statlige garantier

For 2018 bes det om fullmakt til å gi nye garantier innenfor følgende totale garantirammer under disse ordningene:

Utenriksdepartementet

Kjøp av prevensjonsimplantater til bruk i utviklingsland USD 140 mill.

Nærings- og fiskeridepartementet

Avtaler for leie av grunn til bolig- og næringsformål på Svalbard 25 mill. kroner

Innovasjon Norge

– Lån til realinvesteringer og driftskapital 201 mill. kroner

GIEK

– Alminnelig garantiordning og Gammel alminnelig ordning 145 000 mill. kroner

– Eksport til og investeringer i utviklingsland	3 150 mill. kroner
– Byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien	5 000 mill. kroner
– Langsiktige kraftkontrakter i kraftintensiv industri	20 000 mill. kroner
– Kjøp av skip fra verft i Norge til bruk i Norge	10 000 mill. kroner

Samferdselsdepartementet

– Restverdigaranti for togmateriell, bokførte verdier	7 043 mill. kroner
– Restverdigaranti for togmateriell, oppgraderinger og nyinvesteringer	1 191 mill. kroner

Finansdepartementet

Den nordiske investeringsbank

– Grunnkapital til Den nordiske investeringsbank	1 231 mill. euro
– Prosjektinvesteringslån	387 mill. euro
– Miljølån	57 mill. euro

Kilde: Finansdepartementet

Det vises for øvrig til spesifisert oversikt over statens garantiansvar og utbetalinger i 2016 i Meld. St. 3 (2016–2017) Statsrekneskapen for 2016, vedlegg 4.

Økonomireglementet for staten med tilhørende utfyllende bestemmelser fastsetter normalvilkår for statlige garantier. Normalvilkårene er basert på tidligere generelle behandlinger i Stortinget av garantisaker, senest på grunnlag av

Dokument nr. 3:6 (1995–96), jf. Innst. S. nr. 218 (1995–96). Stortinget har imidlertid akseptert unntak fra normalvilkårene for flere av de eksisterende ordningene. Det forutsettes at de tidligere godtatte unntakene kan legges til grunn også for garantier som gis i 2018. Vilkårene for de enkelte garantiordningene omtales i departementenes fagproposisjoner.
